ZENO MILLEA

ROMÂNIA ÎNCOTRO?

Napoca Star

Zeno Millea

România încotro ?

Zeno Millea

România încotro?

(Publicistică 2011 – 2016)

Napoca Star
2016

CUPRINS

Argument……..5

Pe marginea *Ultimei Sfidări*……..…....7
Autohtonitate şi continuitate (I)……..14
Autohtonitate şi continuitate (II)…….19
Autohtonitate şi continuitate (III)……28
Autohtonitate şi continuitate (IV)……37
Globalizarea – fenomen obiectiv sau neocolonialism? ...…...40
Istorie alternativă (I)……43
Istorie alternativă (II)……...52
PPE – motorul integrării europene?.....57
L'éternel retour……62
Dincolo de „legende" şi „curiozităţi" (I)…….64
Dincolo de „legende" şi „curiozităţi" (II)……67
„Maghiaritatea" secuilor……..71
Identitate – topo şi antroponime……..80
Mişcările studenţeşti clujene din mai 1946 – manifestări anticomuniste sau antirevizioniste?.....89
Căminul „Avram Iancu" – Cluj, mai 1946……101
Similitudini şi cecităţi……109
Confirmări……116
Mercenari şi mercenariate……..119
Sütö András pe vremea RAM (sau invers)……122
Bună dimineaţa – Soare!.....128
Adevăr istoric contra mitologie naţională……..139
Limba – organism viu……146
Ciocnirea deontologiilor……154
Ce este HVIM?.....164
Echilibrul ecologic şi „bomba biologică"…….169
Ciorovăiala oftalmologului cu sociologul……..174
Causa causarum……179
Ecouri la ciorovăială……..184

Minorităţi sexuale……..190
Mai bine mai târziu…(I) ……...194
Mai bine mai târziu…(II) ……..198
Mai bine mai târziu…(III) ……206

Epicriză de etapă……215

Argument

Ce, de ce, când, cum, unde, cu ce finalitate (etc., etc., etc.) sunt întrebări la care încearcă să răspundă orice publicist, fie că este vorba de o simplă informaţie, fie că avem de-a face, de pildă, cu mobilul şi ţinta unui mesaj anume.

Cei ce îmi cunosc preocupările publicistice ştiu de unde să mă ia. Pentru ceilalţi, cele mai grăitoare, edificatoare şi, totodată, sintetice repere cred că ar putea fi titlurile volumelor publicate până în prezent: *Istorie maghiaro-maghiară în citate (ARED, Bucureşti, 1999); Secesiunea Ardealului (Ed. Carpatica, Cluj-Napoca, 2002); Mişcarea Revizionistă Maghiară (Ed. Dragoş-Vodă, Cluj-Napoca, 2003); Chestiunea Transilvaniei versus Problema Transilvană (Ed. România pur şi simplu, Bucureşti, 2004); Ungaria Dualistă şi „pericolul" românesc" (Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2005); Pentru că mi-ai cerut părerea…(Ed. Ţara Noastră, Bucureşti, 2006); Anti-românismul „moderat" şi „radical" (Ed. România pur şi simplu, Bucureşti 2007); 1940-1944: Ispăşind vina de-a fi rămas acasă… (Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj-Napoca, 2009); Antiromânismul pur şi simplu (Ed. NICO, Tg. Mureş, 2010); Ce, de ce şi unde? (Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj-Napoca, 2012); Târgu Mureş – Martie 1990 (Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2015); De la Malta la 11 Septembrie 2001 (Napoca Star, Cluj-Napoca, 2015).*

De ce „România încotro"? Pentru că ţara noastră se confruntă, de o bună bucată de vreme, nu numai cu iredentismul maghiar, ci şi cu asaltul globalizării, ba, poate în primul rând, cu ea însăşi (un veritabil război româno-român, indus şi cultivat din afară!). Aşa stând lucrurile, am optat, până la urmă, pentru titlul cu pricina, fiind vorba de un moment de cumpănă în care, spre a preîntâmpina dorita (de către unii) dispariţie a noastră de pe hartă şi din istorie, se impun nişte decizii ferme şi univoce.

Desigur, deciziile respective trebuie luate în deplină cunoştinţă de cauză. Deziderat la care cartea de faţă se doreşte a fi o modestă contribuţie.

Reamintesc faptul că prezentul volum este unul de publicistică, „capitolele" sale fiind articole publicate, în intervalul 2011-2016, în periodicul „Jurnalul Literar" (Bucureşti, Sect. 1, Calea Victoriei nr. 133; www. jurnalul-literar.ro) şi reproduse fără nici o modificare.

Autorul

Pe marginea „Ultimei sfidări”

Domnul Gheorghe Olteanu („Ultima Sfidare” – numărul 19-24 al Jurnalului Literar) spune următoarele:

„În ultimii 20 de ani,sub regie UDMR-istă şi cu complicitatea politicianismului românesc, pentru a demonstra cine sunt proprietarii legitimi, adevăraţii creatori şi eroi ai Ardealului, acesta a fost invadat de o armată de statui, monumente, case memoriale, steme, steaguri, denumiri de străzi, pieţe, parcuri, şcoli, instituţii etc., multe închinate unor rasişti, iredentişti sau chiar criminali notorii.”

Aşa este! Cu o singură precizare. Alături de sfidare (a adevărului istoric, a loialităţii faţă de statul român, a legilor în vigoare, a bunului simţ etc.), autovictimizare (drepturile sacre asupra Ardealului, nedreptatea strigătoare la cer săvârşită la Trianon, legitimitatea oricărui gest, personal sau comunitar, oficial sau nu, menit a contribui la redobândirea – cu orice preţ şi pe orice cale – a teritoriului în discuţie etc.) mai există un aspect în tot ceea ce instrumentează şi întreprinde, în ultimii 20 de ani, UDMR-ul (şi nu numai): provocarea! Ceea ce presupune, faţă de sfidare, nişte valenţe în plus. Se mizează pe o reacţie, pe un răspuns la sfidare, pe resuscitarea unei stări de spirit, a unei atmosfere superpozabilă celei din decembrie’89 şi primele luni ale anilor’90, într-un cuvânt, pe conflicte etnice şi etno-politice uşor răstălmăcibile prin mediatizare distorsionată.

Desigur, dacă în 1946, la Cluj, (atacul maghiar asupra studenţilor români, vizând iniţial declanşarea unui război civil, apoi prezentat ca şi expresie a luptei de clasă iar finalmente, prin manipularea presei internaţionale, ca pogrom antimaghiar) sau în martie 1990, la Târgu Mureş (unde s-a folosit tot reţeta falsului pogrom – cu inversarea identităţilor şi rolurilor, până la a-l prezenta pe „ungurul” Mihai Cofariu drept victimă a bestialităţii „românilor”!) s-a mizat pe o veritabilă „kosovizare”, pe intervenţia trupelor ONU şi pe o sentinţă de

tip „Rambouillet", astăzi, când – trebuie s-o recunoaştem – şansele unor evoluţii de tip „Târgu Mureş" par prea puţin probabile, provocările cu pricina îşi propun doar îngroşarea „dosarului" cu discriminarea negativă, cu etnocidul la care ar fi, chipurile, supusă minoritatea maghiară din România.

În ce scop?

În cel al redobândirii, sub ceva formă, a Ardealului sau măcar a „Ţării Secuilor" (independenţă, devoluţie, autonomie etc.), pe cale paşnică, prin „politica paşilor mărunţi" (modificarea legislaţiei în favoarea lor, presiuni europene etc.), manipularea opiniei publice internaţionale, demonizarea României şi românilor, autoprezentarea ca singurii capabili, prin menire istorică, să civilizeze şi să organizeze statal Bazinul Carpatic şi aşa mai departe.

Cele de mai sus, desigur, pentru detaliere şi probare reclamă spaţiul unei cărţi. De ce n-o scriu? Pentru că am mai făcut-o de vreo şapte – opt ori şi încep să mă repet. Pe de altă parte, m-am săturat să mai strig în pustiu: mă citesc doar cei care cunosc problema, iar cei ce n-o cunosc o bagatelizează, o ignoră cu desăvârşire sau chiar o consideră o găselniţă politicianistă conjuncturală.

De ce m-am oprit, totuşi, la articolul d-lui Olteanu? Pentru că, din păcate, adevărul încă sună altfel dacă este rostit la Bruxelles, Strasbourg sau – de ce nu? – la Baden-Baden, locul de reşedinţă al autorului articolului din care am citat. Ca atare, cele expuse şi ilustrate de domnia sa merită toate aprecierile noastre şi ar fi îmbucurător dacă „extravaganţa" cu pricina ar stimula şi alţi români din diaspora.

În al doilea rând, pentru că d-l Gheorghe Olteanu s-a ocupat, folosind surse germane, şi de „discriminarea pozitivă" de care s-au „bucurat" germanii din Ungaria, tot pe cale de dispariţie ca şi conaţionalii noştri rămaşi acolo după Trianon.

În al treilea rând, pentru că în articolul de care mă ocup sunt redate, corect şi documentat, poate prea puţine fapte şi

realităţi care să justifice, pentru unii sceptici, fermitatea concluziilor şi greutatea verdictelor.

Şi, în fine, pentru că, pe de o parte, ştiu câteva „amănunte" legate de relatările d-lui Olteanu şi, pe de altă parte, cunosc o puzderie de vorbe, fapte şi realităţi în aceeaşi ordine de idei.

Să începem cu prima chestiune.

„Honvedul maghiar", de care se ocupă, printre altele, d-l Olteanu nu reprezintă un unicat sau măcar ceva inedit, ci constituie un vechi cal de bătaie al politicii udemeriste. Iată un exemplu: „Expoziţie la Târgu Mureş" (titlu din „Erdélyi Naplo, 20 ianuarie 2004). Despre ce este vorba? Despre o expoziţie închinată „honvezilor" din cel de al doilea război mondial, deci armatei horthyste! Expoziţie la care profesori de istorie ţin prelegeri „tematice" pentru tânăra generaţie!

Să mergem mai departe. Răsfoind revista Magyar Demokrata (anul VII, nr. 34/20 august 2003), la pagina a 52-a am dat de o corespondenţă a numitului Keébe György (din Budapesta) care – pe marginea unor recomandări vizând locuri de neuitat ce trebuie vizitate în Ardeal („milenara piatră de hotar" de la Ghimeş, „Secuiul de fier" din Odorhei etc.) – aduce nişte completări în aceeaşi ordine de idei, menţionând şi alte obiective în stare să producă tahicardie vizitatorului din „Patria Mamă". Iată textul cu pricina:

„În drumul spre Gheorgheni opriţi-vă la Gyorgyofalu (denumirea românească ne scapă – n.n.) pentru a vedea, în curtea bisericii,blocul de marmură – aflat acolo şi în perioada comunistă – ce poartă următoarea inscripţie: TRECĂTORULE, NU UITA CĂ ACEST PĂMÂNT A FOST DIN TOTDEAUNA SECUIESC – ŞI VA RĂMÂNE ASTFEL ÎN VECII VECILOR! (...)

De altfel, în întreg Ardealul, vizitarea cimitirelor ar trebui să devină o practică obligatorie – spre a se putea vedea

cine au fost, de fapt, cei ce au trăit, în ultimul mileniu, pe aceste meleaguri.”

Iată, aşadar, că „Ultima sfidare” are o semnificaţie strict cronologică, nefiind vorba de un non plus ultra! (şi cu atât mai puţin de o încetare a sfidărilor consecutiv unei reacţii adecvate din partea celor chemaţi să apere unitatea şi integritatea României!)

Să ne întoarcem, însă, la travaliul (neostoit, de azi-mâine un secol şi aflat doar în iuţire) de recuperare pe orice cale.

Reproduc (traduc) din Romániai Magyar Szo (nr. 4299/7 nov. 2002):

„*Introducerea bilingvismului în administraţie, dar mai ales restituirea pământurilor şi pădurilor i-au redat maghiarimii ardelene vechea forţă economică, ceea ce reprezintă condiţia de bază a realizării autodeterminării acesteia.” (Declaraţia îi aparţine lui Marko Béla şi a fost difuzată şi de către principalele posturi TV din Ungaria – inclusiv cel naţional!)*

Iată, aşadar, eficienţa „paşilor mărunţi” şi finalitatea politicii respective. (Cred că nu este cazul să explic ce înseamnă „autodeterminare” şi nici cum se cucereşte, fără armată, un teritoriu!)

Cât priveşte anul 1940 şi „intrarea triumfală” a trupelor maghiare, în frunte cu „amiralul de Balaton”, iată câteva mostre (din acelaşi exemplar al RMSz):

„...Aşa l-am cunoscut, încă elev fiind, pe Gárdonyi Géza. Acum – la 80 de ani de la moartea sa – i-am recitit doar cel mai frumos roman: Stelele din Eger. Mi-a plăcut şi acum, poate chiar mai mult ca pe vreme şcolii. Pentru că astăzi îmi cunosc mai bine istoria naţională. Şi mai ştiu ceva: nu numai pe meterezele de la Eger, dar şi în preajma statuii lui Matei Corvin şi oriunde în altă parte trebuie să rezistăm. Chiar dacă

suntem mai puţini decât în 1940. Şi cei ce apărau cetatea din Eger erau puţini. Şi totuşi au învins!"

Să trecem la exemplarul din 4 noiembrie 2003 al săptămânalului Erdélyi Naplo:

„*Imaginile sunt grăitoare pentru soarta post-Trianonică a statuilor. De dărâmat nu le mai pot dărâma – acele vremuri au trecut. Dar sunt lăsate să se deterioreze, sunt înconjurate de steaguri ce n-au ce căuta acolo, ecranate de megapanouri publicitare, scene în aer liber, w.c.-uri de campanie etc.*

Timpul trece. Regele Matei, însă, ţinându-şi sabia la-ndemână, stă liniştit şi scrutător. Timpul trece, pigmei efemeri vin şi pleacă – la fel şi cuceritorii. Matei rămâne. Calul voinic al domnitorului stă cu toate cele patru picioare pe pământ. Simbolul este evident: se află la el acasă!"

(Nu ştim dacă patrupedul, dar Matei Corvin – fiul lui Iancu de Hunedoara, nepotul lui Voicu de Hunedoara şi strănepotul cneazului valah Şerban – negreşit se află acasă; ca atare, culorile steagurilor care-l deranjează pe autorul articolului – roşu, galben şi albastru – ar trebui să-i fie familiare domnitorului, chiar dacă a stat pe tronul Ungariei! – n.n.)

Desigur, cele de mai sus şi altele ce vor urma se înscriu în recrudescenţa determinată, în bună măsură, de succesul repurtat de partea maghiară la Arad: reamplasarea „Monumentului Libertăţii". Gest iresponsabil (mă refer la autorităţile româneşti!) care a declanşat o veritabilă avalanşă mediatică. Ce fel de „avalanşă"? Doritorii de a afla n-au decât să cerceteze presa de limbă maghiară, care geme de informaţii şi clocoteşte de avânt, legând ultimele evenimente ba de spiritul paşoptist, ba de revoluţia din 1956, ba chiar şi de evenimentele din toamna lui 1940! (Respectivilor le recomandăm să deschidă, de pildă, săptămânalul Erdélyi Naplo din 28 octombrie 2003, la pagina a 12-a, pentru a vedea – de la titluri precum „Ardealul de Nord a revenit" şi până la poza cu

Horthy primind defilarea trupelor maghiare în centrul Clujului – tot ce vrei şi nu vrei în legătură cu consecinţele imediate ale Diktatului de la Viena.) Iată o mostră elocventă:

„Cât priveşte aşa zisele masacre din 1940 de la Ip şi Treznea, adevărul este că la Ip partizanii români au deschis focul împotriva unei unităţi maghiare, iar aceasta, cum era şi firesc, a ripostat (...). În ceea ce priveşte cele petrecute la Treznea, aici au tras asupra honvezilor cele două fete ale preotului ortodox, suite în turnul bisericii. Drept care, au fost coborâte de acolo şi executate." (Jakab László: „Câteva observaţii pe marginea memoriilor lui Nagy Károly" din României Magyar Szo nr. 4229/7 nov. 2002).

Şi dacă tot am amintit de „avalanşa" declanşată la Arad de către ignoranţa iresponsabilă sau/şi inconştienţa statului român şi a celor ce-l conduc, să reproducem o părere autorizată şi, mai mult decât atâta, MAGHIARĂ:

„Monumentul, prin personajul central care îl domină – o femeie ce ridică o coroană – nu este atât al libertăţii, cât mai degrabă al Ungariei, reprezentând un simbol al renaşterii acesteia."

(Am reprodus din României Magyar Szo, nr. 4619/3 octombrie 2003, pag. 1 şi 8, părerea unui istoric al artelor, ungurul Murádin Jenö, autorul unui recent apărut volum închinat monumentului cu pricina.)

Ce Ungarie trebuia să renască în 1848?

„Ungaria Mare" – evident!

Să mă opresc aici?

Am s-o fac, din lipsă de spaţiu, deşi las în urmă un „munte" de care, vorba lui Van Loon, doar mi-am frecat ciocul o dată la o mie de ani!

P.S. Treaba cu „Hiszekegy"-ul este o construcţie artificial – conjuncturală veche, semnificând „Simbolum apostolorum" (quintesenţa învăţăturii apostolilor). Termenul (sau cum să-i

spun?) se compune din *hiszek* (cred) şi *egy* (un, într-un) şi este, ca să zic aşa, scos din context, pentru că apostolii n-au avut treabă cu patria sau cu renaşterea ungară.

P.P.S. Ca să încheiem într-o notă mai puţin gravă, dar cât se poate de semnificativă, prezentăm reproducerea felicitării de Paşti care a câştigat premiul oferit de săptămânalul (orădean – la acea vreme) Erdélyi Naplo (Jurnalul Ardelean) – constând din publicarea ei în nr. 16 (603) din 22 aprilie 2003 al revistei, sub titlul Magyar Feltámadást!!! (Renaşterea Ungariei!!!)

Ce fel de Ungarie urmează să renască se vede clar din ilustrata reprodusă:

(Jurnalul Literar, nr. 1-6, ianuarie - martie 2011)

Autohtonitate şi continuitate (I)

Mi-am permis, în numărul precedent al revistei, nişte adnotări – completări – comentarii la articolul d-lui Gheorghe Olteanu intitulat *Ultima sfidare,* intervenţii care se cer, la rândul lor, comentate şi completate.

Să încep cu insinuantul sfat pe care ni-l dă numitul Keébe György: „*…în întreg Ardealul vizitarea cimitirelor ar trebui să devină o practică obligatorie – spre a se putea vedea cine au fost, de fapt, cei ce au trăit, în ultimul mileniu, pe aceste meleaguri.”*

Cultul morţilor include nu numai elementarul gest de respect şi de igienă al înhumării sau ritualul ce vizează „odihna” şi ipotetica rută transcendentală a celui *intrat în nefiinţă,* ci şi preţuirea şi veneraţia pentru înaintaşi, pentru lanţul genetic (sau „cordonul ADN”) ce ne leagă de aceştia, simbol de continuitate şi permanenţă – de neconceput în afara unui anumit timp istoric şi a unui anume spaţiu geografic.

Cultul morţilor, al strămoşilor este, în această accepţiune, suportul tuturor elementelor ce asigură consacrarea şi păstrarea unei identităţi. Însăşi istoria este de neconceput fără acest cult.

În lumina celor de mai sus, un cimitir este un document istoric, sau, în funcţie de vechime, unul arheologic. Drept care, acest document este cultivat şi folosit dacă reprezintă un argument *pro domo*, iar în caz contrar este pângărit, distrus, sau contestat peste veacuri. Ca, de pildă, în Secuime, unde în perioada 1940-1945 erau vânaţi şi batjocoriţi, deopotrivă, viii şi morţii (în cimitirul din Odorheiul Secuiesc, ca să dăm un singur exemplu, nici o piatră funerară, nici o cruce de român n-a scăpat neprofanată în fel şi chip) şi unde astăzi se trece cu buldozerul peste cimitire întregi de-ale românilor. Pe de altă

parte, aceiaşi „campioni ai toleranţei etnice şi religioase”, pentru a-şi proba vechimea şi „întâietatea” în Ardeal, printre alte „argumente”, se folosesc şi de preponderenţa şi vechimea monumentelor funerare (fireşte, în mediu urban!), „uitând” că veacuri în şir românii nu aveau acces în oraşe, nu se puteau aşeza *intra muros* decât cu preţul asumării prealabile a unei totale deznaţionalizări. Că aşa a fost, o poate ilustra o simplă plimbare prin oricare din cimitirele oraşelor, mai mici sau mai mari, din Ardeal. Să alegem, la întâmplare, cimitirul central din Cluj-Napoca şi să parcurgem o singură alee a acestuia. Ce vom constata? Toate crucile, monumentele funerare ce datează de dinainte de 1918 poartă inscripţii exclusiv ungureşti, numele celor înhumaţi, scris cu ortografie maghiară, fiind de asemenea maghiar. (De notat că germanii au, în aceeaşi incintă, un cimitir separat, mai vechi şi cu inscripţii în limba germană). La o citire mai atentă a epitafurilor vom constata, însă, că o parte (nu foarte mică) a celor ce-şi dorm somnul de veci sub pietrele funerare cu pricina au fost, cândva (ei sau înaintaşii lor), români. Astfel, sub „Itt nyugszik” (Aici odihneşte) vom găsi, pe ici – pe colo, nume ca: Moisze Géza, Hidán János, Daraboncz János, Brendus Gergely, Hetman Miklos, Morsán Todor, Placsintár János, Vulpán György şi aşa mai departe. N-ar mai trebui s-o spunem, toţi aceşti Moise, Hidean, Dorobanţ, Brânduş, Hatman, Mureşan, Plăcintar, Vulpean (sau Berszán – Bârsan, Demjén – Demian, Argyelán – Ardelean, Raduly – Radu, Korbuly – Corbu etc., etc., etc.) şi-au plătit statutul de orăşeni cu preţul deznaţionalizării. De altfel, în acele vremuri e „toleranţă” şi „multiculturalitate”, românii din Ardeal „se bucurau” şi de multe alte discriminări „pozitive”, dacă ar fi să amintim doar interdicţia de a-şi dura case, biserici sau împrejmuiri din alt material decât cel lemnos. Asta tot din „autonomie culturală” şi pentru a-şi „păstra” identitatea şi fiinţa naţională. Aşa cu „raiul minorităţilor” în care au fost nevoiţi să vieţuiască, secole în şir, strămoşii noştri sub „Unio Trium

Nationum (unguri, saşi şi secui – alianţă constituită împotriva românilor, după răscoala de la Bobâlna din 1437), sub imperiul catolic al Habsburgilor, sau pe vremea dualismului Austro-Ungar.

Să revenim însă la numitul Placsintár János, pe a cărui piatră funerară, la loc de cinste, se află o stemă nobiliară. Nu ştim dacă, la vremea respectivă, acesta şi-a trădat neamul pentru a-şi păstra titlul sau pentru a-l dobândi. Oricum, important ni se pare faptul că în întreg cimitirul de care ne ocupăm nu mai există vreun caz similar. Cât îi priveşte pe ceilalţi, pe muritorii de rând, departe de noi intenţia de a-i condamna. De condamnat sunt cei ce i-au discriminat (eufemism de-a dreptul jenant) şi, în egală măsură, urmaşii lor din zilele noastre, care-şi continuă nestingheriţi opera, folosind când buldozerul, când mijloace mai sofisticate. Vom ilustra, în cele ce urmează, cât de bogată în nuanţe este paleta la care se recurge.

Rămânem, în continuare, în Cimitirul Central al capitalei transilvane, pe care îl abordăm prin intrarea de pe Calea Turzii. Imediat după intrare, în stânga aleei principale, pe un teren mărginit de aceasta, de gardul exterior, de cel ce priveşte spre Observatorul Astronomic şi de cimitirul ostaşilor sovietici, se află ceea ce îndeobşte se cunoaşte sub denumirea de Cimitirul Eroilor. Urcăm pe nişte trepte, traversăm un spaţiu liber şi ne aflăm în faţa unui monument impunător de marmură, pe care stă scris: „Slavă ostaşilor români care s-au jertfit pentru eliberarea patriei”. Până aici totul pare a fi în regulă. Dacă examinăm însă cele 373 de morminte aflate de-o parte şi de alta a monumentului, constatăm, cu nedumerire şi stupefacţie, că abia 100 din acestea adăpostesc ostaşi români, restul fiind străini, 203 unguri şi 70 germani. Mai mult, inscripţiile de pe crucile respective sunt în limbi străine. Nu numai atât, un grup compact de morminte de „gyalogos”-i (infanterişti), „huszár”-i (cavalerişti) şi „tüzér”-i (artilerişti), însumând 133 de cruci,

este străjuit de o troiţă pe care scrie: „Cei ce mor pentru apărarea drepturilor şi libertăţilor poporului sunt eroi. Glorie lor”: Singura reacţie firească, în faţa tabloului descris, ar fi să ne întrebăm: care patrie şi care popor?; ostaşi români din a cui armată?; ce fel de eliberare?; a cui şi de sub cine?

Fireşte, orice militar care şi-a dat viaţa pentru o cauză în care a crezut, sau a servit-o doar din datorie, chiar dacă a luptat, după 23 august, împotriva României, chiar dacă, în octombrie 1944, s-a opus cu arma în mână românilor veniţi să elibereze Clujul, îşi are dreptul la un loc de veci şi la o cruce la căpătâi. Dar nu în cimitirul eroilor neamului! Nu alături de ostaşii români care s-au jertfit pentru eliberarea Ardealului şi a capitalei acestuia, Clujul, exact de sub ocupaţia maghiară!

Se vor întreba unii ce legătură au cele de mai sus cu ideea de la care am pornit sau cu lărgimea evantaiului diversionist al forţelor ce se străduiesc, de peste 80 de ani, să anuleze realităţile post-trianonice (dar şi temeiurile celor statuate atunci şi acolo)? Desigur, nu aceasta este întrebarea care se impune, ci cum de a fost posibilă materializarea respectivei anomalii? Răspunsul e simplu: a fost vorba tot de falsificarea (cu bătaie mai lungă) a istoriei, de cenzurarea unui „document” care ar fi putut incomoda într-un viitor oarecare şi într-o anume conjunctură, iar materializarea contrafacerii a fost posibilă în condiţiile în care Ardealul de Nord a rămas încă mulţi ani de zile sub hegemonia, *de facto,* a maghiarimii ardelene – singurul element colaboraţionist de care au beneficiat, atunci şi acolo, forţele comuniste de sorginte NKVD-istă!

*

Iată, aşadar, situaţia reală din cimitirele ardelene (urbane – dar şi cele rurale, în speţă în secuime) şi măsura în care aceasta reflectă „cine au fost cei ce au trăit, în ultimul mileniu, pe aceste meleaguri”!

Cei ce ne contestă autohtonitatea şi continuitatea – cu o viză mai mult decât evidentă – au cenzurat nu numai istoria, ci şi cimitirele, au maghiarizat nu numai actele de identitate, ci şi epitafurile, au exterminat, fizic sau identitar,nu numai viii, ci şi morţii! Şi o fac – şi astăzi – în Secuime!

Dar, desigur, de falsificarea istoriei şi de deznaţionalizarea minorităţilor tot noi suntem acuzaţi.

(Jurnalul Literar nr. 7-12, aprilie-iunie 2011)

Autohtonitate şi continuitate (II)

Am deschis o „pârtie” şi s-ar cuveni să merg pe ea în continuare (mai ales că atacurile ce nu mai contenesc converg în această direcţie, sunt vectorizate pe aceste două elemente: autohtonitate şi continuitate).

Numai că respectiva „pârtie” e a naibii de lungă şi mi-e teamă că, vorba cântecului, „Nici nu vor şti că m-am dus / Numa’ m-or vedea că nu-s…” (şi încă cu treaba neterminată!)

Aşa stând lucrurile (şi luând exemplu de la Academia Maghiară de Ştiinţe, care din cele trei volume ale „Istoriei Ardealului”, scoase în 1986, a „înghesuit” totul în „Scurta Istorie a Ardealului” apărută în 1989 şi – deja! – reeditată în 1993), m-am gândit să intercalez ceva care parcurge, practic, toată „pârtia” şi o face în cel mult două episoade. După care, bineînţeles, să revin la „paşii mărunţi”.

Or, pentru că această sinteză o am deja de mult, sub forma unei scrisori adresată unui fost coleg de breaslă, voi purcede, cu permisiunea d-voastră, la reproducerea ei.

Asigur pe toată lumea că cele conţinute în respectiva scrisoare sunt, din toate punctele de vedere, la fel de actuale şi astăzi.

Scrisoare deschisă d-lui dr. Szász István Tas

Stimate d-le Dr. Szász, sau – de ce nu? – dragă Tasi, chiar dacă nu ne-am mai văzut (sau auzit) de peste 20 de ani.

Te urmăresc de mult în paginile „săptămânalului civic” Erdélyi Naplo – unde semnezi o rubrică de referinţă. Ţi-am admirat elocinţa, talentul şi, nu în ultimul rând, stilul – cu rezonanţe când de amvon, când amintind de cronicarii vremurilor apuse. Ceea ce nu înseamnă, firește, că pot fi de acord cu mesajul articolelor tale, chiar dacă, în general, te ocupi de probleme „globale” ale maghiarismului (şi o faci la nivel sociologic şi de filozofie a istoriei), chiar dacă ai încercat, cu consecvenţă, să nu depăşeşti limitele bunului simţ şi ale fair-

playului, chiar dacă, de regulă, ai preferat maidanului „tabla de şah" şi chiar dacă, pe undeva, te înţeleg iar demersul tău mi se pare, în contextul dat, firesc.

De ce te abordez, de această dată, direct şi apelând la o scrisoare deschisă? Pentru că nu-ţi cunosc adresa şi, pe de altă parte, pentru că cele ce am a-ţi spune te privesc nu numai pe tine, ci şi pe toţi cei ce gândesc, vorbesc şi acţionează la fel. Şi, firește, pentru că „Scrisoarea dintr-o ţară ameninţată în securitatea ei" (Erdélyi Naplo din 10 februarie 2004) – un pamflet ce-ţi aparţine – pare a contrazice, într-o anumită măsură, aprecierile făcute la adresa scrisului tău şi, totodată, mă face să cred că te cam lasă memoria sau (mai rău) începe să devină o facultate selectivă! Citez:

„Dragii mei prieteni de-acolo, din prea-frumoasa patrie mică pe care, spre norocul vostru, cei din palatul dezmăţului de lângă Paris au croit-o mai mare!

În calitatea mea de fost compatriot – devenit între timp un recunoscător cetăţean al patriei-mame – mă adresez vouă, celor ce trăiţi acolo din bunăvoinţa unui blajin şi ospitalier popor prieten, într-o mare şi inestimabil de valoroasă siguranţă. Vă rog să mă ascultaţi.

Ne paşte o mare primejdie, pe noi – cei ce n-am avut şansa voastră unică de-a beneficia, prin graţia istoriei, de protecţia unui străvechi şi civilizat popor european, plin de mărinimie şi predestinat a întemeia edificii statale. Unde e splendoarea începutului de veac, unde sunteţi voi Alba Iulia, 1 decembrie şi 4 iunie?!

Noi aici, dragi prieteni, dospim în suc propriu şi aşteptăm – în ciuda nevolniciei noastre şi exclusiv datorită poziţiei geografice şi aportului „foştilor" reveniţi la cârma ţării – să accedem, nemeritat, în Comunitatea de mare viitor a continentului.

Dar vai, există unii care nu vor asta, care nu-i recunosc pe genialii conducători renăscuţi – cei ce au reuşit

miraculoasa performanţă de a <<capitaliza>> realizările socialismului.

Adevăr grăiesc vouă: patria-mamă este în pericol! Şi-atunci din nou vouă vă va reveni sarcina de a salva naţia, de a-i asigura supravieţuirea întru viitor – aşa cum au făcut-o, cândva, înaintaşii. Vouă, care sunteţi oaspeţii unui minunat şi tolerant popor, care v-a oferit străvechea sa cultură.

Pentru că această ţară (Ungaria – n.m.) se confruntă cu atacul unor forţe periculoase. Este vorba de <<cercurile civice>> ce proliferează precum buruienile pe un teren cultivat, pozând în flori ornamentale – dar distrugând culturile."

Mă opresc aici cu redarea in extenso, următoarea coloană conţinând un rezumat, redat în aceeaşi manieră, a conflictelor dintre Puterea Socialistă şi Opoziţia Civică (conservatoare, creştin-democrată etc.), în care, bineînţeles, retorica inversată susţine acelaşi atac disimulat asupra MSZP-ului, până şi arderea în public a drapelului Israelului fiind sugerată a fi o provocare socialistă – şi nu o expresie a antisemitismului *Cercurilor Civice.*

Să rămânem, însă, la mesajul direct (şi nu la cel cifrat) şi să ne reîntoarcem la text:

„*Adevăr zic vouă, a bătut ultimul ceas de siguranţă. Dar ce puteţi voi înţelege din toate acestea, acolo unde totul emană pace, rânduială europeană şi ospitalitate?*

Speranţe încă mai sunt. Partidul şi Guvernul, confruntate cu aceste teribile încercări, au renunţat la vile şi întreprinderi căpuşe şi s-au concentrat pe apărare. Cei în drept au fost atenţionaţi asupra necesităţii anihilării acestor forţe periculoase, ilegale şi destructive. (...) Au fost antrenate în acest scop şi bravele detaşamente revoluţionare ale tineretului de stânga. Duşmanul trebuie stârpit fără cruţare – până-n faşă! Pentru că acesta nu doarme! Ca şi atunci când încă se numea duşman de clasă. (...)

Nu de acele vechi delimitări de hotare – care v-au fericit pe voi pentru vecii vecilor – trebuie să ne ocupăm, ele fiind reconsfinţite, cu şampanie, de curând şi pe plan local, ci duşmanii poporului trebuie obligaţi la o delimitare: faţă de monştrii pe care i-au născut!

Să trăiască patria, linişte în ţară!,

Cercurile civice – să ieşiţi afară!"

(Szász István Tas)

Sper, dragă Tasi, că traducerea te mulţumeşte (în final ţi-am găsit chiar şi o rimă acceptabilă – la „Eljen a haza! / Polgári körök menjetek haza!")

Cât priveşte „retorica inversată" şi fondul real al problemei, sunt mai multe piste. Cu care să începem? Sau să stabilim mai întâi „ideile principale" – fără nicio decriptare? Dacă n-ai nimic împotrivă, aş opta pentru aceasta din urmă. Deci:

– aveţi două patrii: una mai mare – Ungaria propriu-zisă (sau patria-mamă) şi una mai mică (deşi croită mai mare la Trianon) – Ardealul;

– Ungaria este periclitată în securitatea ei datorită „cercurilor civice" care atacă conducerea constituţională a ţării, Puterea legal constituită în urma alegerilor democratice din 2002;

– această putere este contestată pentru că ar fi neocomunistă, nelegitimă şi, ca atare, nedemnă să integreze Ungaria în UE;

– Dreapta maghiară este asimilată cu „duşmanul de clasă" şi trebuie stârpită de către Puterea socialistă; mai ales că îşi mai şi denunţă ţara în străinătate;

– nu graniţele trianonice – recunoscute (în fine) şi de către Ungaria – trebuie desfiinţate, ci duşmanii poporului („civicii") care şi-au propus să le anuleze trebuie îngrădiţi şi reduşi la tăcere;

– toate acestea nu pot fi înţelese de către ungurii din „Patria Mică” (Ardealul) care, printr-un cadou al istoriei, au fost adoptaţi de către un străvechi, civilizat, blajin, mărinimos, ospitalier, tolerant şi prietenos popor european – cel român – care le oferă protecţie şi securitate totală.

Asta ai scris, dragă Tasi, şi, bineînţeles, cu intenţia de-a fi înţeles exact pe dos. N-am să mă apuc acum să „developez negativul” – pentru că ar fi o pierdere de vreme şi, pe de altă parte, pentru că „gura păcătosului adevăr grăieşte”, măcar din când în când, drept care retorica ta inversă şchioapătă pe ici – pe colo, uneori la nivel de nuanţă, alteori chiar la nivel de esenţă. În consecinţă, voi trece, cu (sau fără) voia ta, la analiza „ideilor” – în ordinea enunţării acestora.

Să începem cu cele două patrii. Or fi ele două, dar în cea de a doua (România) sunteţi o minoritate naţională ce reprezintă un procent de puţin peste 6. Iar în Ardeal sunteţi în jur de 18%. Cât priveşte „croiala” prea mare de la Trianon, eu aş zice că aceasta a fost mai degrabă prea mică, altfel n-ar fi rămas la voi 500.000 de români, majoritatea lor în judeţul Békés şi în cele limitrofe (asta datorită prietenilor voştri italieni care, deşi de gintă latină, s-au dat de ceasul morţii să vă lase chiar întregul „Partium”!). Că din cei 500.000 au mai rămas vreo 12.000 este deja o altă chestiune, care ţine de „discriminarea pozitivă”, „toleranţa” şi „europenismul” cu care i-aţi tratat.

Cât priveşte „Ungaria propriu-zisă”, sintagma (sau insinuarea) nu-mi aparţine – provine tot de la voi. Deschide te rog Révai Nagy Lexikona (ediţia 1914) – volumul „Lovas-Mons”, la „Magyarország rörténete” şi vei regăsi sintagma la „Kiss czimer” – valabilă şi folosită doar pe teritoriul „Ungariei propriu-zise”, restul teritoriilor (inclusiv Ardealul) fiind considerate, chiar şi pe vremea Dualismului, doar „ţări asociate ale Coroanei Maghiare” (rămăşiţă a suzeranităţii de tip feudal – ceva la ordinea zilei în relaţiile interstatale din evul mediu). Şi

cu asta am intrat în miezul problemei în ceea ce priveşte „a kissebbik haza”. La acelaşi capitol din acelaşi volum vei vedea, inclusiv pe o hartă de epocă (896), cele trei voievodate româneşti (elementul slav era deja în curs de asimilare) ale lui Menumorut („mare şef” – în celtica veche!), Glad şi Gelu, care ocupau întreg spaţiul dintre arcul carpatic şi Tisa. Voievodatul Transilvaniei nu voi – ci noi l-am înfiinţat, iar luarea lui în stăpânire a durat secole. Abia după „Bobâlna” (1437) şi consecutiv alianţei cu alţi intruşi colonizaţi (Unio Trium Nationum – unguri, saşi şi secui) aţi reuşit să ne îngenunchiaţi, dar bucuria v-a fost de scurtă durată: la 1526 Ungaria a fost transformată în paşalâc. Este adevărat că pentru Ardeal (devenit principat sub suzeranitate otomană, până atunci fiind voievodat sub suzeranitate maghiară), din punctul nostru de vedere, al românilor, transformările amintite au avut un efect negativ: o bună parte din nobilimea ungară (din Ungaria propriu-zisă – devenită paşalâc) s-a refugiat aici, schimbând componenţa etnică şi raportul de forţe (ceea ce nu înseamnă că elementul românesc n-ar fi rămas de departe majoritar, doar că era lipsit de drepturi, aristocraţie proprie şi mijloace militare adecvate). De altfel, atunci când vorbeşti de „înaintaşii care au salvat naţiunea maghiară (nobilimea – „Herrenvolk”-ul vostru!) asigurându-i supravieţuirea”, exact la acest exod te referi. Numai că, după 150 de ani, atât Ungaria cât şi Ardealul au devenit – separat! – părţi componente ale Imperiului Habsburgic. (Nu mai amintesc că între timp, în jur de 1600, s-a consumat momentul Mihai Viteazul – care a demonstrat, simbolic, atât unitatea vechii Dacii, cât şi pe cea a viitoarei Românii!)

În 1848 aţi pierdut pentru că n-aţi vrut altceva decât să schimbaţi jugul austriac cu unul maghiar, iar de existenţa celorlalte popoare ale imperiului nici măcar n-aţi vrut să ştiţi.

În 1867 aţi exploatat ascensiunea Germaniei şi slăbiciunea Habsburgilor şi aţi reuşit, în statul dualist, să

încorporaţi – pentru prima dată efectiv şi pentru o durată de 50 de ani – Ardealul.

Asta ar fi, dragă Tasi, scurta poveste a „drepturilor" voastre asupra celei de „a doua patrii". Şi, ca să spun tot adevărul, şansa voastră de a vă depăşi, cantitativ, statutul şi proporţia de colonişti (veacuri în şir n-aţi fost mai mulţi decât saşii sau secuii, ba dimpotrivă; mai mult: toate oraşele pe care vi le revendicaţi au fost înălţate de către saşi, pe vechi vetre româneşti!). Pe lângă infuzia din vremea paşalâcului, ea (şansa) a fost asigurată şi de masivul aport din 1940, când au fost (tot) colonizaţi în jur de 400.000 de unguri din patria-mamă – pentru a realiza (fără succes, de altfel) majoritatea maghiară în Ardealul de Nord răpit prin Diktatul de la Viena şi a materializa mult visatul „coridor" spre secuime. Colonişti ce în 1945 – în loc să fie expulzaţi – au primit, la ordinul lui Stalin (şi graţie colaboraţionismului vostru fervent cu ocupantul sovietic!) cetăţenia română!!!

Fără aceste două infuzii samavolnice, stimate Tasi, numărul vostru s-ar cifra, astăzi, în Ardeal, la maximum 4-5 sute de mii, din care cel puţin 80 la sută secui. Care secui nu-s unguri, ci urmaşi ai avarilor – colonizaţi (din nordul Pannoniei) pe la 1200. (Aprecierea nu-mi aparţine, fiind luată exclusiv din surse secuieşti.)

Cât priveşte conflictul dintre Dreapta şi Stânga maghiară, dintre FIDESZ-MDF şi MSZP-SZDSZ, dintre socialişti şi civici, totul se reduce, în esenţă, la o chestiune de conjunctură şi de întâmplare. Ca şi în 1996-'97. Atunci a fost vorba de integrarea în NATO – acum de integrarea în UE. Asta – în ceea ce priveşte conjunctura. Iar întâmplarea a făcut ca şi atunci, şi acum, la guvernare să fie socialiştii. Dreapta şi atunci a tunat şi a fulgerat – şi o face şi acum. În 1996 împotriva semnării Tratatului cu România (condiţie *sine qua non* a aderării Ungariei la NATO) pentru că prevedea inviolabilitatea graniţelor şi nu prevedea (măcar) autonomia secuilor, iar astăzi

împotriva MSZP, pentru că nu sprijină aceeaşi autonomie (şi altele conexe), acestea nefiind agreate la Bruxelles şi Strasbourg şi putând periclita integrarea Ungariei în UE. Ba tună şi fulgeră chiar şi împotriva Europei şi a ideii de aderare – dată fiind lipsa de receptivitate a forurilor europene faţă de pretenţiile Dreptei maghiare (şi nu numai!) vizavi de „Ungaria tuturor ungurilor", de „unificarea transfrontalieră a mult sfârtecatei naţiuni maghiare", de „autodeterminarea părţilor rupte din Ungaria la Trianon" şi aşa mai departe. Şi nu numai Dreapta, pentru că cel ce a cerut Consiliului de Securitate al ONU să intervină, în 1990, în Ardeal a fost socialistul Horn Gyula! Iar Kovács László, preşedintele Partidului Socialist Ungar, în 1996 încă vorbea (şi nu oriunde – ci în Parlament!) despre cele două Diktate (Trianon 1920 şi Paris 1947!) care au sfârtecat Ungaria!!!

Sau nu este aşa, dragă Tasi? Ba aşa este, iar singura „vină" a socialiştilor este că – de fiecare dată – pe ei a căzut măgăreaţa! Şi, pe de altă parte, se pare că aceştia au totuşi înţelepciunea de a pune mai presus interesele integraţioniste ale Ungariei. Sau, altfel spus, de a nu lăsa vrabia din mână pentru cea de pe gard!

Iar în ceea ce priveşte acţiunile efective, cine a ameninţat că strânge peste 400.000 de oameni şi dărâmă guvernul? Nu cei de la „Pajzs" (Scutul) – organizaţie prin excelenţă de dreapta?

*

Restul într-un alt episod, când vom discuta, cu precădere, despre cât de prigonit ai fost tu, Tasi, în România (recte Ardeal) şi, mai cu seamă, despre etnia celor ce te-au prigonit, efectiv, în anii '50.

(Jurnalul Literar nr. 13-16, iulie - septembrie 2011)

Autohtonitate şi continuitate (III)

Scrisoare deschisă d-lui dr. Szász István Tas (II)

Înainte de a vorbi despre prigoniţi şi prigonitori (cu referire la realităţile post-trianonice, fireşte, pentru că înainte vreme relaţia cu pricina era atât de limpede şi de bătută în cuie în cronicile vremii sau chiar în istoriografia voastră oficială de dinainte de Trianon, încât numai o minte bolnavă sau un demers lipsit de cel mai elementar bun-simţ ar mai putea s-o conteste), va trebui, dragă Tasi, să discutăm puţin despre pretinsul vostru ascendent cultural, despre „străvechea voastră civilizaţie" şi aroga(n)ta voastră „menire istorică" de-a stăpâni, organiza statal şi civiliza bazinul carpatic.

Dragul meu, ştiu că eşti de viţă nobilă, îţi ştiu impunătoarea casă familială (în stil neogotic) din cartierul Andrei Mureşanu (sau, dacă vrei, „Tisztviselötelep"), îţi ştiu şi cripta (la fel de impunătoare) din „Házsongárdi Temetö" (Cimitirul Central din Cluj-Napoca) şi vă ştiu şi toate ifosele de „zsentrifészek" – şi nu din exterior, ci din interior: una din bunicile mamei mele a fost Zilahi Kiss Eliz (este suficient dacă înţelegem noi doi despre ce este vorba!). Aşa stând lucrurile, lăsaţi-o şi voi mai moale cu „străvechea voastră civilizaţie" şi terminaţi cu „menirea istorică" şi, mai ales cu ironiile la adresa altora.

Ce ştiaţi voi, la urma urmei, în 896 – când aţi năvălit pentru prima oară în Europa (că nici Caspica, nici arealul Ural-Altai şi nici Atelcuzul – sau, dacă vrei, Etelköz-ul – nu prea sunt în Europa!)? Ştiaţi să vânaţi, să pescuiţi, să călăriţi, să ucideţi şi să jefuiţi. Şi cam atât! N-aveaţi nici măcar noţiunile de casă, acasă sau patrie! Şi de unde să le fi avut? Dormeaţi în „iurte" – echivalent de cort (că de „locuit" n-aveaţi timp!), case nici măcar n-aţi văzut până atunci, iar de patrie ce să mai

vorbim la nişte triburi nomade care trăiau, practic, din jaf – acesta fiind mult mai rentabil decât vânatul sau pescuitul!

Când au început să vă mijească în tărtăcuţă noţiunile de casă, acasă şi patrie? Firește, nu în primii 60 de ani când aţi „civilizat" Europa, prin foc şi sabie, în lung şi-n lat, ci după 955, după „Augsburg".Ce-a fost acolo? A fost că voi nu ştiaţi decât să atacaţi prin surprindere, să jefuiţi şi să fugiţi cu prada. Iar acolo la Augsburg, în 955, după ce aţi aplicat reţeta aşezărilor lipsite de apărare din vecinătate, în loc s-o tuliţi ca de obicei, aţi avut nefericita inspiraţie să atacaţi şi cetatea – unde, întâmplător, se afla Otto der Grosse cu armata sa. Care v-au făcut praf şi pulbere. Iar cei care aţi scăpat, fie că v-aţi înecat în Lech, fie aţi ars în satele pe care voi înşivă le-aţi incendiat cu puţin timp înainte, fie că v-au ucis ţăranii bavarezi care au mai supravieţuit. Astfel încât, după „Res gestae Saxonicae" (Widukind), din toţi bărbaţii valizi a trei triburi (din totalul de 7) s-au mai întors în tabăra din Pannonia doar şapte!

De-aici vi se trage sedentarizarea (că şefii celor patru triburi „de-acasă" au avut totuşi mintea să opteze pentru supravieţuire!), renunţarea de a mai „civiliza" Europa şi, la scurt timp, creştinarea şi acceptarea tutelei romano-germane. Şi tot de aici vi se trage şi faptul că atât ház (casă), cât şi haza (care înseamnă şi acasă – şi patrie!) provin de la germanul Haus (casă)!!! (Drept care, lozinca ta cu „Eljen a haza, Polgári körök menjetek haza" n-a fost prea inspirată!)

Aşa cu „străvechea voastră civilizaţie"! Să mai adaug că laleaua – unicul motiv floral decorativ din arta voastră populară – a fost adusă în Europa Centrală abia în secolul XVI?! („Természettudományi Kislexikon", Akadémiai Kiado, Budapest, 1971, pagina707).

Să rămânem, însă, la creştinare şi la întâiul vostru rege catolic. Cum se numea István înainte de „creştinare" şi încoronare? Se numea Voicu (pe care voi l-aţi stâlcit în Vaik)

şi nu s-a creştinat, ci şi-a schimbat doar confesiunea: din ortodox a devenit romano-catolic!

Asta n-ai ştiut-o, dragă Tasi? O vei afla, cu dovezile de rigoare, în curând. Deocamdată doar o sugestie: dă o fugă până la „Országháza" şi, în sala în care e expusă, uită-te mai atent la coroana cu pricina, în speţă la etajul ei inferior (coroana propriu-zisă), spre a putea constata că este pur bizantină, după cum pur bizantine sunt şi icoanele prezente la acest nivel, lucrate pe nişte pietre preţioase încrustate. (Păcat că rubensianul vostru Benczur Gyula – cel ce a pus atâta râvnă şi talent la imortalizarea scenei – nu mai are cum să te însoţească)

Ca atare, îţi (vă) place sau nu, toată dinastia, zisă arpadiană, de după Szent István a fost de origine românească.

Şi dacă tot am ajuns la „vocaţia de a întemeia state", să mai fac nişte precizări. De ce Transilvania a fost voievodat („vajdaság") până în 1541? Pentru că a fost întemeiat de români, iar atunci când, în fine, aţi reuşit (în condiţiile schiţate în prima parte) să-i subjugaţi, aţi preluat modelul statal şi administrativ românesc – voi neavând nici cunoştinţe şi nici (sau cu atât mai puţin) tradiţii în acest sens!

De ce după stingerea dinastiei „arpadiene" (1301) aţi avut regi de orice naţiune (francezi, italieni, germani, polonezi, români etc.) numai unguri nu? Pentru că aveaţi „menirea istorică" şi „vocaţia" de a întemeia şi conduce state?

De ce singura dinastie care v-a adus, într-adevăr, faimă şi glorie (printr-un regent şi un rege) a fost tot românească – cea a Corvineştilor? (Aici şi Révai Nagy Lexikona recunoaşte genealogia: Matei, fiul lui Iancu de Hunedoara, nepotul lui Voicu de Hunedoara şi strănepotul lui Şerban – cneaz valah; mai mult, şi mama lui Iancu este pomenită ca româncă de viţă nobilă: „Densuşi nemes oláh családbol származo Morsána Erzsébet"!)

Ce părere ai, dragul meu Tasi? Îţi mai arde de ironii?

Să mergem, însă, mai departe. Unde v-au fost amintitele virtuţi în cei 150 ani de robie turcească, din care v-au scos austriecii – voi fără să mişcaţi un deget?! (drept care v-au şi încorporat în imperiu!)

De ce v-au trebuit (încă) 150 de ani ca să vă ridicaţi împotriva Habsburgilor (profitând şi atunci de un context general european)?

Ar mai fi multe de spus – să nu lungim însă vorba. Nimeni nu vă neagă civilizaţia şi cultura, numai că tot ce ştiţi aţi învăţat şi preluat iniţial de la noi, românii, şi, ulterior, de la austrieci. Vă place sau nu, ăsta este adevărul.

Cât priveşte prigoana post-trianonică, să revedem nişte date, tot din surse maghiare. (De altfel, şi chestiunea cu „Augsburgi csata" am scos-o tot din reputatul vostru Révai Nagy Lexikona – ediţia 1911-1914.)

Să încep cu o declaraţie a marelui vostru literat – Faludy György:

„În perioada interbelică ungurii din Ardeal se bucurau de mai multă libertate decât cei din Ungaria, astfel că mulţi scriitori maghiari din patria-mamă, pentru a eluda cenzura horthystă, veneau să-şi publice operele în România, de pildă în revista Korunk din Braşov". (Declaraţie făcută la emisiunea în limba maghiară a TVR din 8 octombrie 1990 – şi, ca prin minune, necenzurată!)

Vei spune, probabil, că este o simplă părere a unui octogenar alăuzit de cap. Atunci s-o luăm altfel:

– Aţi avut voi, în Ungaria, vot universal, direct şi secret în perioada interbelică? N-aţi avut!

– Aţi făcut, în aceeaşi perioadă, vreo reformă agrară? N-aţi făcut!

– A fost regimul Horthy primul regim fascist din Europa? A fost!

– A făcut el „ordine" (lagăre, închisori, expulzări etc.) în Ungaria? A făcut!

– A dat el, primul în Europa, „Legea privind privarea evreilor din Ungaria de drepturi cetăţeneşti”? A dat!

Avea dreptate bătrânul Faludy? Evident! Şi nu numai în ceea ce priveşte lipsa de libertate şi cenzura ce domneau în Ungaria interbelică. Să vedem, în paralel, situaţia din România – tot din surse maghiare.

Dintr-o statistică apărută, în 1928, în revista clujeană „Erdélyi Irodalmi Szemle” rezultă că între 1919-1928 au fost publicate, în Ardeal, 3186 (trei mii una sută optzeci şi şase) cărţi în limba maghiară. Deci, o medie anuală de 320 de volume. Atunci când, în 1913, de pildă, în Ardealul stăpânit de unguri au apărut doar 77 (şaptezeci şi şapte) de cărţi. În aceeaşi ordine de idei, György Lajos, în „Viaţa culturală a ungurilor din Transilvania”, constată că între 1919-1924 au fost publicate, în Ardeal, 1066 cărţi ungureşti, tot atâtea câte au apărut în cele două decenii premergătoare lui 1919. Acelaşi autor remarcă, în opera citată, că din cele 233 de tipografii existente în Ardeal (în 1924) 147 erau ungureşti, deci 61,8 la sută. În ceea ce priveşte presa de limbă maghiară din Ardeal în perioada interbelică, este suficient să amintesc că în 1934, de pildă, existau 42 de cotidiene, 52 de săptămânale şi 9 publicaţii cu apariţie lunară. Ceea ce reprezintă de zece ori mai mult decât publicaţiile existente în 1917, sub stăpânire maghiară.

Mai este cazul să continui?

Avea întru totul dreptate „alăuzitul” Faludy? Ba bine că nu! Şi-atunci, dragă Tasi, cum de nu vă este jenă să vă mai plângeţi de prigoană, insecuritate şi deznaţionalizare? Mai ales că pe toate acestea – şi încă multe altele – le-aţi avut şi în perioada post-belică. Mai mult, ca unică forţă colaboraţionistă (în bloc!) cu ocupantul sovietic şi cu structurile politice NKVD-iste, aţi fost profitorii – şi nu victimele – regimului comunist respectiv! Asta până când, constatând că în loc de Ardeal aţi primit doar o „derizorie” Regiune Autonomă Maghiară (RAM) şi alte privilegii şi mai „derizorii”, aţi început

să complotaţi în vederea înstrăinării acestuia – profitând de „anul revoluţionar” 1956 (vezi, în acest sens, „Magyarok a vádlottak padján”, de Tofalvi Zoltán, în „Erdélyi Magyarság nr. 16 / noiembrie 1993), trădare pe care patronii voştri nu v-au iertat-o şi au sancţionat-o după „regulile jocului”. Aşa stând lucrurile – şi după principiul: „nemulţumitului i se ia darul” – aţi pierdut, rând pe rând, şi RAM, şi Universitatea Bolyai (incubatoarele în care s-a clocit complotul de anexare a Ardealului la Ungaria!) şi alte privilegii, iar iniţiatorii complotului au ajuns, firește, la pușcărie. Asta vi s-a luat – şi nimic altceva! Aţi rămas cu toată presa voastră, cu editura Kryteryon, cu sectoarele special amenajate din toate librăriile, cu cele opt teatre, cu opera maghiară din Cluj, cu învăţământul de toate gradele (chiar dacă nu autonom) şi aşa mai departe. Aţi pierdut doar ceea ce aţi obţinut prin trădare – şi vi s-a luat tot pentru trădare – adică privilegiile, răsplata colaboraţionismului (colaboraţionism care viza un *status quo* vizavi de Transilvania, după vechiul model „Kun Béla – 1919”)!!!

Ar mai fi multe de spus, dar pamfletul tău, dragă Tasi, nu merită, totuşi, mai mult de două „episoade” şi, pe de altă parte, va trebui să ajungem şi la prigonitorii tăi din perioada anilor ’50. Pentru că de prigonit ai fost tu prigonit, numai că nu de români, ci de conaţionalii tăi colaboraţionişti. Nu românii, care erau o infimă minoritate în structurile comuniste ale Ardealului („de nord”) la vremea respectivă (nemaivorbind de Securitate!), te-au trimis la „reeducare” – la Câmpia Turzii, dacă nu mă înşel – având în vedere originea ta total „nesănătoasă”, ci ai tăi, care stăpâneau toate amintitele structuri. Nici pe prietenul tău Frédi nu l-a trimis (tot la „reeducare”) la Luduş vreun Ionescu sau Popescu, ci tovarăşul Gáspár, care tăia şi spânzura la acea vreme în Aiud!

Oricum, după ispăşirea „reeducării” – care n-a durat mai mult de un an şi n-a avut loc în vreo mină de plumb (nu ştiu ce-ai făcut tu, dar Fredi a făcut contabilitate) – aţi putut da

admitere la medicină şi aţi intrat amândoi. Cine dracu v-a pus să mergeţi la Târgu Mureş, la mult regretatul Institut Medico-Farmaceutic în limba maghiară (tot o răsplată a colaboraţionismului!)? Acolo nu era nici picior de român, iar lupta de clasă o aplicau exclusiv ai voştri! (iar voi doi, totuşi, eraţi – prin originea voastră „nesănătoasă" – nişte potenţiali „duşmani de clasă"!). Cine te-a prigonit acolo, dragă Tasi, şi te-a „convocat" – în fiecare zi la ora 6 dimineaţa! – în faţa uşii sale, pentru „a-i da raportul", atunci când binevoia să se trezească şi să te lase să intri?!! Cine şi (mai ales) ce era respectivul, că român n-avea cum să fie?!!

Aşa v-a trebuit, dragii mei dragi, dacă IMF-ul (românesc) de la Cluj vă puţea! Acolo n-aţi fi avut parte nici de cinci la sută din respectiva „luptă de clasă"! Şi nici nu v-ar fi cerut nimeni la înscrierea pentru admitere recomandarea (sau consimţământul) „organelor locale"!

Şi încă ceva, stimate Tasi, dacă în perioada când erai medic de circă la Ciumbrud şi gravitai în jurul spitalului (tutelar) din Aiud ai simţit vreodată orice urmă de discriminare etnică – din partea oricui – înseamnă fie că eşti de o totală rea-credinţă, fie că într-adevăr te lasă memoria şi încerci să-ţi reconstruieşti trecutul.

La urma urmei, nu pot să te acuz decât de consecvenţă, pentru că asta faceţi voi, de peste 80 de ani, cu întreaga voastră istorie. De ce n-aţi face-o şi cu „istoria" voastră personală?

P.S. Deşi (sau tocmai pentru că) d-l Szász István Tas n-avea când să mă citească, îmi trimite o nesperată confirmare în Erdélyi Naplo din 24 februarie 2004 – şi exact cu referire la perioada de studenţie din Târgu Mureş. Desigur, formularea este viciată de aceeaşi „amnezie", dar scriitura conţine nişte valoroase jumătăţi de adevăr. Citez:

„...după exmatricularea mea din motive etnice şi de luptă de clasă – soldată cu doi ani de muncă fizică – am reuşit,

în fine, să termin facultatea în 1962 (...) în această activitate (de prigonire – n.m.), din păcate, nu numai oficialii români, ci şi slugile lor maghiare excelau. Ba chiar îi depăşeau!"

Dragul meu Tasi, ce fel de oficiali români existau în Regiunea Autonomă Maghiară? Ce fel de oficiali români existau în „Orvosi Tudományegyetem"-ul din Târgu Mureş? Cine să te fi exmatriculat pe tine (şi) din motive etnice? Atunci când în toată universitatea aia nu era picior de român? Ai fost trimis la „reeducare", după cum am mai spus-o, exact de către ai tăi şi exclusiv din motive de luptă de clasă. Pe care ai tăi o aplicau exemplar, pentru că erau singurii colaboraţionişti autentici ai vremii. Şi cu atât mai vârtos în RAM!

Pe motive etnice ar fi putut fi exmatriculat doar un român care ar fi avut nefericita inspiraţie de a se înscrie la Universitatea (maghiară!) din Târgu Mureş (care a devenit bilingvă mult mai târziu!).

Pe cine vrei tu să prosteşti, dragul meu? În 1964 – când RAM era deja în curs de lichidare (ca rezultat al trădării voastre din 1956), lichidarea efectivă neputându-se face decât după (sau prin!) revenirea la judeţe în 1968 – încă ortopedul Ciugudean îşi scria numele Csugugyán iar oftalmologul Săbădean abia îndrăznea să scoată o vorbă românească pe gură. Mai mult, procurorul şef al oraşului (recent numit) – Ilie Muscă, răspundea la telefon cu: *Hallo, itt Muszka család* (Alo, aici familia Muscă)!

La orice uşă ai fi bătut – ţi se răspundea (încă) cu „igen" (da)!

În orice magazin ai fi intrat – dacă nu ştiai ungureşte erai ignorat cu desăvârşire! (O singură dată o vânzătoare m-a învrednicit cu formula: - „Nu şcie rumuneşci"!)

Şi mai aveţi neobrăzarea să vorbiţi de „exmatriculări etnice", de „oficialii români şi slugile lor maghiare – şi asta în anii '50, când RAM era încă în plină înflorire?!

P.P.S. Aşa arăta „autonomia secuiască” – cea pentru care, astăzi, CNS duce o luptă pe viaţă şi pe moarte!

(Jurnalul Literar nr. 19-24, octombrie-decembrie 2011)

Autohtonitate şi continuitate (IV)

Am fost solicitat să tălmăcesc semnificaţia unei „hărţi”, apărută pe coperta a 4-a a revistei „Erdélyi Magyarság” (anul III, nr.3, februarie 1992) şi m-am gândit s-o fac pentru mai mulţi posibili interesaţi.

Să încep cu titlul: ***„A románok szétvándorlása dél-balkáni öshazájukbol”*** (Migrarea românilor din patria lor străbună sud-balcanică).

Căutând filiaţiunea, descopăr la pagina 30, sub semnătura lui Jonás Endre, articolul intitulat „Ideea fixă daco-română” care, printre multe altele, face şi o trimitere expresă la harta cu pricina.

Normal ar fi să procedez la o traducere sau măcar la un rezumat.

N-am s-o fac. Şi nu pentru absurditatea tezei, precaritatea argumentelor, inversarea raporturilor cauză-efect, a celor de sedentar-nomad etc., ci pentru că numele autorului nu-mi spune nimic (în afară de faptul că Ionaş este un diminutiv al lui Ion şi cei mai turbaţi antiromâni au fost, din totdeauna, românii deznaţionalizaţi şi urmaşii lor), nu reprezintă vreo garanţie sau măcar greutate. Pentru aşa ceva este nevoie de o autoritate supremă, de pildă o Academie de Ştiinţe”!

Şi, pentru că în „Istoria Ardealului” (scrisă şi editată sub egida Academiei Maghiare din Budapesta, în 1986, în trei volume – ulterior condensată într-unul singur în 1989 şi reeditată în 1993) există un capitol intitulat ***„Străbuna patrie nomadă a românilor”*** care tratează exact aceeaşi chestiune, voi apela la numita sursă, cea mai înaltă şi oficială expresie a istoriografiei maghiare.

În acest sens, voi folosi ultima ediţie (cea din 1993 – deci postdecembristă!), care nu mai poate fi bănuită de niscaiva influenţe „naţional-comuniste”.

De unde o iau? De pe raftul propriei biblioteci.

De unde mi-am procurat-o? Simplu: am cumpărat-o, în 1995, de la un stand amplasat în holul Universităţii (multiculturale) Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca!

Care carte, după cum se afirmă în prefaţă, a stârnit un atare interes („Marele interes stârnit de ediţia în trei volume şi – nu negăm – ecourile atacurilor naţional-politice venite din România…”), încât a impus o condensare substanţială a textului spre a satisface mai uşor şi mai rapid aşteptările publicului (pag. 7).

Ce se scrie în această carte? Că Dacia, pe parcursul celui de-al doilea război daco-roman şi consecutiv acestuia se depopulează complet fiind repopulată cu coloni aduşi din toate colţurile imperiului; că retragerea aureliană a fost totală; că ungurii, în 896, n-au întâlnit picior de român prin zonă, (pag. 46-56) Se mai afirmă (pag. 60) că în perioada cuprinsă între secolele III-XIII, pe teritoriul fostei Dacii, istoria, arheologia sau geografia (toponime, hidronime) nu furnizează date care să ateste prezenţa vreunei populaţii romanizate. În capitolul „Perioada maghiaro-slavă” (895-1172)” se susţine că, în respectivul interval, ungurii (şi nu noi, care eram pe nicăieri) au convieţuit cu slavii şi i-au asimilat. În paginile 103-104 este desfiinţat Anonymus, cele cuprinse în a sa „Gesta Hungarorum” fiind calificate drept „aberaţii romanţate”. Se afirmă că „până şi numele celor trei pretinşi voievozi români este inventat, prin preluarea distorsionată a unor denumiri de localităţi maghiare”. (Gelu=Gyalu, Menumorut=Marot, Glad=Galád.) Capitolul „Anonymus” se încheie cu următoarea constatare: „Până când istoriografia românească va continua să fie subordonată unor interese naţional-politice, nu se poate ajunge la o unitate de vederi”!

Aşa cu (dis)continuitatea noastră în arealul cu pricina!

Şi totuşi, unde eram? Ne lămureşte subcapitolul intitulat „Străbuna patrie nomadă a românilor” (pag. 162). Unde era aceasta? În sudul Dunării, undeva lângă Albania.

Când am pus pentru prima dată piciorul în Ardeal ? În 1166, ca mercenari în oastea lui Emanuel I-ul, împărat al Bizanţului. După care am continuat să ne infiltrăm. Iar începând cu anul 1242, după retragerea mongolilor care au pustiit regatul maghiar, am venit cu duiumul, ba de frica mongolilor (!?), ba pentru a ne paşte turmele de oi, ba pentru a repopula, cu permisiunea regelui Béla al IV-lea, Ardealul depopulat, ba pentru a apăra, în calitate de „popor ecvestru (sic! – n.m.) de păstori, călit în lupte” (pag. 173), graniţa de sud a Ardealului, la invitaţia aceluiaşi rege maghiar.

Iată, aşadar, cine suntem, când şi de unde am venit.

Iată, aşadar, tâlcul hărţii cu pricina.

Mai greu de priceput este „oieritul ecvestru” şi, mai ales, traversarea Dunării. Nu ştim cum arătau oile la vremea respectivă şi nici prin ce transformări genetice or fi trecut spre a ajunge la aspectul de astăzi, dar, la urma urmei, n-ar fi exclus (folclorul nu minte!) ca treaba aceea cu „unde-o fi apa mai mare – m-o trece mândra-n spinare” să se fi referit iniţial la oaie! De ce nu!?

urnalul Literar, nr. 1-6, ianuarie-martie 2012)

Globalizarea – fenomen obiectiv sau neocolonialism?

Am citit, cu interes (dar şi cu oareşcare regrete), „Concepte în deriva globalizării" (Grigore Smeu, *Jurnalul Literar,* aprilie-iunie 2011) – interesul stârnit, de regulă, de o confirmare şi, pe de altă parte, regretul că acea confirmare, în ciuda unor ascunse speranţe, are totuşi loc.

Ce spune, în fond, d-l Smeu? Să încerc să rezum:

– orice concept, fie el cât de major, este (poate deveni) perisabil, pe drept ori pe nedrept;

– printre factorii de luat în considerare nu ultimul este manipularea, în speţă când este vorba de înlocuirea tendenţioasă a unui concept cu altul;

– în cazul de faţă este vorba de conceptul „naţiune" (plus derivatele) ce urmează a fi înlocuit de cel de „globalizare";

– „globalizarea" a pornit la atac cu armele „capitalismului multilateral dezvoltat" şi în numele unui „internaţionalism proletar" de altă factură, iar cei ce i se opun sunt stigmatizaţi ca „naţionalişti", „rasişti", „xenofobi", „rudimentari" etc. ;

– global nu înseamnă universal: universalul se referă la valori spirituale, globalizarea vizează valori materiale (economice, tehnologice, comerciale, informaţionale – dar şi sociale, politice, mentalitare etc.);

– universalitatea se dobândeşte, se recunoaşte, globalizarea se impune (mai rar cu forţa, de regulă prin manipulare);

– globalizarea este un concept promovat facultativ, selectiv, în funcţie de mărimea, importanţa şi forţa statului, concept în care expresia *primus inter pares* se află la ea acasă!

În lumina celor de mai sus, şi cu tot regretul, va trebui să mă reîntorc la o definiţie ce-mi aparţine, definiţie pe care am formulat-o în finalul unei cărţi (cu ani de zile în urmă): „Globalizarea este ultima şi cea mai sofisticată formă a colonialismului!"

Exagerez? Să vedem şi alte păreri:

„Globalizarea este o capcană şi un atac la democraţie" (Hans-Peter Martin, Harold Schumann – ziarişti de la Spiegel);

„Globalizarea este lumea devenită americană…" (Eduard Balladur – fost prim ministru al Franţei);

„Globalizarea este incompatibilă cu drepturile omului" (Jose Saramago, laureat al premiului Nobel);

„Globalizarea este adversarul fără faţă" (Julia Parson, ziarist la New York Times);

„Este oare posibilă globalizarea lingvistică şi culturală? Nu, şi ar fi chiar o nenorocire pentru planetă o astfel de globalizare. Pe planul contactelor globale trebuie să luptăm pentru a păstra identitatea diferitelor culturi" (Umberto Eco);

„Trebuie rescrise regulile globalizării" (Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare);

„Numărul populaţiei care trăieşte în sărăcie continuă să crească pe măsură ce globalizarea – unul din cele mai puternice fenomene economice ale secolului 20 – îşi continuă cursa inerent asimetrică: extinderea pieţelor peste frontierele naţionale şi creşterea veniturilor unei categorii relativ restrânse, în vreme ce sugrumă vieţile celor fără resurse pentru a fi investitori sau capacităţi de a beneficia de cultura globală. Majoritatea sunt femei şi copii, săraci înainte, dar acum încă şi mai săraci, pe când economia mondială lărgeşte prăpastia dintre ţările sărace şi cele bogate, dintre săraci şi bogaţi" (Starea Copiilor Lumii. Raport UNICEF 2000).

Repet întrebarea: am exagerat?

Iar citatele au fost reproduse dintr-un volum (E. Zainea, 2000) care s-ar părea că nu întâmplător a fost intitulat; „Globalizarea – şansă sau blestem?"

Au trecut de atunci peste 10 ani. Iar conceptul în discuţie s-a dovedit, între timp, nu un factor de echilibru – ci

unul generator de criză mondială. Globalizarea a adus cu sine nu stabilitate mondială, ci instabilitate, chiar şi în „propria ogradă”.

Şi, frică mi-e că ne aflăm încă abia pe la începuturi!

(Jurnalul Literar, nr. 19-24, octombrie-decembrie 2011)

„Istorie alternativă”

Câteva momente am fost tentat, recurgând la o parafrază, să-mi intitulez articolul: „Întâlnirile mele cu Blaga”. Nu ale mele – Doamne iartă-mă – ci ale generaţiei mele, şi nu personale, bineînţeles, ci în lumea ideilor, în felul în care ne raportam noi la ceea ce gândea şi crea unul dintre cei mai mari oameni pe care Ardealul l-a dat ţării şi Lumii. (În paranteză fie spus, a fost şi o întâlnire „personală”, prin ’56-’57, când, la o vânătoare de taxi, unul opreşte exact lângă mine; mă reped spre el şi aud o voce în spate: - Mă scuzaţi, eu l-am comandat! Mă întorc şi încremenesc: Lucian Blaga! Am bâiguit eu ceva scuze, primite cu un zâmbet, şi am rămas singur.)

Desigur, întâlniri personale au fost şi ele destule, dar cu o generaţie înainte. Şi asta nu numai pentru că Lancrămul şi Tilişca („fieful” Milleştilor cu doi de l) ţineau de Mărginimea („atât de ortodoxă şi românească” a) Sibiului, nu numai pentru că „Marea Unire” au înfăptuit-o, până la urmă, sutele de mii de români conduşi de dascăli, preoţi şi notari (printre aceştia şi bunicul meu, notar în Poplaca, la câţiva kilometri de Răşinari), ci pentru că, întâmplător sau nu, Lucian Blaga şi Silviu Millea (tatăl meu) au fost colegi la Institutul Pedagogic – Teologic din Sibiu. Ce căutau acolo? Am să răspund citând dintr-o ediţie din 2002 a volumului „Nebănuitele Trepte”, volum ce începe cu nişte date cronologice ale poetului: „*Pentru a nu fi încorporaţi în armata austro-ungară”!* Deci, nu întâmplător (pentru că românii îşi apărau intelectualii prin toate mijloacele posibile) şi întâmplător (pentru că în 1914 atât Blaga cât şi tatăl meu împliniseră 18 ani!). Şi, ca să mai amintesc câteva coincidenţe, amândoi au fost de faţă la Alba Iulia la 1 decembrie 1918 (extra-muros, evident, nu intra, nu în ceea ce Goga definea drept „tagma pertractorilor”), amândoi s-au aşezat la Cluj, în 1920, reorientându-se, Blaga spre Filozofie şi Biologie, tatăl meu spre Drept.

O altă filieră, şi ultima pe care o amintesc (nu despre asta mi-am propus să scriu, ci despre un anume soi de contrafacere sau recontrafacere a istoriei, despre eforturile mele de a le contracara, deziderat pentru care eram obligat să arăt că pot fi considerat o „sursă credibilă" – cum se spune astăzi) este Ambasada de la Lisabona, unde, într-o anumită perioadă, Lucian Blaga a fost coleg cu vărul meu Leontin Constantinescu, întemeietorul de mai târziu al Dreptului Comparat şi al Dreptului Comunitar European.

Acestea fiind spuse, să ne întoarcem la „parafrază". Lucian Blaga, idealist (deci antimaterialist!), mistic (deci potrivnic ateismului comunist), cu o „sensibilitate metafizică", cu o „poezie a transcendenţelor care abate atenţia clasei muncitoare de la problemele arzătoare ale realităţilor sociale imediate", creatorul unei filosofii care reprezenta un veritabil atentat la adresa internaţionalismului proletar etc., etc., etc., a fost dat afară, în 1948, din învăţământ, din Academia Română, a fost epurat din manuale şi biblioteci, marginalizat,interzis. Dar n-a fost arestat şi închis ca alţi idealişti şi mistici. Este lăsat să lucreze la biblioteca Academiei, fiind, pe parcurs, avansat bibliotecar-şef şi mai apoi director adjunct. Este lăsat să traducă din autori străini (Goethe, Lessing, Verlaine, Valéry, Reiner Maria Rilke etc.) şi să publice respectivele traduceri.

În 1956 *„este nominalizat pentru premiul Nobel; nefiind susţinut de regimul de la Bucureşti, distincţia este acordată unui poet spaniol"*. (Din aceeaşi sursă menţionată).

În 1957 începe (horribile dictu) reabilitarea poetului: îi apar poezii, articole, pregăteşte un volum de eseuri şi conferinţe şi, poate cel mai semnificativ şi mai important lucru, i se permite să iasă în public! Şi iată-ne ajunşi, cu un orizont îmbogăţit, la amintita „parafrază" (mai precis, la sursa ei). În toamna lui 1957 nişte afişe ne anunţă că Lucian Blaga va ţine, în sala mare a Bibliotecii Universitare, conferinţa cu titlul: „Întâlnirile mele cu Goethe". (Evident, Blaga, neştiind cu cine

are de-a face, şi-a început conferinţa prin a ne linişti de la început: *„N-am fost contemporan cu Goethe, este vorba de întâlniri spirituale”!)*

Nu mă întrebaţi ce-a vorbit Blaga. Bineînţeles că subiectul central a fost traducerea poemului dramatic „Faust”. Dar nu asta contează. Dacă Blaga nu (mai) ştia ce înseamnă El pentru noi, apoi a putut-o afla atunci. Şi fără echivoc. Sala era arhiplină (şi între rândurile de scaune, şi pe margini, şi în uşile deschise, şi pe coridoare, şi în casa scărilor) şi totuşi era o linişte mormântală. Şi ne uitam la el ca la Dumnezeu.

N-a fost ultima întâlnire. Au mai fost şi altele, triste şi dureroase. Blaga era internat, grav bolnav, într-o rezervă de la Medicala I iar cel ce scrie aceste rânduri era medic secundar chirurg în clădirea de alături – Clinica Chirurgicală I. Erau ultimele zile ale marelui om şi nu-mi voi ierta niciodată că n-am îndrăznit să încerc să-i spun că în ciuda ostracizării şi a „embargoului” el a continuat să fie pentru noi unul dintre cei mai importanţi poeţi, dramaturgi şi filosofi români. Au reuşit s-o facă alţii, care au izbutit poate şi să-l convingă că povestea cu omul de tip nou şi presupusa noastră îndoctrinare şi degradare este o simplă gogoriţă.

Totul s-a sfârşit în 6 mai 1961, fără ca Lucian Blaga să mai prindă măcar golirea puşcăriilor şi „Declaraţia de Independenţă” din 1964.

Probabil că n-am spus nimic nou şi nimic interesant (iar chestiunile personale sau quasi-personale relatate nu interesează pe nimeni). A trebuit să spun tot ce-am spus pentru a putea ajunge la titlu: „Istorie alternativă”. Dacă în perioada „rolleriană” alţii ne falsificau şi batjocoreau istoria, astăzi o facem noi (aparent) singuri şi nesiliţi de nimeni. Şi-am să dau doar două exemple, amândouă legate (şi) de Blaga şi amândouă de nepriceput pentru cei ce nu le-au trăit (dar îşi permit să scrie despre ele şi să le comenteze, ba chiar să lanseze concluzii şi verdicte).

Este vorba despre două producţii de presă (una scrisă, alta audio-vizuală), amândouă conţinând grave distorsiuni ale istoriei, pe fondul unei ignoranţe crase sau a unei denaturări comandate.

Să începem cu „Raoul Şorban, turnătorul din casa lui Lucian Blaga", articol apărut în „Evenimentul Zilei" (21 noiembrie 2003) sub semnătura a trei făptaşi: Pora, Şercan şi Soica. Deja titlul este fals, tendenţios şi manipulatoriu: nu este vorba de casa lui Blaga, ci de cea a lui Tudor Bugnariu – comunist notoriu – cu care Dorli Blaga, fiica poetului, s-a măritat împotriva voinţei tatălui său. (De altfel, în 1964 – anul în care ar fi început pretinsa turnătorie – Lucian Blaga era mort deja de trei ani!!!)

Să mergem mai departe:

– în articol nu apare nici un document, nici o referire expresă la vreun document oficial sau măcar la numărul de înregistrare al acestuia;

– totul este construit pe afirmaţii ale d-nei Dorli (Ana-Dorica) Bugnariu (născută Blaga);

– aşa zisa replică a d-lui Raoul Şorban, inserată – vezi Doamne – din motive de fair-play şi de *audiatur et altera pars* la sfârşitul articolului, este vizibil construită în aşa fel încât să nu fie convingătoare, fiind, după toate probabilităţile, rezultatul unor întrebări puse la telefon (nonagenarul profesor aflându-se la Cluj – şi nu la Bucureşti) şi fără ca incriminatul să cunoască, la acea dată, conţinutul textului ce urma să apară în paginile „Evenimentului" (nemaivorbind de alte „amănunte" din recuzita contrafacerilor gazetăreşti, singurele la care se pricep, cât de cât, autorii articolului denigrator).

De ce contrafaceri? Sau este vorba de ignoranţă crasă şi tembelism? Hai s-o luăm şi aşa.

Stimaţi gazetari Pora, Şercan şi Soica, pe ce lume trăiţi?

Câţi ani aveaţi la vremea respectivă, sau măcar eraţi născuţi?

De unde şi de la cine aţi învăţat istoria perioadei respective – şi mai ales pe cea premergătoare?

Cine şi ce erau cei epuraţi în anii la care vă referiţi?

Când au fost puse la index, întemniţate şi în bună măsură exterminate valorile autentice ale românilor şi românismului – în toate domeniile – după, sau înainte de 1964?

Ce au fost şi a cui politică o făceau beneficiarii regimului comunist de dinainte de 1964?

Dacă chiar nu cunoaşteţi răspunsul corect la întrebările de mai sus (deşi mă cam îndoiesc), să încerc să vă lămuresc:

– epurările (şi tot ce le-a succedat)) au început nu în 1964, ci odată cu preluarea efectivă a puterii de către comunişti, prin 1947-'48, culminând cu începutul anilor '50;

– această putere comunistă a fost de sorginte NKVD-istă, iar ţinta ei principală era anihilarea şi distrugerea a tot ce era românesc şi transformarea României într-o colonie sovietică – viitoare Republică Socialistă Sovietică Românească, în cel mai bun caz (existând şi alte variante mult mai nefaste – dacă ar fi să amintim doar de celebrul „Plan Valev", care urmărea, practic, lichidarea României ca stat);

– distrugerea elitei intelectuale şi politice româneşti asta viza, ea nefiind decât un mijloc prin excelenţă;

– beneficiarii acestei perioade erau în majoritatea lor străini, iar cei români (şi autohtoni) nu pot fi calificaţi decât ca trădători, ca şi complici ai forţelor de ocupaţie sovietice;

– 99% din samavolniciile şi crimele care au anihilat şi decimat elita intelectualităţii româneşti s-au petrecut înainte de 1964;

– În condiţiile date, singura cale de emancipare de sub jugul sovietic era virarea (cu ajutor chinez!) spre un regim naţional comunist capabil – cu compromisurile de rigoare – să salveze România şi românismul (ne referim, fireşte, la o cale realistă şi nu utopică!);

– în 1959 trupele sovietice părăsesc România – caz singular în „Lagărul Socialist";

– la începutul anilor ’60 pleacă şi toţi comisarii şi consilierii (inclusiv KGB!);
– în 1964 se dă o veritabilă declaraţie de independenţă a României (repet: cu ajutor chinez!!!), iar, în acelaşi an, se deschid porţile puşcăriilor; cei a căror „vină” a fost antisovietismul sunt reabilitaţi.

În lumina celor de mai sus, „epuraţii” din 1964-1965, în speţă cei ce ocupau funcţii importante şi se bucurau de toate onorurile, nu puteau fi decât comuniştii pro-sovietici, promotorii debarcatei linii NKVD-iste. Or, Tudor Bugnariu era un comunist de această factură, cu vechi state de funcţiune (încă din ilegalitate).

De altfel, chiar doamna Dorli Bugnariu declară senin că, citäm, : *criticile pe care Bugnariu le aduce regimului (naţional-comunist! – n.m.), convingerile sale ideologice fiind cunoscute şi asumate, erau cu atât mai deranjante pentru comunişti şi Securitate”*

Mai trebuie să subliniem care erau „convingerile ideologice” („cunoscute şi asumate”) ale lui Tudor Bugnariu, care deranjau Securitatea în 1964-1965?

Ne putem întreba doar – în condiţiile date – ce nevoie mai avea securitatea de informatori în cazul lui T. Bugnariu?

Nu este destul de clar? Citäm în continuare: „*(Bugnariu – n.m.) s-a arătat îngrijorat de faptul că poziţia adoptată de partid pe linie statală faţă de URSS este interpretată de majoritatea intelectualilor drept o poziţie ostilă faţă de sistemul politic din URSS.*

Va să zică Tudor Bugnariu se ridica împotriva emancipării de sub statutul de colonie sovietică şi pentru continuarea sovietizării (citeşte: deznaţionalizare, rusificare, etc. – după modelul RSFS Moldovenească.)!!!

Acceptând faptul că Securitatea n-ar fi ştiut despre convingerile şi activitatea pro-sovietică a lui Bugnariu (ceea ce soţia lui contrazice explicit şi public) – trebuia „turnată” sau nu

o asemenea convingere şi activitate care, în condiţiile date, nu putea fi considerată decât ca profund antiromânească?!

Să răspundă cititorii şi istoria.

Aşa arată istoria reală (şi nu măsluită) în cele de mai sus. Să-i dorim, totuşi, odihnă în pace lui Tudor Bugnariu, dacă nu pentru altceva, măcar pentru faptul că prezenţa acestuia în familia Blaga, mai mult decât probabil, i-a permis poetului o traversare cât de cât mai acceptabilă a perioadei NKVD-iste.

Să trecem la cealaltă (tot) filă de istorie. Pentru că despre acele vremuri îndepărtate se rostesc, astăzi (în văzul şi auzul a sute de mii de oameni), nişte prostii care te încremenesc. De pildă, d-l Alex Ştefănescu, în dialog cu Iosif Sava (la „Serata", deloc muzicală, din 16 august 1997) afirma, în legătură cu Sorin Toma şi cu proletcultismul promovat de acesta, că „Poezia putrefacţiei sau putrefacţia poeziei" a viciat percepţia unei generaţii întregi asupra poeziei lui Tudor Arghezi.

Pentru numele lui Dumnezeu, d-le Ştefănescu, unde eraţi d-voastră în anii respectivi, ca să vă permiteţi asemenea aprecieri? Puteaţi fi cel mult la grădiniţă, în grupa mică. De unde şi de la cine aţi preluat respectiva gogomănie? De la care „generaţie"? Ce ştiţi d-voastră sau „informatorii" despre generaţia noastră? Dar despre profesorii pe care (încă) îi mai aveam la acea vreme? Dar despre „tentaţia fructului oprit", mai ales în condiţiile în care alternativa care ni se oferea era A. Toma, tatăl lui Sorin şi campionul proletcultismului în poezia românească a acelor vremuri?

Stimate d-le Ştefănescu, impactul acelei scrieri asupra generaţiei noastre, generaţie despre care vă permiteţi aprecieri şi judecăţi în totală necunoştinţă de cauză, a fost exact opusul celui presupus de dvs.: niciodată Arghezi n-a fost mai citit şi mai savurat în licee şi universităţi. Ba mai mult, pot să afirm, răspicat, că nu numai Arghezi, ci şi Blaga, Bacovia, Barbu, Ion Pillat, Nichifor Crainic, Adrian Maniu, Minulescu, Voronca,

Vinea, Cotruş şi mulţi alţii ne-ar fi rămas mai mult sau mai puţin străini, fără prohibiţia care plana asupra lor, fără acea „poezie a putrefacţiei”! (Prohibiţie care a devenit un „certificat de garanţie”, un „titlu de onoare şi de glorie”!)

Vorbeam de dascălii pe care i-am avut (perioada la care mă refer, 1948-1958, acoperă şi ultimii patru ani de liceu, pe lângă cei 6 de facultate). Mulţi dintre ei erau „epuraţi” de pe la universităţi şi refugiaţi în licee. Profesori care, chiar fără acte de frondă sau disidenţă manifestă, fără un discurs explicit, reuşeau să ne transmită, să ne sugereze cum e cu „putrefacţia” şi să ne orienteze spre valoare şi adevăr. Şi, implicit, să ne incite la lectură. Cărţile prohibite circulau, din mână în mână, de la grup la grup, mai abitir decât videocasetele de la sfârşitul anilor ’80. Fireşte, pe circuite mai subversive şi în condiţii de mai strictă conspirativitate.

Aceşti profesori, dascăli cu vocaţie şi de ţinută universitară, foloseau şi orele de dirigenţie pentru a contracara asaltul proletcultismului. Şi dacă nu puteau să vorbească, explicit şi firesc, despre valorile noastre autentice, le „combăteau”! Dar o făceau atât de bine încât înţelegeam, cu toţii, că este vorba, de fapt, de o pledoarie!

Aşa că, stimaţi critici, analişti, istorici, formatori de opinie în general, lăsaţi-ne generaţia în pace şi nu mai vorbiţi de manipulare, îndoctrinare, îndobitocire, mancurtizare etc., că nu ştiţi ce vorbiţi! Tot ce ni se poate imputa (dacă pot să mă exprim aşa) este duplicitatea. Ştiam foarte bine pe ce lume trăim, cu ce ne confruntăm, ce vor „tovarăşii” să ne facă şi ne apăram. Şi ştiam să ne apărăm! Iar dublul discurs, în funcţie de conjunctură, de loc, de cei prezenţi etc., era arma noastră principală de apărare şi de supravieţuire. Ca oameni şi ca români!

Ce caută a mea „Istorie alternativă” în contextul de faţă? Este un avertisment şi un protest. Oameni buni, lăsaţi generaţiile (pot spune liniştit) trecute în pace şi, dacă tot scrieţi

despre ele, documentaţi-vă de la (încă) supravieţuitorii acestora. Iar dacă tot umblaţi după oameni „denaturaţi”, ocupaţi-vă mai bine de prezent, prezent în care elanul vostru „demitizator”, după ce îl contestă pe Eminescu ca poet naţional, mai nou îl contestă pe Blaga ca poet!

Marile noastre valori, atâtea câte au fost ele, au supravieţuit atacurilor venite şi dirijate din afară.

Acum am început să ni le demolăm noi?!

Pe cine, de ce (sau la a cui poruncă) deranjează, de pildă, „Paşii profetului” ori „Poemele luminii”?!

Este vorba, cumva, de netezirea căii procesului „obiectiv” al globalizării?

(Jurnalul Literar nr. 7-12, aprilie-iunie 2012)

Istorie alternativă (II)

În ultimul număr al revistei am scris un articol („Istorie Alternativă”) care m-a transformat în ţinta unor interpelări. Trei dintre ele merită un răspuns. Prima se referă la relaţia dintre mondializare şi Eminescu sau Blaga, cea de a doua la măsura în care istoria este un factor antiglobalizant iar cea de a treia îmi reproşează că n-am spus explicit dacă Raoul Şorban a fost sau nu „turnător” ?

Să încep cu a 3-a. Eu nu mi-am propus să-l apăr pe Raoul Şorban – sunt prea mic pentru aşa ceva! Mi-am propus doar să arăt, *en detail* („history is his story”), cum se scrie astăzi istoria. Cea „alternativă”! Cu lipsă de probitate şi fără responsabilitate, profesionalism, logică şi onestitate, dar şi cu ignoranţă crasă şi tembelism. O acuzaţie poate fi desfiinţată, printre altele, şi cu reducere la absurd. Ceea ce am şi făcut. Dar, pentru că nici Raoul Şorban şi nici memoria lui nu-mi sunt indiferente, ba dimpotrivă, să revin:

– Cum să fie Raoul Şorban „turnătorul din casa lui Blaga”, în 1964 (anul pretinsei „turnătorii”), când Blaga era mort deja din 1961?!?

– Presupunând (prin absurd!!!) că securitatea (naţional-comunistă !!!) nu ştia de activitatea prosovietică (deci antiromânească, în contextul dat), a lui Tudor Bugnariu (ginerele lui Blaga, comunist NKVD-ist, încă din ilegalitate), activitate PUBLICĂ şi ASUMATĂ, trebuia „turnată” această activitate (a lui Bugnariu, nu a lui Blaga, care era mort de mult!!!) sau nu?

Fireşte, întrebarea este retorică!

Cât priveşte primele două întrebări, un cititor fidel al „Jurnalului Literar”, care a parcurs tot ceea ce s-a scris în ultimele 4 – 6 numere ale revistei, n-ar trebui să recurgă la întrebări de acest gen. Îmi permit, totuşi, să-i recomand

recitirea articolului „Opriţi Istoria!...” din numărul 1 – 6/ ianuarie-martie 2012 al revistei.

Pe de altă parte, respectivele interpelări mi-au dat un imbold în plus pentru a continua ceea ce mi-am permis să intitulez *Istorie Alternativă.*

Istoria poate fi privită ca ştiinţă, ca document, ca act de identitate, sau, într-un sens mai larg, ca punct de reper, termen de raportare, simbol de referinţă, element formativ. Prima categorie este, fireşte, de competenţa istoricilor. Cea de a doua ar aparţine mai degrabă psihologilor, sociologilor, pedagogilor. Aceştia ar fi chemaţi să se pronunţe dacă românii sunt sau nu „bolnavi de istorie” şi în ce măsură „demitizarea” acesteia ar contribui la însănătoşirea lor. Şi nu istoricii. A căror menire este să studieze istoria, s-o scrie, cu probitate şi rigoare ştiinţifică, şi nu să cerceteze şi aprecieze impactul acesteia asupra mentalului comun. Şi cu atât mai puţin să iniţieze şi să întreprindă „asanări morale” prin „demitizarea” (citeşte *revizuirea)* istoriei.

Desigur, ceea ce se scrie în nişte reviste sau în câteva cărţi, cu public restrâns, nu ne sperie. Dar, pentru că „incineratorii de clişee” vorbesc, la unison, de greaţa şi scârba cu care receptau istoria predată la şcoală, ne îngrijorează soarta manualelor şcolare. Şi cea a elevilor care ar urma să studieze o „altă” istorie a românilor. O istorie epurată de „dogmele”, „anchilozele”, „tabuurile”, „tabieturile” şi „metehnele” istoriografiei tradiţionale româneşti. (Încercările făcute în acest sens în ultimii 20 de ani sunt arhicunoscute şi au stârnit dezbateri şi proteste numeroase. Nu am un bilanţ al chestiunii, dar un lucru e cert: generaţiile tinere sunt, astăzi, totalmente străine, cu foarte rare excepţii, de ceea ce ar trebui să se numească *un minim de cunoştinţe în domeniul istoriei naţionale*.)

Mi-am exprimat, nu o dată, disponibilitatea de a acorda „incineratorilor de clişee” prezumţia de bună-credinţă. Mă

străduiesc, încă, s-o mai respect. În acest sens, să apelăm şi la părerea psihologilor, sociologilor şi pedagogilor asupra subiectului în discuţie. Ce spun aceştia? Spun că identitatea individuală şi colectivă, cristalizarea eului psihologic şi social, percepţia de sine, imaginea de sine, conştiinţa de sine, percepţia socială, tiparele de comportare proprii, comportamentul prosocial al individului sunt indisolubil legate de contextul social, de un cadru socio-cultural, de un grup mai mic sau mai mare, de la familie şi şcoală până la întreaga societate. Mai mult, însuşi obiectul psihologiei sociale este, după Allport, efortul de a înţelege şi explica modul în care prezenţa ALTUIA (real sau imaginar) modifică gândurile şi comportamentul unui individ. Pe de altă parte, nevoia de modele este una din constantele fundamentale în procesul de devenire al oricărui copil sau tânăr. Or, modelul istoric, cel al personajului istoric, situat undeva între real şi imaginar, este cel mai la îndemână şi cel mai motivat. Din istoria naţională, fireşte, pentru că întreg procesul de devenire, de conturare a personalităţii este indisolubil legat de etnic, de apartenenţa etnică. În aceste condiţii, negarea virtuţilor individuale şi colective ale unui popor, ale unui neam, pe tot parcursul existenţei sale istorice, minimalizarea şi denigrarea valorilor şi mărimilor sale, nu poate fi decât o întreprindere demolatoare cu urmări dezastruoase asupra formării tinerelor generaţii (aparţinătoare acelui popor, acelui neam) şi nicidecum o acţiune de însănătoşire a minţilor şi moravurilor. (A se vedea, în acest sens, şi conceptele de *stigmat – stigmatizare.)*

În aceeaşi ordine de idei, dar la alt nivel de abordare, ne-am putea întreba dacă există vreo ţară, în lumea largă, unde elevii să înveţe o istorie naţională demitizată, fără clişee şi fără tabuuri? Oare în SUA, în manualele şcolare de istorie se poate întâlni ceva de genul: *Suntem urmaşii aventurierilor apatrizi care şi-au luat în stăpânire ţara prin exterminarea quasi totală a populaţiei băştinaşe şi şi-au întemeiat bunăstarea pe*

exploatarea muncii sclavilor? Sau în Spania, descoperirea şi ocuparea Americii de Sud este prezentată elevilor ca un act samavolnic care a distrus o civilizaţie înfloritoare şi una din cele mai echilibrate şi armonioase organizări statale şi sociale din toate timpurile? Sau, în general, în metropolele fostelor imperii coloniale s-a învăţat sau se învaţă la şcoală că acţiunea de colonizare n-a fost altceva decât jaf, exploatare şi îmbogăţire frauduloasă? Să fim serioşi! Toate acestea sunt prezentate ca demersuri civilizatoare şi ca acţiuni de convertire a păgânilor la creştinism. Şi-atunci, de ce trebuie numai noi, românii, să ne culpabilizăm, să ne ardem „clişeele", să ne pocăim? Să insuflăm copiilor noştri nu mândria, ci ruşinea de-a fi români? De ce şi pentru ce? În baza cărui temei, cu ce finalitate şi în beneficiul cui? Suntem noi, românii, mai păcătoşi decât alţii? Avem ceva din infatuarea, din aroganţa pomeniţilor „civilizatori"? Câtuşi de puţin. Ba, am zice că dimpotrivă. Ceea ce este inculcat în mentalitatea comună este mai degrabă sentimentul de inferioritate, servilismul, ploconirea în faţa valorilor altora. Cum altfel s-ar putea explica expresii uzuale ca ; *treabă românească, numai la noi se poate întâmpla!, suntem o naţie…!?* Cum altfel se poate interpreta „anglomania" care se manifestă atât în limbajul curent sau în conceperea firmelor şi reclamelor, cât şi în copierea unor moravuri, obiceiuri sau tradiţii străine care ni se potrivesc ca nuca-n perete?

Cât priveşte exacerbarea naţionalismului în perioada comunistă (căreia i-am fi tributari şi astăzi), se „uită" un fapt esenţial: în primii 20 de ani, dimpotrivă, s-a făcut totul pentru înlocuirea naţionalismului cu internaţionalismul (proletar), ba, mai mult, s-a încercat, pe toate căile, pregătirea României pentru sovietizare. Aşa că amintita exacerbare, produsă în următorii 20 de ani, a fost, în primul rând, o reacţie firească şi necesară la cele petrecute anterior. Că s-a întrecut măsura este adevărat, dar „intoxicarea" a fost mai degrabă cantitativă.

Drept care, nu şi-a atins decât în parte şi temporar scopul. În consecinţă, românii au trecut pragul lui Decembrie ’89 nu cu un bagaj excesiv de naţionalism, ci cu unul deficitar. Care s-ar cere revigorat.

Şi-atunci, pentru a ne redobândi încrederea în noi, pentru a ne recâştiga demnitatea individuală şi naţională trebuie să ne „demitizăm” istoria, să ne ardem clişeele, să ne discreditǎm modelele? Sau dimpotrivă?

(Jurnalul Literar nr. 13-18, iulie-septembrie 2012)

PPE – motorul integrării europene?

Nu discut ce căuta PPE în România (17 octombrie 2012 – palatul parlamentului, Bucureşti), nici ce căuta preşedintele României la congresul Partidului Popular European, nici imixtiunea PP (sau CDU) în treburile interne ale ţării noastre şi nici partizanatul politic, ilegal, nedemocratic şi neeuropean al acestuia.

Intervin, pur şi simplu, pentru că am auzit rostită ideea care, iată, a devenit titlul articolului de faţă şi, în egală măsură, pentru că Wilfried Martens a fost reales la cârma PPE.

Toată lumea (mă rog – o parte a ei) se agită că Tökés şi Orbán au vorbit despre federalizarea României, acolo, la congres. Iar toată agitaţia se grefează pe o cutremurată mirare (pentru faptul în sine şi/sau pentru că nimeni dintre românii de faţă n-a zis nimic, dar absolut nimic!). Şi dacă despre Tökés şi Orbán se mai ştie câte ceva prin ţară, despre legăturile mai sus pomeniţilor cu PPE şi despre caracterul „integrator european" al „popularilor europeni" (citeşte CDU) nu se prea ştie mai nimic.

Aşa stând lucrurile, mă văd nevoit să recurg la nişte „săpături". Voi începe cu un vechi text molnarian:

„*Constat că politicienii români n-au înţeles semnificaţia reală a mesajului NATO, care îndeamnă la cooperare între statele din sud-estul Europei. Realitatea este că Occidentul sprijină, fără rezerve, integrarea regională a acestor state, până la monedă unică şi ştergerea graniţelor vamale, exact pentru că nici prin gând nu-i trece să le integreze, vreodată, în NATO sau în UE. Îndrăznesc să fac această afirmaţie categorică pentru că, mai nou, chiar şi Franţa, a cărei tradiţionale bune relaţii cu România şi Serbia sunt notorii şi care a dezaprobat consecvent orientarea <<central europeană>> de integrare promovată de către SUA şi Germania, şi-a revizuit punctul de vedere.*

Din diverse luări de poziţie rezultă că şi Franţa recunoaşte faptul că Europa <<politică>> are nişte hotare a căror limită nu poate fi depăşită fără riscul dezintegrării. Comunitatea europeană nu poate integra decât statele ce aparţin aceluiaşi univers politic, economic şi de civilizaţie. Or, lumea ortodoxă, mă refer la statele post-sovietice şi la cele din sud-estul Europei, este inaptă de aşa ceva. Aceste state, deşi au preluat modelul instituţional apusean, sunt incapabile să-l asimileze. După părerea mea, singura lor şansă de supravieţuire este realizarea, cu ajutor occidental, a unei strânse cooperări regionale. (...) Fireşte, se fac promisiuni <<pe termen lung>> (de integrare europeană – n.m.), dar proiecte sau intenţii reale nu există. România va avea un veritabil şoc când va înţelege cum stau lucrurile. (...)

Din această situaţie Ardealul,cu ascendentul şi poziţia sa occidentală, nu are decât de profitat. Fireşte, este vorba nu numai de unguri, ci şi de românii ardeleni. Toate acestea vor conduce la întărirea mişcării regionaliste. (...) Mă refer la promovarea unui regionalism politic instituţionalizat." (Am citat dintr-un interviu acordat de către politologul Molnár Gusztáv cotidianului clujean „Szabadság" la data de 29 aprilie 1999, interviu consemnat de Székely Kriszta şi introdus şi pe internet sub indicativul http://www.hhrf.org/erdelyi/most/04-29-99.htmf).

Desigur, multe din ideile de mai sus pot fi regăsite în „Problema transilvană" (Gabriel Andreescu – Molnár Gusztáv), de la neintegrabilitatea ţărilor ortodoxe şi până la regionalismul ardelean transetnic – bază pentru un statut local (sau chiar european) aparte. Nouă este (sau măcar părea atunci) chestiunea cu „integrarea regională" a statelor din sud-estul Europei, ca o alternativă (ca să nu spunem „premiu de consolare") la Uniunea Europeană. De asemenea, demn de remarcat este faptul că Ardealul, şi în această (aparent) nouă perspectivă, „nu are decât de profitat".

Firește, la vremea respectivă (aprilie 1999), nu că nu l-am fi luat în serios pe d-l Molnár, dar, totuși, i-am fi adresat moromeţiana întrebare: - pe ce te bazezi? Şi iată că la un timp (istoric) relativ scurt ne-a sosit şi răspunsul, nu de la politologul maghiar, ci direct de la sursă. Ştim nu numai pe ce se baza d-l Molnár la vremea respectivă, ci şi pe cine se baza acesta atunci când prefigura o Uniune Europeană a Sud-Estului. Cititorii săptămânalului „Timpul – 7 zile" (falimentat în 2005!) vor fi ştiind, bineînţeles, că este vorba de creştin-democraţii germani! (membri de bază ai P.P.E.!). Documentul reprodus în numărul 38 (555) / 19-25 septembrie 2001 al amintitului săptămânal , sub titlul: „O perspectivă pentru Balcani – Reflecţii cu privire la o Uniune Europeană a Sud-Estului", este în măsură să împrăştie orice posibile dubii în acest sens.

Desigur, comentariile lui Remus Răgătan (Adrian Riza), pe marginea documentului cu pricina, ne scutesc de alte consideraţii. Ceea ce am vrea, însă, să adăugăm este faptul că unul din cei trei autori ai demersului, dl. Karl Lamers, este „recidivist". Cel puţin aşa rezultă din articolul „Uniunea Europei de Sud-Est – Alternativă la extinderea UE" (Corespondenţă din Berlin de la Mălina Andronescu), publicat în cotidianul „Adevărul" din 5 decembrie 2000, pe pagina a 13-a (cum altfel?).

Amintitul Karl Lamers este purtătorul de cuvânt pentru politică externă al facţiunii creştin-democrate din Bundestag, care se pronunţă, citățm: "pentru adâncirea integrării regionale în Balcani şi instituţionalizarea Pactului de Stabilitate sub forma unei Uniuni a Europei de Sud-Est (UESE)". De notat că propunerea a fost prezentată Bundestagului încă în luna octombrie 2000. Iată câteva elemente conţinute în propunere:

– „din această uniune ar putea face parte nu numai statele fostei Iugoslavii, ci şi state vecine, cum ar fi România";

– „UESE ar reprezenta o euroregiune de tip nou (...) care presupune stabilirea unor relaţii de bună vecinătate, a unui sistem de comerţ liber şi crearea unor structuri de securitate comune”;

– „minorităţile naţionale din diversele ţări membre ar fi şi ele reprezentate în instituţiile respective (de conducere ale UESE – n.m.); acestea ar putea fi modelate după exemplul Parlamentului European (deci, un parlament al Europei de Sud-Est), al Comisiei Europene şi al Consiliului de Miniştri”;

– „o astfel de Uniune s-ar constitui ca un fel de structură supraregională; importanţa graniţelor ar fi relativizată, iar în caz că procesul de fragmentare a regiunii ar continua, acest proces nu ar mai fi perceput ca fiind deosebit de dramatic”;

– „conceptul noii Uniuni nu exclude viitoare secesiuni în cadrul statelor membre, atunci când s-ar impune concluzia că aceasta ar contribui la pacea şi stabilitatea regiunii”.

După cum se poate lesne observa comparând textele, „propunerile” d-lui Lamers sunt în aceeaşi ordine de idei cu „reflecţiile” d-lor Lamers, Hintze şi Hedrich, ceea ce ne scuteşte de repetări inutile. Cert este că avem de-a face cu o preocupare mai veche şi „programatică” a creştin-democraţilor germani! (Preluată, pe cale de consecinţă, şi de către prietenii şi protejaţii din România ai acestora!)

Deci aşa: În loc de UE – UESE!; în loc de NATO – o structură regională de securitate!; în loc de „Schengen” – liberă circulaţie în Europa de Sud-Est!; în loc de inviolabilitatea graniţelor – relativizarea acestora şi câmp liber continuării fragmentărilor! Iar dacă o parte de ţară – de pildă Ardealul – doreşte secesiunea, aceasta va fi încurajată şi patronată, spre a nu periclita pacea şi stabilitatea regiunii!

Şi toate acestea le spun, scriu şi propun în Bundestag, încă din 2000-2001, trei purtători de cuvânt (pentru politică externă, pentru politică europeană, pentru politici de

dezvoltare) ai CDU, cel mai puternic partid al Germaniei şi (prin PPE) al Europei!

*

Desigur, după 11 septembrie 2001 – situaţia schimbându-se radical şi impunându-se imperios securizarea întregului „istm ponto-baltic” – România a devenit, rapid, membră NATO şi UE. La poruncă americană, firește.

Ceea ce nu înseamnă că PPE şi CDU nu ne-ar dori – şi astăzi – neintegraţi şi „regionalizaţi”. Şi nici d-l Orbán sau Tökés, ambii oameni ai PPE (şi CDU). Pentru cei ce au uitat, reamintim că atât UDMR (din care Tökés n-a demisionat!) cât şi FIDESZ sunt afiliate (de mult) la PPE!

În ceea ce-l privește pe d-l Wilfried Martens, acesta este un vechi „prieten” al României (inclusiv al regionalizării sale), „prietenie” dovedită în repetate rânduri. (De pildă, prin afirmaţia că în Ardeal majoritari sunt ungurii!)

Sapienti sat!

(Jurnalul Literar nr. 19-24, octombrie-decembrie 2012)

L'éternel retour

Citesc, văd şi ascult despre „războiul steagurilor", despre „poliţa restantă" (de când cu neprezentarea ungurilor la referendum), despre „obrăznicie", despre hotărâri nerespectate ale unor instanţe judecătoreşti, despre secui (care nu-s unguri), despre unguri (care nu-s secui) şi despre multe altele care se opresc la nivel de aparenţe.

Mă văd nevoit să recurg din nou la „săpături". La începutul anului 1990, perioadă caracterizată prin instabilitate internă (schimbare de regim, organe de ordine şi justiţie compromise, relativ vid de putere etc.), instabilitate externă (regională – şi nu numai) cu modificarea sferelor de influenţă, a raporturilor de forţă şi aşa mai departe, iată ce se putea citi în României Magyar Szo (15 martie 1990) în cadrul unui interviu acordat cotidianului central de limbă maghiară de către preşedintele interimar al Ungariei – Szürös Mátyás:

Întrebare: *„Ce transmiteţi, prin intermediul ziarului RMSz, maghiarilor din România?"*

Răspuns: *„Le transmit să profite de noile posibilităţi (...), să se mobilizeze. Noi le putem oferi, de aici, în primul rând un ajutor moral şi politic, dar şi unul de altă natură. În sfârşit, cel mai important lucru este ca maghiarimea din Ardeal să-şi făurească singură destinul. Acest lucru poate fi sprijinit din afară, dar trebuie demarat din interior. (...) Trebuie să spun că Ardealul este pământ strămoşesc maghiar, cel puţin în aceeaşi măsură în care este şi românesc. Deci, maghiarii au acolo deplina îndreptăţire de a trăi, de a munci, de a lupta şi, ca atare, pot nu numai să ceară, ci să şi pretindă dreptul lor asupra pământului şi asupra a tot ce li se cuvine în materie de drepturi individuale şi colective. (...) Este foarte important ca ziarul d-voastră să mobilizeze maghiarimea."*

Drept care, la numai cinci zile (20 martie 1990), „mobilizaţii" au purces la instrumentarea evenimentelor de la

Târgu Mureş şi la mediatizarea lor distorsionată, umplând o lume întreagă cu imaginea „ungurului” Mihăilă Cofariu – victimă a şovinismului şi bestialităţii „românilor”!!!

Ce vreau să spun? Vreau să spun că totul se repetă, cu instabilitate internă (de „coabitare”), cu instabilitate externă (preponderent economică, deocamdată!), cu amestec direct şi „la vedere” al Ungariei în treburi interne ale României ce privesc unitatea, suveranitatea şi integritatea ţării. Iar aşa zisul „război al steagurilor” este nimic altceva decât o provocare, instrumentată pe filieră maghiaro-maghiară, ce urmăreşte recrearea unei atmosfere superpozabile celei din 1990, în speranţa că românii din zonă, organele lor de ordine (inclusiv cele centrale) vor purcede la restabilirea suveranităţii statale în perimetrul „Pământului Secuiesc”! Ocazie cu care se pot regiza condiţii ideale pentru răstălmăciri, victimizări, „pogromizări” – într-un cuvânt, pentru mediatizări distorsionate, mincinoase şi profund dăunătoare nouă, românilor. (Pe care, oricum, Europa ne iubeşte nespus!)

Aş încheia, şi de această dată, cu *Sapienti sat!* Şi cu îndemnul de a găsi momentul, mijloacele şi discreţia cuvenite amintitei acţiuni de restabilire a legalităţii, pentru că, oricât de minat ar fi terenul, există nişte limite pe care nici proverbiala noastră toleranţă nu le poate ignora. Prudenţa şi circumspecţia nu sunt neapărat incompatibile cu fermitatea!

(Jurnalul Literar nr. 1-6, ianuarie-martie 2013)

Dincolo de „legende” şi „curiozităţi”

Citesc cu interes şi – de ce să n-o spun? – cu plăcută surpriză cartea intitulată: *Mituri şi legende din tradiţia multimilenară a Clujului,* (apărută sub auspiciile primăriei municipale, la editura *Casa Cărţii de Ştiinţă*, Cluj-Napoca, 2012, coordonator Ioan Silviu Nistor) şi, dacă anumite circumstanţe nu m-ar împiedica (avizaţii ştiu la ce mă refer), aş încerca să-l felicit personal pe cel ce deţine paternitatea iniţiativei. De ce interes, de ce surpriză plăcută? Pentru că, în modestia noastră (aproape tâmpă), în teama noastră (uneori de-a dreptul revoltătoare) de a nu supăra pe alţii sau (mai rar) în snobismul nostru de „europeni de nicăieri” ne ferim, ca dracul de tămâie, să afirmăm răspicat că istoria noastră europeană se numără în milenii şi nu în secole şi, pe de altă parte, că cei ce-şi arogă „menirea istorică de-a civiliza şi organiza statal bazinul carpatic” au lipsit, după 1526, timp de aproape 400 de ani din istoria (şi de pe harta) zonei cu pricina!

Aşa stând lucrurile, iniţiativa în discuţie, chiar conţinând destule jumătăţi de adevăr şi eufemisme, şi acelea îmbrăcate într-o aură de mit şi legendă, trebuie salutată şi încurajată. Totul începând, firește, cu citirea volumului respectiv. Şi – de ce nu? – cu adnotarea şi completarea lui. Ceea ce vom şi încerca în cele ce urmează.

Să începem cu capitolul 3 (*Legende şi curiozităţi despre Matia [Matei] Corvinul şi familia sa – Acad. Ioan-Aurel Pop).* Autorul, un foarte bun cunoscător al istoriei românilor din Ardeal, spune tot ce era necesar pentru a demonstra, pe linie paternă, românitatea celui mai mare rege al Ungariei. Şi totuşi… Dar mai bine să reproducem scurte fragmente şi să le comentăm: *„…Curios este şi faptul că un viitor rege al Ungariei, cu un tată de origine română, s-a născut într-o casă (Casa Mech) a unei familii germane din Cluj! Nimic nu poate fi mai simbolic pentru istoria Transilvaniei.”*

Nu ştim dacă autorul se referă la multiculturalitate, complementaritate etc., sau face trimitere la colonizările succesive (saşi, secui, ungurii fiind ultimii!) consecutive pustiirii Ardealului de către mongoli în 1241-1242, precum şi la denumirea de *Siebenbürgen* (7 cetăţi – 7 oraşe) care nu este o simplă variantă toponimică săsească (germană), ci o atestare a faptului că, practic, toate oraşele mai importante ale Ardealului au fost ridicate de către saşi – pe ruinele unor vechi vetre daco-romane. Oraşe ulterior maghiarizate (în parte) şi închise autohtonilor şi (de departe) majoritarilor români!

Pe de altă parte, eu, în contextul dat, aş fi subliniat că numita casă Mech era, de fapt, un han al respectivului sas şi că Szilágyi Erzsébet (soţia lui Iancu de Hunedoara) era în trecere prin Cluj, durerile facerii declanşându-se exact în timpul şederii acesteia la respectivul han. Aşadar, faptul că Matia (Matei) s-a născut la Cluj a fost o pură şi simplă întâmplare!

În ceea ce-l priveşte pe Iancu, acesta a fost nu de origine română, ci român get-beget (şi încă de viţă nobilă, atât pe linie paternă cât şi pe cea maternă). Iată ce spune, în acest sens, *Révai Nagy Lexikona* (Ed. fraţilor Révai, Budapesta, 1914, vol. 10 – Hérold-Job – pag. 389): Matei, fiul lui Iancu de Hunedoara, nepotul lui Voicu de Hunedoara şi strănepotul lui Şerban, cneaz valah de Hunedoara. Şi mai este pomenită acolo soţia lui Voicu – „Elisabeta Morşana, descendentă a unei familii nobile de valahi din Densuş". Şi se mai aminteşte, printre multe altele, de un frate al lui Voicu, numit Radu şi de o soră Marina, căsătorită cu Mânzilă din Argeş. Pe aceeaşi pagină este reprodusă şi stema Huniazilor, in varianta iniţială – de pe care nu lipseşte corbul cu inelul în cioc şi care diferă de blazonul prezentat în carte – şi în varianta lărgită. (Desigur, departe de noi intenţia de a insinua că înaintaşii lui Matei ar fi folosit numele de Corvin.)

Şi, faţă de cele de mai sus, faţă de aşa o genealogie românească şi aristocratică ne-am putea întreba cum de mai

poate vorbi, în bloc, istoriografia maghiară actuală despre originea noastră iliro-albaneză şi despre infiltrarea noastră în Ardeal începând cu sfârşitul secolului 13, spre a ne paşte turmele de oi?!

Mai trebuie însă amintit că autorul (Acad. Ioan-Aurel Pop) adună pe o pagină (37) dovezi irefutabile că în 1443 (anul naşterii lui Matia) atât în zona cu pricina cât şi la nivel european se ştia foarte bine că fiul lui Iancu de Hunedoara era român după tată iar românii erau de origine romană. Iată câteva exemple: *Valachorum regulus* (crăişor al românilor), titlu comun prin care Antonio Bonfini îl pomeneşte deopotrivă pe Matei Corvin şi pe Ştefan cel Mare; *D'origine humile de progenie de Valachia (Stefano Magno – Veneţia); Natus a Valacho patre (Frederic al III-lea); Matei Corvinul înţelegea limba românească! (Krzystoff Warszewiecki, sec. XVI); „Căci românii se trag din romani, ceea ce mărturiseşte până în timpul de acum limba lor, care, deşi se afla în mijlocul unor neamuri barbare atât de felurite, nu a putut fi răpusă" (Antonio Bonfini, secretarul reginei Beatrice, soţia lui Matei).*Şi aşa mai departe.

Desigur, vor fi fiind destui pe care cele de mai sus să-i supere. Şi nu neapărat cu toţii neromâni! (va urma).

(Jurnalul Literar nr. 1-6, ianuarie-martie 2013)

Dincolo de „legende şi curiozităţi” (II)

Pentru că atunci când (în numărul precedent) ameninţam cu „va urma”, mă ocupam de Matei Corvin (născut, cu totul întâmplător, la Cluj, în hanul unui sas), să mai rămânem puţin în preajma personajului, a monumentului care îl imortalizează şi a oraşului care se făleşte cu el. Nu de alta, dar sursele maghiare de care mă folosesc avansează, pe ici – pe colo, date puţin diferite de cele din volumul analizat („Mituri şi legende din tradiţia multimilenară a Clujului”) şi, pe de altă parte, mai am şi eu câte ceva de adăugat (tot pe ici – pe colo).

Astfel, lexiconul „Révai Nagy Lexikona” (Ed. Fraţilor Révai, Budapesta, 1915), în volumul 18 (Job-Kontur), la pagina 814, afirmă că biserica Sf. Mihai (din „centrul nou” al Clujului) a fost terminată nu la 1480, ci s-a construit între 1396-1432. Ca atare, Matei (1443-1490) nu putea fi ctitorul acesteia.

În aceeaşi sursă (pag. 814), „Piaţa Karolina” este asimilată cu aşa numitul „Ovár” (oraşul vechi – centrul vechi al cetăţii) unde se află *„cea mai veche clădire a Clujului: mănăstirea (şi biserica)* ***franciscanilor****”*. Despre biserica din strada Kogălniceanu (Farkas utca) se afirmă că ar fi (fost) reformată. (Evident – după 1569)

Tot acolo, la pagina 816, se arată că vatra iniţială a oraşului a fost dacică, în perioada de ocupaţie romană purtând numele de Napoca. După care, formularea fiind mai „criptică”, am să recurg la traducere: „*Pe ruinele oraşului (municipium, apoi colonia), în jurul anterior construitului (de către cine?! – n.m.) Clus, a apărut pe la 1178 o nouă localitate, locuită de saşi şi de unguri (asta e ordinea! – n.m.). (...) Abia în 1409 ungurii ajung să reprezinte jumătate din populaţia oraşului (drept care, pe vremea lui Matei Corvin, administraţia se împarte, practic, între cele două etnii) şi abia cu ocazia*

Reformei din 1569 ungurii preiau comanda iar saşilor clujeni li se oferă Sibiul…”

Am exagerat oare cu ceva atunci când am afirmat, în numărul precedent, că toate oraşele mai importante din Ardeal au fost construite de către saşi (pe vechi vetre daco-romane) şi că ultimii colonizaţi în zonă au fost ungurii?!

În paranteză fie spus, în chestiunea cu Piaţa Karolina (Ovár – oraşul vechi) poate crea o falsă impresie cronologică aspectul baroc al bisericii. Sugerez, în acest sens, o mai atentă cercetare exterioară (a bisericii) pentru a se descoperi contraforturile vechi şi, de asemenea, privirea mai atentă (interior şi exterior) a clădirii mănăstirii – care este garnisită cu toate celelalte elemente specifice ale stilului gotic: ogive, rozete, refectorii etc. (Biserica, gotică iniţial, mistuită parţial de un incendiu, a fost reclădită în stil baroc, păstrându-se însă contraforturile.)

Cât priveşte biserica de pe Kogălniceanu, tipic gotică şi, ca atare, veche şi ea (oricum, încadrabilă în intervalul veacurilor 12 – 16, perioada de înflorire a goticului), o fi fost iniţial catolică dar sursele maghiare cercetate o prezintă, din secolul 16, ca şi reformată. (De altfel, şi astăzi episcopul reformat Tökés László aici îşi ţine, de regulă, predicile mobilizatoare!)

Încă ceva: cel ce mai are vreo îndoială, să dea o fugă în Cimitirul Central din Cluj – unde în dreapta primei alei principale, separat de rest şi îngrădit, există şi astăzi un cimitir al saşilor – şi să se uite la vechimea monumentelor şi inscripţiilor funerare. Care confirmă tot ce am încercat să arăt mai sus.

Deci, pe vremea când Matei Corvin s-a născut, cu totul întâmplător, la Cluj, acesta era, practic, un oraş săsesc. Saşii (şi „toleraţii” români) au construit (şi terminat) catedrala Sf. Mihai înainte ca Matei Corvin să fi venit pe lume!

Cel puţin asta rezultă din cea mai prestigioasă sursă lexicografică maghiară (*Révai Nagy Lexikona, Budapesta, 1915*)

Să revenim la statuie, mai precis la grupul statuar. Nu „plăcuţa lui Iorga" e problema. Chestiunea de netolerat (şi care putea să justifice demolarea) este faptul că printre steagurile închinate la picioarele (calului) lui Matia se află şi cel al Moldovei. Ceea ce reprezintă un grosolan fals istoric şi o ordinară provocare! Nu din partea lui Jan Fadrus (şi nu Fadrusz János!) – slovac get-beget, care câştiga şi el o pâine executând comenzile primite (pe spartul târgului) de la mai marii vremii, ci din partea statului maghiar! Iar noi înghiţim orice! C-aşa-i românu'…

Dar ofensată e tot *altera pars*! Care când scrie câte ceva, o face cam aşa:

„…Aşa l-am cunoscut, încă elev fiind, pe Gárdonyi Géza (născut Ziegler! – n.m.). Acum – la 80 de ani de la moartea sa – i-am recitit doar cel mai frumos roman: Stelele din Eger (Egri csillagok). Mi-a plăcut şi acum, poate chiar mai mult ca pe vremea şcolii. Pentru că astăzi îmi cunosc mai bine istoria naţională. Şi mai ştiu ceva: nu numai pe meterezele de la Eger, dar şi în preajma statuii lui Matei Corvin şi oriunde în altă parte trebuie să rezistăm. Chiar dacă suntem mai puţini decât în 1940. Şi cei ce apărau cetatea din Eger erau puţini. Şi totuşi au învins!" (Kovács Ferencz, în Româniai Magyar Szo nr.4299/7 noiembrie 2002).

„…Imaginile sunt grăitoare pentru soarta post-trianonică a statuilor. De dărâmat nu le mai pot dărâma – acele vremuri au trecut. Dar sunt lăsate să se deterioreze, sunt înconjurate de steaguri, acoperite de culori ce n-au ce căuta acolo (fiind vorba de roşul, galbenul şi albastrul steagurilor , care nici vorbă să înconjoare şi să acopere statuia! – n.m.), ecranate de megapanouri publicitare, scene în aer liber (panourile sunt la distanţă şi nu ecranează nimic; scenele apar

ocazional, de câteva ori pe an! – n.m.), wc-uri de campanie, etc.

Timpul trece. Regele Matei, însă, ţinându-şi sabia la-ndemână, stă liniştit şi scrutător. Timpul trece, pigmei efemeri vin şi pleacă – la fel şi cuceritorii. Matei rămâne. Calul voinic al domnitorului stă cu toate cele patru picioare pe pământ. Simbolul este evident: se află la el acasă!" (Erdélyi Naplo, nr.631/4 noiembrie 2003)

Autorii nu par destul de ofensaţi? Nicio problemă, avem material din belşug, recoltat de pe acele pagini ale internetului unde oricine poate să scrie orice. Iată o mostră:

„...Aş mai putea continua ore în şir cu enumerarea actelor de barbarie comise de românii şovini împotriva autohtonilor din Ardeal!!! Şi pe care le mai comit şi astăzi! De pildă, nenorocitului (nyavalyás) ăla de Antonescu, criminal de război (care organiza pogromuri împotriva evreilor şi ungurilor), i se ridică statui! O astfel de statuie vor să ridice şi în centrul Clujului, oraşul meu natal! În schimb, nu mi se permite să restaurez, împreună cu un grup de sculptori de origine maghiară, statuia lui Matei Corvin, marele rege maghiar al Renaşterii, pentru că este vorba de un monument maghiar! (grupul statuar a fost restaurat, de curând, de către statul român! – n.m.)" Textul a fost cules de pe internet de la adresa: http://www.inforum.hu, autorul fragmentului redat fiind Kolozsi Sándor, sculptor de renume mondial şi preşedinte al Uniunii Mondiale a Maghiarilor din Ardeal (rezident în Australia).

E suficient de ofensat omul?!

(Jurnalul Literar nr. 7-12, aprilie-iunie 2013)

„Maghiaritatea” Secuilor

Din păcate, istoria n-o scriu nişte extratereştri, ci pământenii – cu datele avute la dispoziţie, cu ştiinţa de a le ordona, corela şi interpreta, cu putinţa de a le completa prin comparaţii, deducţii, speculaţii, cu inerentul subiectivism al oricărei îndeletniciri umane de acest fel şi, nu în ultimul rând (ba dimpotrivă), cu interesul personal (de grup, de neam, de ţară etc.) al istoriografului şi istoriografiei în cauză.

Aşa stând lucrurile, nu există o singură istorie, ci mai multe (cel puţin două), în speţă atunci când este vorba de state vecine (care mai au şi „ceva de împărţit”). Iar dacă statele vecine (două sau mai multe) sunt nişte imperii expansioniste (fără vreun temei de legitimitate, ca şi în cazul altor alcătuiri similare), imperii despărţite în zona de joncţiune de o ţară oarecare, ai cărei locuitori n-au venit de nicăieri şi ai căror vechime şi stabilitate se pierde în negura preistoriei, atunci treaba cu istoria (istoriografia!) se complică apreciabil, pe orizontală şi pe verticală. Pe de altă parte (şi generalizând), călăul şi victima, năvălitorul şi băştinaşul, metropola („civilizatori” + „misionari”) şi coloniile („beneficiarii”) nu vor avea niciodată aceeaşi istorie!

Chiar dacă titlul mă trădează, cineva ar putea crede, citind cele de mai sus, că mă bate gândul să umblu pe la rădăcinile geo-politice ale altor realităţi zonale. Fals. Mă mulţumesc (deocamdată, cel puţin) cu cele ale secuilor şi ale „maghiarităţii” lor. De ce recurg la ghilimele? Pentru că această maghiaritate este pur conjuncturală şi de dată relativ recentă. Este post-trianonică! Secuii nu sunt unguri! Şi nici măcar n-au năvălit împreună cu aceştia în 896. O afirmă, răspicat (chiar şi astăzi!) ei înşişi.

S-o luăm pe-’ndelete (deşi simpla existenţă a alianţei antiromâneşti de după „Bobâlna” autointitulată *Unio Trium Nationum* – unguri, saşi şi secui, ar fi suficientă pentru a tranşa

fără drept de apel chestiunea!). Pe îndelete şi cu metodă, folosind modelul „una caldă – una rece”. (Nu neapărat în sensul uzual al expresiei, ci punând accentul pe balansul pe care îl presupune alternarea între nişte surse quasi-oficiale şi altele ce provin din acea ţară a nimănui care este internetul).

Să începem cu nişte fragmente dintr-un manifest al MRM (*Magyar Revizios Mozgalom* – Mişcarea Revizionistă Maghiară), postat pe internet la data de 4 I 2002 sub adresa http:// www.inforum.hu : „*Doamnelor şi domnilor, aceste câteva rânduri vă sunt oferite , spre a fi citite, de către o organizaţie civică ce reprezintă o ţară cândva impunătoare, astăzi redusă la proporţii nesemnificative.*

Vă rugăm să ne sprijiniţi în lupta noastră paşnică, dusă împotriva uneia dintre cele mai mari nedreptăţi din istoria europeană: Diktatul de la Trianon.

Este vorba despre naţiunea maghiară. Strămoşii noştri, hunii, au apărut în Europa, în bazinul carpatic, în secolul IV era noastră şi au pus bazele unui puternic imperiu, care a rezistat până în secolul V e. n. (...) După aceasta, avarii, strămoşii noştri direcţi, s-au stabilit în acelaşi areal. Triburile ungare, de la care îşi trage numele naţiunea ungară, au sosit în bazinul carpatic în secolul al IX-lea…”

Deci aşa: hunii, „strămoşii ungurilor”, vin în secolul IV şi dispar în cel de-al cincilea; avarii, „strămoşii direcţi ai ungurilor” apar şi ei în aceeaşi zonă (peste vreo două secole şi dispar în veacul al VIII-lea – n. m.) iar triburile ungare (7 la număr – n.m.) sosesc în Pannonia (în 896, practic în secolul X – n.m.) la peste 100 de ani după ce Carol cel Mare îi făcuse praf şi pulbere pe avari. Stranie descendenţă!

Să trecem la o prestigioasă sursă lexicografică – *Révai Nagy Lexikona (ediţia 1911-1915)* – unde , în volumele II (pag. 332-334) şi X (pag. 380-383), la capitolele consacrate hunilor şi, respectiv, avarilor se exclude orice legătură sau filiaţiune între aceştia şi unguri. Vom reda, în original şi traducere, un

fragment edificator în acest sens (vol. X, pag. 383, poziţia a doua):

Hunn-sittya népek *(popoarele huno-scitice): „Az o és népvándorláskori lovas nomádok összefoglalo neve, akikhez számitották a hunokon és szkithákon kivül a parthusokat, alánokat, jászokat, magyarokat, avarokat, bolgárokat, kazárokat és kunokat. E népek azonban külömbözö eredetüek és nyelvüek voltak…"* (Denumire generică a popoarelor nomade ecvestre din antichitate şi perioadele migratorii, de care, alături de huni şi de sciţi, aparţineau şi parţii, alanii, sarmaţii, ungurii, avarii, bulgarii, kazarii şi cumanii. Aceste popoare erau însă de origini diferite şi vorbeau limbi diferite…)

Deci aşa cu „strămoşii" (mai mult sau mai puţin direcţi) ai ungurilor!

Dar cei ai secuilor? Aici treburile par mai complicate. (nici o grijă – se vor complica şi dincolo!). De pildă, la ***Antichităţi avare*** (Révai Nagy Lexikona, 1911-1915, vol II, pag. 334) se afirmă că acestea (antichităţile) au lipsit cu desăvârşire la toate săpăturile arheologice efectuate pe teritoriul Ardealului (spre deosebire de restul „bazinului carpatic"!). Aşa stând lucrurile, trebuie să concluzionăm că o populaţie compactă, stabilă şi durabilă (de ordinul veacurilor) de avari n-a avut cum să existe în Ardeal, în general, şi în actuala „secuime", în particular. Pe cale de consecinţă, dacă secuii ar fi urmaşii avarilor (aşa cum se susţine tot mai categoric, de-o vreme încoace), ei nu puteau să apară în actualul amplasament decât în calitate de colonişti şi deja maghiarizaţi (ne referim la limba vorbită). Altfel ar fi riscat să devină românofoni şi, pe de altă parte, ar fi trebuit să lase după ei şi ceva urme arheologice.

Să trecem la o sursă mai recentă (şi tot maghiară): *Erdély Rövid Története, Akadémiai kiado, Budapest, 1993 („*Scurta Istorie a Ardealului", Editura Academiei, Budapesta, 1993). Aflăm, la paginile 158-159, că avanposturile de apărare

a graniţelor de răsărit ale regatului maghiar (de fapt, ale Voievodatului Transilvaniei – aflat sub suzeranitatea feudală a respectivului regat! – n.m.) încep să fie mutate mai către răsărit (în apropierea trecătorilor carpatine) abia pe la începutul secolului XII, fiind vorba atât de saşi cât şi de secui. Ca atare, secuii, aflaţi la venirea lui Arpád, deja de secole, în nordul Pannoniei (avari + rămăşiţe asimilate de huni sau, după alte păreri, k*abiri* – popor türk) ajung în actualul amplasament (ca grăniceri) la trei secole după descălecatul arpadian şi integral asimilaţi lingvistic (maghiarofoni).

Mai trebuie să menţionăm că în toate sursele (înainte sau după *Unio Trium Nationum – unguri, saşi şi secui)* secuii sunt amintiţi ca naţiune (nemzet), mai puţin în cele din secolele XX şi XXI când sistematic sunt prezentaţi ca maghiari (de pildă, în lexiconul *Révai*, în toate vechile conscripţii sau statistici secuii deja nu mai figurează ca atare: sunt toţi unguri!).

Am putea, la urma urmei, să ne oprim aici, să ordonăm „filele dosarului" şi să formulăm nişte concluzii (sau măcar o „epicriză de etapă") dar ar fi păcat. De ce? Pentru că povestea abia acum începe să devină interesantă şi chiar amuzantă. Amuzantă sau enervantă. Sau chiar exasperantă şi revoltătoare , depinde de cine (şi de unde) o priveşte.

Să rămânem însă (deocamdată) la secui şi la „maghiaritatea" lor. Şi, fireşte, la stilul „urechistic" cu care este tratată chestiunea în discuţie în mai toată presa (de limbă română) din România, cu precădere în cea audio-vizuală. De pildă, în toate dezbaterile ce au loc la cele mai importante posturi de televiziune (nu fac nominalizări!) se repetă, în neştire, doar două argumente: c*e fel de unguri sunt secuii, dacă s-au aliat cu Mihai Viteazul împotriva ungurilor?* şi, respectiv, *ce fel de autonomie etnică (şi teritorială) cer secuii, atunci când la ultimul recensământ s-au declarat secui doar 160 (sau*

200, sau 400) locuitori ai aşa zisului Ţinut Secuiesc? Atât şi nimic altceva!

Cred că va trebui să renunţ la modelul propus iniţial şi să încerc, spre a nu intra în criză de timp (şi spaţiu), o altă abordare, un alt „algoritm". Astfel, secuii, naţiune de sorginte huno-avaro-turcă, nemaghiară dar maghiarizată (maghiarofonă, dar nu prin deznaţionalizare ci prin preluare) şi trăitoare (prin colonizare) în actualul areal, au avut tot interesul să-şi păstreze individualitatea naţională pentru a nu-şi pierde avantajele pe care le oferea statutul lor de grăniceri: oameni liberi, proprietari, beneficiari ai unor mari proprietăţi obşteşti, ierarhie şi aristocraţie militară, organizare administrativă proprie şi diferită de cea a ungurilor etc. Secuii, chiar dacă n-au avut niciodată un stat propriu sau o autonomie teritorială propriu-zisă (pe criterii etnice), s-au bucurat de privilegii în rând cu saşii şi ungurii, ba, mai mult, au avut nu puţine conflicte, inclusiv armate, cu aceştia din urmă, cel de pe vremea lui Mihai Viteazul fiind doar unul dintre ele şi nu cel mai redutabil. În acest sens, trebuie să amintesc că secuii şi-au păstrat confesiunea romano-catolică, pe când ungurii, mai ales cei din Ardeal, au trecut masiv la reformaţi. Ceea ce a declanşat, până la urmă, un veritabil război religios. Despre ce este vorba? Despre principele Ioan Sigismund al Ardealului care, în 1567, a vrut să-i convertească la protestantism, cu forţa armelor, pe catolicii secui. Lupta s-a dat la Şumuleul de Ciuc (în apropiere de Miercurea Ciuc) şi a fost câştigată de către secui. De atunci şi până astăzi victoria este sărbătorită cu mult fast, de Rusalii. (Lupta a avut loc în sâmbăta rusaliilor).

Sărbătorirea cu pricina – transformată în ultimii 20 de ani într-un veritabil pelerinaj – are loc exact pe arealul de desfăşurare a luptei (şeaua dintre cele două vârfuri ale Şumuleului) unde celebrul arhitect Makovecz Imre a construit o incintă sacră (un fel de capelă-estradă) şi unde se adună pe lângă mulţimea pelerinilor (de ordinul sutelor de mii!) şi o serie

întreagă de somităţi bisericeşti şi laice ale secuilor, oameni ai locului – sau doar reîntorşi cu această ocazie pe meleagurile natale (în 2004 , de pildă, au fost de faţă Páll Leo – capul ordinului franciscanilor, Jakubinyi György – arhiepiscopul romano-catolic de Alba Iulia, Erdö Péter – cardinalul de Budapesta - Esztergom, Dávid Ibolya – preşedinta MDF, Pomogáts Béla – preşedintele Uniunii Scriitorilor din Ungaria, Vizi Szilveszter – preşedintele Academiei de Ştiinţe din Ungaria etc.).

Pelerinajul din 2004 a mai fost onorat – pe lângă distinşii participanţi amintiţi mai sus – şi de binecuvântarea apostolică a papei Ioan Paul al II-lea, care, în mesajul său, a depus mărturie pentru „*nestrămutata credinţă şi fidelitate faţă de Evanghelie a poporului ardelean”!!!*

Tălmăcitorul mesajului papal, cardinalul Erdö Péter, a mai afirmat: „*Printre drepturile universale ale omului prezente şi în învăţătura bisericii figurează şi drepturile comunitare, iar printre beneficiarii acestora figurează şi comunităţile naţionale!* (Fiind vorba, evident, de drepturile colective!!!)

Iată, aşadar,că în spatele „scaunelor secuieşti” se află şi „Sfântul Scaun” şi „Sfântul Părinte” (oricare ar fi acesta)!!! (Sursa la care am apelat este exemplarul din 1 iunie 2004 al săptămânalului Erdélyi Naplo: „*Pelerinajul de la Şumuleu-Ciuc – binecuvântat de papă”)*

Doamne, câte ar mai fi de spus. Să ne întoarcem, însă, la „algoritm”.

Când au „devenit” secuii unguri? Abia după Trianon – din motive lesne de înţeles. (Dacă nu, să le schiţăm. O dată, pentru a creşte cantitatea revizioniştilor. În al doilea rând, pentru că, secuii neavând o „patrie mamă” care să-i ajute, ungurii au reuşit să-i manipuleze în acest sens. În al treilea rând, pentru că numai în „secuime” exista o majoritate neromânească de luat în seamă).

De ce încep să se dezică (nu la recensăminte – deocamdată) secuii de „maghiaritatea" lor? Din mai multe motive. Iată principalul: autonomia Ardealului, nerealizabilă decât transetnic (deci împreună cu românii regionalişti) a eşuat lamentabil. În aceste condiţii, singura autonomie care ar putea intra în discuţie este o autonomie cu majoritate neromânească şi grupată cât de cât omogen. Or, singura zonă care întruneşte aceste condiţii este aşa zisa secuime (Covasna + Harghita + jumătatea de est a judeţului Mureş). Aşa stând lucrurile, secuii nu mai sunt dispuşi să-şi asume riscul de-a pierde şansa autonomiei, în perspectiva – tot mai himerică – a unui Ardeal autonom.

Argumente? Dacă mai e cazul să dăm, o vom face. De pildă, UDMR-ul se goleşte de secui şi abia mai prinde parlamentul. Toţi „radicalii" sunt secui. „Conservatorii", „civicii", „popularii" zburdă în secuime. Deja de zece ani se fac declaraţii secesioniste, inclusiv în public sau în faţa presei. Iată câteva dintre ele:

„Astăzi, secuii pretind soluţii aparte care să le asigure emanciparea din sânul maghiarimii" (B. Kovács András – citat de Csáky Tibor în Erdélyi Naplo din 15 aprilie 2003")

„Pentru mine, Odorheiul Secuiesc este capitala Pământului Secuiesc (Székelyföld) (...) Sunt convins că el va deveni, cândva, capitala Regiunii Secuieşti a Uniunii Europene. (...) Uniunea Europeană este, de fapt, o comunitate a comunităţilor, a naţiunilor, a grupurilor de populaţie" (Din discursul lui Orbán Viktor rostit la Odorheiul Secuiesc şi reprodus în Erdélyi Naplo din 25 mai 2004).

Ce zic oamenii de rând? Iată nişte păreri şi dialoguri postate pe internet, pe site-uri de tipul: http://www.inforum.hu, http://www.nemnemsoha.hu, http://www.revizio.com şi aşa mai departe,în care protagoniştii îşi dau şi adresa de E-mail:

„Aşa vrem noi să refacem o Ungarie Mare unitară? Aşa vrem noi să strângem şi să vectorizăm energiile maghiare,

ignorând adevărata populaţie străveche şi declarând drept unică clasă conducătoare seminţia arpadiană? (...) Secuii ştiu foarte bine că ei au trăit pe aceste meleaguri cu mult înaintea descălecatului din 896. Lumea se întreabă: unde au dispărut hunii şi avarii? Ei bine, n-au dispărut, ei sunt strămoşii noştri – ai secuilor – iar denumirea de Hungaria provine de la Attila." (trimdr @ freemail. hu)

„...pe întreg teritoriul imperiului avar – acolo unde s-a aşezat poporul lui Arpad – autohtonii secui au fost asimilaţi (ungurii fiind călare – ei au fos t<< descălecătorii>>!).

Mai târziu, Géza, István şi alţi regi din Casa Arpad, folosindu-se de colonişti occidentali, i-au împins (ca să nu spun alungat) şi mai la periferie pe băştinaşii secui, expropriindu-le, practic, ţara.

Secuii au fost şterşi din conştiinţa publică, proces ce continuă şi astăzi. Este suficient să amintesc, în acest sens, marele forfoi cu care se sărbătoreşte aşa zisul descălecat (din 896 – n.m.) ignorându-se cu desăvârşire tot ceea ce a fost până atunci, toate precedentele descălecate!

E greu de aflat din istoria noastră oficială cine au fost avarii. Istoria <<noastră> îi consideră nişte străini. Această istorie va trebui rescrisă cu deplin respect pentru locul ce li se cuvine secuilor în contextul respectiv. Poporul maghiar, în accepţiunea europeană a sintagmei, este rezultanta amestecului dintre cele două seminţii – autohtonii secui şi nou-veniţii lui Arpád. Dar secuii-secui, cei ce şi-au păstrat identitatea naţională până astăzi, au tot dreptul să se considere urmaşii hunilor şi ai avarilor, iar ungurii trebuie să recunoască – în speţă cei ce se revendică de la descălecatul lui Arpád – că secuii, la vremea respectivă, i-au primit în casa lor!" (lajos.nagy @ fundp.ac.be)

„La urma urmei, fiecare trasează delimitarea faţă de intruşi, acolo unde îşi poate identifica propriii strămoşi. Secuii au fost prezenţi în Ardeal (poate în nordul Pannoniei!!! – n.m.)

înaintea ungurilor lui Arpad, ca atare – place sau nu – lor li se cuvine dreptul de întâietate. Poate că, în ochii secuilor, poporul lui Arpád este la fel de intrus ca şi poporul român!" (trimdr @freemail.hu)

Iată câteva din puzderia de păreri (similare) ce circulă deja de peste 10 ani pe internet.

Închei, în speranţa că cele de mai sus vor ajunge, până la urmă, şi la ai noştri „formatori de opinie". (Am mai încercat, în ultimii zece ani, să-i sensibilizez – dar n-am reuşit!).

Dacă maghiaritatea sau nemaghiaritatea secuilor are vreo importanţă practică în ceea ce ne priveşte? Are! Dar are mai ales pentru ei, pentru unguri şi secui. Cărora Dumnezeu să le întreţină şi sporească discordia! (Până la ceea ce Van Loon, în „Facerea lumii", sintetiza prin îndemnul: *Încăieraţi-vă şi mâncaţi-vă!*)

(Jurnalul Literar nr. 7-12, aprilie-iunie 2013)

Identitate – topo şi antroponime

Suntem îndemnaţi să ne (re)cunoaştem identitatea, s-o redescoperim (dacă e cazul), să-i (re)găsim rădăcinile, urmele, reperele, confirmările, atestările, să-i probăm vechimea şi continuitatea, într-un cuvânt, s-o legitimăm – istoric, arheologic, lingvistic, antropologic, axiologic etc. (Cine ne îndeamnă? Cei – din ce în ce mai puţini – care conştientizează iminenţa pierderii amintitei identităţi şi [încă] le mai pasă; cei ce nu râvnesc la statutul de „europeni de nicăieri"; cei ce mai cred că *„Ubi bene ibi patria"* este deviza nu doar a apatrizilor, ci şi a dezertorilor neamului; cei ce se încăpăţânează să creadă, cu disperare, că locul nostru este aici: în România!!!)

Îmi cer scuze pentru paranteza de mai sus: nu judec şi nu condamn pe nimeni. Îmi justific doar crezul „anacronic şi romantico-desuet". Atât – şi nimic altceva!

Cât priveşte îndemnul enunţat (nu întâmplător la o reuniune a românilor din secuime!), răspunsul meu, fireşte, nu-şi propune o abordare exhaustivă sau măcar complexă, în condiţiile spaţiului de care beneficiez orice încercare de acest fel fiind o utopie. Ba chiar şi abordarea unui singur aspect, cel pe care titlul deja îl trădează, ar fi o întreprindere de o anvergură total disproporţionată. Ce doresc, de fapt? Doresc să mă ocup cu precădere de acele topo şi antroponime (fiind vorba de Ardeal – desigur) care, pe parcursul mileniului trecut, n-au fost nici schimbate şi nici traduse, ci, cel mult, stâlcite. Evident, doar de o parte dintre ele, absolut suficiente însă pentru a demonstra, în lipsa oricăror altor argumente, de orice natură ar fi acestea, autohtonitatea şi continuitatea noastră, a românilor, pe aceste meleaguri.

De ce mi-am propus cele de mai sus? Pentru a face ordine în filele unui dosar care se tot îngroaşe de peste 20 de ani şi, pe de altă parte, pentru că ne aflăm pe un teren minat. De ce spun asta? O dată, că încercări similare, în lipsa unei bune

cunoaşteri a limbii maghiare, au invocat, pe ici – pe colo, antropo şi (mai ales) toponime care din (dorite) argumente au devenit contraargumente, denumirile cu pricina fiind nu numai de origine maghiară, dar având şi o etimologie aşijderea ba chiar şi un înţeles clar şi adecvat obiectivului respectiv. În al doilea rând, că există o mulţime de nume şi denumiri care, după o veche maghiarizare, au fost reromanizate – lăsând impresia unei romanizări primare. În al treilea rând, că există romanizări radicale şi de dată relativ recentă – veritabile rebotezări, unde fie denumirea veche s-a pierdut, fie nu s-a găsit o formă de compromis care să sune bine sau măcar acceptabil. Şi, în fine (dar nu în ultimul rând), pentru că cei ce rebotezau (în ungureşte!) de multe ori trişau, compunând denumiri care să păstreze virtuţile paronimice dar să dea şi un înţeles adecvat termenului maghiar, lăsând impresia că cel românesc (lipsit de semnificaţie concretă) este o alcătuire (să-i zicem) „onomatopeică" sau „după ureche". (Voi reveni, pe parcurs, cu exemplificările de rigoare).

Aşa stând lucrurile, după promisele exemplificări, demersul meu, în concordanţă cu cele schiţate deja în finalul alineatului al 3-lea, va oferi suficiente exemple de toponime unde nu numai că denumirea maghiară nu are nici un înţeles, nici o semnificaţie (fiind vorba de stâlcirea celor româneşti) dar unde denumirea românească are un înţeles clar şi perfect adecvat *toposului*, înţeles care a scăpat cotropitorului rebotezator. Care, neştiind despre ce este vorba, neînţelegând virtutea (şi) funcţională a denumirii a recurs doar la schimbarea accentului, la schilodirea unor sunete, practic, la schimonosire, la stâlcire (pentru ca toponimul să capete o rezonanţă ungurească; voi reveni şi aici cu suficiente exemple edificatoare).

De ce toate cele de mai sus? Pentru că sistematic şi oficial (tratate istorice, manuale şcolare, cartografie etc.) ni se contestă autohtonitatea şi continuitatea în Ardeal, ba chiar şi în

spaţiul carpato – danubiano – pontic! Pentru că în *Erdély Rövid Története („Scurta Istorie a Ardealului”),* Ed. Academiei Ungare, 1993, Budapesta (o condensare a celor trei volume din 1986) se afirmă textual:
- Că ne-am fi format ca popor la sud de Dunăre!
- Că avem o origine şi limbă iliro-albaneză!
- Că am început să ne infiltrăm în Ardeal pe la sfârşitul secolului XIII!
- Că după retragerea aureliană din 271, care a fost totală, pe teritoriul fostei Dacii nici istoria, nici arheologia şi nici hidro şi toponimele nu pun în evidenţă existenţa vreunei populaţii romanizate!
(De notat că în aceeaşi sursă se susţine că dacii ar fi fost, în războaiele duse cu romanii, integral exterminaţi).

Ar trebui să lăsăm istoria şi arheologia în pace şi să ne ocupăm doar de topo şi antroponime, începând cu cele despre care se mai poate discuta şi terminând cu cele (arhisuficiente) despre care orice discuţie ar însemna să punem la îndoială, vorba poetului, lumina soarelui sau a lunii. Aşa ar trebui, aşa ne-am propus, aşa am promis. Să fim iertaţi, dar nu ne putem, totuşi, reprima câteva cuvinte în plus, câteva întrebări mai mult de logică şi bun-simţ:
- unde şi când, în istoria omenirii, a mai existat vreun război care să extermine integral populaţia unei ţări?
- cum ar fi fost posibil aşa ceva în condiţiile geografice ale Daciei?
- cum s-ar putea împăca aşa ceva cu tradiţia, cu doctrina militară a imperiului, cu *Pax Romana?*

Cât priveşte retragerea aureliană din 271, motivată de raţiuni strategice (imperiul putea fi apărat de năvălitori mult mai eficient pe graniţa naturală reprezentată de Dunăre), aceasta nu putea să vizeze decât armata, administraţia şi familiile de patricieni, în nici un caz populaţia romanizată (care a existat, pentru că cei mai sus pomeniţi n-au făcut nici

agricultură, nici zootehnie, nici minerit etc.) Unde s-a mai pomenit, în istorie, vreun popor care, de teama năvălitorilor, să părăsească integral un teritoriu, mai ales în condiţiile de relief şi vegetaţie pe care le prezenta Dacia, capabile să ofere o protecţie apreciabilă? Şi unde să plece şi, mai ales, cum – o populaţie sedentară şi nu nomadă?

Ce mai spune, în continuare, *Scurta Istorie a Ardealului?* Citãm: *„Pe teritoriul Daciei părăsite* (cu referire la Ardeal – n.m.)*, istoria, arheologia şi geografia (toponime, hidronime) nu evidenţiază persistenţa vreunei populaţii romanizate”.* Aici şi în acest sens intervine şi zdroaba surselor maghiare în a demonstra vechimea denumirilor ungureşti şi, în antiteză, „tinereţea” celor românești. Este adevărat, istoria nu prea vorbeşte despre noi până prin veacul al X-lea, dar nici nu oferă date obiective care să ne conteste existenţa. În schimb, istoria bisericească ne atestă prezenţa între secolele 4-10. Referitor la datele arheologice, doar atât că până şi arheologii maghiari (Kovács, Tamás, Alföldi) evidenţiază, în perioada în discuţie, prezenţa urmelor ce confirmă continuitatea elementului daco-roman. Cât priveşte topo şi hidronimele, avem – slavă Domnului – ce să le oferim surselor maghiare (fie ele şi academice), până s-or sătura.

Stimaţi academicieni, ne acuzaţi că am rebotezat localităţile spre a „șterge urmele”. Dar d-voastră, ungurii, ce-aţi făcut, ce altceva aţi făcut timp de aproape un mileniu, cu precădere la începutul acestuia? Cu deosebirea că aţi procedat mult mai temeinic decât noi: aţi pârjolit tot ce aţi întâlnit în cale, pe văile inferioare şi mijlocii ale râurilor, şi aţi ucis tot ce n-a apucat să se refugieze în munţi. După care vă prevalaţi de nişte atestări documentare din secolul XIII? Cum să mai rămână vreo urmă de veche denumire românească în zonele joase pe care le-aţi cercetat, când strămoşii d-voastră au ras, au făcut una cu pământul tot ce era aşezare românească acolo? Şi ce puteau face urmaşii urmaşilor celor alungaţi, după sute de

ani poate, decât să romanizeze, aşa cum s-au priceput, denumirile maghiare? Să facă din Földvár Feldioara, din Ebesfalu Ibaşfalău şi aşa mai departe. Şi să apeleze, ulterior, la Războieni şi Dumbrăveni. Cine e de vină că s-au pierdut denumirile româneşti iniţiale? Noi, românii, sau cei ce au trecut prin foc şi sabie, la vremea respectivă, localităţile cu pricina? De altfel, aşa cum am mai arătat, la fel s-a întâmplat şi cu numele de familie a zeci (sau sute) de mii de români. De unde atâţia Naghiu, Baghiu, Mezei, Chirteş, Cheşcheş etc.? Toate aceste nume maghiare „romanizate" au fost, de fapt, reromanizate. Mare, devenit Nagy prin traducere în maghiară, ajunge Naghiu, Badea, stâlcit în Bágya, devine Baghiu, Câmpianu, tradus în Mezelyi, devine Mezei. La fel şi pentru celelalte două: Goarnă – Kürtös – Chirteş, respectiv Căpraru – Kecskés – Cheşches. Nici unul, sau aproape nici unul dintre aceştia nu conştientizează filiaţiunea descrisă, nu (mai) ştie că poartă un nume unguresc (reromanizat) şi cu atât mai puţin că, la origine, cu sute de ani în urmă, s-a numit Mare, Badea, Câmpianu, Goarnă, ori Căpraru. Poate fi culpabilizat vreunul dintre ei că, pentru a nu-şi stâlci limba (din gură), a făcut din Kürtös Chirteş, sau din Kecskés Cheşcheş? Sau că, realizând originea maghiară – nu şi faptul că este vorba de o traducere – s-a rebotezat (atunci când a putut s-o facă!) Dumbrăveanu, de pildă?

Să ne întoarcem, însă, la topo şi hidronime. Cum îşi explică domnii academicieni că toate râurile mai importante din Ardeal (cu o singură excepţie, asupra căreia vom reveni) poartă denumiri ungureşti aproape identice cu cele româneşti, iar cele româneşti, indubitabil, provin din cele antice, geto-dacice? (Tisia – Tisa – Tisza; Marisia – Mureş – Maros; Samus – Someş – Szamos; Aluta – Olt – Olt; Crisia – Criş – Körös). Dacă Ardealul era quasi-pustiu, iar noi, românii, eram pe nicăieri, de la cine au preluat ungurii, la venirea lor, aceste denumiri? De la „pâlcurile sporadice de pecenegi, cumani şi

protoslovaci întâlnite în zonă”? Care de unde le cunoşteau, dacă noi am plecat cu toţii în 271? Sau au aşteptat ungurii, până în secolul 13, ca să (re)venim de dincolo de Dunăre şi să-i învăţăm noi denumirile respective?

Cât priveşte teza ungurească conform căreia noi am fi preluat (de la maghiari) hidronimele cu pricina, există (printre multe altele) o dovadă irefutabilă asupra sensului acestei preluări: într-un document al cancelariei regelui maghiar Géza, din anul 1075, Crişul este pomenit sub numele de Crys (prezent, în secolul 13, şi în „Gesta Hungarorum” a lui Anonymus) şi nu sub cel de Körös. De altfel, denumirea maghiară, apărută mult mai târziu (în 1590, documentele maghiare încă foloseau forma Crys), este nu numai o preluare-adaptare a celei româneşti, ci şi o veritabilă maghiarizare, dusă până la a găsi un termen care – fără a-şi pierde virtuţile paronimice – să aibă şi un înţeles adecvat, Körös (kör=cerc) însemnând „cu cercuri” sau „ceva care descrie cercuri” (meandre – în cazul de faţă).

Aminteam, mai sus, de o excepţie. Ne refeream la Târnava, singurul râu (dintre cele mai importante) care poartă un nume de origine slavă, dar nu la acest aspect (de excepţie) ne-am gândit, ci la faptul că este singurul hidronim (dintre cele în discuţie) pe care ungurii nu l-au preluat, recurgând la denumirea maghiară de Küküllö. Care să fie cauza, să fi uitat strămoşii domnilor academicieni să se intereseze – înainte de a-l căsăpi şi pe ultimul localnic întârziat? Sau cuvântul Târnava (Târnovo) le producea dificultăţi fonetice insurmontabile? N-ar fi exclus, din moment ce nici astăzi nu reuşesc (mulţi dintre urmaşi) să-l articuleze pe „â”, ba, mai mult, nici să şi-l reprezinte ca sunet. (Reamintim că revista *Tromf* din secuime recomanda, în acest sens, imitarea sunetului emis de către un subiect care luptă să-şi învingă constipaţia!) Cât priveşte denumirea de Küküllö, ce să spunem? Cuvântul üllö înseamnă nicovală, küllö înseamnă spiţă (de roată), küküllö nu înseamnă

nimic. Dacă, totuşi, küküllö vine de la küllö, atunci singura explicaţie ar fi că marele şef care a (re)botezat Târnava era bâlbâit! Cum să boteze cineva o apă curgătoare după spiţa de la roata carului? Mai ales când n-o fi văzut aşa ceva până atunci? (În paranteză fie spus, în unele sate ungureşti din zona Aiudului, ungurii nici astăzi nu-i zic căruţei szekér – ci karutza!). Trebuie să spunem că n-ar fi exclus. Ungurii au partea asta cu botezatul după unelte sau articole tehnice. De pildă, în „*Scurta Istorie"* scrie, negru pe alb, că numele pretinsului voievod Gelu este inventat (ca şi personajul şi voievodatul), fiind vorba de preluarea, distorsionată, a unei denumiri de localitate maghiară: Gyalu. Care gyalu, în limba maghiară, înseamnă un singur lucru: rindea! Sculă de tâmplărie cu care oamenii lui Arpád au venit, se pare, sub şa. Sau, mă rog, pe-acolo pe undeva. (Tot în paranteză fie spus, noi credem că este vorba de o simplă coincidenţă, iar toponimul Gyalu vine de la Gelu sau de la Ţara lui Gelu, mai ales că şi munţii din apropiere se numesc, pe hărţile ungureşti, tot „Gyalui havasok" – munţii lui Gelu).

Aşa cu Küküllö (cu scuzele de rigoare pentru rabatul făcut la sobrietatea de până acum, dar atunci când te confrunţi cu absurditatea tentaţia parodiei sau a pamfletului poate deveni irezistibilă). Dar mai este ceva. Ceva serios şi important. Ceva ce le-a scăpat d-lor academicieni. Despre ce este vorba? Despre faptul că dacă (aşa cum scrie în aceeaşi *Scurtă Istorie a Ardealului*) nu noi, ci ungurii au convieţuit cu slavii şi i-au asimilat, cum se face că noi am preluat de la aceştia hidronimul Târnava? Cum şi când l-am fi putut prelua, dacă n-am convieţuit cu slavii şi am apărut în Ardeal abia spre sfârşitul secolului al XIII-lea? Când slavii erau deja asimilaţi iar râul cu pricina se numea Küküllö! Cum de n-am preluat-prelucrat hidronimul maghiar? Se aude, domnilor academicieni?!

Fireşte, spaţiul nu ne permite să ne ocupăm de toate toponimele româneşti pe care năvălitorii unguri, la vremea

respectivă, din diverse motive, nu le-au putut face să dispară şi le-au preluat. Din mulţimea acestora le vom alege, în cele ce urmează, doar pe acelea (evident, o parte din ele) care în româneşte au un înţeles adecvat – raportat organic la locul denumit, iar în forma maghiară acest înţeles lipsind cu desăvârşire. Astfel, cum vă explicaţi d-lor academicieni (şi ne-academicieni), de pildă, că vârful Retezat (versantul nordic pare, realmente, retezat – privit de la cabana Pietrele) în ungureşte se numeşte Retyezát (cuvânt ce nu înseamnă, în limba maghiară, absolut nimic!)? Sau culmea Vlădeasa (a lui Vlad), care în ungureşte, pe toate hărţile, apare ca Vlegyásza (cuvânt fără nici o semnificaţie)? Sau vârful Mare din Apuseni, care pe aceleaşi hărţi apare ca Vurvumare? La fel Petroşani – Petrozsény, Poiana – Polyána, Codru – Kodru, Suru – Szoru, Surianu – Surlyán, Detunata – Detunáta, Pietrosul – Pietroszul, Porumbacu – Porumbák, Bogata de Mureş – Marosbogát, Satu Mare – Szatmár etc., etc.,etc. Denumiri preluate în negura vremurilor, când ungurii nu ştiau nici măcar atâta româneşte încât să realizeze că respectivele toponime au un înţeles, o semnificaţie organică în limba română. Altfel şi-ar fi luat, negreşit, osteneala să le traducă. Retezat putea deveni Nyesett, Vlădeasa – Vládhegye, Vârful Mare – Nagyhegy, Pietrosul – Köves, Porumbacu – Galambos, Satu Mare – Nagyfalva etc.

De altfel, referitor la ultimul exemplu, avem dovada că nici astăzi, nu numai maghiarul de rând, ci ziarişti de elită ca d-na Gáll Eva Emese de la RMSz nu cunosc atâta limbă română încât să priceapă filiaţiuni etimologice simple. Distinsa publicistă se lamenta, în paginile amintitului cotidian central de limbă maghiară, că ne lipseşte fantezia atunci când romanizăm denumiri maghiare, pentru că am recurs la acelaşi „Satu Mare” şi în cazul lui Szatmár, şi când a fost vorba de Maréfalva!!! De râsul lumii!

Şi dacă tot ne-am preumblat prin fascinanta dar neiertătoarea lume a denumirilor, o ultimă întrebare pentru

domnii academicieni (şi „trâmbiţele” lor): dacă noi am fost nomazii care ne-am aşezat în Transilvania (maghiară), cum de n-am preluat de la strămoşii d-voastră nici un termen legat de sedentarizare sau de muncile câmpului? Şi cum de toţi termenii legaţi de viaţa sedentară şi de agricultură din limba românească sunt de origine latină?

În încheiere, o întrebare adresată tuturor contestatarilor autohtonităţii şi continuităţii noastre în perimetrul carpato-danubiano-pontic, cu precădere celor ce transpun în coloanele publicaţiilor cotidiene sau periodice informaţii şi citate din prestigiosul *Révai Nagy Lexikona (ediţia 1911-1915):* cum vă explicaţi că în mult citatul d-voastră lexicon, în volumul 13, la pagina 228, există o hartă de epocă pe care figurează „Gyelo vlách országa” (Ţara valahă a lui Gelu), precum şi Ţara lui Glad şi a lui Menumorut? În aceeaşi ordine de idei, cum vă explicaţi că în acelaşi lexicon (vol. 10, pag.389) este redată, pe patru generaţii, genealogia românească şi nobiliară a celui mai mare rege pe care l-a avut Ungaria: Mátyás Király (alias Matei Corvin)?

Cum se împacă cele de mai sus cu infiltrarea noastră în Ardeal (secolele 13-14) ca oieri nomazi veniţi să-şi pască turmele?

(Jurnalul Literar nr. 13-18, iulie-septembrie 2013)

Mişcările studenţeşti clujene din 1946 – manifestări anticomuniste sau antirevizioniste?

Scriam, nu de mult, încercând o privire generală asupra chestiunii, că, din păcate, istoria n-o scriu nişte extratereştri, ci pământenii – cu datele avute la dispoziţie, cu ştiinţa de a le ordona, corela şi interpreta, cu putinţa de a le completa prin comparaţii, deducţii, speculaţii, cu inerentul subiectivism al oricărei îndeletniciri umane de acest fel şi, nu în ultimul rând (ba dimpotrivă) cu interesul personal (de grup, de neam, de ţară etc.) al istoriografului şi istoriografiei în cauză. Rezultând, de aici, nu una , ci mai multe istorii, diferite între ele şi partizane.

Şi, pentru că nu mi-am isprăvit „privirea", aş vrea să mai adaug ceva. Ceva ce ţine de subiectele „incomode" şi de manierele de a le ocoli, de la pura şi simpla ignorare – până la bagatelizare, trunchiere, scoatere din context, răstălmăcire etc., etc., etc. Dar, poate, cea mai uzitată metodă este mutarea, translarea subiectului într-o altă zonă, una mai romanţată, mai „accesibilă" (pe înţelesul tuturor, cum ar veni), în care istoria devine mit şi legendă, în care datele seci şi rigoarea ştiinţifică se diluează, raporturile de cauzalitate se estompează iar rădăcinile fenomenului sau faptului istoric, de regulă, dispar. Fireşte, mă refer la publicistică sau la volume colective, în care coexistă capitole de istorie ce nu păcătuiesc în sensul celor de mai sus, cu capitole ce ţin realmente de lumea miturilor şi legendelor, dar şi cu unele subiecte incomode („pasageri clandestini") ce întrunesc, de regulă, „păcatele" despre care discutăm.

Aşa stând lucrurile, normal ar părea să spun cine şi ce m-a determinat să pun mâna pe pix. Permis să-mi fie să nu nominalizez nici volumul, nici capitolul şi nici autorul. Menţionez doar atât că însuşi coordonatorul volumului colectiv s-a simţit obligat să adauge la finele capitolului o notă ce aproape că depăşeşte în amploare relatarea cu pricina. *Sapienti*

sat!

Nu mi-am propus o replică şi cu atât mai puţin o polemică. Ceea ce vreau să arăt în cele ce urmează este doar o versiune personală asupra perioadei şi evenimentelor, versiune ce încearcă, beneficiind de nişte atuuri pe care le-ar putea avea din ce în ce mai puţini contemporani (clujean, octogenar, martor – licean fiind – al evenimentelor , prieten şi viitor coleg de breaslă al unuia dintre „bodiguarzii" conducătorului studenţilor, pomenit în memoriile acestuia sub porecla de „Bimbo") să spună şi să sublinieze nişte adevăruri puse, de regulă, pe planul doi, spuse cu o jumătate de gură, edulcorate, minimalizate, ocolite, ignorate sau chiar negate (onoare puţinelor excepţii!).

Pentru început, „punerea în poziţie a osului" (treaptă obligatorie şi eliminatorie la orice examen de anatomie - osteologie!). Perioada Trianon – Diktatul de la Viena (al doilea) cred că nu mai trebuie comentată. Ceea ce ne interesează în cazul de faţă este intervalul 1940 – 1947. Pentru mai multă operativitate vom folosi nişte surse lexicografice: „Enciclopedia de istorie a României" (EIR), Ed. Meronia, Bucureşti, 2000; „Istoria României în date" (IRD), 1940-1995, Ed. Niculescu, Bucureşti, 1997; „Cronologia Europei Centrale" (CEC), 1848-1989, Ed. Polirom Iaşi, 2001. Citez selectiv (pentru a nu încărca textul cu două tipuri de ghilimele le-am păstrat doar pe cele din sursă, citatul fiind semnalat prin caracterul italic al literelor; după fiecare citat am specificat sursa; mai menţionez că IRD, de pildă, are în bibliografie autori ca Nicolae Baciu, Gheorghe Buzatu, Radu Ciuceanu, Vlad Georgescu, Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, Cristian Popişteanu. etc.):

<u>1941, aprilie 27.</u> La solicitarea lui Iuliu Maniu, ca reprezentant al „opoziţiei unite" a PNŢ-PNL, a avut loc o întrevedere cu reprezentanţii guvernelor englez şi american. S-au stabilit mijloacele de legătură şi comunicare în situaţia

întreruperii relaţiilor diplomatice. I. Maniu a cerut, între altele, să se garanteze anularea dictatului de la Viena şi graniţele României din 1938. (...) În răspunsul lor, cele două guverne se eschivau să garanteze frontierele româno-sovietică şi româno bulgară dinainte de 1940 (IRD, pag. 13);

1941, iunie 11-12. În timpul vizitei generalului Ion Antonescu la München şi Berchtesgaden, i se aduce la cunoştinţă planul de atacare a URSS. Conducătorul statului român se angajează să participe la război pentru eliberarea teritoriilor răpite de URSS în 1940 şi în speranţa de-al determina pe Hitler să restituie României nordul Transilvaniei. (IRD, pag. 14);

Iată, aşadar, că deja înaintea intrării României în război de partea Germaniei, soarta viitoarelor sale frontiere era pecetluită în cancelariile anglo-americane. Reluăm citatele:

1942, mai. Tratatul de prietenie anglo-rus cuprinde clauze secrete prin care Marea Britanie acceptă răpirea Basarabiei şi Bucovinei de nord, de către URSS din 1940. (IRD, pag. 19);

1943, martie. Anthony Eden, ministrul de externe al Marii Britanii, declară că guvernul său consideră situaţia din România subordonată intereselor sovietice. (IRD, pag. 23);

1943, octombrie. La conferinţa de la Moscova a miniştrilor afacerilor externe ai SUA, Marii Britanii şi URSS, A. Eden declară: „Guvernul englez crede că Uniunea Sovietică are dreptul să decidă singură problemele referitoare la România…(IRD, pag. 25);

1943, noiembrie 21. Departamentul de stat al SUA este informat că Iuliu Maniu vrea să trimită un emisar să negocieze ieşirea României din război. La cererea lui Maniu, Antonescu îi acordă lui Barbu Ştirbey un paşaport diplomatic şi discută cu el înainte de plecare să vadă cu cine doresc aliaţii să încheie armistiţiul – cu el sau cu opoziţia. (IRD, pag. 25);

1943, noiembrie. Barbu Ştirbey, aflat în drum spre

Cairo (cu un paşaport primit de la Antonescu!), este deconspirat de către agenţia (engleză!!!) de ştiri Reuter – care umple lumea întreagă cu informaţia că acesta urmează să negocieze, la destinaţia respectivă, ieşirea României din război. (N. Baciu, Agonia României ,Ed. Dacia, Cluj-Napoca 1990);

1943, decembrie. Ministrul român la Stockholm, Frederic Nanu, are o serie de contacte, din dispoziţia ministrului de externe, Mihai Antonescu, cu unii reprezentanţi sovietici privind ieşirea României din război. Sovieticii se declară gata să respecte suveranitatea României şi să ajute la anularea efectelor Diktatului de la Viena. (CEC, pag. 235);

1943, decembrie. Singurul loc unde se poate vorbi despre negocieri reale şi despre impunerea unor condiţii şi de către partea română a fost ambasada română de la Stockholm: „Ruşii acceptă ca România să dea un ultimatum de 15 zile Germaniei pentru a-i părăsi teritoriul, înainte de a-i declara război. În cazul retragerii trupelor germane, România poate rămâne neutră. Arbitrajul de la Viena e nul şi neavenit. Transilvania revine la patria mamă în totalitate (de notat că englezii n-au garantat nimic în acest sens, lăsând totul la latitudinea Conferinţei de pace – n.m.)... (N. Baciu, Agonia României);

1944, aprilie. La negocierile de la Cairo, britanicii s-au opus retrocedării integrale a Transilvaniei către România…(IRD, pag. 29);

1944, mai 2. Într-un mesaj către ministrul de externe sovietic Molotov, W. Churchill, şeful guvernului britanic, subordona situaţia din România intereselor sovietice (IRD, pag. 29);

1944, mai. Britanicii şi sovieticii convin la împărţirea Sud-Estului european în „zone militare operative”, România fiind plasată în zona sovietică. La 12 iunie, preşedintele american Roosevelt îşi dă la rândul său acordul. (CEC, pag.

237);

Un scurt comentariu se impune. Deci s-a negociat de ambele părţi, cu deosebirea că opoziţia a făcut-o cu ştirea, acceptul şi chiar ajutorul lui Antonescu, pe când „opoziţia unită" (regele, partidele istorice, Garda Palatului şi, fireşte, Partidul Comunist Român) a sabotat demersurile mareşalului decapitând, finalmente, Armata şi Statul şi „negociind" aşa zisul armistiţiu până la a-l transforma într-o capitulare necondiţionată. (Un armistiţiu se semnează înainte şi nu după depunerea armelor!!!) Următorul citat este edificator:

<u>1944, septembrie 12</u> (aşadar, la trei săptămâni după 23 august – n.m.). Se semnează la Moscova Convenţia de armistiţiu între România şi Naţiunile Unite, reprezentate de URSS, prin care România era declarată ţară înfrântă (...) României îi era impusă restabilirea frontierei de stat cu URSS din 28 iunie 1940. (...) Ultimul articol stipula că „Guvernele Aliate socotesc hotărârea arbitrajului de la Viena cu privire la Transilvania ca nulă şi neavenită şi sunt de acord ca Transilvania (sau cea mai mare parte a ei) să fie restituită României sub condiţia confirmării prin Tratatul de Pace". Celelalte condiţii reduceau de fapt România la situaţia de ţară ocupată şi exploatată după bunul plac al ocupanţilor (plăţi, rechiziţii, despăgubiri, cenzură discreţionară în toate domeniile etc. – n.m.). S-a format Comisia Aliată de Control pentru România, cu sediul la Bucureşti, dominată de fapt de reprezentanţii sovietici, instanţă supremă a autorităţilor de ocupaţie (IRD, pag. 34);

Trec peste alte aspecte şi, pentru că era vorba doar de „punerea în poziţie a osului", mă rezum la a constata că „jocurile erau făcute" de mult iar România era abandonată (ca să nu zic vândută), cu acte în regulă, în posesia sovieticilor. Deci, România nu avea alternativă la cele ce vor urma în curând:

<u>1944, octombrie 9.</u> În timpul vizitei la Moscova,

Churchill propune – şi Stalin acceptă – o înţelegere privind zonele de influenţă în Balcani, potrivit căreia România intra în sfera de interese sovietică (90%), în timp ce Grecia intra în aceeaşi proporţie în zona engleză…(IRD, pag. 35);

1944, decembrie 1. Într-un memoriu transmis la Londra, Iuliu Maniu scria: „Dacă intenţia Marii Britanii este ca România să treacă cu totul sub control sovietic", el este gata să se sacrifice şi să pregătească poporul român pentru acest lucru. În felul acesta se poate evita un masacru şi un război civil, dacă terenul este pregătit de el. Dacă însă acest lucru nu intră în intenţia guvernului englez, atunci el este gata „să lupte împotriva comunizării ţării până la moarte".

Răspunsul adresat a doua zi de către Churchill ministrului său de externe avea următorul conţinut: „Bineînţeles, noi nu avem să facem asemenea mărturisiri". (IRD, pag. 38);

1945, februarie 27. Soseşte la Bucureşti A. I. Vâşinski, ministru adjunct de externe al URSS şi preşedinte al Comisiei Aliate de Control pentru România, care cere în mod ultimativ regelui revocarea guvernului Rădescu şi formarea unui guvern FND. (IRD, pag. 45);

1945, martie 1. Barbu Ştirbey eşuează în încercarea de a alcătui un nou guvern şi înapoiază regelui mandatul primit. (IRD, pag. 45);

1945, martie 2. În seara acelei zile regele însărcinează pe dr. Petru Groza, reprezentând FND, cu „formarea unui guvern de concentrare cu reprezentarea partidelor democratice"…(IRD, pag. 45);

1945, martie 3. Petru Groza prezintă regelui lista noului guvern „de largă concentrare democratică", având ca bază partidele şi organizaţiile din FND. (IRD, pag. 45);

1945, martie 6. Regele acceptă guvernul Groza, care depune jurământul la ora 19,30…(IRD, pag. 45);

1945, martie 8. Faţă de demersul Departamentului de

Stat al SUA de a convoca o întâlnire a miniştrilor de externe ai celor trei mari puteri pentru a discuta situaţia din România, unde fusese instaurat, ca urmare şi a presiunilor sovietice, guvernul Groza, W. Churchill trimite lui Roosevelt o telegramă în care îi comunică faptul că Marea Britanie nu va protesta, deoarece a încheiat o înţelegere cu Stalin ca Rusia să aibă cuvântul hotărâtor în România şi Bulgaria, iar englezii în Grecia…(IRD, pag. 45);

1945, martie 9. În răspunsul la telegrama lui Churchill din 8 martie (…) preşedintele SUA F.D. Roosevelt scrie: „Este evident că ruşii au instalat un guvern minoritar ales după gustul lor, dar pe lângă motivele pe care mi le-ai expus în mesajul d-tale, eu cred că România nu este un loc bun pentru a ne măsura cu ruşii". (IRD, pag. 46);

1945, martie 8. Petru Groza şi Gh. Tătărăscu trimit premierului sovietic I.V. Stalin o telegramă prin care solicită acordul URSS pentru reintegrarea nordului Transilvaniei la România. (IRD, pag. 46);

1945, martie 9.Ca urmare a cererii noului guvern, I.V. Stalin consimte, prin telegrama de răspuns adresată dr. Petru Groza, la reinstalarea administraţiei româneşti în nord-estul Transilvaniei. (IRD, pag. 46);

1945, martie 13. În prezenţa regelui, a primului ministru şi a altor membri ai guvernului se sărbătoreşte la Cluj, printr-o mare manifestaţie desfăşurată în Piaţa Libertăţii, reintegrarea la România a nordului Transilvaniei. În aceeaşi zi, în sala prefecturii din Cluj s-a ţinut şedinţa solemnă a Consiliului de Miniştri pentru proclamarea oficială a reinstalării administraţiei româneşti în această parte a ţării. (IRD, pag. 46).

Iată, aşadar, că până şi retrocedarea nordului Transilvaniei (Ardealului – de fapt) era condiţionată de instalarea guvernului FND – respectiv comunizarea şi sovietizarea ţării! Condiţionare (prestabilită de către cele trei

mari puteri – fireşte!) pe care oricine – nu numai conducătorii partidelor istorice – o putea cunoaşte (sau deduce) din simpla consultare a presei vremii, Petru Groza declarând că, dacă va ajunge în fruntea guvernului, va rezolva în câteva zile reintegrarea Ardealului de nord în România! (Pentru cei ce nu ştiu – sau au uitat – reamintesc că, până în 13 martie 1945, teritoriul în discuţie era administrat, *de iure*, de către armata sovietică, iar *de facto* de către autorităţile maghiare – Clujul, de pildă, fiind plin de drapele roşu-alb-verde care le dublau pe cele roşii.

De ce consider prestabilit amestecul prosovietic al celor trei mari puteri? Pentru că abandonarea României (şi nu numai) a fost dublată de nişte manipulări perverse menite a uşura munca sovieticilor. E suficient să dau doar două exemple. O dată, acel „vin americanii" care flutura pe toate buzele la vremea respectivă – şi nu ca o himeră, nu ca un ultim pai de care ne agăţam în disperarea noastră, ci ca o certitudine răspândită şi cultivată exact de către cercurile anglo-americane, fie pe căi oculte, fie (mai disimulat) pe calea undelor radio – pe locul întâi situându-se Radio Londra. (Celor care au prins acele vremuri le mai răsună şi astăzi în ureche cele patru bătăi de timpan – primele trei cu o tonalitate mai înaltă, cea de-a patra cu una mai joasă şi mai estompată – semnalul postului cu pricina, care răspândea zilnic, în limba română, „îmbărbătările respective!)

În al doilea rând, grupul de observatori occidentali care a monitorizat alegerile din noiembrie 1946 (măsluite până-n pânzele albe de către comunişti!) şi care, printr-o declaraţie comună de presă, a apreciat respectivele alegeri drept libere, democratice şi perfect corecte!!!

În condiţiile descrise nu văd cine şi ce ne-ar putea imputa. Mai degrabă noi am fi îndreptăţiţi să ne întrebăm unde au zăcut, în acele vremuri, sacrosanctele valori occidentale în faţa cărora ne tot prosternăm astăzi?!

Firește, întrebarea de mai sus este retorică. Să trecem la „cestiune” (după ce, aparent, am insistat prea mult asupra premiselor şi preliminariilor, dar n-am făcut altceva decât să prezint ceea ce în mod sistematic este neglijat în „versiunile standard”). Şi să începem cu nişte fragmente din intervenţia istoricului Vasile Vesa, avută cu ocazia Simpozionului din 28 mai 1996 închinat semicentenarului evenimentelor din 1946:

„Pe sediile PCR şi PSD din Cluj, la vremea respectivă (până în 13 martie 1945 – n.m.), alături de steagul roşu era arborat nu drapelul statului român, ci cel maghiar. (…) La Conferinţa de Pace de la Paris, delegaţia maghiară, condusă de Nagy Ferenc, a pretins 22.000 de kilometri pătraţi din suprafaţa Ardealului. (…) Mişcările studenţeşti din 1946 au avut, iniţial, un caracter naţional şi erau îndreptate împotriva revizionismului maghiar, pentru a dobândi pe parcurs şi un caracter anticomunist. Studenţii au renunţat la respectiva mişcare, pentru a nu oferi, prin răstălmăcire, argumente ungurilor la Conferinţa de Pace”.

Ce vrea să spună dl. Vesa? Vrea să spună că maghiarimea din Ardealul de Nord s-a reorientat, cu o repeziciune care sfidează firescul, bunul-simţ, şi orice prag psihologic, vădind, indiscutabil, un cadru preexistent de strategie şi tactică, o organizare prealabilă şi o coordonare „maghiaro-maghiară”. Astfel, foştii adepţi ai lui Horthy se metamorfozează, peste noapte, în fervenţi colaboraţionişti. Pentru a ilustra această uluitoare rapiditate, este suficient să amintim, de pildă, că în plin război de eliberare a nordului Ardealului (orientativ, precizăm că Clujul a fost eliberat în 11 octombrie 1944, Oradea în 12 Octombrie, iar Satu Mare în 25 octombrie 1944) ia deja fiinţă (independent de MADOSZ-ul din Braşov), în 15 octombrie 1944, la Târgu Mureş, Uniunea Democrată Maghiară, care, peste numai o zi, (16 oct. ’44, Braşov), prin absorbţia altor formaţiuni (MADOSZ, MDSZ etc.) devine reprezentantă unică, sub denumirea de „României

Magyar Népi Szövetség (MNSZ) – Uniunea Populară Maghiară din România (UPM) şi care în 20 octombrie 1944 îşi face deja cunoscută platforma program. Pentru cei ce nu cunosc această platformă, vom preciza că UPM a participat la alegerile din 19 noiembrie 1946 în cadrul alianţei procomuniste BPD – Blocul Partidelor Democratice. Cât priveşte aderenţa maghiarimii din România la această platformă procomunistă, este suficient să amintesc că UPM a obţinut (conform EIR), la respectivele alegeri, 29 din cele 414 mandate existente. Deci şapte la sută! Deci tot 7 la sută, exact atât cât reprezenta, şi la acea vreme, populaţia maghiară din România!

De ce această reorientare fulgerătoare, de ce acest colaboraţionism cu comunismul „atotbiruitor", cu ocupantul sovietic în ultimă analiză? Dintr-un singur motiv: pentru a-i câştiga de partea lor pe sovietici, pentru a-i determina să pledeze, la Conferinţa de Pace, pentru un *status quo* în ceea ce priveşte apartenenţa Ardealului de Nord! Şi, firește, pentru a-şi păstra hegemonia interimară asupra acestuia până la verdictul cu pricina. De aceea, peste 90 la sută din comuniştii clujeni, de pildă, erau unguri şi tot din acelaşi motiv pe sediul PCR (şi nu numai) din Cluj flutura, la acea vreme, alături de steagul roşu, nu drapelul românesc, ci tricolorul roşu-alb-verde! Evident, proporţia respectivă se regăsea şi în administraţie, iar în Securitatea din Cluj (încă purtând alt nume) exista un singur român. (Situaţie prezentă, în linii mari, în întreg Ardealul de Nord, la acea vreme).Astfel se explică faptul că atât Universitatea Ferdinand I-ul cât şi Clinicile universitare, reîntoarse din refugiu, au trebuit să facă, iniţial, cale întoarsă, pentru că nu li s-a permis să-şi ocupe vechile localuri. Reproducem din „Cronologia istorică a minorităţii maghiare din România, 1944-1953", de Vincze Gábor, publicată în foileton în revista „Szövetség" (organ al Preşedinţiei Executive a UDMR), un scurt fragment edificator:

Rectorul Miskolczi, somat să predea cheile

universităţii, refuză categoric. După care, Comandamentul militar sovietic al oraşului dă un ultimatum de 24 ore personalului Universităţii româneşti pentru a părăsi Clujul.

Iată, deci, cui aparţinea puterea la acea vreme şi pe ce colaborare se baza aceasta.

Cum de situaţia nu s-a ameliorat radical după 13 martie 1945? O dată, că era vorba de o reţea imensă de tip mafiot care trebuia schimbată. Pe de altă parte, conferinţa de pace urma să se încheie abia în 1947, ca atare, ungurii mai nutreau speranţe iar ruşii nu se grăbeau să renunţe la nişte condiţii ideale de şantaj (sau dublu şantaj).

Cât priveşte mişcările studenţeşti din 1946 (de care m-am ocupat pe larg cu ocazia semicentenarului din 28 mai 1996), deocamdată doar atât că acestea au apărut ca o reacţie românească la provocările forţelor iredentiste maghiare, provocări menite a genera conflicte care, prin răstălmăcire, să fie prezentate opiniei publice internaţionale ca „pogromuri antimaghiare" (după aceeaşi reţetă care va fi aplicată, peste 44 de ani, la Târgu Mureş, în martie 1990!) şi folosite, apoi, ca argumente *pro domo* la Conferinţa de Pace de la Paris. Drept care, după cum bine observă şi Vasile Vesa, studenţii români au renunţat la protestul lor pentru a dejuca scenariul cu pricina, pentru a nu oferi dorita „materie primă" preconizatelor răstălmăciri, menite a furniza un plus de şansă celor ce urmau să pretindă (şi au şi făcut-o!), la Paris, 22.000 de kmp. din teritoriul Ardealului.

Iar în ceea ce priveşte caracterul anticomunist pe care l-a dobândit, pe parcurs, mişcarea antirevizionistă a studenţilor români, chestiunea a ţinut doar de un anumit prag de conştientizare: cum să nu devină anticomunistă aceasta, atunci când, în condiţiile date (toţi studenţii anticomunişti erau români iar toţi muncitorii comunişti erau unguri!!!), revizionismul se confunda cu comunismul şi viceversa?

Jurnalul Literar nr.19-24, oct.-dec.2013 şi 1-6, ian.-mar.2014)

Căminul „Avram Iancu” – Cluj, mai 1946

Scriam, în numărul precedent, sub titlul: „*Mişcările studenţeşti clujene din 1946 – manifestări anticomuniste sau antirevizioniste?”* (insistând, aparent exagerat, asupra premiselor, preliminariilor şi raporturilor de cauzalitate), următoarele:

Cât priveşte mişcările studenţeşti din 1946 (de care m-am ocupat pe larg cu ocazia semicentenarului din 28 mai 1996), deocamdată doar atât că acestea au apărut ca o reacţie românească la provocările forţelor iredentiste maghiare, provocări menite a genera conflicte care, prin răstălmăcire, să fie prezentate opiniei publice internaţionale ca „pogromuri antimaghiare” (după aceeaşi reţetă care va fi aplicată, peste 44 de ani, la Târgu Mureş, în martie 1990!) şi folosite, apoi, ca argumente pro domo la Conferinţa de Pace de la Paris. Drept care, după cum bine observă şi Vasile Vesa, studenţii români au renunţat la protestul lor pentru a dejuca scenariul cu pricina, pentru a nu oferi dorita „materie primă” preconizatelor răstălmăciri, menite a furniza un plus de şansă celor ce urmau să pretindă (şi au şi făcut-o!), la Paris, 22.000 de kmp. din teritoriul Ardealului.

Iar în ceea ce priveşte caracterul anticomunist pe care l-a dobândit, pe parcurs, mişcarea antirevizionistă a studenţilor români, chestiunea a ţinut doar de un anumit prag de conştientizare: cum să nu devină anticomunistă aceasta, atunci când, în condiţiile date (toţi studenţii anticomunişti erau români iar toţi muncitorii comunişti erau unguri!!!), revizionismul se confunda cu comunismul şi viceversa?

Desigur, pentru clujenii (şi, în general, ardelenii) de o anumită vârstă, cele reproduse ar fi arhisuficiente pentru a-şi reaminti contextul celor schiţate mai sus. Pentru ceilalţi, pentru cei care n-au trăit acele vremuri sau erau prea mici ca să le înţeleagă, pentru cei ce (cred că) le cunosc din informaţii de

mâna a doua, tendenţioase, partizane, „political corecte” sau, pur şi simplu, tâmpe, nişte date suplimentare se impun. Prezentarea acestora este o întreprindere facilă (sau facilitată) având în vedere, cu precădere, două elemente: tevatura (şi campania de presă aferentă) legată de conţinutul inscripţiei plăcii comemorative ce urma a fi amplasată pe clădirea căminului menţionat în titlu (cămin locuit exclusiv de studenţi români „reacţionari” şi atacat de muncitorii „comunişti” de la fabrica de încălţăminte „Dermata”, fără nici o excepţie unguri!) şi, pe de altă parte, tot ceea ce s-a prezentat şi rostit la simpozionul din 28 mai 1996, simpozion închinat comemorării semicentenarului evenimentelor de care ne ocupăm.

Iată despre ce este vorba. În urmă cu aproape 20 de ani, în *României Magyar Szo, (nr. 1779 din 11 sept. 1995),* sub titlul „Text autentic pe placa comemorativă”, se puteau citi următoarele:

Rectoratul Universităţii „Babeş-Bolyai” a luat o hotărâre în legătură cu placa comemorativă ce urmează a fi aplicată pe căminul studenţesc Avram Iancu. Încă în primăvara anului trecut arhiepiscopul Bartolomeu Anania şi persoane din anturajul său au iniţiat aplicarea unei inscripţii pe cămin, care să amintească de revolta studenţilor din 1946. În mai 1946, împotriva studenţilor aflaţi în căminul din strada Petöfi (sic!, n.m.), care demonstrau în cămin (în cămin?!; împotriva cui?, n.m.), a fost mobilizată (de către cine?, n.m.) o parte (care?, n.m.) din muncitorii fabricii Dermata. Textul propus de arhiepiscop (nereprodus în articolul din care citäm – n.m.) pentru placa comemorativă a fost respins de către Rectoratul universităţii, pe motiv că acesta dă o coloratură etnică unui eveniment cu caracter anticomunist.

Deci, cu alte cuvinte, în 1946, nişte studenţi clujeni oarecare, locatari ai unui cămin ce purta, cu totul întâmplător, numele lui Avram Iancu, demonstrau în cămin (că acolo şi nu pe stradă se fac demonstraţiile!) împotriva comunismului, iar o

(nu se ştie care) parte a muncitorilor de la Dermata a fost (nu se ştie de către cine) mobilizată împotriva studenţilor respectivi. Iar acum (nu se ştie de ce), arhiepiscopul ortodox al Clujului (Vadului şi Feleacului) vrea o inscripţie comemorativă care dă un sens etnic unui moment al luptei anticomuniste, denaturare cu care Rectoratul de la Babeş-Bolyai nu este de acord.

De fapt, succintul comunicat din RMSz eludează, deliberat, datele esenţiale ale problemei. În realitate, aşa cum am mai spus-o (şi repetat-o), studenţii de la Avram Iancu erau în exclusivitate români şi nu demonstrau în cămin, ci îşi apărau, pur şi simplu, viaţa, confruntaţi cu asaltul unui inamic supranumeric şi înarmat, inclusiv cu arme de foc. (Mai existau, la acea vreme, „gărzi muncitoreşti" înarmate). Agresorii reprezentau nu „o parte" oarecare a muncitorilor de la fabrica de încălţăminte Dermata, mai comunistă decât restul şi mai motivată pentru a-şi asuma efectiv lupta de clasă, ci un „întreg" al cărui liant era departe de a fi fost unul politic. Cei ce au atacat în noaptea de 28 spre 29 mai 1946 („spre a înfrunta, în propriul bârlog, forţele reacţiunii" – după cum se exprima la vremea respectivă ziarul clujean de limbă maghiară *Igazság*) erau, până la ultimul om, unguri (de altfel, în toată fabrica nu exista, după ştirea noastră, nici un român), iar mobilul agresiunii (asupra obiectivului strategic vom reveni), alături de ura perpetuată din perioada 1940-1945 şi furia oarbă în faţa „ocupantului" român care încerca să-şi reintre în drepturi, a fost excesul de zel. Excesul de zel în mimarea luptei de clasă, studenţii români fiind – nu-i aşa? – cea mai reacţionară categorie socio-profesională a momentului, a cărei stârpire, în viziunea atacatorilor, urma să fie apreciată pozitiv şi contabilizată unde trebuie de către ocupantul sovietic.

Înainte de a vedea în ce măsură (nu) s-a potrivit socoteala de-acasă cu cea din târg, să dăm curs unor dubii fireşti. Cum se face că „reacţionarii" care demonstrau pe străzile Clujului în 1946 cu lozincile „Jos teroarea", „Jos

provocatorii" erau, până la ultimul om, români, iar exponenţii „clasei muncitoare", „justiţiarii comunişti" erau, tot până la ultimul om, unguri? Ce fel de luptă de clasă mai e şi asta? Cum de numai românii au sesizat pericolul comunist şi l-au înfruntat, iar ungurii, dimpotrivă, au devenit peste noapte comunişti? (şi asta în ciuda mult trâmbiţatului lor „ascendent occidental"!). Toţi românii (sau măcar studenţii români) erau exponenţii burghezo-moşierimii, iar ungurii aveau cu toţii „origine sănătoasă"? Cum să nu dobândească, în condiţiile date, coloratură etnică lupta de clasă? Sau, o ultimă întrebare, tot retorică, firește, la care îi invităm pe cei de la Romániai Magyar Szo (şi nu numai) să răspundă: cum de nu i-au atacat „comuniştii" de la Dermata, dacă tot studenţimea era pătura cea mai „reacţionară", pe studenţii de la Universitatea Bolyai?

Să ne întoarcem, însă, la asediul cu pricina, una din cele mai sălbatice acţiuni maghiare post-horthyste ale anului 1946 şi una din cele mai stupide manifestări ale colaboraţionismului maghiar cu forţele comuniste ale vremii. Atât de stupidă, încât a fost zădărnicită exact de forţele respective, mai precis, de către forul care le tutela încă la acea vreme. Despresurarea căminului, salvarea studenţilor români şi împrăştierea asediatorilor s-a făcut, sub ameninţarea unor mitraliere, exact de către armata sovietică, la ordinul comandantului local al acesteia (care a înţeles că, atunci şi acolo, nu era vorba de luptă de clasă, ci de cu totul altceva). Drept care, a doua zi, studenţii şi-au exprimat recunoştinţa scandând minute în şir „Stalin, Stalin…", în faţa sediului comandamentului, aflat în clădirea fostului hotel „Central".(Că unii dintre ei strigau „stai lin", nu schimbă cu nimic datele problemei.)

Firește, nu ne-am propus să facem apologia comunismului sau elogiul armatei sovietice „eliberatoare". Am vrut doar să subliniem şi să ilustrăm faptul că, în 1946, în Cluj (ca de altfel în întreg Ardealul de Nord), încă prevala ameninţarea iredentistă asupra celei comuniste, Conferinţa de

Pace de la Paris urmând a fi finalizată şi parafată abia peste un an. Pe de altă parte, am vrut să atragem atenţia asupra faptului că „demitizarea" istoriei nu începe cu d-nii Boia sau Mitu şi că aceasta nu este (şi nici n-a fost vreodată) o îndeletnicire de genul „artă pentru artă". Stă mărturie tevatura de mai bine de doi ani care a precedat „textul autentic" şi, mai cu seamă, interesul cu totul particular cu care presa de limbă maghiară din România (şi nu numai) a urmărit – activ! – problema „plăcii comemorative".

Cât priveşte „textul neautentic" propus de arhiepiscopul Bartolomeu şi contestat de către Rectoratul Babeş-Bolyai, din motivele pomenite, chestiunea ar fi de tot hazul, dacă n-ar fi, în primul rând, revoltătoare. De ce? Pentru că cei de la RMSz se prefăceau a nu şti că amintitul înalt slujitor al Bisericii Ortodoxe era, de departe, cel mai autorizat să propună textul cu pricina şi cel mai în măsură să cunoască evenimentele din mai 1946 şi natura acestora. (Vom reveni.)

Până la urmă, s-a recurs la un compromis. Iată textul înscris pe placa de marmură, dezvelită pe faţada căminului la data de 28 mai 1996, cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la evenimentul cu pricina:

În noaptea zilei de 28/29 mai 1946, acest cămin studenţesc a fost atacat şi devastat de grupuri provocatoare înarmate. Violenţele comise de acestea au fost urmate de marea grevă antirevizionistă şi anticomunistă din 1-19 iunie 1946, cea dintâi mişcare pentru apărarea democraţiei şi integrităţii teritoriale a statului român.

Deci nici un cuvânt despre naţionalitatea locatarilor sau despre identitatea (inclusiv etnică) a agresorilor. Nu rezultă din text nici măcar dacă, la momentul respectiv, căminul era locuit sau pustiu. După cum, un cititor neavizat nu va şti nici cine au fost greviştii şi, cu atât mai puţin, cine erau revizionştii care ameninţau integritatea teritorială a statului român.

Oricum, în textul respectiv se recunoaşte, totuşi, că la vremea respectivă, în mai 1946, existau în Ardeal forţe revizioniste active, care atentau la integritatea statală a României. Pe de altă parte, greva având un caracter şi anticomunist şi antirevizionist, trebuie să deducem că cei ce atentau la integritatea teritorială a statului român erau comuniştii. Din moment ce, la acea vreme, în Cluj (şi în întreg Ardealul de Nord) peste 90 la sută din membrii PCR erau de naţionalitate maghiară, rezultă că revizioniştii cu pricina erau ungurii. Şi iată-ne ajunşi, mai târâş-grăpiş, ce-i drept, la capătul firului. Bună inscripţie!

Să lăsăm, însă, împărtăşirea adevărului pe seama conducătorului, de nimeni contestat, al studenţilor români din Clujul anului 1946, Valeriu Anania, medicinist şi locatar al căminului Avram Iancu la acea vreme, una şi aceeaşi persoană cu Înalt Preasfinţia Sa Bartolomeu Anania – arhiepiscop al Vadului, Feleacului şi Clujului (mai apoi mitropolit al Clujului, Maramureşului şi Sălajului) şi pe seama memoriilor sale, din care, cu ocazia semicentenarului în discuţie, s-a publicat capitolul închinat evenimentelor petrecute cu 50 de ani în urmă. (Capitol de adevăr, mărturisit de cea mai autorizată persoană, care ar trebui să ajungă sub ochii fiecărui român, deziderat la care a răspuns şi săptămânalul *Timpul – 7 zile*, prin reproducerea lui în foileton.)

Aş mai adăuga doar atât, că mi-am permis să abordez subiectul de faţă în calitate de clujean, de martor, neimplicat direct (eram licean la vremea respectivă), al evenimentelor şi de coleg de breaslă şi prieten al celui ce-a fost Dr. Mircea Anghel (coleg de-al lui Valeriu Anania, pomenit în memoriile arhiepiscopului sub porecla de Bimbo).

În ceea ce priveşte strategia în care s-a încadrat episodul analizat şi următorii paşi ai scenariului aferent, ne vom pronunţa, pe larg, într-un capitol viitor.

Să trecem la simpozionul ce a încheiat festivităţile consacrate comemorării evenimentelor din mai-iunie 1946. Lucrările acestuia au avut loc în Aula Magna a Universităţii Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca, la aceeaşi dată (28 mai 1996), fiind prezidate de către arhiepiscopul Bartolomeu Anania, căruia i-a aparţinut, cum era şi firesc, şi cuvântul de încheiere. Alocuţiunile rostite, precum şi ecoul aplauzelor au conturat clar două poziţii, diametral opuse, foarte puţini fiind cei ce au vădit o viziune (să-i zicem) eclectică asupra evenimentelor comemorate. Care erau aceste poziţii? Dar mai bine să sintetizăm câteva luări de cuvânt reprezentative.

Dl. Simion Simon, prorector al Universităţii Babeş-Bolyai, vede în evenimentul comemorat doar un atentat la democraţie, o exploatare a tensiunilor interetnice în folosul luptei de clasă.

Dl. Oliviu Pascu, rector al UMF Cluj, interpretează atacul asupra căminului ca o diversiune (comunistă) menită să abată atenţia de la pericolul comunist, spre o inexistentă ameninţare revizionistă maghiară. După care domnia sa mai face şi o actualizare, vorbind, în aceeaşi ordine de idei, despre evenimentele de la Târgu Mureş din martie 1990. (Vom reveni, în capitolul următor).

Istoricul Vasile Vesa, folosindu-se cu precădere de presa vremii, reproduce, printre altele, declaraţia unui comunist maghiar (Kelemen) din care rezultă că la acea vreme ungurii urmăreau (cel puţin) independenţa Ardealului.

Dl. Raoul Şorban, în intervenţia sa, a arătat că în presa comunistă a vremii evenimentele au fost prezentate ca expresia luptei de clasă, ca o luptă nobilă de purificare socială. De fapt, a fost vorba, citäm, „de manifestări, manevrate subversiv, ale urii antiromâneşti”. A fost vorba despre, citäm din nou, „pârjolul hungarist”. Domnia Sa, după ce a atras atenţia asupra faptului că şi astăzi, ca şi atunci, se urmăreşte dezintegrarea statală a României, a mai afirmat:

Placa aşezată azi ar trebui să fie un avertisment împotriva uitării şi a confuziei. (...) Se vorbeşte de conflicte interetnice. Prostii! Acestea presupun o motivaţie reciprocă. Pe când „conflictul" în discuţie a avut, dintotdeauna, un singur sens: dinspre partea maghiară spre noi!

În încheiere, arhiepiscopul Bartolomeu Anania, după o succintă rememorare a evenimentelor, a declarat:

Noi am făcut ce-am făcut, provocaţi de adversarul secular şi milenar. Provocaţi cu bâta, la care am răspuns cu tricolorul românesc. (...) Mişcarea noastră a fost antirevizionistă. (...) Nu suntem anti-maghiari. Nu ura ne-a animat, ci sentimentul demnităţii naţionale.

Arhiepiscopul şi-a încheiat cuvântul cu un îndemn la neuitare şi luciditate, pentru că, citäm:

Ceea ce se face astăzi vizavi de iredentismul maghiar este echivalent cu a te apleca asupra unei vipere – cântându-i „melc-melc, codobelc"...

Ce s-ar mai putea adăuga? Poate doar atât că nocivitatea „demitizării" practicate de către promotorii „istoriei alternative" creşte paralel cu împuţinarea martorilor vii ai istoriei (sau chiar făuritori ai acesteia), capabili să ne ofere, încă, asemenea lecţii de neuitat.

(Jurnalul Literar nr. 7-12, aprilie-iunie 2014)

Similitudini şi cecităţi

Promiteam, în numărul anterior al revistei, să revenim asupra strategiei în care s-a încadrat, ca un preconizat moment declanşator, atacul asupra căminului studenţesc Avram Iancu din Cluj. De asemenea, am promis că vom reveni şi la simpozionul care a încheiat comemorarea evenimentelor din 28-29 mai 1946, în speţă la interpretarea dată acestora de către dl. O. Pascu, rectorul UMF din Cluj-Napoca. (Reamintim că Domnia Sa, în alocuţiunea rostită, la data de 26 mai 1996, în *Aula Magna* a Universităţii Babeş-Bolyai, a interpretat evenimentele petrecute în urmă cu 50 de ani ca o diversiune comunistă, similară cu cea consumată la Târgu Mureş în martie 1990, ambele având menirea de a abate atenţia de la pericolul instaurării, respectiv reinstaurării comunismului, spre o inexistentă ameninţare iredentistă maghiară).

Suntem întru totul de acord cu similitudinea celor două evenimente, nu şi cu interpretarea dată acestora – fireşte. Drept care, în cele ce urmează, le vom studia în paralel.

Şi în 1990, ca şi în 1945-1946, vremurile erau tulburi, istoria în plin seism, echilibrele de putere în curs de repolarizare, sferele de influenţă pe cale de reaşezare. Şi atunci, ca şi în urmă cu 45 de ani, se încheia un război mondial (chiar dacă dus cu alte mijloace), cu învingători şi învinşi (chiar dacă nu tocmai aceiaşi), cu reglări de conturi, cu remanieri geopolitice în curs de negociere sau negociate deja şi aşteptându-şi finalizarea, cu aspiraţii (mai mult sau mai puţin îndreptăţite), cu incertitudini şi, nu în ultimul rând, cu speranţe renăscute pentru pescuitorii în ape tulburi, pentru braconierii istoriei care, lipsiţi de temeiuri de drept şi argumente viabile, dar şi de forţa proprie necesară spre a-şi impune cauza strâmbă, au ştiut, din 1920 încoace, să profite de toate conjuncturile favorabile, parazitând, cu mai mult sau mai puţin succes, interesele zonale ale unor mari puteri. Ne referim, fireşte, la

Ungaria post-trianonică, în care iredentismul a fost ridicat la rang de politică de stat, politică făţişă şi activă în perioada fascistă, materializată prin anexarea unor teritorii străine (Slovacia de Sud, Ucraina Subcarpatică, Ardealul de Nord, Voievodina) şi disimulată (mai mult sau mai puţin) în perioada comunistă şi în cea post-comunistă.

Ne vom ocupa, în cele ce urmează, de ultimele două perioade amintite. Când interesele parazitate au fost cele ale URSS şi, respectiv, ale Germaniei şi când au avut loc cele două evenimente a căror similitudine a scos-o în evidenţă dl. O. Pascu.

Repetăm: suntem de acord cu similitudinea, nu şi cu optica d-lui rector asupra mobilului declanşator. Să recapitulăm. Domnia Sa vede în evenimentele din mai 1946, cât şi în cele din martie 1990, o diversiune menită să abată atenţia de la (re)instaurarea comunismului în România – spre o falsă problemă, cea a iredentismului maghiar.

De fapt, ori de câte ori, în Ardeal, politicul s-a intricat cu etnicul, etnicul s-a folosit de politic şi nu invers. Ignorarea acestui adevăr denotă fie cecitate, fie rea-credinţă. Iar cele două momente în discuţie n-au făcut excepţie de la regulă.

În ambele cazuri a fost vorba de o ruptură istorică de proporţii, caracterizată prin schimbare de regim politic în curs de desfăşurare, relativ vid de putere, criză de autoritate a structurilor statale, graniţe permeabile, incertitudine şi, pe acest fond, speranţe renăscute pentru iredentismul maghiar. În 1946, speranţa de a păstra Ardealul de Nord, în 1990 speranţa de a-l redobândi. Iar pentru materializarea acestor speranţe s-a recurs, prin colaboraţionism, la parazitarea intereselor zonale ale unor mari puteri. Astfel au devenit, în anii 1945-1946, exponenţii fascisto-horthyşti ai iredentei maghiare, printr-o instantanee metamorfoză, cei mai aprigi luptători pentru instaurarea comunismului. Şi tot astfel, urmaşii acestora, arborând de această dată steagul „europenismului” (sau mittel-

europenismului) au ajuns după decembrie ’89 cei mai vajnici militanţi pentru dezintegrarea Europei Centrale şi reintegrarea acesteia sub alte auspicii. [A se vedea, în acest sens, toate „planurile” şi „scenariile”, semnate, în presa (de limbă) maghiară, de către nume sonore, de la Otto von Habsburg şi până la Molnár Gusztáv.] Dar, pentru că în ambele cazuri trebuiau convinse şi nişte instanţe supreme, în 1946 Conferinţa de Pace de la Paris, în 1990 Comunitatea Europeană (şi, fireşte, opinia publică internaţională) şi, pe de altă parte, pentru că era vorba, totuşi, de interesele parazitare ale iredentismului maghiar, se impunea o dovadă supremă. O dovadă care să ateste „calvarul” post-trianonic al minorităţii maghiare din România. Şi cum putea fi ea obţinută mai simplu şi mai convingător, decât prin instrumentarea unor conflicte interetnice de proporţii, care, prin răstălmăcire, să fie prezentate lumii întregi şi „instanţelor de judecată” ca pogromuri anti-maghiare? Ca o supremă dovadă a ceea ce trebuie să suporte, consecutiv „erorii şi nedreptăţii istorice” de la Trianon, minoritatea maghiară confruntată cu „şovinismul” şi „sălbăticia” românilor.

Cum poţi răstălmăci aşa ceva? Nimic mai simplu. Ca în cazul Cofariu, de pildă. (Ca să nu mai vorbim de Iugoslavia). Apelând la ziarişti, reporteri radio (şi TV, în 1990) credincioşi „cauzei” (e plină Europa şi America de ei) prin apartenenţă etnică, manipulare sau cointeresare materială. Cum altfel se poate explica prezenţa „întâmplătoare” a echipei „irlandeze” la Târgu Mureş, exact în 19-20 martie 1990? De altfel, echipe similare (mai puţin TV) erau prezente şi la Cluj, în mai 1946.

La Cluj, împrăştierea asediatorilor căminului „Avram Iancu”, împiedicarea mănăşturenilor de a veni în ajutorul asediaţilor (făcută tot de către armată!) şi, ulterior, luciditatea şi înţelepciunea studenţilor români au dus la eşuarea tentativei de declanşare a „pogromului anti-maghiar”.

La Târgu Mureş, diversioniştii maghiari fiind mai bine organizaţi, mai efectiv ajutaţi din afară şi profitând şi de un plus de confuzie şi indecizie la nivelul Puterii provizorii, dezamorsarea „pogromului" a întârziat, permiţând atât desfăşurarea evenimentelor (chiar dacă nu la amploarea preconizată) cât şi mediatizarea lor distorsionată. Cazul românului Mihai Cofariu este simptomatic şi definitoriu în acest sens: prezentarea lui, pe toate canalele TV ale lumii, drept ungur – victimă a bestialităţii românilor, reprezintă cel mai flagrant şi revoltător exemplu de răstălmăcire deliberată a adevărului, în folosul iredentismului maghiar.

Cui altcuiva şi cum să fi folosit încercarea (ratată) din 1946 şi cea (parţial reuşită) din 1990? Comunismului şi, respectiv „neocomunismului"? Să fim serioşi! Ce nevoie avea comunismul, în 1946, de aşa ceva – de „abaterea atenţiei" – când jocurile erau făcute încă de la Teheran, Moscova, Yalta şi Potsdam şi nimeni şi nimic nu mai avea cum a se opune instaurării regimului comunist în viitorul „Lagăr Socialist", vândut deja cu acte în regulă? (Sau la ce le-ar fi folosit comuniştilor români – nu celor unguri, firește – la Conferinţa de pace de la Paris, existenţa unor pogromuri anti-maghiare în Ardealul de Nord?). Ce nevoie avea „neocomunismul", în 1990, de aşa ceva, când furia dezintegrator – reintegratoare cuprinsese deja „Mitteleuropa", iar revenirea la 1914 era un deziderat la ordinea zilei?

De altfel, modelul diversionist de care ne-am ocupat nu s-a născut în 1946, el fiind aplicat, pe scară largă, încă din perioada 1918-1920, tot în Ardeal şi cu aceeaşi viză, „instanţa ce trebuia convinsă fiind, la acea vreme, Conferinţa de Pace de la Trianon. După cum, acelaşi model a fost nelipsit din recuzita iredentistă şi în perioada interbelică, orice incident, minor şi, de regulă, fără conotaţii etnice, fiind amplificat artificial şi prezentat ca o agresiune şovină de proporţii îndreptată împotriva minorităţii maghiare. Iar în lipsa incidentelor,

acestea erau, pur şi simplu, inventate. (Pentru o deplină edificare, recomandăm cartea lui Aurel Gociman – „România şi revizionismul maghiar", Ed. Universul, Bucureşti, 1934.)

Cât priveşte cele două momente analizate în paralel, punctul nostru de vedere poate fi regăsit în destule alte surse avizate. Iar dacă ar fi să ne referim doar la evenimentele din 1946, este suficientă o revenire la lucrările simpozionului de care ne-am ocupat în numărul precedent al revistei: nu numai arhiepiscopul Bartolomeu (alias Valeriu Anania, conducătorul studenţilor români) sau istoricii Raoul Şorban şi Vasile Vesa, dar şi toţi „veteranii" mişcărilor studenţeşti din Clujul acelui an, care au participat la comemorarea semicentenarului, au exprimat puncte de vedere similare cu ale noastre, inclusiv în ceea ce priveşte scenariul cu bătaie lungă, destinat a furniza, prin răstălmăcire, argumente în favoarea iredentismului maghiar la Conferinţa de Pace de la Paris. Iar cei ce au avut o altă viziune asupra celor întâmplate atunci şi acolo, ca, de pildă, prorectorul de la Babeş-Bolyai sau rectorul de la UMF, aceştia aparţin unei alte generaţii care poate emite păreri şi aprecieri, întâmplător (sau nu) *politically corecte,* mărturii în nici un caz!

Ne cerem scuze, era să facem o greşeală, o omisiune de neiertat. A existat, totuşi, cineva din generaţia celor de la „Avram Iancu", persoană deosebită şi, totodată, personaj emblematic al disidenţei anticomuniste târzii, care nu ne împărtăşeşte punctul de vedere. Şi care şi-a exprimat poziţia, într-un cotidian central, cu câteva zile înainte de data aniversară. Cu tot respectul, ne-am permis, totuşi, să-i adresăm, încă înaintea dezvelirii plăcii comemorative, o scrisoare deschisă, a cărei actualitate ne determină s-o reproducem. Iată textul cu pricina:

Stimată d-nă Doina Cornea, aţi afirmat, în „România Liberă" din 24 mai 1996, în calitate de martor ocular, că în 28 mai 1946 s-a (şi aţi) strigat: „muncitorii îi omoară pe

studenţi" – şi nicidecum că „ungurii îi omoară pe români"! („cum susţin extremiştii").

Aş putea să vă întreb cum de n-aţi strigat: comuniştii îi omoară pe (studenţii) democraţi? Cum de muncitorii d-voastră erau, cu toţii, comunişti, iar studenţii, cu toţii, „reacţionari" anticomunişti? Şi cum se face că muncitorii comunişti erau, până la ultimul om, unguri, iar studenţii anticomunişti, tot până la ultimul om, români?

Aş mai putea, de asemenea, să vă întreb, dacă „atacatorii (căminului – n.m.) erau grupuri comuniste, violenţele lor declanşând prima mare grevă studenţească anticomunistă", de ce atunci printre obiectivele acestei greve figura şi „apărarea integrităţii teritoriale a statului român"? (Aşa cum rezultă din proiectul de inscripţie al Catedrei de Istorie Contemporană de la Universitatea Babeş-Bolyai, publicat în acelaşi număr al cotidianului „România Liberă"). Ce aveau comuniştii (români) cu integritatea teritorială a României? Şi dacă, totuşi, era în joc integritatea ţării (după cum rezultă, fără echivoc, din varianta de inscripţie aparţinând amintitei catedre – pe care aţi îmbrăţişat-o atât d-voastră cât şi „România Liberă"), care atribut al agresorului intra în discuţie: cel de muncitor, cel de comunist, sau cel de ungur?

Aş fi putut să vă întreb toate acestea, stimată d-nă Cornea, dar n-am s-o fac. Vă voi adresa o singură întrebare: când aţi fost sinceră, atunci când aţi afirmat, de curând, că cele întâmplate în mai 1946, la Cluj, au avut un caracter exclusiv politico-social, fiind o expresie a luptei de clasă – sau în urmă cu 8 ani (1988) când, întrebată fiind de către un reporter de la „Europa Liberă" ce părere aveţi despre problema minorităţii maghiare din România, aţi refuzat să răspundeţi, pe motiv că, citez, „trăind, între 1940-1945, în Clujul cedat, mi-e teamă că aş fi subiectivă în aprecieri"?!

Deci cunoaşteţi la perfecţie problema. Ştiţi ce-au însemnat aceşti cinci (şi nu patru) sau chiar şase ani pentru

românii din Ardealul de Nord, în aşteptarea izbăvirii, adusă, până la urmă ,prin verdictul Conferinţei de Pace de la Paris, abia în 1947. De ce faceţi atunci, astăzi, jocul pe care-l faceţi?

Scrisoare deschisă rămasă fără răspuns!

(Jurnalul Literar nr. 13-20, iulie-octombrie 2014)

Confirmări

De 25 de ani spun, scriu şi probez, cu argumente irecuzabile, că iredentismul („mişcare anexionistă naţional-şovină" – după DEX; „mişcare politică naţionalist-şovină ai cărei partizani urmăresc anexarea unor teritorii în care conaţionalii lor sunt în minoritate" – după DN) maghiar este, de azi-mâine un secol, nu numai un fenomen real şi agresiv, ci chiar o realitate ridicată la rang de politică de stat. (Vezi, în acest sens, atacul din 1919 al trupelor lui Kuhn Béla asupra Ardealului; Diktatul de la Viena şi ocuparea Ardealului de Nord de către Ungaria în 1940; atacul trupelor maghiare asupra Ardealului de Sud din august 1944; planul de anexarea Ardealului la Ungaria, elaborat în cadrul revoluţiei din Ungaria din 1956; evenimentele din 20 martie 1990 de la Tg. Mureş, menite a declanşa un război civil de sorginte etnică (după model iugoslav), apărute la câteva zile după o incitare publică de proporţii a preşedintelui interimar al Ungariei – Szürös Mátyás – efectuată prin cotidianul central de limbă maghiară *României Magyar Szo,* numerele din 15 şi 16 martie 1990; declararea, în şedinţa extraordinară a Parlamentului Ungar din Ungaria, a Pactului Româno-Maghiar de bună vecinătate – în speţă clauza care stipula inviolabilitatea graniţelor trianonice – drept „trădare de neam şi de ţară", drept „al doilea Trianon" ş.a.m.d.)

De 25 de ani spun, scriu şi probez că, atunci când este vorba de Ardeal (sau Voievodina, Slovacia de Sud, Ucraina Subcarpatică etc.) nu există moderaţi sau radicali, echilibraţi sau extremişti, rezonabili sau fanatici şi aşa mai departe. Există doar un consens total şi general, Diferă numai retorica, ritmul propus, mijloacele folosite, strategia şi tactica. De mici copii, toţi maghiarii sunt educaţi (acasă, la grădiniţă, la şcoală, la biserică etc.) în spirit iredentist, inoculându-li-se convingerea că la Trianon şi Versailles „Ungaria Mare" a fost mutilată, a

fost victima unui rapt teritorial care a deposedat-o, abuziv şi samavolnic, de 2/3 din teritoriile sale naţionale.

Şi de 25 de ani spun, scriu şi probez că Dreapta şi Stânga, „moderaţii" şi „radicalii", adepţii modelului etnic şi cei ai modelului regional, maghiarii din Ungaria şi cei din afara graniţelor lucrează, de fapt, mână în mână, unii folosind politica paşilor mărunţi (mercenariat, trocuri, şantaje etc), alţii construind structuri aparent inutile dar folositoare la o adică sau provocându-i consecvent pe români – da' de iasă vreun „pogrom antimaghiar", folosibil pro domo.

Şi tot de 25 de ani se pare că strig în pustiu. De ce? Pentru că şi astăzi, de la onoraţii analişti şi „formatori de opinie" până la ultimul realizator, nu auzim altceva decât despre „omul de rând care are aceleaşi probleme şi griji ca şi noi" etc., etc., etc., despre „câţiva extremişti care îi incită" (evident, şi extremişti români!), despre „nu răspundeţi tovarăşi la provocări" – că nu ştiu cine nu ştiu ce ne face, despre lipsa unei legislaţii adecvate (care, de fapt, există – că doar în baza ei au fost declaraţi indezirabili şi expulzaţi din România atât Eva Maria Bárki cât şi Bayer Zsolt, la vremea respectivă!!!), despre faptul (înduioşător!) că Kelemen Hunor s-a delimitat de cei de la „Jobbik" (atunci când autonomia teritorială pe criterii etnice, învăţământul autonom în limba maternă de la creşă la universitate, autonomia obştilor săteşti, reţea sanitară independentă etc. figurează în platforma-program a UDMR încă din 23 decembrie 1989; scepticii să verifice, în „Erdélyi Hirado" din 6 aprilie 1990, organ al UDMR, unde, sub titlul de „Mit akar az RMDSz" – Ce vrea UDMR – este publicat respectivul program!).

Şi dacă tot am ajuns aici, să vedem, totuşi, ce-au strigat cei de la Jobbik („Egy Jobbik Magyarországért" – Pentru o Ungarie mai Bună, acesta fiind numele partidului – de fapt)? Au strigat următoarele:

- VESSZEN TRIANON! (Să piară Trianonul!)

- AUTONOMIAT! (Vrem autonomie!)
- KI AZ IDEGENEKKEL! (Afară cu străinii!)

Să mergem în ordine inversă. Deci: afară cu străinii! Cine sunt străinii? Noi ,românii ardeleni, dragii mei analişti şi realizatori! Care români ardeleni, pentru cei de la „Jobbik" (şi nu numai) suntem nişte străini de import! Că ar fi vorba doar de românii din aşa zisul „Ţinut Secuiesc"? Chiar dacă ar fi aşa (în paranteză fie spus, puţinii români de import din secuime au fost alungaţi încă din 1990!), cine are dreptul, într-o zonă unde nişte minoritari au ajuns majoritari, să recurgă la epurare etnică spre a expulza 30% de majoritari-minoritari, atunci când acea zonă, printre multe altele, este parte integrantă a unui stat naţional unitar unde ungurii reprezintă un procent de 6 ??! Nemaivorbind de faptul că în UE oricine poate circula liber şi se poate aşeza unde vrea!

Numai că la Trianon (şi, în primul rînd, la Alba Iulia!!!) nu s-a hotărât soarta secuimii, ci soarta Ardealului! Ca atare, pieirea Trianonului (pe care o pretind cei de care ne ocupăm) înseamnă că „străinii"cu pricina, care trebuie daţi afară, nu sunt românii din secuime, ci românii din Ardeal. S-a înţeles, în sfârşit, că – în ceea ce ne priveşte – aici este (şi a fost tot timpul, de la Trianon încoace) vorba despre Ardeal ??!

O ultimă chestiune. De ce recrudescenţa la care asistăm? Din motive de Ucraina. Aşa a fost şi când cu Kosovo. Când apele se tulbură, pescuitorii (dintotdeauna) în ape tulburi apar şi ei. Că doar nu din motive electorale (o altă idee fixă stupidă a „analiştilor"). Şi, apropo de apropiatele alegeri din Ungaria, de ce percutează (de departe) cel mai bine electoratul maghiar la supralicitările iredentiste? Dacă omul de rând, dacă masa alegătorilor (care decid rezultatele scrutinului) au cu totul alte probleme şi griji ??!

(Jurnalul Literar nr. 1-6, ianuarie – martie 2014)

Mercenari şi mercenariate

Butonând pe televizor, m-am oprit la un post (nu contează care) unde un realizator (de tip yesman) şi un analist (cu vestă, mai fonf şi destul de „traseist") se căzneau să desfiinţeze un personaj şi o afirmaţie a acestuia, prin cea mai veche şi mai verificată reţetă a genului: XY nu ştie care este, de fapt, semnificaţia termenului folosit. Deci, nu obiectivul vizat, nu faptul reprobabil condamnat, nu mesajul criminal înfierat (acestea fiind secundare şi derizorii) ci inadecvarea termenului la care se recurge este discutată şi despicată în patru (sau în 16). Cu alte cuvinte: o diversiune menită să abată atenţia de la fondul problemei sau, mai pe româneşte, o „luare prin cucuruz". Şi cum se abordează mai convingător treaba asta? Deschizând un dicţionar sau o enciclopedie, unde fascism = „ideologie politică şi mişcare socială de extremă dreaptă…" (DN). Desigur, conform tuturor surselor, extrema dreaptă a unui eşichier politic presupune ultranaţionalism, şovinism, rasism, xenofobie, iredentism, dictatură etc. Pe de altă parte, în mentalul colectiv, în percepţia comună fascism înseamnă (şi) nazism. Şi nu este vorba de o extrapolare inadecvată, pentru că în DEX, de pildă, nazism = „nume sub care este cunoscut fascismul german". Şi iată-ne ajunşi în miezul chestiunii.

Nazismul, în monstruozitatea sa (mă refer, aici, cu precădere la lagărele de exterminare, la holocaust), pentru a purifica de „rezidii" „rasa superioară", n-a prea făcut discriminări etnice sau rasiale atunci când a fost vorba de oameni cu disabilităţi majore psiho-somatice (diverşi handicapaţi, persoane cu deviaţii sexuale, alienaţi, toxicomani etc.), destui germani „volatilizându-se" pe coşurile de la Auschwitz, Majdanek, Dachau. Bierkenau, în rând cu etniile sau rasele „ţintă"! Aşa stând lucrurile, nu văd nimic deplasat în a califica drept fascistă (sau fascistoidă) o apreciere conform căreia toţi pensionarii României („care n-au produs nimic",

„care sunt singurii răspunzători de mizeria materială şi morală în care am ajuns", „care sunt nişte paraziţi" ş.a.m.d.) ar trebui exterminaţi! Apreciere aparţinând unui intelectual de curând decorat de către preşedintele ţării!

Să recapitulăm: un analist (atoateştiutor) şi un realizator (de acord întru totul şi întru toate), la un post dedicat slujirii „realităţii", se declară oripilaţi de faptul că un înalt demnitar califică drept antiromânească şi fascistă declaraţia reprodusă mai sus, din simplul motiv că fascismul, ultranaţionalist fiind, nu poate fi, prin definiţie, antiromânesc! *Magister dixit!*

Trebuie să înţelegem (fără a mai discuta cine, când şi cum a distrus România, sau i-a dat măcar lovitura de graţie!) că în viziunea unor intelectuali de elită aflaţi într-o reciprocă (şi bilaterală) relaţie de compatibilitate cu preşedintele ţării, precum şi în viziunea aplaudacilor lor, **„asanarea"** de mai sus:

- nu poate fi fascistă (sau fascistoidă) pentru că fascismul, de extremă dreaptă fiind, este profund naţionalist;

- nefiind fascistă, nu poate fi nici antiromânească;

- nefiind nici fascistă şi nici antiromânească – este ceva mai greu de definit, dar, oricum, merită categoric o răsplată pe măsură; răsplată acordată la cel mai înalt nivel şi mediatizată la o oră de maximă audienţă!

Şi uite aşa, prin amintita reţetă (şi graţie multiplelor „pârtii" pe care le deschide) esenţa chestiunii este ocolită iar comentariile deturnate în lumea sofismelor.

Mă opresc, deocamdată, aici dar promit să revin şi să spun tot ce ştiu despre cum a devenit „apolitică" fosta Editură Politică, cum a fost cu GDS-ul, cum şi-a făcut intrarea în scenă, sub aripa lui Liiceanu, „marele român" HRP, cum a fost cu „Problema Transilvană" a lui Molnár Gusztáv şi Gabriel Andreescu sau cu LTB-ul lui Sabin Gherman şi Jakabffy Attila (şi multe, multe altele din lumea mercenariatului).

(Jurnalul Literar nr. 7-12, aprilie-iunie 2014)

Sütö András pe vremea Regiunii Autonome Maghiare (sau invers)

De ce „sau invers”? Pentru că perioada respectivă a fost realmente „vremea lui Sütö András”, când antiromânismul şi comunismul său, pentru care astăzi i se ridică statui, puteau să zburde în voie.

În cele ce urmează n-am să pun accentul pe antiromânismul lui Sütö (de care, între timp, s-au contaminat, se pare, până şi românii), ci pe comunismul NKVD-ist al ilustrului scriitor, aşa cum răzbate acesta din zugrăvirea „realităţilor” Regiunii Autonome Maghiare (RAM) – comunism ce continuă să fie incomparabil mai incriminant decât antiromânismul.

Acestea fiind spuse, mai întâi câteva repere istorice. Cum s-a născut RAM? Unii ar răspunde, probabil, în felul următor: pe la sfârşitul anilor ’40, după preluarea totală a puterii de către comunişti, noua putere, profitând de rearondarea administrativ teritorială (trecerea de la judeţe la regiuni şi raioane), a creat, prin comasarea fostelor judeţe Trei Scaune, Ciuc, Odorhei şi (parţial) Mureş, această regiune autonomă, ca o expresie a „înţeleptei politici” a partidului faţă de naţionalităţile conlocuitoare, în speţă faţă de minoritatea maghiară, grupată relativ omogen în secuime.

Noi am formula altfel, ba, dintr-un anumit punct de vedere, chiar invers acest proces de geneză. Am spune că s-a recurs la amintita rearondare tocmai pentru a se putea crea, mai lesne şi mai discret, respectiva regiune autonomă. (După cum, pentru desfiinţarea ei, s-a apelat până la urmă tot la o rearondare – prin revenirea la judeţe!).

Cât priveşte „înţeleapta politică”, aceasta n-a fost decât expresia recunoştinţei – răsplata bine-meritată acordată colaboraţioniştilor maghiari. Ce fel de colaboraţionism? Cu ocupantul sovietic, cu structurile comuniste ce se înfiripau, cu

Puterea comunistă – mai apoi. În ce scop? Într-unul etnic sau, mai bine zis, etno-politic, nicidecum într-unul politic propriu-zis. Cu ce finalitate? Păstrarea Ardealului de Nord sau (după verdictul din 1947 al Conferinţei de Pace de la Paris) măcar obţinerea autonomiei acestuia în cadrul statului român. (Am tratat pe larg subiectul în câteva numere anterioare ale revistei).

Acesta a fost contextul istoric în care a apărut RAM, ca o răsplată a colaboraţionismului maghiar sau, mai degrabă, ca un „premiu de consolare". De ce premiu de consolare? Pentru că obţinerea respectivei autonomii (alături de Universitate maghiară la Cluj, IMF maghiar la Târgu Mureş etc.) a fost departe de a-i mulţumi pe ungurii din Ardeal. De ce spunem asta? Dar mai bine să ne întoarcem la uneltele noastre, la citate.

D-l Jakab Antal, la data de 6 martie 1992, publică în prestigiosul „Brassoi Lapok" articolul „Păduchele" (A tetü), articol ce îl viza direct (inclusiv „apelativul") pe Radu Câmpeanu, în intenţia de-al sancţiona pentru „trădarea UDMR-ului". Ambalat în discursul său punitiv, d-lui Jakab îi scapă, la un moment dat, următoarea „confidenţă":

„*…Radu Câmpeanu a venit cu mari promisiuni pentru noi (...) şi iată că în urmă cu doi ani i-am acordat cu toţii votul. Nu pentru prima oară, dar şi de această dată ne-am păcălit, aşa cum ne-am păcălit şi pe vremea lui Petru Groza".*

Trebuie să înţelegem că există o analogie în ceea ce priveşte promisiunile celor doi şi unanimitatea susţinerii care le-a onorat. Nu pricepem însă prea bine cum e cu păcăleala. Radu Câmpeanu i-o fi păcălit – pierzând (lamentabil) alegerile din 1990 şi, mai cu seamă, părăsind „Convenţia" mai apoi, „spre a nu fi părtaş la pretenţiile udemeriste", dar Groza? De ce oare s-au păcălit conaţionalii d-lui Jakab, la vremea respectivă, când regimul comunist le-a dăruit autonomia „Pământului Secuiesc", sub forma RAM? Ce alte promisiuni (mai mari) li s-au mai făcut – şi nu au fost respectate – pe vremea lui Petru Groza? Ce altceva se poate deduce din cele de mai sus, decât că

atât pretenţiile, cât şi promisiunile respective depăşeau „derizoria" autonomie secuiască? (Şi, extrapolând, ne putem întreba, cu îndreptăţită îngrijorare, ce fel de promisiuni au făcut, la rândul lor, prezidenţiabilii preferaţi şi votaţi, în bloc, de către minoritarii maghiari – în anii de după '90?)

După ce ne-am lămurit ce a reprezentat şi cum a apărut RAM, va trebui să completăm imaginea pe care am încercat s-o schiţăm (inclusiv în nişte scrieri anterioare) în ceea ce priveşte realităţile din respectiva enclavă, în speţă cele privitoare la secui – în calitatea lor de, totuşi, cetăţeni ai statului român (şi, evident, cu referire la statutul românilor cu care „convieţuiau").

Vom cita, în acest sens, din Sütö András, cel ce în 14 octombrie 1990, la Viena, ţinea discursuri „între două pogromuri" („A hét", nr. 44/1 XI 1990), iar cu trei ani mai târziu, la Duna TV (19 martie 1994) declara următoarele:

„După decembrie '89, toată puterea a rămas în mâinile nomenclaturii comuniste, singura opoziţie democratică fiind reprezentată de către unguri. Pentru a ne intimida, pentru a ne servi o lecţie, Puterea provizorie a instrumentat pogromul antimaghiar din 20 martie 1990. După care, făcându-ne răspunzători pe noi de cele întâmplate, a folosit evenimentele tragice de la Târgu Mureş ca pretext pentru înfiinţarea SRI." (Comentariile credem că, astăzi, ar fi de prisos!)

Să vedem, însă, ce scria acelaşi Sütö András, în urmă cu peste 50 de ani, pe vremea comunismului „atotbiruitor" şi a (astăzi rerâvnitei) RAM. Firește, ne interesează în primul rând realităţile din respectiva enclavă, aşa cum transpar acestea, la o citire mai atentă, din textul d-lui Sütö, dar, nu putem nega, ne interesează şi ce hram purta, la acea vreme, vajnicul anticomunist din perioada post-decembristă.

Este vorba de volumul „Te slăvim ţară nouă", o culegere de reportaje apărută, în 1960, la ESPLA, în care, într-o companie selectă (pe care n-o mai pomenesc – din jenă!), Sütö András vorbeşte, cu aplicaţie, despre „oameni şi locuri"

(din RAM). Reproducem din cel de al treilea reportaj semnat de susnumitul, intitulat „Zile noi – obiceiuri noi”:

„Cu învăţătorul Biro Dénes am vorbit la Sângiorgiu de Pădure despre viaţa şi munca de azi a învăţătorilor, despre cunoştinţele numeroase ce trebuie transmise copiilor. Şi, din vorbă în vorbă, am ajuns la problema cea mai importantă: cum creşte şi se dezvoltă în inima copilului mlădiţa gingaşă care se numeşte dragoste de ţară. Biro Dénes vorbeşte cu însufleţire, căci în copilărie şi-a dat seama ce a însemnat otrava naţionalismului. Cum n-ar face el totul ca acum, când în Republica Populară Română fiecare om al muncii, fără deosebire de naţionalitate, şi-a găsit patria sa adevărată, liberă, să cultive cu conştiinţa educatorului comunist sentimentul măreţ al dragostei pentru patria comună a celor ce muncesc! Faptul că a devenit un cetăţean egal în drepturi, şcoala din Odorhei, bursa, posibilitatea minunată de a munci, aprecierea acordată învăţătorului – toate sunt datorate Republicii Populare Române, politicii naţionale leniniste a partidului. Din iniţiativa învăţătorului, copiii din Sărăţeni, alături de cântece maghiare intonează cântece româneşti. Ei se străduiesc să cunoască comorile culturii poporului frate român. S-a organizat la căminul cultural un curs de limba română; cei de la cămin plănuiesc organizarea unei excursii la Bucureşti şi la Doftana, unde fii credincioşi ai partidului nostru au suferit pentru prezentul liber, luminos. Ei au iniţiat un ciclu de conferinţe despre luptele comune ale poporului român şi ale naţionalităţilor conlocuitoare, despre trecutul şi prezentul lor.

Aş vrea să amintesc, în încheiere, de un fenomen nou, emoţionant, din Regiunea Autonomă Maghiară, un obicei născut din sentimentul puternic al patriotismului socialist. În ziua de 30 decembrie, la Sărăţeni, 19 tineri s-au urcat pe scenă, îmbrăcaţi în haine de sărbătoare. Tineri de 18 ani. (După un vechi obicei urmau să fie declaraţi majori. Dar cât

de mult s-a schimbat, s-a înnoit acest vechi obicei!) În ajunul serbării, aceşti tineri – după un curs voluntar de două săptămâni – au avut de trecut un examen de drept constituţional. Cunoscând temeinic Constituţia republicii noastre, au fost declaraţi majori. (...) <<La examen toţi au răspuns bine>> - îmi spune învăţătorul Biro Dénes, cu un sentiment de mulţumire. El organizase cursul."

Deci, către sfârşitul anilor '50, pe vremea RAM, Sütö András, marele justiţiar anticomunist postdecembrist, slăvea regimul comunist şi „minunatele condiţii create de partid", în cel mai autentic stil proletcultist al epocii!

Doar atât că ceea ce (de)scria susnumitul, la acea vreme, nu reflecta realităţi ale locului, ci imagini „paralele", ficţiuni (pre)fabricate pe gustul regimului şi în concordanţă cu dogmele acestuia, ca, de pildă, dragostea secuilor pentru „patria comună a celor ce muncesc", izvorâtă din „luptele comune împotriva exploatării şi exploatatorilor", din „sacrificiul fiilor credincioşi ai partidului etc.

Trebuie să remarcăm, însă, în reportajul lui Sütö şi niscaiva scăpări revelatoare. Astfel:

- copiii din Sărăţeni, DIN INIŢIATIVA ÎNVĂŢĂTORULUI, alături de cântece maghiare intonează şi cântece româneşti (pe post de „Au claire de la lune/Mon ami Pierrot" – cum ar veni.);
- ei SE STRĂDUIESC să cunoască cultura poporului român, frate cu POPORUL maghiar (învăţând limba română…cântând, din iniţiativa proprie a învăţătorului!);
- s-a organizat la căminul cultural un curs de limba română (de ce şi pentru cine?!);
- cât priveşte „înduioşătoarea" poveste cu majoratul, doar atât că, la vremea respectivă, Constituţia ţării se studia în şcolile din RPR, ca materie obligatorie – şi nu prin cursuri „voluntare" organizate din iniţiativa personală a cuiva.

Cam aşa arăta RAM pe vremea lui Sütö András – şi Sütö András pe vremea RAM!

Ridicaţi-i statuie, că merită! Pentru cameleonism – firește!!!

(Jurnalul Literar nr. 13-20, iulie-octombrie 2014)

Bună dimineaţa – Soare!

Legenda spune că în Neptun, într-o dimineaţă însorită de vară, demiurgul de Scorniceşti ar fi ieşit pe terasă şi, cuprins de o euforie heliofilă, ar fi rostit: „Bună dimineaţa Soare!” La care, dintr-un boschet apropiat, s-ar fi auzit: „Soare e de după masă, să trăiţi!”

Şi iată că Soare, căpitanul Soare, după ani şi ani de zile (prin aprilie 1995) reapare în fantezia unora sau în lipsa de fantezie a altora. Nu ne mai amintim amănuntele (vuia întreaga presă la vremea respectivă), reţinem doar ecourile mai importante (ajunse, după toate aparenţele, la nivelul scontat!). Şi dacă acestea ar fi reverberat, de pildă, din paginile „Evenimentului” d-lui Cristoiu nu ne-am fi alarmat, dar ecourile cu pricina ne-au pus în rezonanţă dintr-o cu totul altă direcţie. Este vorba de foaia elitei GDS-iste, „22”, şi de „Dilema” d-lui Pleşu. Iar în cazul celei din urmă, chiar de pana fostului ministru al culturii. Deci surse grele, oameni grei şi…un consens. Un consens între doi poli? Aşa s-ar părea, din moment ce „Dilema” ar fi reprezentat, după unii, un al treilea pol. Oricum, un consens în ceea ce priveşte revirimentul, recrudescenţa unor vechi tipare, a unor vechi personaje „solare”. Sau a fost vorba, pur şi simplu, de un consens, neaşteptat şi hilar, întru naivitate?

De ce naivitate? Pentru că toată povestea cu d-l Horia Roman Patapievici (despre dânsul fiind vorba şi despre „lansarea” domniei sale, evident), în contextul dat şi în conjunctura respectivă, era atât de neverosimilă şi puerilă încât n-o putem raporta decât la o pură invenţie, la o farsă sau, în cel mai bun (sau rău?) caz, la o diversiune grosolană. De ce spunem asta? Din următoarele motive: susnumitul eseist era un ilustru necunoscut, la vremea respectivă, pentru peste 99,9% din cititori; pretinsa motivaţie a pretinsei acţiuni de intimidare era derizorie în comparaţie cu prestaţia imensei majorităţi a

ziariştilor din opoziţie; SRI se ocupa de cu totul altceva decât intimidarea celor de seama d-lui Patapievici; dacă acesta ar fi prezentat, atunci, un interes pentru un serviciu de informaţii, din alte motive (total diferite de cele invocate în „22" sau „Dilema"), atunci SRI ar fi recurs la „mijloace specifice" (şi nu la inepţiile atribuite ipoteticului Soare).

Aşa stând lucrurile şi judecând şi după turnura şi amploarea luată pe parcurs de către „cazul Patapievici" (conferinţe de presă, interpelări parlamentare, alertarea „Europei Libere", dezbateri televizate, semnarea de proteste, proiectate mitinguri etc.) trebuie să conchidem că a fost vorba de un scenariu menit a-l scoate pe Horia Roman Patapievici (HRP) din anonimat şi a-l plasa pe orbita notorietăţii, rampa de lansare fiind elita GDS-istă, publicaţiile patronate şi, fireşte, editura „Humanitas" – în frunte cu Gabriel Liiceanu.

În ce scop? S-o luăm pe îndelete. (Dacă în „Mercenari şi mercenariate" am promis ceea ce am promis, rog a fi ascultat până la capăt şi a se trage concluziile după ce voi spune – şi proba – tot ce ştiu!)

*

Că UDMR-ul şi-a propus, încă de la înfiinţare, să „arunce statul naţional român la lada de gunoi a istoriei", putem pricepe.

Mai greu ne-a fost să-i înţelegem pe acei români care, cu sârg şi metodă, încearcă de peste 20 de ani să conteste tot ce este valoare naţională, de la făuritorii de istorie şi până la creatorii de valori spirituale. Pe acei români pentru care obârşia daco-romană şi continuitatea noastră pe aceste meleaguri sunt elemente de mitologie. Pe acei români care au ajuns să spurce până şi substanţa genetică şi etică, onto şi filogenetică, a poporului care le-a dat naştere.

Ani de zile n-am priceput cum poate un român, chiar (sau mai cu seamă) intelectual de elită fiind, să se îngreţoşeze amintindu-şi de istoria (nu a PCR şi nu rolleriană!) pe care a

învăţat-o la şcoală; să-l declare protofascist sau protolegionar pe cel mai mare poet al ţării; să scormonească cu apetit de hienă în viaţa personală a unuia dintre cei mai mari prozatori români; să nege (în bloc) ceea ce, totuşi, s-a creat, de certă şi perenă valoare, sub comunism şi **în pofida acestuia.** N-am putut pricepe şi am pus-o pe seama nonconformismului, snobismului, antiprotocronismului, teribilismului, exhibiţionismului etc. Dar fenomenul a luat, pe parcurs, o amploare de-a dreptul neverosimilă, până la exacerbări ce frizează patologicul. Ce poţi să crezi, de pildă, despre un intelectual român care scrie şi publică, printre altele (de aceeaşi factură), următoarele: **„Privit la raze X, trupul poporului român abia dacă este o umbră; el nu are cheag, radiografia plaiului mioritic este ca a fecalei: o umbră fără schelet, o inimă ca un cur, fără şira spinării”?** Ce poţi să crezi despre editura care publică aşa ceva? Dar despre editor? Care a mai şi declarat public că autorul din care am citat este genial?!

Tot în aceeaşi presă „elitistă”, pentru a se lovi şi mai la temelie, este reprodus următorul citat din Herodot: „**La ei, la traci, trândăvia este un lucru foarte ales, în vreme ce munca câmpului e îndeletnicirea cea mai umilitoare; a trăi de pe urma jafului este pentru ei cel mai frumos fel de viaţă”.** (Se pare că nici autorul, dar nici marele Herodot nu şi-au pus întrebarea: cine se ocupa, în Grecia antică, de munca câmpului, în timp ce grecii se jucau de-a democraţia? Sau cu ce se mai îndeletniceau, în afară de negoţ, navigatorii greci?)

Deci, suntem neam de hoţi, nu ne place munca, trăim din jaf, n-avem şira spinării, avem o (in)consistenţă fecaloidă şi, citäm iarăşi din „genialul eseist”: „**Din totdeauna, imperiile din jurul nostru au urinat pe noi!”** Asta este!

Şi totuşi, *cui prodest?* Cui foloseşte o atare demolare? Care, la acest nivel, nu mai poate fi o gratuitate, un moft?!

Să nu ne grăbim.

*

Istoria poate fi privită ca ştiinţă, ca document, ca act de identitate sau, într-un sens mai larg, ca punct de reper, termen de raportare, simbol de referinţă, element formativ. Prima categorie este, firește, de competenţa istoricilor. Cea de a doua ar aparţine, mai degrabă, psihologilor, sociologilor, pedagogilor. Aceştia ar fi chemaţi să se pronunţe dacă românii sunt sau nu „bolnavi de istorie” şi în ce măsură „demitizarea” acesteia ar contribui la însănătoşirea lor. Şi nu istoricii. A căror menire este să studieze istoria, s-o scrie, cu probitate şi rigoare ştiinţifică, dar nu să cerceteze şi aprecieze impactul acesteia asupra mentalului comun. Şi cu atât mai puţin să iniţieze şi să întreprindă asanări morale prin demistificarea („terapeutică”) a istoriei.

Firește, ceea ce se scrie într-o revistă (două) sau în câteva cărţi, pe care nu le citeşte mai nimeni, nu ne sperie. Dar, pentru că „incineratorii de clişee” vorbesc, la unison, de greaţa şi scârba cu care receptau istoria predată la şcoală, ne îngrijorează soarta manualelor şcolare. Şi cea a elevilor puşi în situaţia de a studia o altă istorie a românilor, epurată de „dogmele”, „anchilozele”, „tabuurile”, „tabieturile” şi „metehnele” istoriografiei tradiţionale româneşti. De altfel, George Pruteanu, de pildă, într-o recenzie a „Istoriei Sincere” a lui Constantiniu, afirmă explicit şi fără echivoc că va trebui multă ŞCOALĂ pentru ca mentalitatea comună să se dezbare de amintitele „metehne”. Or, şcoala se face cu manuale şi nu cu revista „22” sau cu câteva încercări istoriografice „sincere” şi „fără chiote”.

Ne-am exprimat, de curând, disponibilitatea de a acorda „incineratorilor de clişee” prezumţia de bună-credinţă. Ne străduim, încă, s-o mai respectăm. În acest sens, să apelăm şi la părerea psihologilor, sociologilor şi pedagogilor asupra subiectului în discuţie. Ce spun aceştia? Spun că identitatea individuală şi colectivă, cristalizarea eului psihologic şi social, percepţia de sine, imaginea de sine, conştiinţa de sine,

percepţia socială, tiparele de comportare proprii, comportamentul prosocial al individului sunt indisolubil legate de contextul social, de un cadru socio-cultural, de un grup mai mic sau mai mare, de la familie şi şcoală până la întreaga societate. Mai mult, însuşi obiectul psihologiei sociale, după Allport, este efortul de a înţelege şi explica modul în care prezenţa ALTUIA (real sau imaginar) modifică gândurile şi comportamentul unui individ. Pe de altă parte, nevoia de modele este una din constantele fundamentale în procesul de devenire al oricărui copil sau tânăr. Or, modelul istoric, cel al personajului istoric, situat undeva între real şi imaginar, este cel mai la îndemână şi cel mai motivat. Din istoria naţională, fireşte, pentru că întreg procesul de devenire, de conturare a personalităţii este indisolubil legat de etnic, de apartenenţa etnică. În aceste condiţii, negarea virtuţilor individuale şi colective ale unui popor, ale unui neam, pe tot parcursul existenţei sale istorice, minimalizarea şi denigrarea valorilor şi mărimilor sale, nu poate fi decât o întreprindere demolatoare cu urmări dezastruoase asupra formării tinerelor generaţii (aparţinătoare acelui popor, acelui neam) şi nicidecum o acţiune de însănătoşire a minţilor şi moravurilor. (A se vedea, în acest sens, şi conceptele de stigmat – stigmatizare).

În aceeaşi ordine de idei, dar la alt nivel de abordare, ne-am putea întreba dacă există vreo ţară, în lumea largă, unde elevii să înveţe o istorie naţională demitizată, fără clişee şi fără tabuuri? Oare în SUA, în manualele şcolare de istorie se poate întâlni ceva de genul: „Suntem urmaşii aventurierilor apatrizi şi dezrădăcinaţi care şi-au luat în stăpânire ţara prin exterminarea quasi totală a populaţiei băştinaşe şi şi-au întemeiat bună-starea pe exploatarea muncii sclavilor”? Sau în Spania, descoperirea şi ocuparea Americii de Sud este prezentată elevilor ca un act samavolnic care a distrus o civilizaţie înfloritoare şi una din cele mai echilibrate şi armonioase organizări statale şi sociale din toate timpurile? Sau, în general, în metropolele fostelor

imperii coloniale s-a învăţat sau se învaţă la şcoală că acţiunea de colonizare n-a fost altceva decât jaf, exploatare şi îmbogăţire frauduloasă? Să fim serioşi! Toate acestea sunt prezentate ca demersuri civilizatoare şi ca acţiuni de convertire a păgânilor la creştinism. Şi-atunci de ce trebuie numai noi, românii, să ne culpabilizăm, să ne ardem „clişeele", să ne pocăim? Să insuflăm copiilor noştri nu mândria, ci ruşinea de-a fi români? De ce şi pentru ce? În baza cărui temei, cu ce finalitate şi în beneficiul cui? (Vom reveni)

Cât priveşte exacerbarea naţionalismului în perioada comunistă (căreia i-am fi tributari şi astăzi), se „uită" un fapt esenţial: în primii 20 de ani ai acesteia, dimpotrivă, s-a făcut totul pentru înlocuirea naţionalismului cu internaţionalismul (proletar, mai apoi socialist), ba, mai mult, s-a încercat, pe toate căile, pregătirea României pentru sovietizare. Aşa că amintita exacerbare, produsă în următorii 20 de ani, a fost, în primul rând, o reacţie firească şi necesară la cele petrecute anterior. Că s-a întrecut măsura este adevărat, dar „intoxicarea" a fost cantitativă, nu calitativă. Drept care, nu şi-a atins decât în parte şi temporar scopul. În consecinţă, românii au trecut pragul lui Decembrie '89 nu cu un bagaj excesiv de naţionalism, ci cu unul deficitar. Care s-ar cere revigorat.

Şi-atunci, pentru a ne redobândi încrederea în noi, pentru a ne recâştiga demnitatea individuală şi naţională trebuie să ne „demitizăm" istoria, să ne ardem „clişeele", să ne discreditǎm modelele? Sau dimpotrivă? (Ultimele 6 alineate le-am reprodus din „Istorie alternativă II", fiind vorba, practic, de acelaşi context; cu scuzele de rigoare pentru faptul că m-am „autocitat" – să trecem mai departe.)

*

Că mesajul este prea general, că mai mult am sugerat decât am probat, că n-am indicat cu precizie sursele etc.? Dacă aşa se pune problema, putem să ne întoarcem la personajul „Soare" şi la făptura (sau „entitatea" – după fericita formulare a

unui teleast) pe care acesta (personajul inventat sau reinventat) trebuia, conform scenariului şi regiei amintite deja, să-l propulseze pe orbita notorietăţii. (N-am făcut-o, încă, pentru a nu coborî nivelul revistei la scriitura d-lui HRP şi pentru a ne menaja cititorii; o vom face, totuşi, pentru a elimina orice echivoc). Reluăm citatele, adăugăm şi altele, indicând cu precizie sursa (oricând controlabilă în orice bibliotecă):

„Radiografia plaiului mioritic este ca a fecalei: o umbră fără schelet, o inimă ca un cur, fără şira spinării." (H.R. Patapievici, „Politice", Editura Humanitas, ediţia. 1996, pag. 63)

„Oriunde te uiţi, vezi feţe patibulare, ochi mohorâţi, maxilare încrâncenate, guri vulgare, trăsături rudimentare." (H.R.P., Politice", Humanitas, ed. 1996, pag. 34)

„Românii nu pot alcătui un popor pentru că valorează cât o turmă: după grămadă, la semnul fierului roşu.„ (idem, pag. 64)

„Româna este o limbă în care trebuie să încetăm să mai vorbim sau…să o folosim numai pentru înjurături." (idem, pag. 64)

„În toată istoria, mereu peste noi a urinat cine a vrut. Când i-au lăsat romanii pe daci în forma hibridă strămoşească, ne-au luat în urină slavii: se cheamă că ne-am plămădit din această clisă, daco-romano-slavă, mă rog. Apoi ne-au luat la urinat la gard turcii: era să ne înecăm, aşa temeinic au făcut-o…" (idem, pag. 63)

„Puturoşenia abisală a stătutului suflet românesc…spirocheta românească îşi urmează cursul până la erupţia terţiară (…) tropăind vesel într-un trup inconştient, până ce mintea va fi în sfârşit scobită: inima devine piftie iar creierul un amestec apos." (idem, pag. 49)

„Cu o educaţie pur românească nu poţi face NIMIC." (Idem, pag 56)

„România are o cultură de tip second hand.” (apud Viorel Patrichi, revista „Rost”, nr. 24/2005)

„Eminescu este cadavrul nostru din debara, de care trebuie să ne debarasăm dacă vrem să intrăm în Uniunea Europeană.” (idem, 24/2005)

Este suficient de clar, precis şi ilustrativ? Iar un oarecare preşedinte „jucător”, probabil în baza celor de mai sus, l-a considerat pe HRP omul cel mai potrivit pentru a conduce ICR!!! (Şi încă detronându-l pe Augustin Buzura, un mare romancier şi un mare român!)

*

Şi, ca să terminăm cu d-l Patapievici, nu cu un linşaj mediatic (s-a „autolinşat” singur – şi a mai fost şi decorat, la cel mai înalt nivel, la expirarea mandatului!), ci cu un echivalent de (hai să-i zicem) „necropsie”, mai mult sau mai puţin „comparată”.

Despre ce este vorba? Despre mai sus pomenitul („genial”) eseist şi despre „suprema expresie a „trogloditismului românesc”, zugrăvită de către acest Heidegger (sau Kierkegaard) al nostru, în nu mai puţin „geniala” sa carte intitulată „Politice”, la pagina 63. Iată textul: *„Ce mai e de adăugat? Doar atât că cei mai proşti oameni pe care i-am văzut în viaţa mea au fost doi sportivi ciclişti care, într-un WC public, se luaseră la întrecere – care dintre ei urinează mai departe. Amândoi urinau foarte departe. Erau români. Unul s-a înscris benevol la Securitate (...), altul s-a pus harnic pe băut...”*

Nu ştim ce copilărie, adolescenţă şi primă tinereţe a avut d-l Patapievici. Dacă le-a avut. Bănuim că s-a născut prematur (nu în sensul obstetrical al cuvântului), chinuit de incertitudini şi angoase precoce, lipsit de orice valenţe de *homo ludens* şi, ca atare, incapabil să înţeleagă că oamenii se mai şi joacă, indiferent de vârstă. Că unii o fac mai elegant, alţii mai puţin elegant. Drept care, parafrazându-l pe Brâncuşi, am putea

considera că d-l HRP nici n-a existat vreodată de adevăratelea. Că de existat există, dar într-o altă lume. Una a' dracului de aridă şi fadă. Şi, nu ne îndoim, chinuită.

N-avem cum să verificăm dacă cei doi competitori în „jet la distanţă" au sfârşit, într-adevăr, aşa cum susţine d-l HRP, dar, dacă destinul acestora nu este o simplă găselniţă retorică de circumstanţă, tare ne îndoim că între „ruta profesională" a celor doi şi competiţia respectivă ar exista vreo legătură. Şi cu atât mai puţin suntem dispuşi să acceptăm că „studierea" a două cazuri îndreptăţeşte la concluzii sau chiar generalizări.

În spiritul celor afirmate mai sus, să încercăm să oferim nişte exemple. Şi să pornim tot de la o exhibiţie-performanţă asemănătoare. Că mai au şi alţii partea asta cu „jetul". Şi n-au sfârşit-o nici la Securitate şi nici la cârciumă. De pildă, un fost coleg de facultate, unul din cei mai isteţi şi spirituali din întreg anul, care însă a devenit celebru în facultate nu datorită acestor calităţi, ci pentru performanţa (să ne ierte d-l Patapievici) de a-şi proiecta jetul în discuţie până în rezervorul de apă aflat în toate toaletele de tip water-closed şi amplasat, la vremea respectivă, invariabil, la înălţime. Coleg ce n-a ajuns nici securist şi nici alcoolic degradat, ci un reputat radiolog într-unul din marile oraşe ale ţării.

Să mă scuze cititorii, dar trebuie să mă menţin cu argumentele la nivelul d-lui HRP. Să mergem mai departe. În anii 50', în aceeaşi reputată şcoală de medicină (IMF Cluj), exista, printre medicinişti, un alt joc, o altă competiţie la fel de lipsită de eleganţă (scabroasă, dezumanizantă şi definitorie pentru trogloditul român – ar spune d-l HRP), tot „la distanţă" dar şi la ţintă, deosebirea esenţială constând din faptul că „jetul" proiectat provenea din cavitatea bucală. Provocarea se rostea în felul următor: „Îmi acorzi un bombeu de la 2 (sau 3, sau 4…) metri?" Ei bine, campionul de necontestat al tirului salivar respectiv, pianist amator de excepţie, pictor

(suprarealist) amator de mare talent (care a şi făcut nişte ani de puşcărie pentru lucrările intitulate: „Lupta de clasă în etapa actuală” şi „Mama lui Lenin la menopauză”), a devenit, în viaţă, nu securist sau beţiv, ci unul din reputaţii medici legişti ai ţării.

Aşa cu competiţiile de tip „jet”, deloc singulare la o anumită vârstă şi cu atât mai puţin definitorii pentru un anumit grad de inteligenţă sau pentru un anumit tip de evoluţie ulterioară. Să ne ocupăm însă puţin şi de cei ce n-au uitat să se joace nici la vârste mai coapte. Un mare oftalmolog al ţării, de pildă, când stătea la un pahar de vin cu prietenii, era tentat, uneori, tot de o exhibiţie ludică şi tot cu caracter de competiţie: se măsura, însă, în acest caz, nu amploarea emisiei, ci cea a emiţătorului. (Degradant şi pervers, ar spune d-l HRP).

La un alt nivel, dar fără nici o deosebire de esenţă, am putea discuta despre obiceiul, tot sub influenţă bahică, al marelui sculptor Romul Ladea de a behăi, frunte în frunte, cu comeseanul. Am fi curioşi de reacţia d-lui Patapievici: s-ar amuza, ca şi convivii de la aceeaşi masă, s-ar revolta, ca un puritan ce este (sau pare) sau ar vorbi, ca şi Ion Frunzetti în „Romul Ladea şi lumea lui cuprinzătoare” (la pagina 81 a cărţii semnate de D. Grozdan) despre „demitizarea conformismului” şi „mitologizarea vitalului”?

Şi am putea continua cu (contra)exemplele mult şi bine, inclusiv în situaţii în care este vorba de (mult) mai mult decât o nevinovată, în fond, exhibiţie ludică.

Firește, erudiţia d-lui fizician – eseist – filosof – antropolog – psiholog – sociolog – politolog şi inchizitor-şef HRP ne impresionează. Ne întrebăm, însă, la ce-i foloseşte? Dacă premisele şi criteriile domniei sale sunt, de fiecare dată, la fel de „solide” ca şi în cazul „celor mai proşti oameni din România”, teamă ne e că la nimic. La nimic care zideşte!

P.S. Ne bate gândul că d-l HRP are necazuri cu prostata. De unde şi invidia (convertită în ură) faţă de toţi posesorii unui „jet” sănătos. Nu e frumos d-le Patapievici, nu e frumos!
Pe de altă parte, unde ar fi norocul ca numai proştii să se apuce de băut?! Sau, ce ne-am face dacă toţi proştii s-ar „înscrie benevol” în SRI? Nemaivorbind de eventualitatea ca toţi românii cu „jet” competitiv să devină sereişti beţivi!

(Jurnalul Literar nr. 21-24, noiembrie-decembrie 2014)

“Adevăr istoric contra mitologie naţională”

Iată ce putem citi în numărul din 14 aprilie al revistei GDS-iste „22” (publicaţie despre care, oricum, mi-am propus şi am şi promis să scriu, cu ceva vreme în urmă, în cadrul unui proiect intitulat „Mercenari şi mercenariate”), sub titlul de mai sus:

„Unul dintre miturile cele mai înrădăcinate ale românilor, ridicat până şi la nivel de sărbătoare naţională, este cel al Unirii de la 1 decembrie 1918. Aceasta ar fi fost un act entuziast al întregului popor ardelean.

Care este însă adevărul istoric? Ni-l spune chiar reputatul istoric român, domnul profesor Lucian Boia, în cartea sa ***Primul război mondial****, apărută anul trecut la* ***Editura Humanitas****.*

Cu obiectivitate şi moderaţie, eminentul istoric arată cum un grup de intelectuali români, întruniţi la Alba Iulia, au decis unirea, fără să ţină seama de celelalte naţionalităţi ardelene. Care ar fi fost însă dorinţa lor reală? Probabil, influenţaţi de cultura maghiară, care înregistrase în ultimii ani progrese repezi printre ei, ar fi preferat să rămână în graniţele Ungariei, cu o largă autonomie, la egalitate cu celelalte naţionalităţi conlocuitoare (sârbi, croaţi, slovaci etc.). De altfel, aceşti intelectuali nu reprezentau, conform obiectivului recensământ maghiar din 1910, decât aproximativ o treime din populaţia oraşelor. Ceilalţi români, care trăiau la ţară, nici nu se gândeau la unire.

Autorul stabileşte apoi o serie de adevăruri istorice. El arată cum imperialistul Brătianu a cerut, pentru a intra în război, teritoriul până la Tisa. Apoi, cum catastrofala armată română

a intrat repede (probabil în câteva zile) în derută, în contrast cu puternica armată austro-ungară, în care multiplele naţionalităţi au arătat atâta entuziasm. În sfârşit, cum injustul ***Tratat de la Trianon*** *a răpit Ungariei şirul de trei oraşe din apropiere de frontieră, ca, de exemplu, cel denumit de localnici Sătmar, în maghiară Szatmár (nu denumirea oficială românească actuală de Satu Mare). Ce importanţă avea că zona înconjurătoare era pur românească, dacă oraşul principal era majoritar maghiar?*

Lucrarea domnului Boia ar trebui cât mai repede tradusă în limbile de circulaţie internaţională, ca şi în maghiară."

Dini G. Jonás
8 aprilie 2015

Articolul reprodus a fost postat şi pe internet, unde a „beneficiat" de zeci de pagini de replici nimicitoare, printre replicatori putând fi regăsite şi nume de referinţă, ca, de pildă, Ioan Scurtu, Ioan-Aurel Pop, Ion Coja, Vasile Lechinţan, Dan Tanasă ş.a.m.d. În faţa acestei avalanşe de replici care, practic, epuizează fondul propriu zis al problemei (mai precis – al falsităţii acesteia) n-ar mai fi multe de adăugat. Ca atare, în cele ce urmează, mă voi ocupa nu atât de inepţiile de mai sus, cât, mai cu seamă, de autorul acestora, de „reputatul istoric român" din care se inspiră (poate mai bine spus: pe care îl foloseşte ca şi cârjă în argumentaţia sa şchioapă) autorul cu pricina şi, volens-nolens, de periodicul care publică (fără nici un comentariu dezaprobator măcar) un atac de atât de joasă speţă la adresa unităţii, integrităţii şi suveranităţii României (şi o face într-un moment în care războiul din vecini creează condiţii ideale pentru „pescuitul în ape tulburi"!)

Pentru a ilustra, fără echivoc, natura „dialogului social” practicat de către cei de la GDS, ar fi arhisuficientă reproducerea unor capitole din volumul „Problema transilvană”, de Molnár Gusztáv şi Gabriel Andreescu, unde se discută, cu cărţile pe faţă, problema autonomiei Ardealului, volum pe care îl am pe raft. N-am timp şi spaţiu pentru o atare întreprindere, în schimb pot recomanda un alt volum („Chestiunea Transilvaniei versus Problema transilvană”), de mult epuizat, găsibil pe internet în colecţia SCRIBD (la adresa www.scribd.com/collections/3218580/Zeno-Millea), în care cartea „Molnár-Andreescu” este minuţios disecată (sau, poate mai bine spus, autopsiată!). Oricum, ultima ispravă a celor de la „22” nu mai trebuie să mire pe nimeni, după cum nu este de mirare nici faptul că, de pildă, în oraşul în care domiciliez revista cu pricina nu mai poate fi găsită la nici un punct de desfacere a presei, dar nici la biblioteca municipală „Liviu Rebreanu”! Noroc cu internetul!

Cât priveşte pe istoricul „român” pe care îl invocă d-l Jonás, acesta aparţine tot categoriei pe care un dramaturg, de succes cândva, o numea a „ucigaşilor cu simbrie”.

De ce „ucigaş”? Pentru că d-l Boia, prin „demitizările” pe care le face, prin istoria „alternativă” pe care o propune ucide tot ce este românesc: spiritualitate, valori, tradiţii, momente şi personalităţi de referinţă etc. Sau nu este aşa? Cred că nu mai este cazul să repet (încă o dată) ceea ce am spus, cu lux de amănunte, în capitolul precedent, despre nevoia de modele, despre valoarea modelului istoric în procesul de devenire al oricărui copil sau tânăr. În lumina celor de mai sus, istoria promovată de către Lucian Boia este nu crimă, ci genocid!

De ce „cu simbrie”? Aici ne lipsesc datele problemei, dar nu putem să nu ne amintim de răspunsul dat de către Watson – preşedintele european al ALDE – la întrebarea pusă de un ziarist în legătură cu faptul că, de bună voie şi nesilit de

nimeni, Crin Antonescu a renunţat la prima (şi confortabila) majoritate parlamentară pur românească, la USL, la preşedinţia PNL şi la candidatura prezidenţială (cedându-le pe ambele lui Klaus Johannis), ba, pupăză peste colac, şi-a mai şi unificat partidul cu duşmanii din PDL, afiliind noua formaţiune la PPE!?! După care s-a dat la fund. Răspunsul a fost: „Crin Antonescu sau şi-a pierdut minţile, sau a fost mituit!

Să trecem la autorul articolului din „22", d-l Dini G. Jonás. (Mi-am permis să mut accentul de pe „o" pe „a" nu pentru că oricum lipsea – fiind vorba de un a „deschis", ci pentru că Jonás nu provine de la biblicul Iona, nici de la germanul Jonas, ci de la românescul Ionaş, diminutiv de-al lui Ion, alături de Ionel, Ionică, Ionuţ; probabil de aici şi sindromul de vinovăţie „sublimat" în antiromânism!). La autorul cu pricina nu este vorba de ticăloşie, ci de ignoranţă şi primitivism. Pentru primitivism n-am leac, pentru ignoranţă, în schimb, pot să-i ofer d-lui Ionaş (şi tuturor celor care îi împărtăşesc nivelul cunoştinţelor sau le găzduiesc doar) puţin adevăr istoric (contra mitologie naţională maghiară):

- secuii sunt urmaşi ai avarilor şi au locuit (înainte de repetatele colonizări care i-au adus, ca grăniceri, în actualul areal), în nordul Pannoniei;

- ungurii lui Arpád (cele 7 triburi) au descălecat, în 896, nu în Ardeal, ci în Pannonia;

- Voievodatul Transilvaniei a fost întemeiat nu de unguri, ci de români (însăşi denumirea – românească – o confirmă, ungurii preluând-o, ulterior, sub forma de *Erdélyi Vajdaság);*

- această alcătuire medievală era formată din o serie întreagă de cnezate (denumite „ţări"); Ţara Maramureşului, Ţara Lăpuşului, Ţara Chioarului, Ţara Făgăraşului, Ţara Haţegului, Ţara Amlaşului etc., „ţări" care au supravieţuit câteva veacuri, paralel cu „infiltrările" secuieşti, săseşti şi maghiare;

- în Voievodatul Transilvaniei au fost, iniţial, şi voievozi români;

- voievodatul n-a aparţinut, ci a fost sub suzeranitatea regatului maghiar – relaţie (între vasal şi senior) la ordinea zilei în Europa Evului Mediu;

- după răscoala de la Bobâlna (1437) alianţa antiromânească autointitulată *Unio Trium Nationum* (unguri saşi şi secui)) reuşeşte, abia atunci, să ia efectiv în stăpânire Transilvania şi să impună majoritarilor şi autohtonilor români statutul de „toleraţi";

- după 1526 (Mohácsi vész – Prăpădul de la Mohács) Ungaria este ocupată de turci şi devine paşalâc (ceea ce nici un principat românesc nu a fost niciodată!) pentru peste 150 de ani, iar Transilvania devine principat (*Erdélyi fejedelemség*) sub suzeranitate otomană;

- Ungaria este dezrobită în anul 1688 de către austrieci (fără participare maghiară!), ocazie cu care aceasta este înglobată în imperiul Habsburgic; la fel se va întâmpla şi cu principatul transilvan, ce devine provincie aulică a Vienei;

- sub austrieci, în 1864, românii sunt recunoscuţi ca naţiune iar limba română devine oficială, alături de cea germană şi maghiară;

- sub ameninţarea tăvălugului prusac, austriecii – ca ultimă şansă de a salva imperiul – recurg, în 1867, la un compromis: aşa numitul „dualism", rezultând statul dualist Austro-Ungar în care Ungaria era un fel de „a doua vioară", dar primind spre administrare teritoriul aşa zisei „Ungarii Mari" (ce înglobа şi Ardealul), situaţie ce durează timp de 51 de ani;

- bineînţeles că primele măsuri luate de către administraţia maghiară au fost readucerea românilor în statutul de toleraţi şi o furibundă campanie de deznaţionalizare, de maghiarizare;

- ca atare, după 400 de ani de dependenţă (sau dispariţie de pe hartă) abia în 1920 Ungaria devine stat independent – bineînţeles, redus la limitele sale fireşti!

Cât priveşte textul (ignorant şi primitiv) al d-lui Dini G. Jonás, mi-aş mai permite (alături de multitudinea replicilor de pe internet) câteva observaţii:

- 1 Decembrie a fost expresia dreptului „wilsonian" la autodeterminare al unei populaţii majoritare, reprezentând, în cazul dat, două treimi din populaţia Ardealului!; (popor ardelean nu există şi nici n-a existat vreodată!);

- ungurii nu puteau beneficia de aşa ceva, ei reprezentând (împreună cu secuii – care nu sunt unguri), la acea vreme, sub 30% din populaţia Ardealului; iar germanii au fost de acord, de la început, cu unirea!;

- cât priveşte decizia de la 1 decembrie Alba Iulia, ea n-a fost impusă de (vorba lui Goga) „pertractorii" aflaţi *intra muros,* ci de chiotul celor o sută de mii de delegaţi (perfect legali şi reprezentativi) aflaţi *extra muros* (printre care şi tatăl meu!): **„Noi vrem să ne unim cu Ţara"!!!;**

- recensăminte (sau conscripţii) obiective n-au existat în Ungaria : cel din 1910, de pildă, arată o dublare a populaţiei maghiare în Ardeal faţă de 1840, atunci când numărul românilor creşte nesemnificativ iar ungurii aveau, şi la acea vreme, cea mai mică natalitate din Europa! (vezi *Révai Nagy Lexikona – Magyarország története, vol. Lovas-Mons, ediţia 1914);*

- „catastrofala armată română", în ciuda insuccesele iniţiale, a blocat „puternica armată austro-ungară" la Oituz, Mărăşeşti şi Mărăşti, permiţând aliaţilor să câştige războiul pe celelalte fronturi!;

- aceeaşi „catastrofală armată", în 1919, când eraţi, stimate d-le Jonás, numai de capul vostru (dar în nemăsurata voastră aroganţă ne-aţi atacat, totuşi) v-a bătut măr, v-a ocupat

toată Ungaria, v-a salvat de bolşevici şi, mai important, v-a agăţat opinca pe cupola parlamentului!!!

Cât priveşte treaba cu Szatmár-ul, ce înseamnă szatmár pe ungureşte, onorate d-le Jonás? Nu înseamnă nimic! Iar pe româneşte Satu Mare înseamnă ceea ce a fost localitatea respectivă iniţial: un sat mare! Tetszik kapcsolni? Se aude? Vă cade fisa? Blocaj total? Vreţi şi alte exemple? Nimic mai simplu: în aceeaşi zonă mai există şi o Máréfalu (falu = sat). Care în româneşte se numeşte tot Satu Mare (şi care n-a avut şansa să devină oraş important şi capitală de judeţ) Tot nu vi se-aprinde vreun beculeţ? Atunci să vă întreb de ce Vlădeasa (vârful lui Vlad) în ungureşte se numeşte Vlegyásza (ceea ce în limba maghiară nu înseamnă nimic)? De ce Pietrosul se numeşte Pietroszul? Idem pentru Retezat – Retyezát, Petroşani – Petrozsény, Vârful Mare – Vurvumare, Suru – Szoru, Poiana – Polyána, Porumbacu – Porumbák, Bogata de Mureş – Marosbogát…şi aş mai putea da sute de alte exemple. Nu vă mijeşte nimic în tărtăcuţă? Domnu Jonás, domnu Jonás – chiar aşa? Vi se zvârcolesc strămoşii în mormânt!

Onorat GDS şi distinşi mercenari de la „22”, unul mai breaz n-aţi găsit?!

P.S. În limba maghiară s se citeşte ş; sz = s; zs = j; j = i; ly = tot i; cs = ci-ce; ny = gn (de la i*gn*orer sau compa*gn*on); ty şi gy nu pot să le reprezint grafic, fiind nişte sunete cu totul aparte.

(Jurnalul Literar nr. 7-12, aprilie-iunie 2015)

Limba – organism viu

Dacă tot am deschis subiectul, să începem cu titlul (care, fireşte, nu-mi aparţine, dar nu puteam să-l pun între ghilimele). Ce este un organism? Conform DEX, „totalitatea organelor şi a părţilor indisolubil legate între ele ale unei fiinţe vii”. Deci, „organism viu” este, fără îndoială, un pleonasm. (În paranteză fie spus, „o fiinţă vie” este tot un pleonasm, pentru că acelaşi DEX ne învaţă că „fiinţă” înseamnă „tot ce are viaţă”!)

Ce înseamnă „viaţă”? Aceeaşi sursă ne spune, printre altele, că viaţă = faptul de a fi viu.

Ce înseamnă „viu”? Acelaşi DEX ne dă definiţia: „Care se află în viaţă”.

Fără să vreau îmi vine în minte povestea cu: „ – Cum te cheamă? – Ca pe tata. – Dar pe tata? – Ca pe mine…”

Îmi cer scuza: nu este un atac deliberat la DEX, ci, cel mult, o sensibilizare, o mică introducere la ceea ce va urma. Evident, în titlul disecat, „limba” (limbajul) este ceva „ce funcţionează în mod organizat”, iar „organismul viu” se referă la „naştere, metabolism, creştere, reproducere” etc. şi, fireşte, la relaţii cu mediul ambiant, influenţe reciproce ş.a.m.d.

Înainte de a intra în subiect trebuie, totuşi, să mai fac o paranteză: aşa numitele limbi moarte, în realitate, trăiesc prin multitudinea descendenţilor (etimologici). În medicină, de pildă, imensa majoritate a termenilor îşi au originea în latină şi în greaca veche.

Acestea fiind spuse, să purcedem la drum. Despre ce este vorba, de fapt? Despre bulversarea valorilor, în general şi, în particular, despre (aproape) monopolizarea discursului public de către semi şi sfertodocţi, despre batjocorirea lexicală, gramaticală (şi nu numai) a limbii române de către diferiţi „vorbitori”, de la crainici la politicieni, de la analişti la formatori de opinie, de la demnitari mai modeşti şi până la cei aflaţi în vârful piramidei, ba chiar şi de către unii profesionişti

abilitaţi să ne înveţe cum să vorbim corect româneşte. Şi, desigur, mai este vorba despre ceea ce (nu) se face pentru a remedia sau măcar opri acest proces antinaţional (în ultimă analiză) şi „globalizant”!

Mi se va spune că presa scrisă şi cea electronică sunt pline de subiectul de mai sus, ba că există până şi cicluri de volume închinate poluării şi schilodirii limbii române de către amintiţii semi şi sfertodocţi. Da, dar acestea sunt mai degrabă „culegeri de perle” (cu nominalizarea făptaşilor) – echivalenţe minore de atacuri la persoană cu (sau fără) coloratură politică ori socio-profesională şi mai puţin încercări de contracarare sau de stopare. (Cei ce înţeleg enormităţile debitate se pot cel mult amuza, iar cei ce nu le înţeleg – şi, din păcate, ei reprezintă majoritatea – rămân la fel de bătuţi în cap.

Că există emisiuni educative axate pe subiectul în discuţie? Nu ştiu dacă momentan există, dar, cert, au existat: una dintre ele intitulată chiar „Cum vorbim româneşte”. Numai că… Dar mai bine să redau un episod emblematic.

Cu nişte ani (nu mulţi) în urmă, la un post oarecare (nu fac nominalizări), o duduie rostea sentenţios următoarele: „Nu există decât o singură alternativă. La ceva. Ca atare, nu se alege între două alternative”. Mă întreb, dacă este aşa, de ce mai are cuvântul cu pricina şi plural? Sau, dacă la acel ceva (care există deja, funcţionează, e în vigoare, e la putere etc.) se caută o alternativă şi, în acest sens, se optează între două posibilităţi, pentru cea mai aptă de a deveni dorita alternativă, nu se cheamă, totuşi, că s-a ales între două alternative? Bunăoară, alternativa la o guvernare social-democrată poate presupune o prealabilă opţiune între o ofertă de centru şi una de dreapta. Sau, dacă avem posibilitatea să alegem între o soluţie şi alternativa ei, cine stabileşte care e soluţia şi care alternativa? De pildă, pentru un stat din Europa Centrală, încadrat în UE, alternativa ar fi (fost) sfera de influenţă rusească. Şi, bineînţeles, viceversa. Dar, în cazul unui stat, din aceeaşi zonă

disputată, care nu s-a decis încă (n-a optat, n-a ales), nu sunt (virtual) alternative ambele soluţii?

În continuare, aceeaşi emisiune încearcă să ne convingă că „dilema înseamnă (presupune, am fi zis noi) opţiune între două posibilităţi rele". Iarăşi suntem derutaţi. Oare nu ezitarea, dificultatea sau chiar incapacitatea de a opta între două (noi am zice, poate greşit, alternative) posibilităţi este aici pe primul plan? Şi-atunci, de ce să fie acestea neapărat rele? Evident, între o posibilitate bună şi una rea (sau mai puţin bună) o alegem pe prima, deci, nicio şansă de a ajunge la dilemă. Dar, în faţa a două posibilităţi bune, de ce să nu putem „cădea" în dilemă?

Nu (mai) ştim dacă cele două căpiţe de fân ale măgarului lui Buridan erau sau nu alternative. Ştim însă sigur că acesta a căzut pradă unei dileme (fatale), confruntat cu două posibilităţi la fel de bune.

Definiţia din DEX a dilemei ar fi în măsură să ne lămurească privitor la ambele nedumeriri: „Încurcătură în care se află cineva când este obligat să aleagă între două alternative (sic! – n.m.) cu perspective (aproximativ) egale". Deci, bune sau rele, în aceeaşi măsură. Din păcate, definiţia alternativei („Posibilitate de a alege între două soluţii, între două situaţii în general, care se exclud") ne întoarce în derută. Dacă alternativa este doar posibilitatea de a opta între două eventualităţi, atunci nu mai putem vorbi nici măcar despre o alternativă la ceva. Putem vorbi, cel mult, de situaţii cu sau fără alternativă.

*

Am început, poate neinspirat, cu „fineţuri" (dar era vorba de „calitatea" contracarării fenomenului). Nu aici este catastrofa, ci la şcoală. Şi, firește, acasă, unde copiii fixează ceea ce aud de la părinţii lor. Iar şcoala, fie că intervine prea târziu, fie că o parte dintre dascăli, pe ici – pe colo, nu prea depăşesc nivelul părinţilor. Voi încerca să dau nişte exemple, fără vreo sistematizare sau încadrare în categorii, fiind vorba de

pronunţie şi plasarea accentului, de neologisme şi barbarisme, de regionalisme (inclusiv cu aspecte inedite), de „englezisme” (în replică la „franţuzismele” de odinioară!) şi de alte maimuţăreli, de vocabular în general, de etimologii (cel puţin discutabile), de traduceri anapoda (inclusiv subtitrări de tot hazul), de lipsă de respect pentru alte limbi, de dificultatea (cronică!) de a emite anumite sunete, de gramatică şi sintaxă şi aşa mai departe.

Să pornim la drum, încercând să respectăm, totuşi, ordinea (pur întâmplătoare) de mai sus.

*

Nu ştiu cât şi cum va rămâne în istoria României (şi a fostului „Lagăr Socialist”) Nicolae Ceauşescu şi nici nu mă interesează aici şi acum. Dar în istoria limbii române, din păcate, şi-a asigurat, se pare, un „loc de veci”! Despre ce este vorba? Despre mutarea unui accent. De pe penultimul „e” pe cel de al doilea (prevEdere, în loc de prevedEre). Şi nimeni, din oportunism sau laşitate, nu l-a tras de mânecă! Ba (aproape) toţi au început să-l şi imite. În ciuda faptului că „vedEre” a rămas tot vedEre!!! Şi astăzi, 95% din români continuă să pună accentul aşa cum a rămas el mutat de către un semidoct şi agramat aflat (întâmplător sau nu) la cârma ţării. Şi nimeni nu spune nimic (că de făcut – ce să mai vorbim!). Ne e frică şi de un mort? (Sunt curios dacă va prinde cumva şi treaba – relativ recentă – cu „se scufundaseu”?!)

Să trecem la neologisme (de fapt, mai degrabă barbarisme, pentru că pentru marea lor majoritate avem, de mult, termenii potriviţi. Astfel : a achiesa (a consimţi, a fi de acord, a accepta , a recunoaşte…); a disipa (a împrăştia, a risipi); focusare (focalizare); input (intrare, introducere…); a implementa (a pune în funcţiune, a îndeplini, a realiza); a oripila (a înfiora, a îngrozi, a teroriza…) etc., etc., etc. Tot aici s-ar încadra universalul (şi sufocantul) „locaţie”, unul din cele mai folosite cuvinte post-decembriste, însemnând (pentru cei

ce-l folosesc), loc, localizare, aşezare, amplasare, poziţie, incintă, ambianţă, anturaj etc. Numai că, în toate dicţionarele consultate, locaţie (locatio în latină, location în franceză) înseamnă luare temporară în folosinţă, contract de închiriere, chirie etc., iar taxa de locaţie fiind sancţiunea bănească aplicată în caz de depăşire a termenului de încărcare-descărcare a unui vagon în gară, de pildă. Şi, iarăşi, n-am auzit nici o voce, nici un for de specialitate care să se fi ridicat împotriva acestui abuz în confuzie. Ba dimpotrivă, termenul este folosit aiurea, inclusiv la cele mai înalte nivele, cu o apetenţă disperată – demnă de o cauză mai dreaptă. (Evident, preluarea directă pare a fi din englezescul „locheişăn”!)

Să trecem la regionalisme, mai precis la stâlcirea acestora la nivel de metropolă. Se ştie (sau ar trebui să se ştie, dintr-un minim respect) că în limbajul românilor ardeleni a existat (şi sporadic mai există) un echivalent de „semn moale” (influenţă slavă, probabil). Astfel, Beraru se rostea (şi se mai scrie şi astăzi, pe ici-pe colo) Berariu, Moraru – Morariu, Cofaru – Cofariu etc. , cu accentul pe silaba mijlocie (şi nu pe cea finală), ultima silabă fiind, practic, un diftong (ca la **iu**bire). Faţă de această particularitate, nu pot să înţeleg cine i-a botezat (şi continuă în neştire) să-i reboteze pe toţi aceştia, fie cântăreţi de muzică uşoară, fie rugbişti (ca să dau doar două exemple), în TrăistaRIU, MoraRIU şi aşa mai departe. Nu este mai uşor (şi mai firesc) să citeşti Trăistaru, Moraru, Beraru, Cofaru, Rotaru, Muraru etc., decât să-i obligi pe toţi aceştia (de ordinul sutelor de mii) să-şi schimbe numele şi să elimine acel „i” care, practic, nici nu se aude?!

Să ne ocupăm puţin de crainici, ei fiind, totuşi, cei mai vorbitori dintre vorbitori. Şi, onoare excepţiilor, cei mai „anglofoni” (termenul însemnând nu numai avalanşe de cuvinte englezeşti, ci şi preluarea pronunţiei sau accentului greşit al colegului englez ascultat în cască sau, imensa lor majoritate necunoscând decât limba engleză, citirea în engleză

a oricărui text scris în altă limbă, inclusiv – sau mai ales – nume proprii) dintre cei ce se adresează marelui public. Desigur, nu de mult (iarăşi – onoare excepţiilor) încă, plutonul era condus de către crainicii sportivi, care, însă, între timp au depăşit faza cu „o mingie – două mingii" sau cu „degajarea mingii" (şi nu a terenului) şi au trecut în cealaltă extremă, unde, firește, capcanele semantice abundă. Am auzit până şi dictoane latineşti (evident, nu este vorba de „mens sana in corpore sano"), ci, de pildă, de „sapienti sat" (dar într-o „variantă genetivă": *sapientis sat!*) Să nu ne mirăm: cu declinarea nu stăm prea bine în mediul respectiv (şi nu numai!). În aproape toate mediile, inclusiv în cele mai înalte, de-o vreme încoace acuzativul, de exemplu, este pe cale de dispariţie, particula „pe" fiind sistematic ejectată (sau rejetată, limba fiind – nu-i aşa? – un „organism viu"). Astfel, se vorbeşte (repet, din ce în ce mai des, inclusiv în locuri unde nu te-ai aştepta) despre: „cartea care am citit-o", mâncarea care am mâncat-o", „ocazia care am ratat-o" etc., etc., etc.

Să ne întoarcem, însă, la „anglofonie". Dintre sutele (dacă nu miile) de exemple disponibile, mă voi rezuma doar la câteva, mai mult decât edificatoare. Astfel: „Sen Frensiscău…de Assisi" (fiind vorba, evident, nu de oraşul din California, ci de Sfântul Francisc!); „Victor Hiugău"; „Uilli Brend (în loc de Willi Brand!); „Bizet" (fără t muet – deci rostit fonetic!); „Raiffeisen Benk" (şi nu Bank) etc. Interesant este că în cazul lui „Henin" , deşi se respectă „h muet" şi n-ul semimut de la coadă, sistematic se pronunţă „Enan" (în loc de Enen – cu al doilea e închis). La fel şi în cazul lui Chopin, Jospin sau Goffin, tendinţa generală este de a se pronunţa Chopan, Jospan şi Goffan.

Şi, ca să terminăm cu barbarismele (unde, conform DN, intră şi cuvintele rezultate din stâlcirea unor cuvinte străine), dacă tot avem în alfabet litera „Q", nu înţeleg cum au putut intra în dicţionare cuvinte ca „lichior", „chiuvetă" sau

„chiuretă”? De ce mă deranjează acestea? Pentru că aici îşi au geneza „Chioln”, „Miunchen” sau „Ghioteborg”. Că ar fi vorba de o incapacitate genetică de a emite sunetele cu pricina? Fals: cel puţin două treimi din românii din România emit fără nici o dificultate aceste sunete (Pentru cei ce nu pot – sau nu vor – s-o facă, mi-aş permite, cu tot respectul şi modestia, o sugestie: literele noastre care creează dificultăţi străinilor – ă şi â – emise cu buzele ţuguiate realizează exact sunetele la care m-am referit mai sus. Verificaţi vă rog.)

Cât priveşte subtitrările, spaţiul nu-mi permite decât o punctare: „ciot apendicular” – în loc de bont apendicular (ceea ce reprezintă, pentru un chirurg, o enormitate!)

Ar mai fi ele multe, dar motivul expus mai sus mă constrânge. Să mai amintesc de „şaptisprezece”, „optisprezece” – auzite inclusiv din gura unui profesor universitar. La fel de inadvertentă mi s-a părut şi citirea fonetică a lui Escherichia („Eşerihia”, de fapt) Coli, la un post de televiziune.

Totuşi, să nu fim trişti: se întâmplă şi la case mai mari. De pildă, la „Mezzo” (post francez) în loc de Johann Sebastian Bach se spune (sau chiar scrie) Jean Sebastien Bach (pronunţat Back!) iar Mozart este pronunţat Mozar (cu accentul pe a). Nemaivorbind de Gustav Mahler, care este citit „Malheur”! (Cu scuze pentru cunoscătorii limbii franceze, nu pot să nu menţionez că malheur înseamnă nenorocire!)

În încheiere, pentru a proba că limba a devenit atât de „vie” încât o depăşeşte şi pe cea din vremea lui Bulă, să ne reamintim bancul cu „Degeaba, mamă, nu e decât una”! Chiar şi Bulă ştia că acel „decât” era legat de o negaţie, de un „nu”. Altfel, ar fi formulat (aşa cum se întâmplă astăzi) în felul următor: Degeaba, mamă, e decât una! (Reamintesc, pentru cei mai tineri, că era vorba de două sticle de vin ce trebuiau aduse din pivniţă.)

(Jurnalul Literar nr. 13-20, iulie-octombrie 2015)

Ciocnirea deontologiilor

Fiecare meserie cu menirea, utilitatea, interesele şi importanţa ei. Şi, fireşte, cu deontologia aferentă. Care, evident, poate fi respectată sau nu. Iar dacă este respectată – poate intra în competiţie (sau chiar în conflict) cu alte deontologii (sau coduri de conduită etică, dacă vreţi). Bunăoară meseria (şi deontologia) ziaristului cu cea a medicului (sau prestatorului de „servicii medicale" – în general).

De unde şi până unde? S-o pornim de la drepturile fundamentale ale omului. Printre acestea figurează, pe de o parte, dreptul la informaţie (corectă, completă şi promptă) şi, pe de altă parte, dreptul la viaţă, sănătate şi siguranţă.

Aşa stând lucrurile (şi fiind mai mult decât limpede de cine ţine una şi de cine alta), atât competiţia cât şi conflictul pot deveni, la un moment dat, inevitabile. De ce? Dat fiind faptul că atât dreptul la informaţie cât şi cel la viaţă şi sănătate interferează, pe undeva, cu dreptul la intimitate, aş prefera, aşa cum mi-am obişnuit (în general) cititorii, să răspund prin nişte pilde (sau parabole).

*

Ne aflăm în 1979, eu fiind proaspăt medic primar şi şef de secţie. Eram de gardă, deci singur pe secţie – cu asistenta de noapte, cu o infirmieră şi cu instrumentara de serviciu. Pe la orele 23 mă pomenesc cu 13 accidentaţi, dintr-un autobus lovit de tren (la bariera Ciumbrud) pe care cele două salvări plus alte câteva vehicule de ocazie mi-i aduc şi mi-i înşiră pe mozaicul coridorului (dat fiind numărul mare şi spaţiul disponibil – noul spital fiind încă în construcţie – era singura soluţie).

Sunt momentele cele mai stresante din viaţa unui chirurg: treci pe la fiecare, inventariază (clinic) leziunile, stabileşte ierarhia acestora – atât individual cât şi per ansamblu – şi treci la fapte, în funcţie de inventarierea şi ierarhizarea amintită. (De notat că la vremea respectivă, cu personalul

existent şi cu dotarea de care dispuneai, tu trebuia să rezolvi, atunci şi acolo, tot ceea ce putea pune în pericol viaţa accidentatului. Nu aveai la cine apela, iar transportul la eşaloane superioare – în lipsa a ceea ce astăzi există şi se cheamă SMURD – era, de regulă, un echivalent de potenţială crimă!; după cum, cei doi „arhangheli", care în noaptea de 2 XI 2015 cereau demisia lui Raed Arafat – creatorul SMURD-ului – sunt, la rândul lor, nişte potenţiali criminali!)

8 ore am lucrat fără întrerupere pentru a-i aduce la linia de plutire pe cei 13 accidentaţi (printre intervenţiile efectuate figurând şi o osteosinteză pentru fractură deschisă de mandibulă, unde blocajul dentar era contraindicat datorită TCC-ului care oricând putea declanşa vomismente, cu aspiraţia sufocantă consecutivă), urmând ca a doua zi, beneficiind şi de aportul anestezistului navetist, să efectuez osteosintezele restante (humerus şi gambă).

Între timp m-au deranjat cei de la Miliţie (că era un accident rutier şi de cale ferată), cei de la IMA (că erau muncitorii lor navetişti), cei de la IRTA (că era autobusul lor), cei de la CFR (că era trenul – şi bariera – lor) şi, bineînţeles, cei de la Partid (că era „parohia" lor). Pe toţi i-am alungat, după câteva (foarte scurte) informaţii „din mers".

După acest (aparent) tur de forţă, pe la 6 dimineaţa – şi după ce le-am dat celor de la Miliţie o listă completă cu datele personale ale celor 13, diagnostic, tratament, prognostic – am intrat în cabinet, am aprins o ţigară, am scos o sticlă de „tărie" şi m-am aşezat la birou să mă „reanimez" puţin. La un moment dat aud un zgomot de paşi care se apropie. Ce-o mai fi şi asta (putea să fie orice şi oricine că nu-mi mai păsa defel!)? Fără vreo bătaie în uşă, aceasta se deschide şi pătrunde în încăpere, fără să scoată o vorbă, un personaj „foarte important" (necunoscut mie), urmat de toate notabilităţile implicate (implicabile) ale oraşului: directorul de la IMA, directorul de la

IRTA, şeful gării , prim-secretarul de oraş, comandantul Miliţiei (şi alţii care n-au mai încăput în odaie).

Linişte. Nimeni nimic. Eu mă aud zicând: - Aoleu (pe atunci încă nu „se băgase" UAU!) ce trupă! (fără să mă mişc de la masă). La care „personajul important" zice:

- N-aveţi nevoie de ajutor?

- De 15 ani de când sunt aici încă n-am cerut ajutorul nimănui!

- Accidentaţii nu trebuie trataţi?

- Au fost trataţi!

- Da?

- Da! Şi dacă doriţi amănunte le puteţi găsi la Miliţie – unde am trimis o listă completă cu date personale, diagnostic, tratament şi prognostic!

Iarăşi linişte. După care „personajul" zice: - Păi, atunci să plecăm.

Şi au plecat.

Pe toată durata „discuţiei", mărimile locale se uitau la mine cu o mină greu de descris: un amestec de uluială, consternare, derută şi panică. Sau, dacă vreţi, se uitau ca la un sinucigaş.

Măi să fie! – cine-o fi fost ăsta, că Ceauşescu sigur nu era!

M-am lămurit abia a doua zi, după ce-am dres şi tibia şi humerusul şi după ce m-am convins că toţi cei 13 sunt, cum se zice, în afara oricărui pericol (previzibil!): personajul foarte important era prim-secretarul de judeţ – viitorul ministru de interne al României. Şi am mai aflat şi niscaiva amănunte. După consultarea „listei" de la Miliţie – concludentă atât în ceea ce priveşte leziunile, dar şi referitor la munca depusă (în condiţiile date) şi la rezultatele acesteia, unul din suită, crezând că procedează oportun, i-a spus cam aşa ceva lui Homoşteanu: - Ştiţi, tovarăşu-Prim, chirurgul ăsta al nostru e mai ţăcănit de felul lui. La care riposta prim-secretarului de Alba a fost

următoarea: - Dacă aţi avea mai mulţi ţăcăniţi de ăştia prin spitalele voastre, treburile ar merge mult mai bine!

De ce am reprodus cele de mai sus? Din mai multe motive. O dată, că aici (şi atunci) „ciocnirea" cu pricina era nu între medic şi presă, ci între medic şi diferitele „organe" care trebuiau să informeze, pe cale ierarhică, Partidul. Drept care, presa foarte rar ajungea, mai ales în accidente colective (atât ca şi victime cât şi ca sectoare şi reţele interesate) în contact cu medicii: informaţiile oficiale (şi cu atât mai mult cele menite să ajungă la publicul cititor) parveneau pe filiere de partid, după cenzurarea şi cosmetizarea de rigoare.

În al doilea rând, că la acea vreme noţiunea de chirurgie generală acoperea o necesitate şi o realitate cât se poate de concretă, spre deosebire de vremurile noastre când, consecutiv multiplelor supraspecializări, ea tinde să devină un echivalent de…"şi altele"

În al treilea rând, că la vremea evocată, în majoritatea covârşitoare a spitalelor „paraclinicul" se rezuma la un serviciu de radiologie (fără ecografie, CT, RMN, endoscopie etc.) şi un laborator.

Şi, în fine, pentru a sublinia că, în condiţiile date, un (adevărat) chirurg de chirurgie generală presupunea următoarele daturi: orizont, cunoştinţe clinice de excepţie, stăpânirea tehnico-tactică a (aproape) tuturor ramurilor chirurgicale (până la un anumit nivel, evident), sănătate de fier, putere de muncă de excepţie, pasiune pentru meserie şi un dram de nebunie. Şi încă ceva: detaşare afectivă! În totală contradicţie cu cei ce nu ştiu ce vorbesc (dar vorbesc, trag concluzii şi dau sentinţe – în totală necunoştinţă de cauză). Această detaşare, la fel de vital necesară şi în zilele noastre, este o condiţie „sine qua non" pentru reuşita oricărei intervenţii chirurgicale. Orice cointeresare afectivă poate duce la pierderea controlului!!! Prea puţini ştiu că una din legile nescrise ale chirurgiei este următoarea: nu opera (decât dacă eşti singurul

chirurg disponibil şi este vorba despre o mare urgenţă) niciodată membri de familie sau prieteni apropiaţi!!!

Ar mai fi totuşi ceva: acei „tovarăşi fioroşi" rămâneau de regulă fără replică atunci când erau luaţi mai tare – în aşa măsură nefiind obişnuiţi cu aşa ceva. Iar cei mai mici, de fapt, înţelegeau că sunt inoportuni, dar trebuiau să-şi asigure spatele: „l-am întrebat, da' m-o alungat şi mi-o promis că-mi spune după ce gată!"

*

Să facem un salt în timp de 16 ani şi să spicuim din articolul intitulat „Impietate", semnat, în TIMPUL lui Adrian Riza (nr. 257/21-27 nov., 1995) de către (acelaşi) Zeno Millea:

Într-o lume în care normalitatea tinde a deveni o virtute, discreţia un moft iar bunul simţ o extravaganţă, nimic n-ar mai trebui să ne mire. Şi totuşi, în goana după senzaţional ar trebui să existe limite şi oprelişti, dacă nu la nivelul consumatorilor, măcar la cel al furnizorilor. Boala, suferinţa psiho-somatică majoră, agonia cuiva n-ar trebui, niciodată, să ajungă subiect de senzaţie şi nici măcar pretext pentru diverse „însăilări", de regulă deplasate şi stupide

În acest sens, ne-au reţinut atenţia două articole semnate V.V.(Abrevierea îmi aparţine – Z.M.) şi publicate, pe prima pagină, în Adevărul (nr. 1710 şi 1711), pe care le vom aborda în ordinea inversă apariţiei acestora.

Deci, cel de al doilea, intitulat „Se stinge un om, se naşte o legendă", relatează despre „o scurtă informare de etapă" făcută de unul din medicii care-l îngrijesc pe dl Corneliu Coposu, informare încheiată cu următoarea „insultă": „Splendid. Sper că v-am dat o pâine de mâncat". Dl V.V. atribuie ieşirea respectivului medic tensiunii nervoase, oboselii şi disperării. Eroare. Evident, cele amintite (...) pot argumenta intoleranţa, pot influenţa forma exprimării, nu şi fondul problemei. Stimate dle V.V., „insulta" care v-a fost adresată, în esenţa ei n-are nicio legătură cu cele de mai sus,

ea fiind expresia unei veritabile alergii, a unei sensibilizări specifice la tracasările inoportune şi exasperante a două categorii socio-profesionale: poliţiştii şi ziariştii (reporteri). Ne pare rău, fiecare cu meseria şi cu motivaţia lui, dar în lumea medicală, în speţă în cea a chirurgilor şi specialiştilot în terapie intensivă, aşa este perceput şi receptat fenomenul. Să ne explicăm. Este adus, de pildă, un accidentat grav, noi nu ştim de unde să-l apucăm ca să-i facem mai repede inventarul leziunilor şi să stabilim priorităţile terapeutice, iar poliţia vrea, imediat, diagnosticul, prognosticul, (precoce şi de perspectivă), durata internării, a vindecării etc. (Nemaivorbind de nelipsitele probe biologice pentru determinarea alcoolemiei sau de examenul clinic, imposibil de efectuat în condiţiile date, menit să stabilească dacă accidentatul este sau nu sub influenţa alcoolului). Iar ziariştii (nu toţi, fireşte, doar cei „profilaţi"), în situaţii similare, pe lângă datele de mai sus, evident, mai nuanţate şi împănate cu cât mai mulţi termeni de specialitate (pentru a avea ce aproxima şi stâlci ulterior), mai vor şi fel de fel de amănunte referitor la accident, la circumstanţele lui, la făptaşi, la te miri ce implicaţii, că doar, doar o ieşi vreun reportaj senzaţional. Şi asta în timp ce noi nu mai ştim pe ce să punem mâna pentru a-l putea ajuta mai repede pe cel în cauză.

Repetăm: fiecare cu meseria şi motivaţia proprie. Nu ne putem reprima, însă, o amintire sinistră: secvenţa (reală!) în care, în Kenia, cu ocazia unui „Safari", un imprudent coborât din maşină este sfârtecat de lei, în timp ce un „cameraman" (...), în loc să dea cu maşina peste agresori sau măcar să claxoneze pentru a-i speria, filmează cu „sânge rece" scena.

Ne pare rău, domnule V.V., dar, respectând proporţiile, cam asta e viziunea noastră asupra ziariştilor profilaţi pe subiectul în discuţie şi, mai ales, asupra reporterilor care stau la pândă sau iau cu asalt „obiectivul" pentru a-l fixa pe peliculă. Ca atare, „insulta" cu pricina a fost o reacţie cât se

poate de firească, pentru care nu trebuie căutate motivaţii speciale sau circumstanţe atenuante.

Şi mai putem citi, în acelaşi articol: „Pe cine interesează datele medicale sau diagnosticul?, sunt întrebaţi ziariştii". De fapt, pe cine interesează? Publicul vrea să ştie dacă bolnavul se simte mai bine sau mai rău şi care sunt şansele de însănătoşire. Şi cam atât. Iar cei cărora datele de specialitate le pot furniza informaţii edificatoare, sigur nu se vor informa din articolele d-lui V.V.

Şi, pentru ca domnia sa să nu mai aibă îndoieli, să luăm puţin la bani mărunţi primul articol (Adevărul, nr. 1710/2 XI 1995) intitulat „În faţa verdictului sorţii, Corneliu Coposu n-ar fi dorit să se ascundă adevărul". De unde ştiţi, l-aţi întrebat? Care verdict al sorţii? De unde convingerea fermă că acesta a fost rostit? Şi dacă da, de unde certitudinea că dl Coposu îl cunoaşte? Ce ştiţi d-voastră, dle V.V., despre psihologia bolnavului aflat în faţa morţii? Credeţi că tăria de caracter, verticalitatea, curajul, înţelepciunea, echilibrul sunt garanţii certe pentru a accepta „verdictul sorţii"? Şi dacă cineva, care o viaţă întreagă s-a implicat nemijlocit în lupta pentru sănătatea şi viaţa altora, asta fiindu-i meseria, v-ar spune că în faţa inexorabilului, cele mai puternice caractere pot reacţiona imprevizibil, pot reacţiona paradoxal?

Stimate dle V.V., vreţi cumva să călcaţi pe urmele unui ilustru confrate de-al d-voastră care cu ani în urmă a obţinut, prin fraudă, diagnosticul regretatului g-ral Guşe şi l-a publicat? (în ciuda faptului că acesta nu-şi cunoştea boala reală, iar deontologia medicală din România prevede, ca regulă generală, ascunderea diagnosticului de cancer faţă de bolnav). Şi care, chiar şi după trecerea în nefiinţă a generalului, se mai lăuda încă cu performanţa de-a fi fost primul care a semnalat că acesta suferea de cancer?

Cum trebuie să interpretăm cele scrise în prima parte a articolului: „Speranţele într-o minune care să răstoarne

situaţia s-au erodat de la oră la oră, începând cu marţi seara, odată cu apariţia dr. Mihai Baican. Departe de a aduce o soluţie salvatoare din Germania (Chiar aşa? – n.n.), dr. Baican, de fapt un psiho-somatician de la clinica din Winkelberg, a declarat că vine doar pentru a fi alături de prietenul său. Răspunsurile ezitante şi ambigue pe care le-a dat presei s-au centrat în jurul ideii că nu e bine să destăinuim diagnosticul (care, că încă nu se făcuse nici un comunicat? - n.n.) şi a ipotezei greu de crezut că dl Coposu se află în această situaţie disperată din cauza unei răceli".

Ce-aveţi cu Dr. Baican, stimate dle V.V., şi, mai ales, de ce vă înverşunaţi să fiţi, în întregul fragment reprodus, totalmente alături de subiect? Întâmplător, am făcut secundariatul împreună cu Dr. Baican şi am lucrat câţiva ani împreună cu dânsul, în acelaşi spital. Drept care, pot să vă informez că domnia sa, ca şi formaţie de bază, este nu psiho-somatician, ci medic specialist ATI (Anestezie – Terapie Intensivă). Ca atare, numai modestia l-a putut determina să-şi motiveze prezenţa doar ca prieten. Iar opţiunea dr. Baican pentru nedestăinuirea diagnosticului este o dovadă de bun simţ şi de respect pentru uzanţele din România (şi nu din Germania). Că nu s-a dat nici un comunicat? Păi dacă se dădea, atunci ce mai era de ascuns? Iar chestiunea cu „răceala", ori cât vă ofensează „competenţa", este perfect plauzibilă. Un om care nu mai are, practic, decât un singur plămân, chiar în absenţa metastazelor, se poate decompensa respirator printr-o simplă răceală, mai ales dacă aceasta se complică (...) cu o banală bronşită. Asta este, dle V.V.. De aceea nu trebuie să ajungă un laic, chiar (sau mai ales) ziarist fiind, în posesia unor date medicale. Pentru că face din ele o salată, un ghiveci. Consolaţi-vă, totuşi. Nu sunteţi singur. Astăzi (6 XI 1995) am auzit la televizor că dl Coposu a suportat „dificila intervenţie de traheotomie"! De fapt, ceea ce i s-a făcut fruntaşului PNŢCD se numeşte traheostomie (stoma

= gură, deschidere spre exterior), traheotomia fiind, pe româneşte spus, doar tăierea beregatei. Cât priveşte „dificultatea", trebuie să menţionăm că traheostomia este una din cele mai simple intervenţii chirurgicale, pe care, pe vremuri, o executau chiar şi unii medici de circumscripţie.(...)

Stimate dle V.V., dacă deontologia profesională nu vă împiedică să vă aflaţi în treabă într-un domeniu care vă este străin, atunci măcar respectul pentru figura cea mai proeminentă a Opoziţiei ar trebui s-o facă. D-voastră singur aţi afirmat că dl Coposu este unicul politician român respectat şi de prieteni şi de duşmani. De ce încercaţi atunci să vă plasaţi într-o a treia categorie?

*

Desigur, *Cutia Pandorei* odată deschisă, am mai putea umple nu pagini, ci rafturi de bibliotecă. Şi, la urma urmei, ce-mi veni cu „ciocnirea deontologiilor"? Îmi veni că toată lumea vorbeşte de corupţie ca sursă a tuturor relelor, încât aproape că îmi vine să formulez: „La-'nceput a fost corupţia!" Şi să cred că rugăciunile, jertfele şi canoanele ţin tot de corupţie – fiind echivalente de şpagă! Cu care se mituieşte Judecătorul!

Totul este lipsit de valoare dacă nu-ţi pare rău şi nu repari răul făcut.

La fel şi în justiţia pământeană: detenţia sau ştreangul nu rezolvă nimic, numai regretul, pocăinţa şi repararea răului făcut (dacă şi cât se mai poate!).

Am auzit din gura unui preşedinte: „Poate că a fost imoral ceea ce am făcut, dar n-a fost ilegal!!!"

Hic iacet lepus!

Deci, dacă legea este imorală (dar respectată) nimeni nu este vinovat de moartea a peste 50 de oameni (deocamdată)!?

Dacă legiuitorii fac legi imorale, atunci cei ce i-au ales, cei ce i-au făcut legiuitori n-o fi având şi ei vina lor?

Dacă deontologia este codul etic (moral) al fiecărei activităţi umane, atunci legile care nu ţin seama de ea sau nu asigură (garantează) aplicarea ei mai pot fi numite legi?

Aş putea continua la nesfârşit cu întrebările (şi teamă mi-e că am s-o şi fac!).

Deocamdată mă voi opri doar la o lozincă văzută (şi auzită) în Piaţa Universităţii, la câteva zile după tragedia de la „Colectiv": VREM SPITALE – NU CATEDRALE ! Deci aşa: soma pe planul întâi – psihicul şi spiritualul pe (probabil) ultimul! (Reformulez: trupul pe locul întâi – sufletul pe ultimul loc!)

Oare nu aici o fi hiba? Oare voi, care vreţi oameni noi, nu cumva aveţi, şi voi, nevoie de o înnoire?!

Spitale mai avem, dragii mei, medici nu prea mai avem. Că pleacă cu zecile de mii. În frunte cu alţii ca voi, tot tineri şi tot nemulţumiţi de felul cum trăiesc. Cei ce pleacă pentru că nu se pot realiza profesional şi ar avea ceva de spus în folosul întregii omeniri reprezintă o infimă minoritate. Imensa majoritate a plecat şi pleacă pentru un salariu mai bun şi un trai mai bun: *Ubi bene ibi patria!* Deci, probleme personale – soluţii personale. Din punctul meu de vedere (probabil desuet şi retrograd) este vorba de un echivalent de dezertare!

Un preşedinte american a rămas în istorie cu o celebră frază: „Întrebaţi-vă nu ce a făcut ţara pentru voi, ci ce aţi făcut voi pentru Ţară!"

(Jurnalul Literar nr. 21-24, noiembrie-decembrie 2015)

Ce este H.V.I.M.?

Mă lamentam, într-o discuţie la „nivel înalt”, că n-am idei fixe (din ce în ce mai puţine şi mai fixe), că ştiu să scriu şi (despre) altceva, că am fost, cândva, „osândit” să umplu, ani de zile, săptămânal, o pagină intitulată generic „Ardealul – pământ românesc” ş. a. m. d. Şi am încercat să şi ilustrez cele de mai sus. În van. Ignoranţa, nepăsarea, inconştienţa suverană şi iresponsabilitatea criminală (sau sinucigaşă) cu care au fost primite şi comentate, în anumite cercuri, cele petrecute în secuime în preajma Zilei Naţionale mă obligă să mă întorc la a mea „idee fixă”.

Ce este HVIM? Cei ce m-au urmărit ar trebui să ştie, încă din ciclul „Mişcarea Revizionistă Maghiară” (devenit, între timp, o carte), că este vorba de ***Hatvannégy Vármegye Ifjusági Mozgalom*** (Mişcarea de tineret pentru cele 64 de judeţe). Ce fel de judeţe (sau comitate)? Ale „Ungariei Mari” – cum altfel?! Mişcare prezentă – masiv şi activ – pe toate site-urile revizioniste de pe internet, în dialog „constructiv” cu tot ce are mai bun şi mai productiv revizionismul maghiar de pe toate meridianele, de la Kolozsy Sándor din Australia şi până la Lipták Béla din SUA sau Szarka Lászlo din Ungaria. (Apropo, am aflat, cu oareşcare surpriză, că acesta din urmă, cel ce semnează pe internet cu pseudonimul „Szarkafia Lászlo, a bögatyás” – Lászlo fiul ţărcii, cel cu izmene largi – conduce departamentul de istorie al Academiei de Ştiinţe din Ungaria; cât priveşte relativa surpriză, reamintim că dl Szarka este cel care a relansat pe internet, pe la începutul deceniului trecut, „Teza argentiniană”, conform căreia dacii erau rude de sânge cu hunii, avarii, ungurii, secuii şi multe alte seminţii „sumeriene”!!!)

Ei bine, acest HVIM care are filiale în toate „statele succesoare” (ale Austro-Ungariei), a procedat – după cum rezultă din interviul lui Juhász Attila, preşedintele ardelean al

HVIM, acordat săptămânalului de limbă maghiară Erdélyi Naplo (nr. 17/30 aprilie 2003) sub titlul „Din perspectivă panmaghiară” („*összmagyarságban gondolkodva”*) şi consemnat de către Fábián Tibor – la o inspirată diversiune. Despre ce este vorba? Despre faptul că, mai nou, HVIM-ul din Voievodina nu mai înseamnă, chipurile, „Hatvannégy Vármegye Ifjusági Mozgalom”, ci „Három Vármegye Ifjusági Mozgalom” (Mişcarea de Tineret a celor trei judeţe – atâtea câte are Voivodina), iar HVIM-ul din Ardeal, la rândul său, nu mai înseamnă ce-a însemnat până acum, ci „Hét Város Ifjusági Mozgalom”, adică „Mişcarea de Tineret a celor şapte oraşe” (de inspiraţie „Siebenbürgen”).

Ingenios, nu? De ce această diversiune? Pentru a putea înregistra, fără probleme, organizaţiile respective, degajate de stigmatul pe care îl reprezenta proasta reputaţie a Organizaţiei centrale, datorită nu numai celor „64 de judeţe”, dar şi siglei (harta „Ungariei Mari”) ce nu lăsa nici un dubiu asupra „obiectului muncii”!

Mai mult, adresa de pe internet la care pot fi contactaţi cei de la HVIM – indiferent de semnificaţia oficială a iniţialelor (64 judeţe, 3 judeţe, 7 oraşe etc.) – rămâne tot aceeaşi: www.hvim.hu !

Pentru „conformitate” vom prezenta, într-un număr viitor, sigla HVIM – reprodusă în nr. 49/10 decembrie 2002 al aceluiaşi Erdélyi Naplo, în cadrul unui articol ce se ocupă de litigiul respectivei organizaţii cu cotidianul budapestan „Népszabadság”. În text pot fi întâlnite atât iniţialele respective şi semnificaţia lor reală, cât şi numele preşedintelui HVIM, o veche cunoştinţă de-a noastră de pe site-urile revizioniste ale internetului.

*

Cât priveşte „cazierul” organizaţiei de care ne ocupăm, să încercăm să întocmim un „dosar”, apelând la singura sursă folosită în întreg demersul nostru publicistic: presa (cu

precădere de limbă maghiară) scrisă şi electronică. Iată, în ordine cronologică, „întâlnirile" noastre cu HVIM, în speţă cele pe care le considerăm mai reprezentative pentru subiectul în discuţie şi mai relevante pentru semnificaţia reală a siglei amintite:

- *„În 1918, în ciuda proporţiei româno-maghiare de unu la unu* (trei la unu, în realitate – n.m.)*, românii ardeleni au hotărât – discreţionar – desprinderea Ardealului de Ungaria* (de Austro-Ungaria, de fapt – n.m.). *În plus, împreună cu Ardealul au anexat la România şi teritorii ce n-au aparţinut niciodată acestuia* (au aparţinut lui Burebista, Decebal, Menumorut, Gelu şi Glad, până la Tisa – n.m.).

Partiumul şi Secuimea trebuie recuperate, pentru aceasta din urmă putându-se crea un coridor de legătură, eventual prin schimb de populaţie. Dar şi fără acest coridor Secuimea ar putea să aparţină Ungariei, aşa cum insulele Malvine ţin de Anglia sau Tasmania de Australia, ca să dau doar două exemple.

Înainte de orice replică, a se citi, la adresa http://hvim.inforum.hu/tervezet.htm, planul de revizuire teritorială elaborat de către << Mişcarea de Tineret pentru cele 64 de judeţe>>.

bekesrevizio@mailbox.hu" (Mesajul a fost inserat pe internet la data de 21 decembrie 2001).

- *„Infiltrarea subversivă a românilor este foarte periculoasă, trebuie să realizăm că până şi mutilata patrie post-trianonică ne este periclitată. Îmi voi pierde minţile dacă acest popor murdar şi viclean va pune mâna şi pe Szeged!!! De secole se întâmplă acelaşi lucru. DEŞTEPTAREA! <<Domnii>> unguri <<întreprinzători>>, de secole importă mână de lucru valahă ieftină. Când vor fi destui, vor începe şi de această dată să-şi ceară <<drepturile>>. E terifiant şi,*

repet, suntem în pericol de moarte. HVIM – pe măsura puterilor sale – va face totul pentru a stăvili procesul!

Toroczkai László – *www.hvim.com* (Semnatarul este preşedintele organizaţiei centrale a HVIM, iar mesajul a fost introdus pe internet la data de 9 ianuarie 2002).

- *"Aţi venit la Budapesta spre a sărbători – aici! – ziua de întâi decembrie. Ne miră nesimţirea gestului d-voastră. Probabil că mentalul colectiv al românilor a fost suficient spălat pentru a ignora, cu desăvârşire, nerespectarea promisiunilor de la Alba Iulia (făcute nu de statul român – n.m.). Această zi înseamnă, pentru maghiarimea din Ardeal, 84 de ani de oprimare, umilire şi refuz al autodeterminării. (...) Vă somăm, în consecinţă, să respectaţi – împreună cu guvernul pe care îl conduceţi – angajamentele asumate la Alba Iulia (făcute – repetăm – nu de Statul Naţional Unitar Român, ci de conducătorii regionalişti ai PNR din Transilvania!!! – n.m.). A sosit momentul ca poporul maghiar – privat timp de 84 de ani de accesul la autodeterminare – să poată beneficia de drepturile sale legitime"* (Am reprodus o „Scrisoare deschisă" adresată premierului Adrian Năstase, redactată de către Eva Maria Barki – reprezentantă de marcă a revizionismului ungar – şi semnată şi de către HVIM, Societatea Trianon, Mişcarea Revizionistă Maghiară, Societatea Horthy Miklos, Uniunea Mondială a Maghiarilor etc., etc., scrisoare reprodusă în numărul 49/10 decembrie 2002 al săptămânalului orădean Erdélyi Naplo.)

Este suficient – nefericiţilor care nu înţelegeţi oportunitatea şi legitimitatea arestării d-lui Beke? Dacă nu, să vă mai spun că ziaristul Bayer Zsolt din Budapesta, membru şi el al HVIM, le propunea (aici – în România – la Forumul de la Odorhei) conaţionalilor săi, ca model, IRA şi ETA! Sau că mult lăudatul model tirolez s-a folosit şi de bombe artizanale! Dar aceia care le-au confecţionat şi le-au detonat n-au fost

terorişti. Nici pomeneală. Au fost bărbaţi dintr-o bucată care au ştiut să-şi ceară drepturile!!! (Aprecierea îi aparţine lui Bruno Kreiski – cancelar al Austriei la acea vreme!). Sau să vă spun că cei de la HVIM l-au declarat, public, pe criminalul Wass Albert drept simbol al lor! Iar pe Cseresznyés Pál – căsăpitorul lui Mihăilă Cofariu – l-au făcut preşedinte de onoare al „Insulei Maghiare" („Zonă liberă de Trianon", aflată pe Dunăre, undeva la sud de Budapesta).

Şi dacă tot nu vă ajunge, vă reamintesc că în secuime a mai fost un atentat cu bombă artizanală, în 1984, ţinta fiind o statuie a lui Mihai Viteazu. Bombă care nu şi-a atins ţinta pentru că a fost detonată de un copil curios. Iar acel copil, literalmente sfârtecat, a fost, întâmplător, maghiar.

Nu vă mai daţi cu părerea, dragii mei dragi, în chestiuni pe care nu le cunoaşteţi şi nici nu aveţi cum să le înţelegeţi.

(Jurnalul Literar nr. 21-24, noiembrie-decembrie 2015)

Echilibrul ecologic şi „bomba biologică”

Toţi ne pricepem la fotbal, la politică şi, de-o vreme încoace, la medicină. Şi, bineînţeles, cu precădere la aspectele negative, la treburile care nu merg (sau par a nu merge) bine. Iar dacă numai par, avem noi grijă să transformăm aparenţa în certitudine.

Cu primele două ne-am obişnuit de mult şi e oarecum firesc să fie aşa: pentru fotbal sau politică (mai ales aşa cum se face ea acum şi aici, la noi) nu ai nevoie de prea multă şcoală. Ba, aş zice că dimpotrivă. Pentru medicină în schimb, din fericire (sau din păcate, depinde cum o luăm), ai nevoie de şcoală – şi încă multă. (Evident, medicină însemnând nu numai boală şi tratament, ci anatomie şi anatomie patologică, fiziologie şi fiziopatologie, semeiologie, farmacologie, prevenirea, tratarea şi recuperarea în patologia umană etc., dar şi biologie şi microbiologie, macro şi microecologie, psihologie şi antropologie, investigaţii clinice şi paraclinice şi multe, multe altele.) Oricum, pentru a deveni medic, după bacalaureat, faci şase ani de facultate iar apoi, dacă vrei să dobândeşti o specialitate, încă 5 ani de rezidenţiat, pentru a atinge doar prima treaptă – cea de medic specialist. Treptele ierarhice următoare presupun studiu continuu şi o muncă susţinută, pe care cei din afara tagmei n-o pot cunoaşte şi aprecia – şi cu atât mai puţin cuantifica.

Scuze pentru „expoze”-ul de mai sus, dar cei care îşi permit, PUBLIC, să-şi dea cu părerea despre chestiuni medicale, indiferent că o fac cu bună sau rea-credinţă, se pare că nu ştiu (sau nu vor să ştie) de conţinutul acestuia. Am mai scris despre subiectul în discuţie, dar chestiunea cu „bomba biologică”, lansată de un ignorant iresponsabil (nu vreau să mă gândesc la ceva mai rău sau mai urât!), impune, categoric, o punere la punct.

În ce calitate intervin? În cea de medic primar de chirurgie generală, care a dobândit, în 1969, cea de a doua specialitate – în chirurgie plastică şi arsologie, la STCPR Bucureşti, după care, primind 20 de paturi în profilul respectiv, a acoperit (pe lângă norma de bază de chirurgie generală) şi toată cazuistica de chirurgie plastică a judeţului Alba. Ce este STCPR? Este (a fost) „Spitalul de Traumatologie şi Chirurgie Plastică-Reparatorie şi Reconstructivă", de pe Arh. Ion Mincu (mutată, ulterior, undeva în „Titan"), singura clinică cu acest profil din ţară la vremea respectivă, având o conducere bicefală: profesor Agrippa Ionescu şi, pe linie de Ministerul Sănătăţii, medicul primar Vasiliu. (Dacă tot am deschis subiectul, pentru a re-ilustra aerianismul şi iresponsabilitatea unei „anumite părţi a presei", trebuie să amintesc că pe la mijlocul anilor '90 a apărut, cu litere de-o şchioapă, „ştirea" că la Bucureşti s-a efectuat „Prima operaţie de modificarea sexului din România"! Fals! De fapt, prima intervenţie de acest gen a fost efectuată, la noi, nu atunci, ci în 1969, pentru a transforma o Gabrielă în Gabriel. De unde ştiu? Pentru că am făcut parte din respectiva echipă operatorie – Dr. Vasiliu, Dr. Pop, Dr. Millea – ultimii doi, cursanţi din Ardeal, efectuând partea internă a intervenţiei: histerectomia totală cu anexectomie bilaterală. Asta doar pentru a restabili adevărul istoric. În aceeaşi ordine de idei, mai trebuie să reamintesc că Agrippa Ionescu a dotat, deja din 1959, toate marile clinici ale ţării cu întreg utilajul de arsologie şi cu specialiştii care să-l mânuiască. Iar în următorii 10 ani a făcut acelaşi lucru cu toate spitalele judeţene (şi nu numai). Nu numai, pentru că eu, la Aiud, aveam nu unul, ci două electro-vacuum dermatoame „Ştefan Dorobanţu" – sculă proiectată şi realizată de un român, în România – dermatom competitiv la nivel mondial (ba chiar considerat, de unii, cel mai performant!)

După acest fragment de CV, necesar pentru a ilustra faptul că sunt o sursă credibilă, că sunt în măsură să mă

pronunţ asupra competenţei arsologiei şi arsologilor din România ultimilor 50 de ani, să mă întorc la „bomba biologică” şi la alte aiureli lansate de ignoranţa tâmpă (dar fudulă şi agresivă) a unor nechemaţi certaţi cu deontologia ziaristului.

*

Ce este un ecosistem, un echilibru ecologic? Iarăşi, ca de obicei, mă voi folosi de o pildă. Cu o bună vreme în urmă, un australian a avut nefericita inspiraţie de a aduce din Anglia o pereche de iepuri (animale inexistente în fauna Australiei) care iepuri, lipsiţi de vreun duşman natural (vulpe, lup etc.) şi beneficiind şi de o proverbială prolificitate, au umplut, în relativ scurt timp (istoric), toată Australia de iepuroi şi iepuroaice, dar în aşa măsură încât aceştia au ajuns să consume (sau să distrugă) toate recoltele – populaţia locală riscând să ajungă muritoare de foame. A fost necesar, pentru a scăpa de iepuri şi de prăpădul aferent, un veritabil război – care a durat ani de zile, până când şi ultimul exemplar a fost exterminat..

La fel se întâmplă şi în microecologie. Dragii mei „comentatori avizaţi”, ecosistemul şi echilibrul ecologic există, la fel, şi în lumea microorganismelor, Realizat prin duşmani naturali care împiedică dezvoltarea, înmulţirea peste o anumită limită, uzând de „război cald” sau „război rece”. Mai mult, aşa cum o cetate asediată poate fi cucerită prin tăierea (sau otrăvirea) apei, prin iscarea unor molime printre animalele domestice din interior etc., tot aşa microorganismele îşi pot disputa terţe „pieţe” producându-şi indirect pagube. Este o lume fascinantă în care intervin, pe de altă parte, (precum factorii climatici, de pildă, în macroecologie), o serie întreagă de echivalente ce pot consolida sau periclita echilibrul (nemaivorbind de mutaţiile genetice).

Pentru a merge mai departe, trebuie să subliniem apăsat că sterilizare totală şi perfectă nu se poate obţine (decât prin gazare cu substanţe toxice care atacă – sau chiar omoară – şi omul). Tot ceea ce putem face într-o unitate spitalicească (chiar

şi în blocul operator) este să reducem concentraţia microorganismelor până la un nivel la care organismul bolnavului (sau accidentatului), prin mijloacele naturale de apărare de care dispune, se poate descurca singur. Evident, dacă este vorba de o infecţie masivă (cu care vine bolnavul) sau de un deficit imuno-biologic, atunci intervenim cu antibiotice cu spectru larg, pentru a trece, după izolarea germenului şi antibiogramă, pe antibioterapie specifică. (Asupra riscurilor voi reveni).

Ce se întâmplă dacă procedăm la o dezinfecţie – sterilizare excesivă? (Aţi citit bine - excesivă!!!) Se întâmplă că perturbăm – noi, cu mâna noastră – echilibrul ecologic al microorganismelor, distrugem duşmanii naturali şi favorizăm dezvoltarea (înmulţirea) a una, două, trei categorii de microbi mai rezistenţi – piocianic, proteus sau coli , mai frecvent – care, fără concurenţi, în număr crescut şi cu virulenţă sporită, pot face prăpăd. Şi, revenind la „omul meu”: - domnule, de regulă acesta este mecanismul instalării infecţiilor intraspitaliceşti (sau nosocomiale) – şi nu deficitul de dezinfecţie şi sterilizare!!! Aşa că „bomba” d-tale „biologică”, dacă ar fi existat în cazul dat, ar fi fost nu rezultatul neglijenţei – ci al excesului de zel!!! Pe de altă parte, dacă ai pune mâna pe o carte de chirurgie, indiferent de nivel, ai putea citi că infecţia este o etapă obligatorie a oricărei arsuri întinse, suprafaţa arsă (sau granulară) fiind un mediu ideal de cultură pentru microbi. Drept care, te-aş sfătui să rămâi la sport şi la politică.

Sau, aici şi acum, tot politică faci?!

Privitor la revenirea promisă, o antibioterapie greşit indicată sau greşit condusă poate avea exact acelaşi rezultat: perturbarea echilibrului ecologic al florei microbiene!

Cât priveşte superioritatea în dotare a străinilor, aceasta este cantitativă – nu calitativă!

Trimiterea în străinătate (act criminal – dacă, în prealabil, nu tratezi şocul, nu faci „prelucrarea primară” sub narcoză, nu reechilibrezi hidro-electrolitic, proteinic şi energetic arsul şi nu restabileşti funcţia organelor vitale) s-a făcut pentru a degaja, cât de cât, corpul medical de care dispunem şi mizând exact pe superioritatea cantitativă mai sus amintită!

Şi, ca să închei subiectul (şi să audă şi „domnul cu bomba”), unui bun prieten de-al meu, aflat în fibrilaţie, i s-a implantat (în regiunea subclaviculară) un stimulator cardiac, operaţia complicându-se cu o infecţie cu PIOCIANIC! În cel mai prestigios serviciu cardio-vascular din Paris!!! Omul abia a scăpat cu viaţă! (stimulatorul scos, antibioterapie masivă, şocuri electrice de defibrilare etc. şi ulterior un alt stimulator, implantat în altă parte şi – în fine – rezolvare favorabilă).

Aşa cu „bomba biologică”, domnule a toate ştiutor!

Alt caz: soţia unui (alt) prieten, tot din Paris, se decerebrează aproape complet şi este internată cu Altzheimer avansat. Norocul ei a fost că un tânăr medic român, pripăşit şi el pe-acolo, a observat (numai el!) că e albă ca varul şi i-a făcut o hemogramă. Ca să se constate un grad de anemie la limita supravieţuirii – deci o severă anoxie cerebrală. După câteva transfuzii i-a trecut tot Altzheimer-ul şi s-a dus sănătoasă acasă! (continuând, firește, tratamentul antianemic).

Alt caz: un (alt) prieten, din Frankfurt, care după o protezare de genunche a fost găsit, dimineaţa la vizită, mort , într-o baltă de sânge – de bine ce-a fost supravegheat post-operator! (Scepticilor le stau oricând la dispoziţie, cu detalieri şi dovezi).

Şi aş putea să vă mai povestesc destule, numai din cercul meu de prieteni şi cunoştinţe, care să vă reteze din elanul cu care fetişizaţi pe unii şi denigraţi pe alţii.

(Jurnalul Literar nr. 1-12, ianuarie-iunie 2016)

Ciorovăiala oftalmologului cu sociologul

De unde şi până unde? Bună întrebare. Ce-ar putea constitui obiect (subiect) de ciorovăială (discuţie nu se putea numi!) între un oftalmolog (sau oftalmologă) şi un sociolog? Eventual un …punct de vedere. Care, la rândul său, nu avea nimic comun cu oftalmologia sau cu sociologia, ci, cel mult, cu asistenţa socială. Dar ce căuta oftalmologa în respectivul context? Să nu mai întindem coarda şi să precizăm: ciorovăiala (sau, poate mai bine zis, gâlceava – dar nu a „zeilor", ci una mai către uşa cortului) avea un caracter pur confesional, cu inducţie neuro-vegetativă şi întreţinere umorală catecolaminică (că tot e la modă… Adrenalina!).

Despre ce este (era) vorba? Despre laitmotivul (truism, fixaţie monomană, obsesie, delir etc.) că Biserica Ortodoxă Română (BOR) construieşte doar biserici (inclusiv o mega-catedrală) pentru mântuirea neamului şi nu face nimic pentru orfani, persoane cu disabilităţi, dependenţi sociali, bătrâni neputincioşi etc., etc., etc. Bineînţeles că de la instituţie s-a ajuns şi la oameni, la slujitorii BOR. Cine ataca (sau desfiinţa) atât instituţia cât şi slujitorii? Oftalmologa (pe care oftalmologia, bag sama, n-o mai încape şi e nelipsită de la „talk-show"-uri, unde se ocupă de orice altceva numai de meseria ei nu!). Cine-şi asuma rolul de apărător? Sociologul, evident, cu specificarea că apără doar instituţia, nu şi slujitorii în ansamblul lor.

Cine a încheiat ciorovăiala?

Sociologul, după ce a aflat că oftalmologa este greco-catolică!

Sapienti sat!

Ştiu că intru pe un teren minat, ştiu că abordarea subiectului, indiferent de manieră, duce finalmente la dezbinare şi conflict, ştiu că atât greco-catolicii cât şi ortodocşii n-au decât de pierdut de pe urma „avivării unei ulceraţii cronice".

După cum ştiu că singurul beneficiar este prozelitismul catolic, la care Vaticanul nu a renunţat niciodată (martoră este istoria), prozelitism al cărui principală armă, în cazul în speţă, a fost (şi este) denigrarea Bisericii Ortodoxe (ba entitate schismatică, sau eretică, sau sectantă, ba cal troian al panslavismului, ba instrument al comunismului şi aşa mai departe). Astăzi, calul de bătaie predilect a rămas cel cu „protecţia socială", cel ce a constituit şi obiectul amintitei „ciorovăieli".

Nu mi-am propus nici o pledoarie, nici o apologie şi nici vreo îndreptare a unei istorii strâmbe. (Am tot făcut-o în diverse publicaţii, inclusiv în două cărţi). Tot ce vreau este să desfiinţez ideea fixă, gogoriţa (sau găselniţa) cu BOR care nu-şi îndeplineşte una din principalele meniri ale oricărei biserici creştine: cercetarea, ocrotirea, ajutarea, asistarea celor aflaţi în nevoi, în sărăcie, în debilitate fizică sau/şi mentală, în marginalizare, în imposibilitatea de integrare socială sau chiar de supravieţuire. Şi o voi face nu cu aserţiuni şi cu speculaţii, ci cu date seci şi oricând verificabile, provenind din două judeţe – reprezentative pentru o virtuală medie pe ţară.

Evident, ceea ce voi aşterne pe hârtie n-o vizează doar pe războinica oftalmologă sau pe greco-catolicii din România (unu la sută din populaţie, după datele ultimului recensământ), ci, în egală măsură, şi pe cele câteva milioane de români ortodocşi dispuşi (sau pe cale) să ia de bune acuzele antiortodoxe ce nu mai contenesc de peste 20 de ani, acuze ce au înveninat pe mulţi ignoranţi creduli – realitate oglindită şi de scăderea procentului de încredere în Biserica Naţională Strămoşească (pentru că – place sau nu – BOR este şi Naţională şi Strămoşească!) în investigaţiile sociologice din ultimul timp.

De unde îmi scot datele? Dintr-un Calendar Creştin Ortodox („tipărit cu binecuvântarea Înaltpreasfinţitului Părinte IRINEU, Arhiepiscop al Alba Iuliei"), Editura *Reîntregirea*, 2015, pagina 43, anexa VI: Asociaţia *Filantropia Ortodoxă*

Alba Iulia (Preşedinte Pr. Nicolae Ignat – tel. 0788 884 350; Director executiv Daniela Truţa – tel. 0788 932 861; Relaţii publice Dan Lungu – tel. 0743 029 797, Ioana Popa – tel. 0788 565 732).

Sub jurisdicţia Arhiepiscopiei Alba Iulia se află două judeţe – Alba şi Mureş – iar aşezămintele de asistenţă socială aparţinătoare Asociaţiei **Filantropia Ortodoxă Alba Iulia** sunt în număr de 53 (*Sfânta Veronica* – Mănăstirea Dumbrava; *Sf. Prooroc Ilie Tesviteanu* – Aiud; *Sf. Andrei* – Vingard; *Casa Maria I* – Reghin; *Casa Maria II* – Reghin; *Cămin pentru persoane vârstnice + Cantină socială* – Mănăstirea Recea; *Cămin pentru persoane vârstnice* – Mănăstirea Râmeţ; *Sf. Gheorghe* – Sebeş; *Sf. Andrei* – Reghin; *Sf. Nicolae* – Avram Iancu; *Sf. Mucenic Ciprian* – Ocna Mureş; *Sf. Andrei, cămin pentru persoane vârstnice I şi II* – Bărăbanţ, Alba Iulia; *Filantropia Ortodoxă* din gara CFR Alba Iulia: Centru social de urgenţă + Cantină socială; *Sf. Vasile cel Mare* – Alba Iulia; *Sfânta Varvara* – Baia de Arieş; *Sf. Gheorghe* – Sâncraiu de Mureş; *Sf. Teodor* – Sâncraiu de Mureş; *Izvorul Tămăduirii* – Oarda de jos; *Sf. Ierarh Nicolae* – Criş, Daneş; *Sf. Ioan Botezătorul* – Aiud; *Adolescenţa* – Oarda de Jos; *Sfânta Maria* – Alba Iulia; *Sfânta Ana* – Alba Iulia; *Sfânta Irina* – Blaj; *Sf. Serafim de Sarov* – Războieni; *Sf. Nectarie* – Tiur; *Sfânta Elena* – Pianu de jos; *Căminul pentru persoane vârstnice* – Teiuş; *Sf. Irineu* – Sighişoara; *Centru medical-social pentru vârstnici* – Sighişoara; *Sf. Meletie* – Alba Iulia; *Sf. Mina* – Bistra; *Sfânta Cuvioasă Parascheva* – Câmpeni; *Sfânta Filofteia* – Silivaş; *Sf. Ierarh Nicolae* – Roşia de Secaş; *Sf. Nicolae* – Valea Lungă; *Sf. Pantelimon* – Zlatna; *Sfânta Paraschiva* – Blaj; *Serviciul socio-medical de îngrijire la domiciliu a persoanelor vârstnice* – Alba Iulia; *Idem* Izvoarele; *Idem* Târgu Mureş; *Idem* Târnăveni; *Idem* Sighişoara; *Sf. Stelian* – Lunca Bradului; *Centrul Educaţional Sf. Nicolae* – Alba Iulia; *Idem* – Sângeru de Pădure; *Idem* Luduş (+ cantină

socială); *Centrul de informare şi consiliere pre şi post avort „Pro Vita”* – Alba Iulia; *Biroul de asistenţă socială şi consiliere a persoanelor cu handicap locomotor* – Alba; *Centrul de resurse DYNAMIS* – Alba Iulia; *Comunitatea „Sf. Meletie” a persoanelor cu deficienţe de auz şi vorbire* – Alba Iulia; *Grupul Alcoolicilor Anonimi* – Alba; *Sf. Ghelasie* – Galda de jos: Locuinţe protejate 1, 2, 3). Cât priveşte profilurile aşezămintelor (alături de cele care au fost specificate deja în cele de mai sus), ele sunt următoarele: Casă de copii, Centru maternal, Centru pentru deprinderi de viaţă independentă, Şcoală Specială, Adăpost săptămânal, Cabinet stomatologic, Casă tip familial, Locuinţă protejată, Îngrijire la domiciliu a persoanelor cu handicap, Centru de zi pentru copii, Adăpost de noapte etc.

Deci, în două judeţe sumate [dintre care unul cu 50% populaţie maghiară (secuiască, de fapt), pentru care deja în platforma-program a UDMR din 23 XII 1989 se preconizau instituţii autonome în toate domeniile!] există 53 de aşezăminte de asistenţă socială de toate profilurile, aparţinând de BOR. România are 44 de judeţe. Un simplu calcul (53 x 22) ne arată că, la nivel de ţară, BOR dispune de peste 1000 (una mie) de aşezăminte de acest fel.

Că biserici sunt mai multe? Normal – doar nu suntem un stat de asistaţi sociali, iar menirea principală a unei Biserici este să se ocupe de sufletul oamenilor. Pe de altă parte, faptul că aceste biserici sunt pline (şi nu goale sau transformate în obiective turistice, săli de concerte etc., ca în Occident) atestă utilitatea lor. Aici, la noi, în România! Unde libertatea religioasă – drept fundamental al omului – este respectată. Spre deosebire de Norvegia, de pildă, unde „îndoctrinarea religioasă” a devenit un delict ce se pedepseşte cu răpirea (fără anchetă socială, examen psihologic sau/şi medical, fără hotărârea unei instanţe judecătoreşti etc.) copiilor, separarea şi

sechestrarea lor şi încredinţarea pentru adopţie (adicătelea – un fel de „ienicerizare”!).

După ştirea noastră, Europa s-a clădit (cu excepţiile de rigoare) pe nişte valori creştine, sau măcar în numele acestora. Ateismul comunist şi efectele sale le-am cunoscut şi încă nu le-am uitat. Unde va duce ateismul (de stat!) din Norvegia (şi nu numai!) vom vedea. Deocamdată, pe lângă cele de mai sus, putem observa că în România, spre deosebire de statele occidentale, încă nici un elev n-a pătruns cu o armă automată în liceul său pentru a-şi măcelări colegii şi profesorii!!! [Apropo, se pare că celebrul criminal norvegian care a omorât, în serie, 64 de copii, ar fi fost tot un (fost) „răpit” dat spre adopţie!!!]

*

Să ne întoarcem la „ciorovăiala” de la care am plecat. Stimată doamnă oftalmolog, nu mai vorbiţi, în public, după ureche sau mânată de ura antiortodoxă în care aţi fost crescută! Verificaţi mai întâi!

Cât priveşte „botezul care costă 800 de lei” (afirmaţia vă aparţine), vreau să vă spun că m-am căsătorit religios (1959), mi-am botezat copilul, mi-am îngropat părinţii, mi-am îngropat soţia (şi urnele cu cenuşa unor rude şi prieteni din diaspora) şi, niciodată, nici un preot ortodox nu mi-a cerut nimic.

Aşa să-mi ajute Dumnezeu!

(Jurnalul Literar nr. 1-12, ianuarie-iunie 2016)

Causa causarum

S-au întors, în urmă cu ceva vreme, pe toate feţele cauzele directe şi indirecte ale tragediei de la „Colectiv”. S-a vorbit despre legi strâmbe sau eludate, despre aprobări inexistente sau ilegale, despre controale neglijate sau fictive, despre complicităţi remunerate, despre materiale ieftine dar inflamabile şi toxice, despre materiale pirotehnice care se folosesc numai în poziţie verticală şi în spaţiu liber, despre iresponsabilitatea organizatorilor dar şi a membrilor orchestrei şi a publicului, ba chiar şi despre acte criminale menite, finalmente, a răsturna guvernul şi a-l da jos pe Ponta şi pe Arafat. Despre un singur lucru nu s-a vorbit: despre *causa causarum.*

În cele ce urmează voi încerca, pe îndelete, să configurez această cauză „princeps”.

*

Am învăţat, cu 70 de ani în urmă, acasă şi la şcoală, că poezia înseamnă mesaj, rimă şi ritm, pictura – desen, culoare şi lumină, iar muzica – melodie, armonie şi ritm. Iar dacă lipseşte (parţial sau total) careva dintre ele, bogăţia celorlalte o poate compensa.

Din păcate, aceste triade clasice şi-au pierdut, treptat, actualitatea, ajungând, până la urmă, să avem poezii fără mesaj (descifrabil), fără ritm şi fără rimă, picturi încadrabile (cu bunăvoinţă) la artă decorativă şi muzică fără melodie, armonie sau ritm – un fel de zgomot sofisticat (cel mult o „coloană sonoră”).

Să fiu bine înţeles: vorbesc de pe poziţia cuiva care, înainte de a deveni medic, a trăit zece ani din muzică şi a obţinut, printre altele, cinci titluri de laureat pe ţară (confruntări interuniversitare).

Nu fac judecăţi de valoare, îmi exprim doar propria percepţie şi recunosc că sunt depăşit. Nu înţeleg şi nici nu

vreau să înţeleg ceea ce astăzi – nu pricep de ce – se mai numeşte muzică. Pentru mine este antimuzică!

Să rămânem la muzică, în speţă la cea mai accesibilă dintre ele, numită cândva „muzică uşoară" (un fel de jazz mai comercial – la vremea respectivă). La sfârşitul anilor '50 s-a produs „declicul", odată cu apariţia formaţiei Beatles. Ai cărei membri însă erau geniali şi au reuşit, cu brio, să impună o altfel de muzică. Dar muzică cu M mare, care nu avea nevoie de elemente de recuzită şi diverse artefacte şi exhibiţii care s-o completeze. Însă, paralel cu formaţii de referinţă (Rolling Stones, Boney M, Abba, Bee Gees, Queen, Scorpions etc.) care au continuat să facă muzică, a început şi declinul la care m-am referit mai sus, declin care a impus, pentru compensarea carenţei (mai ales) de melodie şi armonie, fel de fel de „adjuvante" quasi coregrafice, optice şi pirotehnice.

Fireşte, la noi fenomenul s-a manifestat cu o anumită (şi benefică) întârziere, din motive pe care nu mai e cazul să le explic. Astfel, în deceniul 1965-1975 (interval de reală liberalizare) au concertat la Bucureşti, cu sobrietatea unor orchestre simfonice, Benny Goodman, Woody Herman, Louis Armstrong, Duke Ellington, Quincy Jones (şi mulţi alţii), iar Dalida, de pildă, în concertul ei de la aceeaşi sală a palatului, a stat nemişcată lângă microfon şi a cântat două ceasuri, fără să se mişte, fără jocuri de lumini, fără ceţuri artificiale, fără efecte pirotehnice etc. Şi regii jazzului, şi regina muzicii uşoare au cântat doar. Pentru că nu aveau nevoie de altceva!!! Şi nimeni nu aştepta altceva de la ei!!!

Deci, la vremea respectivă, lumea mergea la concerte ca să asculte muzică şi virtuozitate vocală sau/şi instrumentală, nu să admire turgorul rotunjimilor feminine, coregrafiile cu sugestii erotice, decibelii deşănţaţi şi diverse efecte optice şi pirotehnice – cum se întâmplă în zilele noastre.

Cum am ajuns aici? Nu din cauza mizeriei anilor '80, fireşte, ci dintr-o greşită înţelegere a libertăţii şi democraţiei şi

din maimuţăreală. Da – din maimuţăreală! Dar să nu ne grăbim şi s-o continuăm, aşa cum ne-am propus, pe îndelete. Ce-ar fi trebuit să facem în perioada post-decembristă? Să manifestăm respect faţă de semeni, faţă de societate, faţă de avutul obştesc, faţă de bunurile de patrimoniu, faţă de valorile şi simbolurile naţionale, faţă de regulile scrise şi nescrise ale convieţuirii sociale, faţă de istorie şi strămoşi şi aşa mai departe. Pe scurt: să dăm dovadă de solidaritate, responsabilitate, spirit civic, patriotism şi respect al alterităţii. Şi, fireşte, să muncim pe rupte. În loc de toate acestea ce am făcut noi? Prima „realizare" a fost săptămâna de lucru de cinci zile (atunci când japonezii, de pildă, şi astăzi mai au conflicte cu patronii pentru că nu sunt lăsaţi să lucreze şi în zilele libere!). A doua a fost promovarea unui individualism feroce şi asimilarea principalei legi a junglei – „devorezi, sau eşti devorat"! A treia a fost să interpretăm democraţia ca şi anarhie. A patra a fost să fracturăm societatea în grupuri antagoniste, care continuă lupta şi în absenţa mizei (ca în bancul cu cei din tramvai care continuă conflictul şi după ce protagoniştii ce l-au iscat au coborât deja de mult!). A cincia a fost transformarea României într-o ţară a nimănui, într-un sat fără câini. Drept care, s-a furat (de regulă în beneficiul străinilor) tot ce se putea fura, iar ce nu s-a putut fura (ca atare) a fost tăiat în bucăţele (sau distrus pur şi simplu). Paralel, au proliferat evaziunea fiscală, marea corupţie, reţelele mafiote, comerţul cu carne vie, infracţionalitatea în general, inversiunile sexuale (că în afară de homosexualitate mai există şi pedofilie, zoofilie, necrofilie etc., etc., etc.), violurile (inclusiv colective), pornografia, coprolalia, jurnalismul de scandal, fenomenul „paparazzi" şi aşa mai departe. Pe acelaşi fond de globalizare (sau, mă rog, de pregătire pentru globalizare) s-au introdus în limba română o puzderie de expresii (sau prescurtări) străine de care, în marea majoritate a cazurilor, nu aveam nicio nevoie (am atins subiectul într-un număr anterior). Ba mai mult, am preluat şi

nişte „sărbători” (Valentine’s Day sau Halloween, de pildă), prima absentă în calendarul ortodox, cea de a doua, se pare, nici măcar creştină! De ce le-am preluat? Din deja amintita „maimuţăreală” (variantă mai primitivă a snobismului – echivalabilă cu slugărnicia!)

Şi iată-ne ajunşi la „loco dolenti”. Dar mai întâi să reluăm treaba cu muzica. Eram, prin 1964, în sala mare a casei de cultură din Zalău şi cântam la pianul de pe scenă, pe care tocmai (rugat fiind) îl acordasem. La un moment dat observ că nu eram singur: în ultimul rând şedea un spectator. Am mai cântat vreo oră, după care am închis pianul şi am dat să cobor. Omul meu era tot în sală, dar a venit să mă întâmpine. Am aflat, cu mirare, că cel ce m-a ascultat era Max Eisikovits. Din vorbă în vorbă, am ajuns la muzica post-modernă. La nedumerirea mea, mi s-a explicat că muzica la care m-am oprit (şi fixat) eu trezea în ascultător sentimente, iar cea care se compune acum are menirea să trezească senzaţii. (Repet, ne aflam în 1964)

În aceeaşi ordine de idei (şi subsecvent), muzica de astăzi mai coboară o treaptă – trimiţând doar impulsuri. Să încerc o delimitare a sferei şi a adresantului: dacă sentimentele ţin de afect (dar şi de cortex) iar senzaţiile de diverşi analizatori, atunci impulsurile se adresează zonelor ancestrale, cele mai vechi şi mai primitive. Cu alte cuvinte, dacă muzica, ce se adresa cândva afectului şi intelectului, a ajuns să se oprească, astăzi, în sfera instinctuală, atunci avem deja toate răspunsurile la eventualele nedumeriri.

Las restul la aprecierea cititorului şi mă întorc la „loco dolenti”, la „omul de tip nou”, pe care comunismul n-a reuşit să-l creeze, dar post-comunismul (pre-globalizant) cât de bine.

Ce legătură au toate cele de mai sus cu tragedia de la „Colectiv”? Păi, s-o luăm iarăşi pe îndelete. Dacă muzica (cea uşoară – despre ea fiind vorba cu precădere) şi-ar fi păstrat, în linii mari, triada clasică (melodie + armonie + ritm), ea ar fi

ascultată şi azi în săli de concerte, fără circul complementar de astăzi în materie de recuzită, fără alcool şi droguri şi, mai ales, fără efecte pirotehnice.

Dacă ar fi ascultată în săli de concerte (sau polivalente), în condiţiile de mai sus, izbucnirea unui incendiu ar fi exclusă sau foarte puţin probabilă. Pe de altă parte, sălile respective erau, toate, înzestrate cu ustensile de PCI, plan de evacuare, căi suplimentare de evacuare şi personal de specialitate (pompier). De asemenea, erau periodic controlate, inclusiv prin exerciţii de simulare.

În condiţiile descrise, publicul meloman ar veni (ar fi venit) la concerte ca să asculte muzică şi nu pentru „defulare", „catharsis" (de tipul: „Zbiară fătu-meu!!!") sau alte motive la fel de nemuzicale de „purificare"!

Şi, ca să revin la „Colectiv", acolo a existat un cumul nefericit de factori, unul mai condamnabil decât altul, despre care s-a scris cu prisosinţă. Nu vreau să reiau nimic din cele scrise. Vreau doar să amintesc că acel concert fatal a avut legătură directă şi a coincis cu „sărbătoarea" de Halloween. Pe care dacă nu o preluam, nu o asimilam, concertul, mai mult decât probabil, n-ar mai fi avut loc – şi nici tragedia!

(Jurnalul Literar nr. 1-12, ianuarie – iunie 2016)

Ecouri la „Ciorovăială”

Scriam, în urmă cu nişte luni, că păşesc pe un teren minat (când cu „Ciorovăiala”). Ecourile n-au întârziat să apară. Aş putea încheia disputa cu o singură precizare: ori de câte ori am abordat subiectul respectiv mă aflam într-o poziţie defensivă. Se pare însă că dictonul „aşa a început (conflictul) că el a ripostat” – pe care îl ştiam doar de sorginte (şi întrebuinţare) maghiară – începe să dobândească o arie mai largă de întrebuinţare. Pe de altă parte, am dat, din întâmplare, peste două „surse” care, prin anvergura şi prestigiul lor, mă scutesc de orice „contribuţie personală”: o carte semnată de Dumitru Stăniloae şi Declaraţia comună a papei Francisc şi patriarhului Chiril, după întâlnirea de la Havana (Cuba) din 12 februarie 2016.

Să începem cu cartea (Pr. Prof. Dumitru Stăniloae: ***Uniatismul din Transilvania încercare de dezbinare a poporului român***, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al BOR, 1973, Bucureşti), din care ne vom rezuma doar la a reproduce titlurile principalelor capitole şi subcapitole – arhisuficiente pentru a ilustra nu atât lupta unor individualităţi de excepţie, cât menirea reală a uniatismului ca instituţie, speranţele investite şi finalitatea urmărită de către iniţiatorii şi creatorii respectivei entităţi hibride. [Aici se impune o paranteză: cartea am găsit-o pe internet, iar unul dintre „adnotatori” avertiza asupra necesităţii de a se confrunta textul cu originalul din biblioteci. De ce? Probabil pentru că, în viziunea respectivului, un om de talia, probitatea şi prestigiul lui Dumitru Stăniloae nu putea scrie ceva *politically incorect!* Drept care, am procedat la respectiva căutare-confruntare, constatând următoarele deosebiri: în volumul tipărit, găsibil inclusiv în bibliotecile protopopiatelor, notele de subsol (incluzând şi toate sursele bibliografice), în jur de 500 la număr, se află în „subsolul” paginilor, pe când în varianta electronică ele sunt reunite la

sfârşitul volumului – pe post de „bibliografie”; în varianta electronică, titlul şi anumite alineate sunt scrise cu roşu. Atât şi nimic altceva!] Pentru sceptici mai precizez că ambele versiuni (atât cea scrisă cât şi cea electronică) se termină cu aceeaşi frază: *„Acesta este un adevăr nu prea plăcut momentan pentru unii, dar e unicul adevăr ziditor pentru toţi în perspectiva viitorului în această chestiune.”*

Acestea fiind spuse, să purcedem la promisa reproducere a respectivelor titluri de capitole şi subcapitole:

1., Uniatismul din Transilvania, opera unei întreite silnicii.

1.1. Cauzele uniaţiei.

1.2. Începutul uniaţiei şi falsurile de documente care însoţesc naşterea ei.

1.3. Lupta românilor din Transilvania pentru a rămâne în Biserica Strămoşească şi persecuţiile neîntrerupte suportate din cauza aceasta.

2., Inocenţiu Micu Clain, deschizătorul luptei politice naţionale a românilor din Transilvania, luptător pentru independenţa Bisericii strămoşeşti şi victimă a alianţei habsburgo-catolice.

2.1. Lupta lui Inocenţiu Micu Clain în perioada funcţionării sale ca episcop.

2.2. Lupta lui Inocenţiu Micu Clain din captivitatea de la Roma.

3., Fruntaşii Şcolii Ardelene, continuatori ai liniilor directoare ale acţiunii lui Inocenţiu Micu Clain, luptători împotriva catolicizării Bisericii unite şi victime ale ierarhiei acesteia.

3.1. Samuil Micu Clain.

3.2. Gheorghe Şincai.

3.3. Petru Maior.

4., Lupta fruntaşilor greco-catolici din secolul al 19-lea pentru independenţa Bisericii unite şi pentru păstrarea caracterului ei strămoşesc.

4.1. Acţiunea de extindere şi de catolicizare continuă a uniaţiei…

Celor pentru care cele reproduse nu sunt suficient de grăitoare le recomandăm citirea integrală a cărţii lui Dumitru Stăniloae, găsibilă, repetăm, atât pe internet cât şi în biblioteci. Vrem să subliniem doar un singur lucru esenţial: a nu se confunda „fruntaşii greco-catolici" (în fapt nişte ortodocşi deghizaţi, care au sesizat oportunitatea momentului istoric şi au încercat să transforme un cal troian al dezbinării şi deznaţionalizării într-o rampă de lansare a emancipării şi unităţii tuturor românilor) cu instituţia în sine, cu uniatismul, iniţiat, întreţinut şi condus de către Curtea imperială catolică a Vienei, cardinalul romano-catolic de la Esztergom – sub patronajul Vaticanului, care de orice putea fi bănuit numai de grija propăşirii românilor şi românismului nu! Cât priveşte pe „fruntaşii Şcolii Ardelene – victime ale ierarhiei Bisericii unite", doar atât că aceştia au fost prigoniţi, o viaţă întreagă (marginalizaţi, sechestraţi, exilaţi etc.), de către propriul lor episcop greco-catolic, Ioan Bob, care îşi lua cât se poate de în serios atribuţiile de catolicizare-dezbinare a românilor. (Scepticii să deschidă paginile enciclopediei Minerva, operă prin excelenţă greco-catolică, editată în 1929, unde atât la „corifeii Şcolii Ardelene" cât şi la episcopul Bob – căruia i s-a acordat un spaţiu mai mare decât lui Micu, Şincai şi Maior laolaltă – este confirmată prigoana respectivă, fără a fi, însă, motivată în vreun fel!).

Cu scuze pentru „contribuţia personală" (o picătură din balta la care aş putea apela!) să trecem la „Havana", nu înainte însă de a îndrăzni să fac o recomandare celor pe care (eufemistic) i-am numit „sceptici": dragii mei dragi, puneţi mâna pe sursele autentice şi autorizate şi citiţi. Nu numai pe Iorga, Silviu Dragomir, Lupaş, Lupşa, N. Densuşianu, Meteş, Netea, Pascu, Prodan, Ranca ş.a.m.d. ci, poate mai ales, pe

„fruntaşii greco-catolici” (Inocenţiu Micu, Samuil Micu, Petru Maior, Simion Bărnuţiu, George Bariţiu, Papiu Ilarian, Treboniu Laurean etc., etc., etc.), pentru a afla, din cele mai credibile surse (inclusiv din „interior”) adevărul.

La Havana s-au întâlnit şi au discutat, în premieră mondială şi de la egal la egal, Francisc, Episcop al Romei, Papă al Bisericii Catolice şi Chiril, patriarh al Moscovei şi al întregii Rusii. Din declaraţia comună (30 de puncte), semnată la sfârşitul întâlnirii, reproduc nişte fragmente ce se vor o aducere la zi a chestiunii uniatismului şi, pe de altă parte, reprezintă nişte posibile răspunsuri (precizări) la alte câteva interpelări ce mi-au fost adresate în legătură cu cele scrise de mine în „Ciorovăiala oftalmologului cu sociologul” (Reamintesc că a fost vorba, în articolul cu pricina, inclusiv despre libertatea religioasă, despre valorile creştine pe care s-a clădit Europa, despre căsătorie, familie, maternitate, paternitate, despre ateismul de stat din unele ţări occidentale, „ienicerizarea” copiilor, proliferarea amoralităţii şi efectele acesteia ş.a.m.d.). Iată fragmentele promise, cu menţionarea punctelor din care au fost extrase (acestea fiind, repet, în număr total de 30):
(15) „În acelaşi timp suntem îngrijoraţi pentru situaţia din multe ţări unde creştinii se confruntă tot mai des cu o restricţionare a libertăţii religioase, a dreptului de a mărturisi propriile convingeri şi a posibilităţii de a trăi conform acestora. În particular, constatăm că transformarea unor ţări în societăţi secularizate, străine de orice referire la Dumnezeu şi la adevărul său, constituie o gravă ameninţare pentru libertatea religioasă. Pentru noi este motiv de îngrijorare actuala limitare a drepturilor creştinilor, ba chiar discriminarea lor, atunci când forţe politice, călăuzite de ideologia unui secularism de multe ori destul de agresiv, caută să-i împingă la marginile vieţii publice.”

(16) „Suntem convinşi că Europa trebuie să rămână fidelă rădăcinilor sale creştine!”

(19) „Familia este centrul natural al vieţii umane şi al societăţii!”

(20) „Familia este întemeiată pe căsătorie, act liber şi fidel de iubire dintre un bărbat şi o femeie. (...) Ne întristează faptul că alte forme de convieţuire sunt deja puse pe acelaşi nivel cu această uniune, în timp ce conceptul de paternitate şi maternitate ca vocaţie particulară a bărbatului şi a femeii în căsătorie (...) este îndepărtat de conştiinţa publică.”

(24) „Ortodocşii şi catolicii sunt uniţi nu numai de Tradiţia comună a Bisericii din primul mileniu, dar şi de misiunea de a predica Evanghelia lui Cristos în lumea de astăzi. Această misiune comportă, printre membrii comunităţii creştine, respectul reciproc şi exclude orice formă de prozelitism.”

(25) „Sperăm ca întâlnirea noastră să poată contribui şi la reconciliere, acolo unde există tensiuni între greco-catolici şi ortodocşi. Astăzi este clar că metoda „uniatismului” din trecut, înţeles ca uniune a unei comunităţi cu alta, desprinzându-se de Biserica sa, nu este un mod care permite restabilirea unităţii (creştinătăţii – n.m.). Cu toate acestea, comunităţile ecleziale apărute în aceste circumstanţe istorice au dreptul de a exista şi a întreprinde tot ceea ce este necesar pentru a satisface exigenţele spirituale ale credincioşilor lor, căutând, în acelaşi timp, să trăiască în pace cu vecinii lor. Ortodocşii şi greco-catolicii au nevoie să se reconcilieze şi să găsească forme de convieţuire acceptabile pentru ambele părţi.”

Am putea încheia cu deja (aproape) tradiţionalul *Sapienti sat!* Numai că, dacă se exclude orice formă de prozelitism, atunci, în mod normal, ar trebui să se excludă şi fructele prozelitismului, mai ales dacă au mai şi fost declarate contraproductive. Or, uniatismul (din Polonia, din Slovacia, din Ucraina, din Ardeal…) a fost, fără îndoială, o expresie a prozelitismului catolic. Iar persistenţa sau restaurarea lui ce să fie?

(Jurnalul Literar nr. 13-15, iulie- septembrie 2016)

Minorităţi sexuale

Am asistat la o dezbatere TV unde se înfruntau reprezentanţi ai celor ce au strâns 3.000.000 de semnături în favoarea modificării textului de lege ce defineşte căsătoria ca o legătură oficializată între doi soţi – şi nu între un bărbat şi o femeie, cu reprezentanţii celor ce vedeau în această modificare un atac la adresa militanţilor pentru căsătorii între persoane de acelaşi sex, o lezare a drepturilor minorităţilor sexuale.

De la început, nişte definiţii şi delimitări se impun.

Ce este sexualitatea? Încerc să fiu cât mai scurt şi cât mai aproape de aspectul particular în discuţie: în ultimă analiză, tot ceea ce ţine de relaţiile (normale sau nu) dintre doi parteneri având ca finalitate întreţinerea de raporturi sexuale (ocazionale sau nu) şi posibilele implicaţii ale acestora.

Ce este un act sexual? Privit ontogenetic, un act menit să constituie, cu precădere din punct de vedere somatic, un corolar paroxistic al apropierii dintre cei doi parteneri. Privit filogenetic, un act menit, prin concepţie şi procreare, să asigure perpetuarea speciei.

Ce este o minoritate sexuală? Şi aici voi încerca să fiu laconic, dar, Doamne, greu va fi! Cei în cauză vor spune că sunt o variantă a normalului. Nimic mai fals! O dată, că la minorităţi sexuale, alături de homosexualitate (atracţie sexuală pentru acelaşi sex, termenul folosit pentru femei fiind, de regulă, cel de lesbianism), se încadrează şi pedofilia, gerontofilia, necrofilia, zoofilia, voyeurismul, sado - masochismul, exhibiţionismul etc., minorităţi care nicicum nu pot fi considerate variante ale normalului, ci, dimpotrivă, aberaţii ce pot să ajungă (unele dintre ele) până la crimă şi monstruozitate. În al doilea rând, că în cazul minorităţilor sexuale, inclusiv homosexualitatea simplă, funcţia filogenetică este, *ab ovo,* anulată – concepţia şi procrearea fiind, fireşte, imposibile. În al treilea rând, cum stăm cu bisexualii (atraşi în

egală măsură şi de sexul propriu şi de cel opus), despre care dezbaterea n-a făcut nici o pomenire? Mai ales că în evoluţia acestora există şi fluctuaţii – când sunt numai homosexuali sau numai heterosexuali?!

O altă chestiune nedezbătută – „prozelitismul". Instinctul sexual normal, după Freud, este o sumă a (aproape) tuturor aberaţiilor sexuale, la nivel de nuanţe, sumare petrecută pe parcursul copilăriei – pubertăţii – adolescenţei. Dacă pe acest parcurs, la un moment dat, intervine o influenţă majoră externă, evoluţia menţionată se poate opri la nivelul schiţatei aberaţii, din acel moment, aceasta punându-şi stigmatul definitiv asupra individului respectiv. Ca atare, o bună parte din devianţe nu sunt din naştere – ci sunt dobândite!!!

Şi încă ceva. În actualele condiţii demografice (natalitate catastrofală: un cuplu de europeni are maximum 1-2 copii – pe când arabii, de pildă, au, în medie, 8), numai încurajarea familiilor homosexuale (eventual cu copii concepuţi „în eprubetă" sau adoptaţi de mici – deci viitori homosexuali în proporţie de peste 90%) ne mai lipseşte pentru ca Europa, cu toate valorile ei (creştine sau nu) să dispară în câteva decenii.

Aşa stând lucrurile, nu putem vorbi despre o variantă a normalului, ci despre o stare patologică congenitală sau dobândită, despre o aberaţie comportamentală ereditară sau indusă care anulează însăşi menirea vieţii sexuale, a actului sexual: perpetuarea speciei!!! Privită din această perspectivă, homosexualitatea este un pericol social care atentează la filogeneză, la supravieţuirea şi continuitatea speciei umane pe Terra!!!

Cum poţi, în aceste condiţii, să pretinzi dreptul la căsătorie (care presupune şi dreptul la adopţie, deci şanse clare de transmitere a aberaţiei sexuale)? Legiferarea ar însemna o potenţială crimă iar legiuitorii s-ar plasa în postura de sinucigaşi!

Cât priveşte „soluţia” cu primirea şi integrarea „refugiaţilor”, trebuie să fii orb sau cretin să nu vezi, să nu înţelegi că aceştia nu se vor integra niciodată – pentru că nu vor – şi îşi vor impune, până la urmă, propria cultură, religia, mentalitatea, modul de viaţă, sufocând, mai de vreme sau mai târziu, ceea ce a mai rămas din Europa autentică – construită în milenii, negreşit pe temelii creştine.

Treaba cu drepturile pe care ţi le conferă o căsătorie (şi care s-ar pierde dacă unul din parteneri moare)? Poveşti! Totul se poate rezolva, la nivel de notar public, prin proprietăţi comune, departajări profilactice, parteneriate sociale, testamente etc. Deci este vorba de un simplu pretext.

În lumina celor de mai sus, cei ce au strâns trei milioane de semnături au făcut-o nu pentru a lovi în homosexuali, ci pentru a apăra familia (familia autentică!), celula de bază a oricărei societăţi, a oricărei naţiuni, a oricărui stat naţional.

Oare homosexualii chiar nu înţeleg că miza (sau viza) este şubrezirea şi lichidarea, şi pe această cale, a naţiunii şi a statului naţional – pentru a pune bazele statului (sau satului) planetar? Că cei care sar în ajutorul lor, fără a fi coaberanţi, o fac din „corectitudine politică”, snobism, oportunism sau determinaţi prin ameninţare, şantaj, mituire etc. – este mai mult decât evident!

Cât priveşte argumentele (auzite în cursul dezbaterii) de tipul: „Dacă într-o situaţie limită salvamarul, salvamontul, pompierul (etc.) ce-ţi întinde o mână salvatoare este homosexual?!”, aş întoarce întrebarea: dar dacă victima este un homosexual şi salvatorul un heterosexual (situaţie incomparabil mai frecventă)? Ştiţi vreun caz, domnule apologet, în care salvatorul şi-a condiţionat gestul de orientarea sexuală a victimei?! Stimate domn (cel mai vocal dintre contestatarii celor trei milioane de semnături – şi semnatari), treaba de mai sus, plus „ura” (care e de fapt silă – faţă de ceva nefiresc!) sau precizarea că „iubita (şi nu „iubitul”) se află undeva în public”,

ca nu cumva să creadă cineva că patima discursului derivă din asumarea unei aberaţii sexuale, sunt nişte chestiuni şi jalnice şi penibile. Eşti, realmente, demn nu de compasiune – ci de compătimire!

De ce (aparenta) mea înverşunare? N-am nimic cu cuplurile de homosexuali, chiar dacă acestea însumează 5 sau chiar 7 la sută din populaţia globului. Am în schimb cu discriminarea pozitivă a acestora, cu ostentaţia, cu exhibarea şi, mai ales, cu prozelitismul – sub orice formă s-ar manifesta acesta. Or legalizarea căsătoriilor între soţi (şi soaţe) – şi nu între bărbat şi femeie – presupune, fără nici un dubiu, prozelitism, cu creşterea ameninţătoare a procentului mai sus menţionat.

Iar referitor la faptul că (apud acelaşi apologet vocal) nu ştiu câte state „creştine" ar fi legalizat căsătoriile între persoane de acelaşi sex, doar atât că acestea nu pricep cum mai pot fi considerate creştine, atunci când însăşi Uniunea Europeană refuză, de mult, sintagma „Rădăcinile creştine ale Europei". Pe de altă parte, capii celor mai mari Biserici Creştine, cea Catolică şi cea Ortodoxă, într-o declaraţie comună recentă (Havana), nu acceptă decât căsătoria între bărbat şi femeie!!!

Şi încă ceva (pentru altcineva, cu care în multe privinţe sunt de acord şi pe care-l consider cel mai inteligent şi mai perspicace din toată trupa de la dezbatere), tot referitor la familie şi sacralitatea ei. Nici eu nu sunt „practicant". Nici eu n-am nevoie de intermedieri, autentificări sau consfinţiri de nici un fel şi de nicăieri. Dar aici, fiind vorba de temelia neamului, a ţării, a statului şi de supravieţuirea acestora în timp şi spaţiu, cred că, totuşi, orice „înregimentare" care vine să le sprijine este bine-venită.

(Jurnalul Literar nr. 13-15, iulie-septembrie 2016)

Mai bine mai târziu…(I)

Lui Lincoln îi este atribuită următoarea butadă: „Nici eu nu cred orice spun alţii, dar îmi place când alţii spun ceea ce cred eu!”. Cu care sunt perfect de acord. Şi s-ar părea că nu numai eu, ci şi întreg auditoriul (de toate vârstele) din *Aula Magna* ***(Universitas Napocensis)***, care – după ce Ana Blandiana şi-a încheiat discursul de recepţie (*Istoria ca viitor*, reprodus în numărul trecut al revistei) – s-a ridicat în picioare şi a aplaudat frenetic minute în şir. Nu putea s-o facă fără să creadă? Nu! Un singur discurs, oricât de doct, documentat şi logic ar fi el, nu poate declanşa un gest de politeţe de atare anvergură şi nici nu poate anula sau modifica varianta oficială cu care lumea a fost îndoctrinată – acreditând o alta certată cât de bine cu ceea ce în mod curent se numeşte *political correctness*. Şi dacă cei de faţă credeau (deja) în varianta expusă, de unde entuziasmul debordant? De acolo că, după ştirea mea, a fost prima expunere publică, în genul şi maniera respectivă, făcută, în România, într-un mediu academic şi cu o ocazie solemnă, de către un neistoric a cărui viziune asupra chestiunii în discuţie, judecând după cele rostite în diverse apariţii publice anterioare, ne trimitea într-o cu totul altă lume – cea a „corectitudinii politice” (Alianţa civică, GDS etc.) De aici entuziasmul şi, firește, de la faptul că „recuperata” era, totuşi, Ana Blandiana!

De fapt, am comis o greşeală: primul recuperat a fost Octavian Paler, fie-i ţărâna uşoară. Am uitat de el, deşteptarea lui fiind mult mai precoce. Drept care, ecartul temporal mi-a permis să aflu şi cum a fost acesta penalizat în mediul de oportunişti, mercenari etc. (sau „europeni de nicăieri”, aşa cum i-a caracterizat, până la urmă, însuşi „omul din Lisa”) în care se rătăcise iniţial. De pildă, o neisprăvită, de profesie muză-dădacă, i-a interzis să mai pună piciorul în „casa ei”!

În lumina celor de mai sus, cred că aplauzele ce nu mai conteneau au răsplătit, repet, nu atât „recuperarea” cât curajul de a o face cunoscută la cel mai înalt nivel. După cum cred (sper) că respectivele aplauze (şi cea care le-a bine-meritat) nu vor stârni comentarii negative sau reacţii de genul celor suportate de către Octavian Paler.

De pe ce poziţie şi cu ce scop m-am oprit la „Istoria ca viitor”? M-am oprit, pentru că una e să asculţi un discurs şi alta să-l ai în faţă şi să-l citeşti, inclusiv printre rânduri. Drept care aş avea de făcut nişte comentarii şi completări.

Cât priveşte poziţia, îmi voi permite să reproduc fragmente dintr-un articol („Globalizarea – fenomen obiectiv sau neocolonialism?”) pe care l-am scris cu cinci ani în urmă şi pe care *Jurnalul Literar* mi-a făcut onoarea să-l publice pe post de „editorial”. Iată pasajele cu pricina:

Am citit, cu interes (dar şi cu oareşcare regrete), „Concepte în deriva globalizării” (Grigore Smeu, Jurnalul Literar, aprilie-iunie 2011) – interesul stârnit, de regulă, de o confirmare şi, pe de altă parte, regretul că acea confirmare, în ciuda unor ascunse speranţe, are totuşi loc.

Ce spune, în fond, dl Smeu? Să încerc să rezum:

- *orice concept, fie el cât de major, este (poate deveni) perisabil, pe drept ori pe nedrept;*
- *printre factorii de luat în considerare nu ultimul este manipularea, în speţă când este vorba de înlocuirea tendenţioasă a unui concept cu altul;*
- *în cazul de faţă este vorba de conceptul „naţiune” (plus derivatele) ce urmează a fi înlocuit de cel de „globalizare”;*
- *„globalizarea” a pornit la atac cu armele „capitalismului multilateral dezvoltat” şi în numele unui „internaţionalism proletar” de altă factură,*

iar cei ce i se opun sunt stigmatizaţi ca „naţionalişti”, „rasişti”, „xenofobi”, „rudimentari” etc.; (...)

- *universalitatea se dobândeşte, se recunoaşte, globalizarea se impune (mai rar cu forţa, de regulă prin manipulare);*
- *globalizarea este un concept promovat facultativ, selectiv, în funcţie de mărimea, importanţa şi forţa statului, concept în care noţiunea „primus inter pares” se află la ea acasă!*

În lumina celor de mai sus (şi cu tot regretul) va trebui să mă reîntorc la o definiţie ce-mi aparţine, definiţie pe care am formulat-o în finalul unei cărţi (cu ani de zile în urmă): „Globalizarea este ultima şi cea mai sofisticată formă a colonialismului!”

Exagerez? Să vedem şi alte păreri:

- *„Globalizarea este o capcană şi un atac la democraţie” (Hans Peter Martin, Harold Schumann – ziarişti de la Spiegel);*
- *„Globalizarea este lumea devenită americană…” (Edouard Balladur – fost prim-ministru al Franţei);*
- *„Globalizarea este incompatibilă cu drepturile omului” (Jose Saramago, laureat al premiului Nobel);*
- *„Globalizarea este adversarul fără faţă” (Julia Parson, ziarist la New York Times);*
- *„Este oare posibilă globalizarea lingvistică şi culturală? Nu, şi ar fi chiar o nenorocire pentru planetă o astfel de globalizare. Pe planul contactelor globale trebuie să luptăm pentru a păstra identitatea diferitelor culturi” (Umberto Eco);*

– *„Trebuie rescrise regulile globalizării (Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare);*
– *„Numărul populaţiei care trăieşte în sărăcie continuă să crească pe măsură ce globalizarea (...) îşi continuă cursa inerent asimetrică. (...) Economia mondială lărgeşte prăpastia dintre ţările sărace şi cele bogate, dintre săraci şi bogaţi" (Starea Copiilor Lumii. Raport UNICEF 2000).*

Repet întrebarea, am exagerat? (...)

Au trecut de atunci peste zece ani. Iar conceptul în discuţie s-a dovedit, între timp, nu un factor de echilibru – ci unul generator de criză mondială. Globalizarea a adus cu sine nu stabilitate mondială, ci instabilitate, chiar şi în „propria ogradă". (...)

Cred că cele reproduse sunt arhisuficiente pentru a evidenţia poziţia de pe care urmează să abordez textul discursului în cauză şi, în egală măsură, pentru a mă scuti de „săpături" mai adânci.

Să începem cu sfârşitul: *„Căci să nu uităm, poeţii nu sunt creatorii lumii prin care trec. Dacă ar fi fost creată de poeţi, lumea ar fi arătat cu totul altfel."*

Aici, în lipsa unei „serii martor", nu putem face decât presupuneri. Desigur, nu poţi să faci istorie nici la umbra castanilor din curtea şcolii şi nici la umbra GDS – de pildă, dar destui poeţi au fost complici la crearea unor „lumi" care au arătat „altfel" decât altele şi cu totul altfel decât una ideală. Şi dacă Nero, care avea doar veleităţi de poet, a incendiat Roma, un Maiakovsky (care a fost poet) sau un Petöfi Sándor (care a fost un mare poet) au pe conştiinţă (în calitate de complici) unul 40.000 de români ardeleni, altul zeci de milioane de ruşi (şi nu numai). Şi „făcătorii de istorie" şi poeţii sunt personalităţi accentuate. Eu, dacă (per absurdum) ar depinde de mine, nu le-aş da lumea pe mână.

Mai bine mai târziu… (II)

La orice publicaţie periodică, chiar şi la un săptămânal, atunci când un material se termină cu un „va urma” (explicit sau doar implicit) eşti obligat, în numărul următor, să faci o reconectare. Cu atât mai mult, aceasta se impune atunci când este vorba de o apariţie trimestrială.

În sensul celor de mai sus, reamintesc că, în numărul precedent, m-am ocupat de alocuţiunea rostită de către Ana Blandiana cu ocazia decernării titlului de *Doctor Honoris Causa* al Universităţii clujene Babeş-Bolyai, la iniţiativa catedrelor de filologie, filozofie şi istorie.

Mai reamintesc că am încheiat primul episod cu „Să începem (analiza textului) cu sfârşitul”, fiind vorba de afirmaţia următoare: *„Dacă ar fi fost creată de poeţi, lumea ar fi arătat cu totul altfel”*. Pentru cei tentaţi să creadă că am interpretat acest „sfârşit” (al alocuţiunii – nota bene) ca pe o încheiere, ca pe o concluzie, trebuie să spun că subiectul tratat nu are nici început – nici sfârşit şi, practic, se confundă (sau suprapune) cu istoria omenirii. Aşa stând lucrurile, „sfârşitul cu care am început” n-a fost altceva decât un fruct al prostului meu obicei de-a citi, de regulă, da la „coadă la cap” şi nu invers, ca orice om normal. (De altfel, „normalitatea” începe să aibă legături din ce în ce mai firave cu „ceea ce face majoritatea”!)

Drept care, următorul „popas” îl vom aborda tot în „pas de rac”. Citez din penultimul alineat (al alocuţiunii): *Suntem aşezaţi pe o linie pe care harta Europei a fost îndoită de multe ori şi este mereu ameninţată să se rupă. Datoria noastră este nu doar să facem tot ce putem ca acest lucru să nu se întâmple, ci şi să ne încăpăţânăm să rămânem mereu pe partea dinspre Occident a eventualei rupturi. Pentru că nu numai noi avem nevoie de Europa (...) ci şi Europa are nevoie de noi (...).*

Ce-ar fi de spus aici? O dată, că cei care au tot îndoit harta respectivă n-am fost niciodată noi (şi nici cei care au dorit să ne plaseze – total sau parţial – de partea dinspre Est a „eventualei rupturi”!)

În al doilea rând, că cei mai vechi locuitori ai „zonei de îndoire” (şi nu numai!) am fost (şi suntem) de departe noi!

În al treilea rând, că nici celţii (de care poeta uită) şi nici tracii – stăpânitori ai unor teritorii cel puţin cât ale Imperiului Roman – nu ştiu să fi fost preocupaţi de „îndoituri de hartă” în respectiva zonă .

În al patrulea rând, că popoarele migratoare (noi le spuneam năvălitori) n-au reuşit să ne ia nici identitatea, nici limba, nici religia monoteistă, nici tradiţiile, nici majoritatea covârşitoare în zonă (şi nici să îndoaie sau să rupă definitiv ceva!)

În al cincilea rând, că celor trei mari imperii expansioniste (ţarist, habsburgic şi otoman) cu care ne-am învecinat câteva veacuri le stăteam doar, pur şi simplu, în drum: ruşii voiau să-şi împlinească visul panslavist, turcii să mai pună încă un picior în Europa, iar austriecii să-şi stabilească graniţa pe arcul carpatic. Strădanii parţial şi temporar realizate (evident, nu concomitent). Dar nici ei n-au reuşit să ne scoată din Europa. De altfel, şi Rusia ţine de continentul european de o bună vreme încoace. Şi nu numai geografic. Cine s-ar îndoi – să dea o fugă până la Ermitajul din Sankt Petersburg sau la Muzeul Puşkin din Moscova, pentru a găsi mai mulţi impresionişti (francezi), clar mai mulţi, decât în toată Franţa, Că grozăviile comunismului ar fi scos Rusia din Europa? Nici pe germani nu i-au scos cele ale nazismului şi, pe de altă parte, un Dostoyevsky, Tolstoj, Cehov, Gogol, Lermontov, Aitmatov, Bulgakov (etc., etc., etc.) sau un Tchaikovsky, Musorgski, Rahmaninov, Stravinsky, Prokofiev, Shostakovich (etc., etc., etc.) nu pot fi, de către nimeni şi niciodată, scoşi din cultura europeană.

Şi-atunci, cine vrea să îndoaie şi să rupă harta lăsându-ne pe noi – parţial sau total – în afara Europei?

Totul a început după Trianon şi ca o consecinţă a acestuia. Spre ilustrare, reproducem (iterativ) din *Erdély Rövid Története* (Scurta Istorie a Ardealului), *Akadémiai Kiado* (Editura Academiei), 1993, *Budapest,* din ultimul subcapitol, intitulat „Tratatul de la Trianon" (pag. 576*):"... în 1920, delegaţia maghiară la conferinţa de pace, condusă de groful Apponyi Albert, a fost invitată nu pentru a negocia, nu pentru a duce tratative, ci pentru a fi pusă în faţa unui fapt împlinit. Conferinţa i-a permis lui Apponyi numai o simplă expunere a punctelor de vedere maghiare (...) Acesta a încercat să-i convingă pe învingători că graniţele stabilite nu respectă nici dreptul la autodeterminare (drept al unei populaţii majoritare! – n.m.) şi nici criteriile etnice. (în întreg teritoriul administrat ungurii erau 38%, iar în Ardeal erau, cu secui şi cu saşi cu tot, sub 30 la sută – n.m.) (...) În problema Ardealului, delegaţia maghiară a prezentat şi variante de compromis: fie ţinut autonom în cadrul Ungariei, fie stat independent, federativ, după model elveţian. (...) Toate propunerile delegaţiei maghiare au fost respinse. (...) Tratatul IMPERIALIST (s.m.) de pace, care conţinea GRAVE NEDREPTĂŢI NAŢIONALE (s.m.) a fost condamnat nu numai de cetăţenii ţărilor învinse, dar şi de o bună parte a opiniei publice internaţionale, el devenind, în curând, o sursă de deziluzie chiar şi pentru cei ce l-au patronat. Politicienii Antantei, încercând să înlocuiască relaţiile depăşite ale Monarhiei Habsburgice cu altele mai moderne, au reuşit, în realitate, să creeze tensiuni mai mari în Bazinul Dunărean decât cele existente înaintea conflagraţiei mondiale."*

Iată, aşadar, coordonatele şi „soluţiile" pe care le vom regăsi, în următorii (azi – mâine) o sută de ani, în toate scenariile, în întreaga propagandă iredentistă maghiară, până în zilele noastre. Rămânem deocamdată la aceeaşi sursă (pag.

570, subcapitolul „Destrămarea imperiului maghiar") spre a reproduce un pasaj emblematic şi întru totul definitoriu pentru unghiul de abordare şi nivelul de apreciere a celor petrecute la Trianon:

„*Maghiarimea din Ardeal n-a putut accepta ideea că o alcătuire statală milenară (sic! n.m.) se năruie în câteva săptămâni (...) şi nici faptul că, într-o ţară străină, o aşteaptă statutul de minoritate"!* Genială formulare şi nemuritoare! Cât de nemuritoare, se vede şi astăzi cu ochiul liber. Nemaivorbind de destrămarea – în 1918-1920! – a „Imperiului Maghiar" (noţiune ce are, cât de cât, o acoperire istorică doar de câteva decenii, sub domniile însumate ale lui Ludovic cel Mare de Anjou şi, respectiv, Matei Corvin, după care, din 1526, Ungaria dispare de pe harta Europei pentru aproape 400 de ani!) sau de „alcătuirea milenară" (care a durat, în realitate, 51 de ani, într-un stat dualist austro-ungar în care Ungaria era „vioara a doua", până atunci Ardealul fiind doar în relaţii de vasalitate când cu ungurii, când cu turcii), ambele invocate într-un tratat de istorie elaborat şi editat de către cea mai autorizată şi oficială sursă maghiară: Academia de Ştiinţe! În anul 1993!!!

Să mergem însă mai departe, pentru a ilustra, cu câteva citate extrase dintr-un imens material de propagandă iredentistă, nivelul şi stilul acesteia în perioada interbelică:

„...cine susţine oare că România ar fi o ţară civilizată? Ştim de mult că ea nu aparţine Occidentului civilizat, ci celui mai întunecat Balcan. Nu ne-ar interesa toate acestea, dacă opincarii balcanici ar trăi acolo de capul lor. Prostia şi ticăloşia Trianonului a pus, însă, sub dominaţia lor milioane (un milion şi ceva, împreună cu secuii, care nu sunt unguri – n.m.) de fraţi ai noştri. Fraţii noştri unguri au fost despărţiţi de Ungaria, fiind scoşi din Europa şi plasaţi în Asia, căci România este o ţară asiatică." („Pesti Hirlap" din 2 iunie 1933);

„Românii sunt un popor de cultură precară, balcanic şi semicivilizat. Faptul că Ardealul a căzut sub stăpânire românească a fost resimţit de unguri drept o ruşine pentru istoria lor, deoarece o societate occidentală a ajuns să fie dominată de către o populaţie inferioară." (revista „Ungarn", nr. X, din 1940)

Firește, cele reproduse vizau şi prefigurau „soluția radicală", materializată (parţial) în 1940, prin Diktatul de la Viena şi cu ajutorul Germaniei naziste, Italiei fasciste („sora noastră mai mare"!) şi a Rusiei comuniste. Cât privește „soluția de compromis", ea n-a fost eliminată din recuzită, ba, înainte de ascensiunea lui Hitler şi Mussolini, în primul deceniu al intervalului în discuţie a fost cultivată asiduu. Iată o mostră concludentă:

„Contopirea Ardealului cu România a însemnat reducerea la necesităţile primitive ale statului român a tuturor instituţiilor şi drepturilor democratice. Ardealul a fost patria democraţiei europene timp de mai multe secole (pentru unguri, saşi şi secui, românii autohtoni şi majoritari având un statut de toleraţi şi fiind iobagi, inclusiv preoţii ortodocşi! – n.m.). (...) Constituţia ardeleană s-a întemeiat pe egalitatea completă a naţiunilor şi confesiunilor (aparţinătoare lui Unio Trium Nationum!!! – n.m.) iar legislaţia, guvernarea şi jurisdicţia au fost şi ele bazate pe acestă egalitate (şchioapă! – n.m.). Dar ceea ce a dat valoare deosebită acestei Constituţii a fost faptul că ea s-a bazat pe apărarea cea mai categorică a drepturilor minorităţilor etnice şi de limbă (mai puţin cele ale majoritarilor români, care n-au avut nici o şcoală de stat în limba maternă, ci doar şcoli confesionale, exclusiv ortodoxe până în secolul XVIII). În schimb România a degradat minorităţile la soarta unor sclavi. (Te-apucă râsul…n.m.) (...) Ea nu a respectat nimic din drepturile minorităţilor prevăzute în tratatele de pace. Dimpotrivă, ea are o atitudine de o ferocitate nemaiîntâlnită faţă de neromânii pe care îi

stăpâneşte. (Drept care, ungurii din România sunt bine-mersi, au şapte teatre, operă maghiară, învăţământ în limba maternă, mai multe publicaţii şi cărţi pe cap de om decât noi, românii, iar românii rămaşi în Ungaria, iniţial în număr de 250.000, sunt pe cale de dispariţie, iar în unicul liceu pe care îl au singura materie care se studiază în limba română este…limba română! – n.m.). Până şi reforma agrară s-a făcut nu pentru a-i mulţumi pe ţărani, ci pentru spolierea proprietarilor unguri. Ea nu a fost decât un nou mijloc de asuprire a minorităţilor. (…) România suprimă cu totul autonomiile locale. (…) Pentru a păstra liniştea între popoarele din Ardeal, trebuie să se acorde autonomie politică şi teritorială acestei provincii. (…) Această autonomie este susţinută şi de românii din Ardeal. Românii ardeleni şi-au pierdut şi ei iluziile în ceea ce priveşte dominaţia balcanică, ce se manifestă prin corupţia conducătorilor şi samavolniciile acestora. Numai aşa se vor putea garanta drepturile minoritarilor şi numai aşa va fi pace între etnii, dacă Ardealul va fi lăsat din nou în contact cu cultura occidentală." (Am citat din cartea lui Apponyi Albert, cel ce a condus delegaţia maghiară la Trianon, intitulată „Igazságot Magyarországnak" – Dreptate Ungariei – Budapest, 1928, Magyar Külügyi Társaság, capitolul „Nedreptăţile Tratatului de la Trianon").

Iată, aşadar, „transilvanismul", „regionalismul ardelean", „modelul regional" (şi nu etnic), „devoluţia" etc., concepte pe care unii le cred nu numai actuale (cum şi sunt, de altfel) dar şi de curând elaborate – formulate, explicit, în 1928!

Cine şi când a început să îndoaie, ba chiar să şi rupă (parţial şi temporar) harta în discuţie?! Şi, după cum vom vedea în cele ce urmează, sărind peste cei patru (şapte – de fapt) ani de ocupaţie maghiară, continuă, cu perseverenţă şi consecvenţă, această politică (să-i spunem pe nume) iredentistă?! Un stat care a devenit naţional, unitar şi suveran abia după Trianon şi, culmea, datorită acestuia, după ce 400 de

ani a lipsit de pe harta Europei. Un stat care nu are nici un drept să revendice Ardealul şi nici să se amestece în chestiuni ce privesc statutul acestuia, fiind vorba, în primul şi în primul rând, de o parte integrantă a României – entitate naţională, unitară şi suverană! Un stat care, de fapt, n-a stăpânit niciodată Ardealul. Pe vremea voievodatului, acesta a fost în relaţii de vasalitate cu regatul Ungariei, pe vremea principatului (când Ungaria era paşalâc) în relaţii similare cu turcii, pe vremea Imperiului Habsburgic – provincie aulică, iar pe vremea Austro-Ungariei (când Ungaria nu exista de facto iar împăratul de la Viena era şi regele Ungariei) doar sub administraţie maghiară.

Se naşte întrebarea: de unde atunci consecvenţa, perseverenţa şi obstinaţia diabolică? De acolo că la ei e vorba de o politică de stat – iar la noi de iniţiative personale, şi acelea uzând de bagatelizare, minimalizare („învolburări emoţionale”, „supralicitări electorale” etc.) sau cel mult de metafore cu „hărţi îndoite”. Şi, firește, mai este ceva. Îmi vine în minte o scenetă cu regretatul (şi inegalabilul) Toma Caragiu – când rostea la un moment dat (ce voce, ce intonaţie, ce privire, ce zâmbet…): dar arbitrii…arbitrii… Da, ei mai speră în „arbitraje” precum cel de la Viena şi cuantumul principal al travaliului şi-l desfăşoară în această direcţie.

Iată, aşadar, cine sunt „îndoitorii de hartă”. Numai că din termenii ecuaţiei sistematic sunt eludate următoarele realităţi: în spatele „îndoitorilor” există nişte interese, laice şi confesionale, în esenţă geo-politice (sau geo-strategice) pe care „îndoitorii” le parazitează, asumându-şi rolul de „vârf de lance” şi, pe de altă parte, linia de „eventuală ruptură” (faţă de care trebuie „să ne încăpăţânăm” a ne situa de partea Occidentului) coincide nu cu graniţa de apus a României, ci cu linia Carpaţilor!!! Asta este chestiunea pe care majoritatea românilor, inclusiv elite ale neamului, n-o înţeleg (sau nu vor s-o înţeleagă)!

Mai marii Europei erau interesaţi doar de Ardeal, de decuparea şi anexarea acestuia! (N-o spun eu, ci Samuel Huntington, în a sa „Ciocnire a civilizaţiilor”!)

Cum de am ajuns totuşi, cu toată România, în NATO şi UE, vom vedea în cele ce urmează.

Mai bine mai târziu… (III)

Vorbeam, în episodul precedent, de celebra linie a lui Huntington (care, în ceea ce ne priveşte, taie România în două – pe linia Carpaţilor – făcând imposibilă situarea acesteia de o parte sau de alta a respectivei linii, singurul integrabil în Europa fiind, în consecinţă, intracarpaticul Ardeal), menită parcă exact a fundamenta „ştiinţific" necesitatea secesiunii teritoriului ce cuprinde Transilvania, Banatul, Crişana şi Maramureşul.

Înainte de a intra în amănunte să vedem cine este (a fost) Samuel P. Huntington:

„S-a născut, în 1927, la New York. A absolvit Universitatea din Chicago, iar doctoratul l-a luat la Harvard, unde a început să predea încă de la 23 de ani. (...) A fost consultant al Departamentului de Stat SUA". (sursa: Wikipedia.org)

„Huntington a predat timp de 58 de ani înainte de a se pensiona în 2007. În lucrarea sa (de căpătâi, n.m.) – Ciocnirea Civilizaţiilor – (apărută în 1996 şi prefaţată de un articol publicat în 1993 în revista Foreign Affairs) Samuel Huntington a împărţit lumea în civilizaţii rivale pe baza religiei. Huntington a prezis că un conflict major între marile civilizaţii este inevitabil. Deplasarea interesului dinspre ideologie spre religie ca sursă de conflict în lumea de după Războiul Rece a declanşat o serie de critici acerbe în lumea academică, dar şi în mass-media. Huntington nu a scăpat de critici nici cu ultima sa lucrare majoră – Who Are We? The Challenges to America's National identity. Apărută în 2004, cartea acredita teoria că afluxul major de imigranţi ameninţă însăşi identitatea SUA". (Fragment din articolul „A murit politologul Samuel Huntington, autorul cărţii Ciocnirea Civilizaţiilor", de C.P.HotNews.ro, 27 decembrie 2008).

Articolul din care am reprodus (doar ceea ce ne interesa, ca introducere, în contextul dat) are 11 comentarii. Interesant (şi regretabil) este faptul că doar unul dintre comentatori (anonim) se referă (şi) la ceea ce ne interesează direct pe noi, românii: „Un om foarte inteligent, a făcut nişte analize incredibile, dar nu o să uit că a tăiat ţara noastră în două în cartea lui”!!!

De altfel, autorul articolului (articol de peste 10 pagini) nici măcar nu aminteşte de plasarea liniei huntingtoniene pe arcul carpatic, în schimb redă părerile (la fel de străine de împărţirea României!!!) ale unor Ungureanu, Tismăneanu, Patapievici).

De fapt, cele de mai sus nu mă miră. Şi nu este vorba de ignoranţă, firește, ci de „corectitudinea politică” a celor menţionaţi (în frunte cu cel ce-i citează – evident!) În ceea ce mă priveşte personal, m-am mirat o singură dată: în 1996, la confruntarea electorală Constantinescu – Iliescu. Unde venise vorba de linia lui Huntington – în speţă de porţiunea ei „carpatică”. Şi unde d-na Mungiu-Pippidi a sărit imediat: „- Este doar o linie culturală şi nimic altceva!” Şi nimeni din staff-ul lui Iliescu – şi nici acesta n-au avut nimic de spus. Ca dovadă că n-au citit „Ciocnirea Civilizaţiilor”. Unde scrie, negru pe alb, că este vorba de o falie intens conflictogenă, că Europa se termină acolo unde se termină catolicismul şi protestantismul şi încep ortodoxia şi islamul, că principalul (şi eliminatorul) criteriu de aderare la UE şi NATO este cel religios – confesional, că România extracarpatică nu este în stare să asimileze normele europene etc., etc., etc. (voi reveni).

În paranteză fie spus, lumea (o parte a ei) şi astăzi crede că Iliescu a pierdut atunci confruntat cu „încuietoarea” întrebare: „- Credeţi în Dumnezeu?” Am spus-o şi atunci şi pot s-o repet: dacă în acea confruntare s-a înclinat balanţa, momentul hotărâtor a fost nu cel cu (ne)credinţa în Dumnezeu, ci cel cu linia lui Huntington, a cărui semnificaţie o ştiau toţi

românii ardeleni treji la minte (dar o ştiau, foarte bine, şi toţi udemeriştii!). Drept care românii au votat cu candidatul propus de către PUNR, iar ungurii cu Emil Constantinescu. Acesta a fost „secretul" votului „occidental" din Ardeal, prin care candidatul „Convenţiei" a câştigat preşedinţia!

Să revenim, însă, la fatidica linie, un exemplu clasic de formă fără fond (măcar pe ici – pe colo). Sintagma maioresciană, departe de a-şi fi pierdut actualitatea, este poate cea mai fidelă şi mai sugestivă caracterizare a (aproape) tot ce s-a „implementat" (şi se implementează) în chinuita (şi nesfârşita) noastră tranziţie. Tendinţa de a crea forme fără fond, în speranţa că acesta din urmă va veni şi el, cândva, este la fel de actuală şi astăzi. Şi nu numai la noi. Să luăm, de pildă, linia lui Huntington (că tot discutăm despre ea) în varianta ei central-europeană, pe post de formă, şi să-i purecăm puţin fondul.

Desigur, am putea pune în discuţie, în aceeaşi ordine de idei, însăşi teza lui Samuel P. Huntington. Am putea să ne întrebăm dacă în conflictele sârbo-croat, ruso-cecen, azero-armean sau în cele din Ulster, Kosovo, Orientul Mijlociu etc. a existat într-adevăr un substrat religios? Sunt acestea, realmente, conflicte religioase sau măcar interconfesionale? Sau este vorba de cu totul altceva (secesiune, hegemonie, interese strategice, petrol etc.)? Dar nu asta ne interesează acum şi, la urma urmei, acolo a existat, indubitabil, şi o componentă legată de credinţă, ori măcar un fond de această natură care putea fi invocat ca şi pretext. Pe când la amintita linie, în porţiunea sa central-europeană, acest fond lipseşte. De ce ne interesează porţiunea respectivă? Dar mai întâi o scurtă rememorare a datelor problemei, pentru cei mai puţin avizaţi.

Conform tezei lui Huntington, conflictele armate ale prezentului (incluzând şi trecutul apropiat) şi viitorului sunt (şi vor fi) confruntări între marile civilizaţii ale lumii, diferenţiate

pe criterii religioase sau confesionale, ele producându-se pe liniile ce separă aceste civilizaţii, demarcaţii geografice marcate de un ireductibil potenţial conflictogen.

Una din liniile respective este cea care separă Europa ortodoxă de cea catolico-protestantă. Pe unde trece aceasta? Ar trebui să treacă, să se suprapună pe graniţele ce separă Finlanda, ţările Baltice, Polonia, Slovacia, Ungaria, Slovenia şi Croaţia de Rusia, Belarus, Ucraina, România şi Serbia. Ar trebui, pentru că, în viziunea lui Huntington, această linie, în porţiunea ei central-europeană, urmează conturul Carpaţilor, tăind România în două şi incluzând, după cum am mai arătat, Ardealul în lumea catolico-protestantă.

Să trecem peste faptul că Ardealul este parte integrantă a României, ţară locuită în proporţie de aproape 90 la sută de români, dintre care abia 228.377 s-au declarat greco-catolici la recensământul din 1992 (deci nu mai mult de 1%) şi să acceptăm provocarea. În Ardeal, procentul romano-catolicilor, protestanţilor şi greco-catolicilor, luaţi laolaltă, se ridică la cel mult 25. Deci, indubitabil, cel puţin 75 la sută din populaţia acestei părţi de ţară este de confesiune ortodoxă. Cum poate fi ea inclusă, atunci, în Europa catolico-protestantă?!

Iată, aşadar, forma fără fond pe care încearcă s-o acrediteze mincinoasa linie a lui Huntington!

Iată, aşadar, forma fără fond (una din ele) menită să justifice apartenenţa de drept a Ardealului (şi numai a lui!) la Europa!

Şi iată, aşadar, o posibilă explicaţie pentru amploarea delirantă a campaniei antiortodoxe din primii ani post-decembrişti (celor cărora formularea li s-ar părea exagerată – le recomand citirea cărţii lui Anton Moisin, intitulată „O gravă lovitură dată neamului românesc: calomnierea Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-catolice", „Polsib SA", Sibiu, 1996), campanie menită şi ea a asigura fondul ce lipsea „formei huntingtoniene". Am arătat, *in extenso*, conţinutul delirant (n-

am alt termen) al acestei cărţi în „Secesiunea Ardealului”, Ed. Carpatica, Cluj-Napoca, 2002, pag 199-203 şi nu intenţionez să revin asupra lui. Voi reproduce doar finalul intervenţiei mele:

Pe parcursul a aproape 400 de pagini dl Moisin s-a străduit să desfiinţeze Biserica Ortodoxă Română (BOR) şi să preamărească Biserica Română Unită (BRU), să demonstreze că BOR a capotat în toate momentele de cumpănă, de dificultate, trădând nu o dată, ci exact de 12 ori interesele românilor şi ale Bisericii, pe când BRU, dimpotrivă, a avut o conduită ireproşabilă, s-a dovedit a fi infailibilă în faţa tuturor încercărilor, luptând şi sacrificându-se, tot de 12 ori, pentru interesele credinţei şi ale neamului.

Foarte frumos! Un singur lucru nu pricepem: dacă românii au fost creştinaţi de la Roma, dacă în primul mileniu aceiaşi români au fost creştini catolici, dacă timp de 1000 de ani Biserica Română a fost catolică şi a depins de Roma, atunci cine a trădat? Cine a acceptat bizantinizarea Bisericii (catolice!)? Biserica Ortodoxă (care nu exista!)? Sau infailibila Biserică Catolică şi neprihăniţii ei conducători?!!

Deci, stimate d-le Anton Moisin, ori este vorba de un „păcat originar”, de o fundamentală trădare catolică din care derivă şi grecizarea şi slavonizarea şi „calul troian” etc., dar atunci terminăm cu infailibilitatea Bisericii Catolice, ori toate acestea le trecem în contul BOR, dar atunci renunţăm la povestea cu Biserica Strămoşească Catolică. Tertium non datur!” (De menţionat că volumul d-lui Moisin l-am cumpărat de la un stand instalat în incinta catedralei BRU – fosta biserică a „Minoriţilor”!)

Mai trebuie să arăt poziţia publică a celor ce au patronat (şi o mai fac şi astăzi) hibridul uniat, referitor la apartenenţa de drept a Ardealului. Voi reproduce, în acest sens, din articolul „Vatikáni határmodositás” (Vaticanul modifică graniţe) apărut în revista maghiară „Erdélyi Magyarság” (noiembrie 1993, pag. 24), care se ocupă de efectele Bulei Papale emise de către

Ioan Paul al II-lea, la data de 2 iunie 1993. Este vorba de crearea Episcopiei din Debreţin, care preia două treimi din teritoriul celei de Oradea, în speţă câteva judeţe aflate la marginea de Est a Ungariei (deci, o târzie rearondare, o mult întârziată punere în concordanţă a graniţelor de subordonare ecleziastică cu cele politice), şi de reacţia unor înalte feţe bisericeşti romano-catolice, din Ungaria şi România, faţă de ordonanţa papală. Iată declaraţiile acestora:

„*Dezaprob total această rearondare. Nu-l condamn pe Sfântul Părinte, ci pe consilierii săi, care l-au sfătuit greşit. Eu cred însă în miracolele istoriei, pentru că ele există. Cine şi-ar fi închipuit, în urmă cu cinci ani (declaraţia datează din 1993 – n.m.), că în România vor fi schimbări sau că cele două Germanii se vor unifica?"* (Tempfli Jozsef, episcop romano-catolic de Oradea)

„În cazul modificării graniţelor Ungariei, Vaticanul se va reacomoda la situaţia nou creată." (Gyulai Endre, episcop de Szeged-Csanád).

„ Presupunerea că Vaticanul, prin rearondarea episcopiei de Oradea, ar fi recunoscut Trianonul este o pură tâmpenie! Trianonul nu poate fi recunoscut de nici un om cu mintea întreagă, de nici un european, pentru că Trianonul este o ruşine mondială. Există remediu pentru nedreptatea care ne-a fost impusă. (...) Noi îl cunoaştem, dar actuala situaţie politică din Europa Centrală încă nu ne permite o rezolvare ideală." (Szendi Jozsef, cardinal, capul Bisericii Romano-Catolice din Ungaria).

Mai e nevoie de comentarii?!

Să vedem, însă, părerile (ceva) mai recente ale istoricilor maghiari:

„Nici la Trianon şi nici la Paris (în 1947 – n.m.) n-a fost nici un fel de conferinţă de pace. Învingătorii au hotărât totul în mod discreţionar, în prealabil. Principiile wilsoniene

au fost doar pretexte de reîmpărţire, după bunul plac, a unor teritorii ocupate. Perdanţii au fost puşi în faţa faptului împlinit. Singurul criteriu avut în vedere a fost echilibrul militar." (Din intervenţia academician prof. univ. Ormos Mária la o dezbatere închinată Conferinţei de Pace de la Paris – în perspectiva celor 50 de ani împliniţi de la încheierea ei, dar şi în cea a celor 27 care au precedat-o – dezbatere ce a avut loc la Duna TV, în data de 9 februarie 1997);

„Statele succesoare, apărute după destrămarea Austro-Ungariei şi menţinute şi după aşa zisa Conferinţă de Pace de la Paris, sunt tot state multinaţionale, alcătuiri artificiale care în loc să rezolve tensiunile interetnice, dimpotrivă, le-au amplificat. (...) La Trianon şi la Versailles învinşii au fost pedepsiţi, iar în 1947, la Paris, ipocrizia şi fuga de răspundere, pe de o parte şi, pe de altă parte, teama de situaţia nerezolvată a propriilor minorităţi naţionale i-a determinat pe occidentali să opteze pentru un status quo. Dar, nimeni să nu-şi imagineze că o nedreptate de asemenea proporţii poate dura o veşnicie." (Glatz Ferenc, istoric, preşedintele Academiei de Ştiinţe din Ungaria, în cadrul aceleiaşi dezbateri).

Iată, aşadar, viziunea oficială maghiară, în 1997, asupra celor două conferinţe de pace care au consfinţit şi, respectiv, reconsfinţit existenţa şi legitimitatea „statelor succesoare" şi a graniţelor aferente, exprimată la cel mai înalt nivel al istoriografiei maghiare. Iar asemănarea frapantă cu citatul reprodus, la începutul ciclului, din „Scurta Istorie a Ardealului" nu trebuie să mire pe nimeni: sunt aceiaşi oameni, iar dl Glatz Ferenc era, şi în 1993, preşedintele Academiei. De mirare ar fi doar faptul că aceeaşi Universitate Babeş-Bolyai care a distins-o pe Ana Blandiana, i-a acordat, cu câţiva ani în urmă, titlul de doctor honoris causa şi d-lui Glatz Ferenc. (Nu ştiu dacă a fost vorba de ignoranţă sau de „înaltă diplomaţie", dar rectorul universităţii cu pricina a fost, şi atunci, tot un român!) Penibil!!!

Cât priveşte „criteriile huntingtoniene” de integrare euro-atlantică, dacă aş mai putea comunica cu politologul american, l-aş întreba cum e cu Grecia (ortodoxă) – vechi membru al UE şi NATO, Turcia (musulmană) – vechi membru al NATO, sau România şi Bulgaria – ambele ortodoxe, nemaivorbind de Cipru?!

Oricum, toate evoluţiile din zona fostului Lagăr Socialist atestă, fără putinţă de tăgadă, că cele trei ţări sortite să intre, integral şi necondiţionat, în sfera de influenţă occidentală erau Polonia (catolică), Cehia şi Ungaria, ambele catolico-protestante. (Fireşte, ne referim la perioada de după unificarea Germaniei). Statutul privilegiat al acestora (anularea datoriilor de multe miliarde de dolari, ajutoarele şi investiţiile masive – practic un mini-plan Marshal, constituirea grupului de la Visegrad, la care participarea României a fost refuzată, integrarea în NATO, prioritatea în procesul de aderare la UE etc.) nu lasă nici un dubiu în acest sens.

Un lucru este cert: evenimentele din 1989, care s-au succedat (aparent) după „principiul dominoului” şi care au modificat radical statutul şi destinele ţărilor fostului Lagăr Socialist, nu pot fi concepute în afara unui scenariu pus la cale de marile puteri foste protagoniste ale războiului rece. Ar fi absurd. După cum, evoluţia, substanţial diferită calitativ (în anii 90’), a ţărilor cu pricina nu poate fi pusă exclusiv pe seama performanţei proprii, pe seama măsurii în care acestea au îndeplinit, sau nu, criteriile de integrare în structurile europene şi euro-atlantice. A existat, în cel mai bun caz, un dublu standard aplicat ţărilor în discuţie, atât în ceea ce priveşte ajutorul efectiv acordat, cât şi privitor la aprecierea performanţelor, dacă nu chiar un veritabil sabotaj la adresa unora dintre ele, sugerând existenţa unei reale reîmpărţiri, a unei mutări mai către răsărit a „cortinei”, fie ea şi de „catifea” de această dată. (Într-o lume care se proclamă democratică,

aparenţele trebuie – nu-i aşa? – salvate, iar discriminările disimulate: - Noi te vrem, dar dacă nu eşti în stare…). Cât priveşte natura reîmpărţirii, ce importanţă practică are dacă s-au folosit criterii confesionale sau nu, mai ales pentru cei defavorizaţi? De altfel, criteriul confesional putea fi, la urma urmei, doar un simplu pretext, o găselniţă sub care să se ascundă interese de cu totul altă natură. Oare dezintegrarea Iugoslaviei a vizat într-adevăr (sau doar) recuperarea Sloveniei şi Croaţiei catolice (restul fiind reacţii în lanţ) sau s-a urmărit, pur şi simplu, distrugerea unui stat relativ mare din zonă (ca şi România, de altfel) care incomoda din raţiuni de securitate, de strategie militară? Sau, în războaiele din Orientul Mijlociu a fost vorba de vreo „falie" huntingtoniană, nu de petrol? Dar în conflictele din mai toate republicile asiatice desprinse din URSS?

Am pornit de la nişte îndoituri şi îndoitori de hărţi, îndoituri menite să rupă finalmente şi îndoitori care să profite, în dauna noastră, de respectiva rupere. Cum de ruptura (sau rupturile) nu s-au produs (încă) şi cum de şansele îndoitorilor-rupători au diminuat considerabil? Răspunsul trebuie raportat la ceva ce la prima vedere nu avea nici o legătură directă cu acţiunea destructivă în discuţie şi nici măcar cu vreo „hartă" sau „porţiune de hartă". Dar despre asta în nota finală a cărţii.

Epicriză de etapă

De ce nu „notă finală”? Pentru că la o „bătălie în marş”, sintagma avansată în ultimul capitol mi se pare nepotrivită: cum poţi să vorbeşti de „final” la ceva ce nu se arată să aibă nici început şi nici sfârşit?

De ce „epicriză”? Nu este vorba, cum am fi poate tentaţi să presupunem, despre ceva secundar unei crize sau aflat deasupra (ori în afara acesteia). Mai mult, nu este vorba nici măcar despre criză, *krisis* în limba greacă însemnând judecată. Ca atare, epi (deasupra) – krisis (judecată) înseamnă concluzie, în sensul de corolar al judecăţii.

Termenul s-a încetăţenit în limbajul medical, cu semnificaţia de concluzie a unei foi de observaţie clinică.

Ce este epicriza de etapă? După cum lesne se poate deduce, o epicriză intermediară ce se întocmeşte, facultativ, la încheierea unei etape a bolii (sau nici măcar, fiind vorba de un echivalent de „starea naţiunii”).

Firește, termenul îmbie la o extrapolare, nu neapărat dintr-o deformaţie profesională, ci mai degrabă pentru că domeniul pe care ne-am focalizat este (sau cel puţin pare) unul de patologie a istoriei.

Cât priveşte „nota finală”, aici s-ar putea încadra doar răspunsul la întrebarea: cum de, în pofida celor expuse în capitolele cărţii, am ajuns, totuşi, membri UE şi NATO? Chestiunea este înduioşător de simplă, iar doritorii de amănunte le pot găsi în volumul intitulat *De la Malta – la 11 septembrie 2001* (Napoca Star, Cluj Napoca, 2015). În esenţă, este vorba despre următoarele (reproduc, evident, cu permisiunea autorului, de pe coperta a 4-a a cărţii): *De ce „de la Malta la 11 septembrie 2001”? Pentru că cele petrecute la data respectivă (la New York şi Washington) au deschis, în fine, ochii americanilor asupra importanţei (pazei) istmului ponto-baltic şi a litoralului româno-bulgar, fapt ce a*

determinat o radicală modificare de atitudine faţă de viitorul european şi euro-atlantic al României şi Bulgariei. (Modificare de atitudine la care Europa – total dependentă de americani în ceea ce priveşte propria-i securitate – a fost nevoită să consimtă fără crâcnire!).

Aşa stând lucrurile, epicriza de etapă se va rezuma la cele trei elemente de „patologie istorică": iredentismul maghiar, globalizarea şi „războiul româno-român" (nivelul atins, implicaţii, perspective, şanse de contracarare).

Aş începe cu ultimele două, acestea fiind intrinsec legate între ele, atât ca şi finalitate cât şi logistic. Şi, culmea, ambele fiind preluate din arsenalul imperialismului comunist şi vizând (tot) hegemonia mondială. Desigur, totul este îmbrăcat într-o haină „europeană" iar teroarea este înlocuită cu dezinformarea şi manipularea subiecţilor, dar lupta de clasă şi internaţionalismul proletar (socialist mai apoi) se regăsesc în războiul româno-român (politic, social, socio-profesional etc., etc., etc.) şi, respectiv, în globalizare (condamnarea naţionalismului, „demitizarea" istoriei, demolarea valorilor de patrimoniu naţional în toate domeniile, „ruşinea de a fi român" etc., etc., etc.). Tot aici se încadrează reconfigurarea relaţiilor de tip metropolă – colonie, amestecul flagrant în treburile interne ale ţărilor mici şi mijlocii, lupta selectivă împotriva corupţiei, infailibilitatea celor mari şi puternici, reapariţia nesiguranţei şi a fricii etc., etc., etc.

Implicaţii? Voi răspunde într-un catren: *Doar stăpânul l-am schimbat / Şi hârtia de-ambalat, / Iar în rest, cu vremea-n pas, / Slugi am fost, slugi am rămas!*

Perspective? Voi răspunde într-un distih: *Unde-s doi puterea creşte, / Unde-s toţi – unul şefeşte!*

Şanse de contracarare? Învăţământ naţional, conducere naţională şi reprezentare naţională în forurile europene!!! (Evident, pentru aşa ceva ne trebuie oameni de calibrul lui Leontin Jean Constantinescu, creatorul Dreptului Comparat şi

al Dreptului Comunitar European, care a declarat public: „Uniunea Europeană sau va fi o uniune voită a statelor europene suverane, egale în drepturi şi obligaţii, sau nu va fi deloc!”)

În ceea ce priveşte iredentismul maghiar, voi reproduce, pentru început, un fragment din epilogul unui volum publicat în 2012 („Ce, de ce şi unde?”, Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj-Napoca), fragment la fel de actual şi astăzi:

…În al doilea rând, faptul că nu suntem în stare (nu ştiu dacă este formularea cea mai adecvată) să realizăm o majoritate parlamentară (necesară legiferării şi guvernării) fără UDMR!!!

De ce nu suntem în stare? Aici, oameni care nu văd (sau nu vor să vadă) mai departe de vârful nasului, care nu văd (sau nu vor să vadă) relaţia corectă „cauză-efect” au decretat că „neocomuniştii” i-au lăsat să se constituie în partid (deşi sunt şi azi o organizaţie culturală şi de prezervare a identităţii), i-au lăsat să intre în parlament şi să-şi ia cât se poate de în serios rolul de parlamentari, până la a-şi adjudeca postura de arbitrii şi a deveni factorul hotărâtor în determinarea oricărei majorităţi parlamentare (cu implicaţiile subsecvente).

Eşafodajul este logic, doar atât că premisa este falsă. O dată, că partide etnice există în Europa. În al doilea rând, că UDMR putea oricând să-şi asume, formal, o doctrină iar prag electoral a avut şi are. În al treilea rând, că echivalente de UDMR (din toate punctele de vedere) există şi în Slovacia, şi în Voievodina, şi în Ucraina subcarpatică, Croaţia sau Slovenia. Doar atât că slovacii sau sârbii, de pildă, nu s-au aliat cu nişte duşmani declaraţi ai integrităţii lor teritoriale! Aşa cum am făcut noi! Practic, ne-am vândut pentru nişte voturi (prezidenţiale) şi pentru o majoritate parlamentară! Toţi, „o apă şi-un pământ!”. Numai că cineva, totuşi, a început. Iar cei ce au început, ne place sau nu, n-au fost „neocomuniştii”!

Cât priveşte cronologia şi filiaţiunile, va trebui să apelăm la expresia „Nimic nou sub soare” şi la semnificaţia ei. Azi, acum 20 de ani sau acum (azi – mâine) o sută de ani chestiunea se punea la fel:

– negarea autohtonităţii şi continuităţii noastre pe aceste meleaguri;

– refuzul maghiarilor de a accepta statutul de minoritar;

– negarea atributului de stat naţional unitar, suveran şi indivizibil al României;

– anularea Trianonului sau măcar a efectelor sale;

– dacă revizuirea graniţelor nu este posibilă, apelarea la toată gama paleativelor: stat independent, autonomie, devoluţie (federalizare asimetrică), cosuveranitate (stat dualist) etc.

La cele de mai sus se mai adaugă denigrarea şi destabilizarea României (denunţarea la foruri internaţionale pentru discriminare, prigonire, deznaţionalizare, asimilare etc.)

Cele amintite n-au fost şi nu sunt rodul unei activităţi extremiste izolate, ci reprezintă expresia unei politici maghiare de stat.

În ceea ce priveşte strategia, tactica, logistica se apelează la parazitarea intereselor zonale ale marilor puteri (chiar în postura de „vârf de lance”) şi ale curentelor doctrinare (comunism în 1919, fascism şi nazism în perioada interbelică, din nou comunism sovietic în perioada postbelică, campioni ai democraţiei şi europenismului în perioada post-decembristă şi, de-o vreme încoace, „aliaţi” din oficiu ai „celor ce promit mai mult”!

„Radicali” şi „moderaţi”? De fapt, complementaritate: radicalii pregătesc (pentru „la o adică”) structurile nefuncţionale şi ilegale, iar moderaţii, prin „politica paşilor mărunţi” şi folosind şantajul politic se străduiesc să creeze cadrul legal şi să transforme stările de facto în stări de iure.

Acestea fiind spuse, să încercăm să schiţăm o succintă

cronologie a problemei:

– primii care s-au aliat cu UDMR au fost exact „partidele istorice” – PNL şi PNŢCD; cu menţiunea că PNŢ (fără CD în coadă) în ianuarie 1990 încă denunţa activitatea iredentistă a UDMR, iar după afilierea la creştin-democraţia europeană s-a declarat de acord cu toate revendicările udemeriste şi a încheiat şi alianţa; cât priveşte PNL, (primul care s-a aliat), a rupt această alianţă după doi ani, „ne mai vrând să fie părtaş la politica antiromânească şi antieuropeană a UDMR”;

– opoziţia a ajuns la putere în 1996 şi cu ajutorul partidului etnic maghiar – oficină a iredentismului ungar;

– fosta putere, după patru ani de opoziţie, a câştigat alegerile din 2000 jucând „cartea naţionalistă”, după care, însă, imediat s-a aliat, la rândul ei, cu aceeaşi oficină iredentistă şi, pentru 7% voturi în parlament, le-a dat udemeriştilor tot ce aceştia încă nu primiseră de la CDR;

– de atunci (şi până azi) udemeriştii au mers cu cei care le-au promis (şi în mare măsură le-au şi dat) mai mult;

– cu acel 7% UDMR a reuşit să şantajeze toate „puterile” ce s-au succedat până astăzi şi să obţină aproape tot; tot ce le lipseşte este recunoaşterea de iure, oficializarea celor obţinute, care, toate laolaltă, reprezintă, deja de facto, celebra „autonomie în trei trepte”.

În încheiere, nişte întrebări.

Numai noi, dintre toate „statele succesoare” nu suntem în stare să ne asigurăm o majoritate parlamentară fără UDMR?

Suntem incapabili, în interesul ţării, să constituim o alianţă românească majoritară?

N-o putem face nici măcar ocazional, când e vorba de chestiuni de interes naţional major?

Nu ne pune pe gânduri (îngrijorează, ruşinează…) faptul că de fiecare dată recurgem la cei 7 la sută ai UDMR pe care îi arvunim şi apoi îi plătim?

Să ne fie ruşine!

După care, la scurt timp, aproape miraculos, s-a creat USL-ul – prima majoritate parlamentară (confortabilă) pur românească (fără UDMR!!!). Care, ca orice minune, „a durat trei zile”! Pentru că, cu contribuţia instituţiei prezidenţiale, a guvernului, a şefilor celor două partide aliate, a presei scrise şi electronice, a reprezentanţilor de marcă ai societăţii civile etc., ”s-a făcut totu’” ca USL să „se spargă”. După care „s-a făcut totu’„ ca guvernul să fie dat jos şi să fie înlocuit cu unul de aşa zişi tehnocraţi – cel mai catastrofal guvern pe care l-a avut vreodată România. Cine a dat „porunca” nu ştiu, pot cel mult să bănuiesc. Idem pentru întreg scenariul (aparent) demn de pana unui Eugen Ionesco sau Urmuz! (În schimb nu pot să uit, în vecii vecilor, răspunsul pe care l-a dat unui ziarist preşedintele european al ALDE, chestionat fiind în legătură cu toată tărăşenia!).

Aşteptăm cu „încredere” alegerile generale din toamnă!